

วารสาร SPU ศรีปทุม ปริทัศน์

ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2563
Vol.20 No.1 January - June 2020

ISSN 1513 - 7287

SRIPATUM REVIEW

SRIPATUM REVIEW

SRIPATUM REVIEW
OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ SRIPATUM REVIEW OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่บุคคลทั่วไป ทั้งแวดวงวิชาการและสังคม ส่งเสริม และกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย (1) บริหารธุรกิจ (2) ศิลปศาสตร์ (3) นิเทศศาสตร์ (4) นิติศาสตร์ (5) รัฐศาสตร์ และ (6) ศึกษาศาสตร์ โดยจัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ในเดือนมกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม โดยจัดส่งให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) หน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ

กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/spurhs>

กองบรรณาธิการ วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ : 0-2579-1111 ต่อ 1331, 1252, 1155

โทรสาร : 0-2579-1111 ต่อ 2187

Email : research@spu.ac.th

- กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร
- บทความทุกเรื่องจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ข้อความและเนื้อหาในบทความที่ตีพิมพ์เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยศรีปทุม
- การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในหมู่นักวิชาการโดยทั่วไป และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บทบรรณาธิการ

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Sripatum Review of Humanities and Social Sciences) เป็นวารสารระดับชาติที่ออกปีละ 2 ฉบับ สำหรับฉบับนี้เป็นปีที่ 20 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2563 ซึ่งปัจจุบันอยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) กลุ่มที่ 1 โดยวารสารศรีปทุมปริทัศน์เกิดมาจากปณิธานของมหาวิทยาลัยศรีปทุม คือ “ปัญญา เชี่ยวชาญ เบิกบาน คุณธรรม” และปรัชญาที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” โดยมุ่งหวังว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลทางการวิจัยและทางวิชาการระดับชาติทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำหรับคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ ตลอดจนนิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาเอก

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ฉบับนี้ ยังคงเข้มข้นไปด้วยเนื้อหาสาระทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาและคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพมาลงตีพิมพ์ โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ตรงสาขาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนลงตีพิมพ์ โดยผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมินบทความ (Double-blind peer review) สำหรับวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วย บทความวิจัยจำนวน 11 เรื่อง เช่น “Strengthening District Health System Competency Management to Supply Needs of Youth Females, Teen Moms, and Families” “การพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ” “คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก” เป็นต้น บทความวิชาการจำนวน 3 เรื่อง เช่น “บทเรียนรู้ด้านต้นทุนและการต่อยอดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาต้นจั่น ในจังหวัดสุโขทัย” เป็นต้น

กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพสูงขึ้นจนถึงระดับนานาชาติในอนาคต ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกทุกท่านที่กรุณาเป็นผู้ประเมินบทความอย่างมีคุณภาพให้กับกองบรรณาธิการ และขอเชิญชวนคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาเอก เสนอบทความเข้ารับการพิจารณากลั่นกรองตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะและอาจนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อไป โดยท่านสามารถส่งบทความต้นฉบับได้ที่กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ (ดังรายละเอียดท้ายเล่ม) และหากท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะประการใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการยินดีรับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะนั้นด้วยความขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยुरะรัช)

บรรณาธิการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แก่อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ทั้งแวดวงวิชาการและสังคมทั่วไป
2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย (1) บริหารธุรกิจ (2) ศิลปศาสตร์ (3) นิเทศศาสตร์ (4) นิติศาสตร์ (5) รัฐศาสตร์ และ (6) ศึกษาศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ที่ปรึกษา

ดร.รัชนิพร พุคยาภรณ์ พุกกะมาน

ดร.บุษบา ชัยจินดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา พุคยาภรณ์

บรรณาธิการบริหาร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วรรณนัจฉริยา

รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา วงศ์ภินันท์วัฒนา

รองศาสตราจารย์ รุ่งฤดี แผลงศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตติ อินทมาโน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ จัดจำหน่าย และสมาชิก

นางสาวอรกัญญา สุขแก้ว

ฝ่ายศิลปกรรมและจัดทำรูปเล่ม

นางฉวีวรรณ สภาพ

นายสุรตนต์ชัย ชื่นตา

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

รองศาสตราจารย์สมทรง สิตาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนน ถนอมเกียรติ

ฝ่ายจัดการ และเลขานุการกองบรรณาธิการ

นางนิภาวรรณ พุทธิสงกรานต์

ผู้จัดการและเลขานุการ

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม

สถานที่จัดพิมพ์

บริษัท สยามพรินท์ จำกัด โทร. 0 2509 0068-9

CONTENTS

SRIPATUM REVIEW OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

บทความวิจัย

- 07 Strengthening District Health System Competency Management to Supply Needs of Youth Females, Teen Moms, and Families
: *Phitsanu Aphisamacharayothin*
- 20 การพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ
: *ราชนัน แฝงประเสริฐ, ภัทรพล วรประชา*
- 34 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
: *อัจศรา ประเสริฐสิน, สมพร วันประกอบ, ขวัญใจ ฤทธิคำพร*
- 49 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
: *วสวัตดี สติปัญญาณีนี*
- 62 คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก
: *สุพจน์ มัสยามาศ, ศักดิ์ระวีร์ วรวัฒนะปริญญา*
- 78 แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า: การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
: *เดโช แชน้ำแก้ว*
- 92 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่อนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่
: *จำเนียร บุญเข็ม, ปิยากร หวังมหาพร*
- 105 Reciprocal Teaching Method for Enhancing Thai EFL Learners' Reading Comprehension Ability
: *Wimonphon Rawengwan, Rattana Yawiloeng*
- 124 การเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย
: *วชิร คุณทวีเทพ, ณัฐวุฒิ คูวัฒนเอียรชัย*
- 137 นโยบาย การบริหารจัดการ และการใช้สื่อในการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ในบริบทประเทศไทย 4.0
: *จิตตินันท์ ตั้งประเสริฐ, พิทักษ์ศักดิ์ ทิศภาคย์*
- 153 รูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
: *ธนิดา ทองมา, ไชยา ยิ้มวิไล*

บทความวิชาการ

- 165 บทเรียนรู้ด้านต้นทุน และการต่อยอดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาต้นจั่นในจังหวัดสุโขทัย
: *พิมพ์ระวี ไรจน์รุ่งสัจย์, กลุ่มกรีน เอนเนอร์จี (LFC 10)*
- 180 Economic Benefits and Consequences of Tourism in Developing Countries: A Case of Thailand
: *Thanaporn Kariyapol, Rohit Agarwal*
- 193 เทคนิคการประเมินการเรียนรู้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
: *อุไร ชีรัมย์, พรทิพย์ ไชยโส, พิกุล เอกวรางกูร, ทรงชัย อักษรคิด*

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

Reviewers

ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.ดิน ปรัชญพฤทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ
ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี
ศาสตราจารย์ พล.ต.ทันตแพทย์ รังษิต บุญแต่้ม
ศาสตราจารย์ นพ.วันชัย วัฒนศัพท์
ศาสตราจารย์ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.จำเนียร จวงตระกูล
ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารักษ์ลักษณ์
ศาสตราจารย์พิเศษ จ่านงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตังชนกานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญนิภัทธิ์ นิธิโรจน์นันท
รองศาสตราจารย์ ดร.ครรชิต ทะกอง
รองศาสตราจารย์ ดร.จรัสดาว อินทรทัศน์
รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.หญิง ดร.ทิฆัมพร เกษโกมล
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์
รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ชันทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา จิตตฤทธะ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ พิพัฒน์ดิลก
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.เชาว์ ไรจนแสง
รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติวดี ชัยวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคพลาภรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทองฟู ศิริวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง
รองศาสตราจารย์ ดร.เทือน ทองแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.ธาริณี พงษ์สุพัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน
รองศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมหาพร
รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิต หาว์ตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประจันปัจจนึก
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรียานุช อภิบุญโยภาส
รองศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ แฉล้มวงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวดี
รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรศมี บุญดาว
รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา กิติวิภาต
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ลดา วิวัฒน์พินชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Far East University, South Korea
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ราชบัณฑิตสถาน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชนก ภาสกรจรัส
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภมาส อังสุโชติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล วิจิตรวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ อัญชลีบุญกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน บุระรัช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิน เกษาคุปต์
รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ มุ่งวัฒนา
รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถพร จินะวัฒน์
รองศาสตราจารย์ จรินทร์ เทศวานิช
รองศาสตราจารย์ จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย
รองศาสตราจารย์ ไฉไล ศักดิรวพงศ์
รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี
รองศาสตราจารย์ ชื่นจิตต์ แจ่มเจนกิจ
รองศาสตราจารย์ ชีรศักดิ์ หมากนิม
รองศาสตราจารย์ นิตยา เงินประเสริฐศรี
รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์
รองศาสตราจารย์ ประทุมวรรณ อุดมสุวรรณกุล
รองศาสตราจารย์ ปราชญา กล้าผจญ
รองศาสตราจารย์ รุ่งฤดี แผลงสร
รองศาสตราจารย์ วิรัช ธนศวร
รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย
รองศาสตราจารย์ สุธรรม พงษ์สำราญ
รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์
รองศาสตราจารย์ สุรางค์รัตน์ วศินารมณ
รองศาสตราจารย์ อภิญญา เวชยชัย
รองศาสตราจารย์ อลิดา จันผิงเพ็ชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล จิราพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎานันท์ โคโนะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชพงศ์ ตั้งมณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณคุณ ธรณินิตญาณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภูมิ เปรี๊ยนนิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภูมิ อัครโกวิทวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ ขำวิจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพรัตน์ พงศ์ธนาพานิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรีณี มณีศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาทิศน์ โมกขมรรคกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภา แก้วศรีงาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยี่หมะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประณต บุญไชยอภิสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เย็นจะบก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนพงศ์ สุขสว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งภัสสรณ์ ศรีธาธนพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ไทยมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ลิ้มถาวรานันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร บัวทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สาระพัด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา สุทธสุภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ตีระวิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพงศ์ อวีรุทธา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเดช ไชยเพิ่ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชียง เภาชิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณานัญญ์ธัญ วงศ์บ้านคู้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนภณ สมหวัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชัย บุญวาต
ดร.กฤษ เอี่ยมฐานานท์
ดร.เกวลิณ ศิลพิพัฒน์
ดร.คณพล จันทรหอม
ดร.คมศร วงษ์รักษา

ดร.จันทนา สุทธิจารี
ดร.จิตติมา กัตถัญญ
ดร.โหมยง โต๊ะทอง
ดร.ณัฐชานนท์ โกมุตพัฒน์พงศ์
ดร.ทวี จันทชัยชนะ
ดร.ธงชัย จีระดิษฐ์
ดร.นาวัน มีนะกรรม
ดร.นิธุมณ รัตนะรัต
ดร.นันทนา นันทวโรภาส
ดร.นันทวุฒิ ลือมรสิริ
ดร.มณฑิชา เครือสุวรรณ
ดร.มรกต ไมยเออร์
ดร.วรพงษ์ ลีวัฒนกิจ
ดร.วสวัตต์ สุตินญามณี
ดร.วิจิตรบุษบา มารมย์
ดร.วิชชุกร ทองหล่อ
ดร.วิโรจน์ วาทีนพงศ์พันธ์
ดร.ศุภกร บุญญฤทธิ์
ดร.สุทิน ลิ้มยะชาติ

ดร.อมรวิทย์ นาครทรรพ
ดร.อรนันท์ กลั่นทุประ
พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ

มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสยาม
บริษัท การบินไทย จำกัด
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกริก
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถาบันพระปกเกล้า

Strengthening District Health System Competency Management to Supply Needs of Youth Females, Teen Moms, and Families

Phitsanu Aphisamacharayothin*
Faculty of Social Sciences, Naresuan University

Received: 9 October 2019

Revised: 25 November 2019

Accepted: 3 December 2019

ABSTRACT

The research aims to study needs of youth females, teen moms, and families on district health system management to strengthening district health system competency management. The researcher used questionnaires and interviewed with 200 youth females, 100 teen moms, and 200 families and public health volunteers. The data was analyzed using descriptive statistics and content analysis. The results showed that the samples had needed on behavioral items of the providers at a high level ($\bar{X} = 3.55$), involved with attitude, skills and capability at high level, and knowledge and abilities at moderate level ($\bar{X} = 3.75, 3.58, 3.52, 3.45$ and 3.43) respectively. The needs on key tasks of the providers included position of leader, figurehead, entrepreneur, policy developer, planner, liaison, monitor, disseminator, spokesperson, and evaluator. The samples had needed on core competencies of the providers at a moderate level ($\bar{X} = 3.49$). It was including leadership, professionalism, self-management, and changing management at high levels ($\bar{X} = 3.55, 3.55, 3.55$ and 3.50) respectively. The most challenges facing the district health service management to supply needs of youth females, teen moms, and family were the attitude toward and acceptance of the organization, the challenge of health problems, and the challenge of service and client's satisfaction.

Keywords: Competency management, District health system, Families, Teen moms, Youth females

*corresponding author; Email: phitsanua@nu.ac.th

Introduction

The development of health care reforms and the modification of the management structure is a global phenomenon (Aphisamacharayothin, 2017). It is generally acceptable that a health service reform is also includes changes in the performance under the challenges faced (Liang, 2006). The important factors of health care reform were the workforce development as well as the strengthening district health system competency management that will help to supply the needs of stakeholders and clients which including youth females, teen moms, and families in the community. The health service management is required to focus on the role according to the relevant leadership in the field of essential behavioral items, core competencies, key tasks, and challenges facing (Aphisamacharayothin, 2019). The community or district health management is essential to ensure proper response to the needs and balance with limited health resources (World Health Organization, 2016).

The impacts of youth teen mom increasing have influenced to health care service. The number of youth females had increasing to 47.9 per 1,000 youth females aged between 15-19 years (Reproductive health Office, 2014). By, the delivery rate of youth females in Phitsanulok was as much as 47.0 per 1,000 youth females aged between 15-19 years, which is close to the statistic in the overview of the country level (Phitsanulok Social Development and Human Security Office, 2016). This was impacting to youth females, teen moms, and family. They also face with the trends of serious of health problems, stigmatization and discrimination. Even today, the government agencies of Thailand includes the Office of Social Development and Human Security and the Provincial Health office are continuously strive to drive various operational plans, however, although there is a policy associated with promoting and resolving the problem, it may not be undeniable that youth females, teen moms, and family have equally received a good quality of service. So, it is necessary to encourage the development of knowledge and research related to the strengthening workforce's competency. This will be able to take advantage of the information for the application to determine the policies involved in the development of district health and promote the quality of health services for youth females, teen moms, and family. It is important to focus on providing services that cater to the needs of the vulnerable groups (Aphisamacharayothin, 2017). This is a challenge to set up a plan and to put into practice under the emphasis on quality of service and sustainability of competency management in order to create a full strengthening of the health care for youth females, teen moms, and family. It is an issue that necessary to pay attention and focus on the present. Each country aims to achieve sustainable development goals (SDGs), which is vital to the sustainable development of community health (Bureau of International Health, 2015). It is

including the development of health and wellbeing of vulnerable groups including youth females, teen moms, and family. The demand for increased health services in both quantity and quality has a huge impact on management. We should emphasize on quality, fairness, and efficiency that are still challenging (Health System Research Institutes, 2015).

Bangkok Declaration of health management offers a strategy for the administration policy by provides a healthy and extended quality service to all groups in society. Nowadays, the needs of the public health service which includes the demands of youth females, teen moms, and family have continually increased. So, it is important to improve the competency of the health services management. Therefore, researchers would like to conduct a study on the strengthening district health system competency management to supply needs of youth females, teen moms, and families. This research aims to study needs of youth females, teen moms, and family on district health system management to strengthening workforce's competency including behavioral items, core competencies, key tasks, and challenge facing that it will help to provide information from knowledge management to take advantage of public policies for providing effectively services of health care in the community of Thailand.

In general, the necessary behaviors or behavioral items contain skills, abilities, knowledge, attitudes, and capability. And, it is involved the main tasks or key tasks required by the organization. The key tasks of health care workforce are including the leader, the figurehead, the entrepreneur, the policy developer, the planner, the liaison, the monitor, the disseminator, the spokesperson, and the evaluator. For the main capacities or core competencies contain the competencies of leadership, professionalism, political awareness, leading and managing change, self-management and resilience, evidence-decision making, public and industrial relations and networking, operation administration and resource management, knowledge of organization's environment, interpersonal management, relationship management, and communication qualities (Aphisamacharayothin, 2019). The competency is the characteristic of the ability that is required by the roles in the organization, in which the tasks may be a list of duties and responsibilities in accordance with each individual's position in the organization, but the competency is as virtual as a list of the capabilities required to meet the main burden or obligation (Public Health Medicine Competencies, 2006). The competency is relevant to the knowledge and skills that are specific to and in relation to the tasks which varies according to the professional standard level or the organization's requirements (National Training Board, 1991). Competency is still a minimum standard for knowledge, skills and abilities that each person must have to respond to the organization's operations and needs (Wallick, 2002). Management

competency is an important tool to help achieve the efficiency operational of the organization (Lucia and Lepsinger, 1999).

Research Objective

The research aims to study needs of youth females, teen moms, and family on district health system management to strengthening workforce's competency.

Research Methodology

Research Design

This research was a survey study that focuses on the use of both quantitative and qualitative methodology.

Population and Sample

The samples of this research were selected to be samples by using simple random sampling technique. The samples size was calculated from totally 604,295 populations in Phitsanulok province. The researcher set a sample size as a case study of totally 500 samples. Because of the proportion of overall population including youth females, teen moms, and families were about 40%, 40%, and 10% respectively, researcher was selecting samples as a case study that were including 100 teen moms, 200 youth females, and 200 representatives of families in Phitsanulok province. The inclusion criterion is a teen mom aged 20-25 years, a youth female aged 20-25 years (according to the definition of UNICEF, 2008), and a representative family aged 20 years or above who willing to participate in the research. The exclusion criterion is the person who cannot read and have not enough of time to complete the questionnaire.

Research Instrument

The researcher was using provided questionnaires and interview recording forms to collect data. The quality was found by an analysis of content validity from 3 experts and the values of Index of Item Objective Congruence were between 0.60-1.00 in all factors. For the questionnaires, the discrimination analyzed by using correlation test had values more than 2.0 in all questions. In addition, the reliability analyzed by using alpha coefficient test (Aphisamacharayothin, 2019) had values more than 0.75 in all factors. The totally reliability of the questionnaire was equal to 0.98.

Data Collection

The researcher conducted a collection of data by performing ethical procedures and taking into account of the ethical issues and ethics in researching and protection of rights. This research

was approved in ethical certification from Naresuan University with the COA No. 014/2019; IRB No.0826/61.

Data Analysis

The quantitative data was analyzed by using statistics of frequency, percentage, mean and standard deviation. And, the qualitative data was analyzed by using content analysis.

Variables

The researcher had determined the variables in this study by applied the concept from the study of Aphisamacharayothin (2017) as shown in Figure 1.

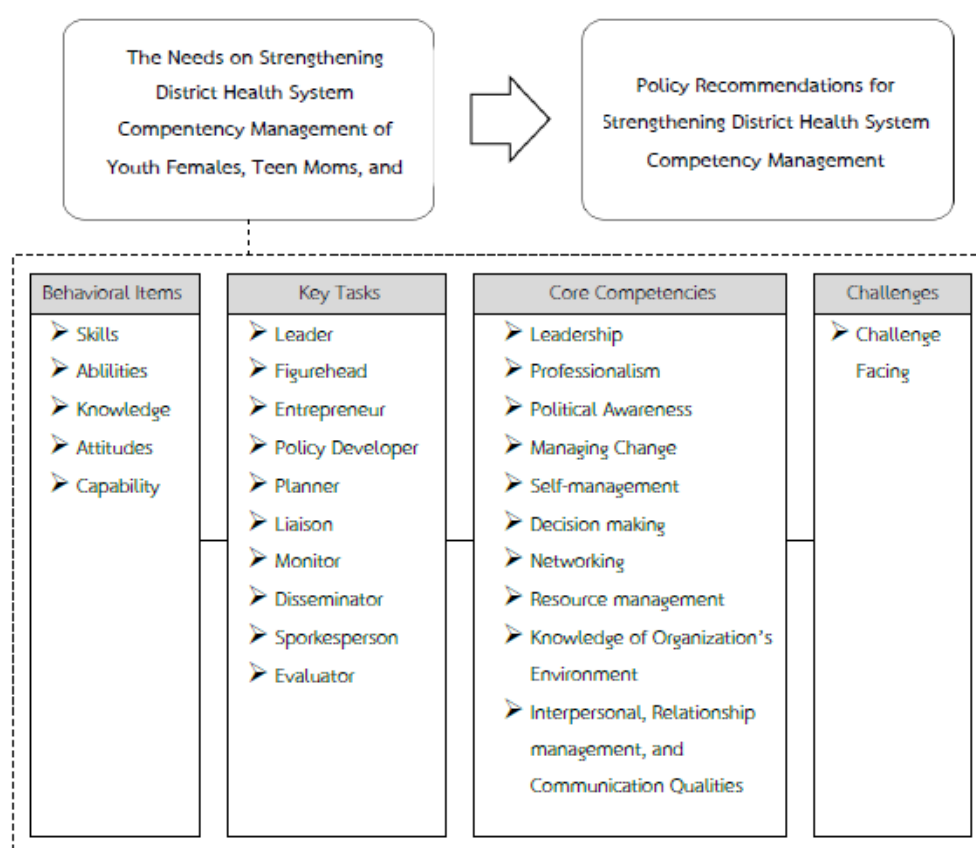

Figure 1 The Variables of the Study

Findings

Workforces in the field of health service management should have significant competences on competencies (Liang, Peter and Lee, 2012). The administrative workforces of the health organization are expected to be able to perform variety of their duties in accordance with the main tasks and roles in order to fully fulfill the competency. It is necessary to fulfill their own roles which will be relevant and in relation to workforce's behaviors, skills, abilities and knowledge. In addition,

the attitude and competency can affect to individual competency and can achieve to the organization's potential. So, the results of the study were focus on the needs on the needs on behavioral items, key tasks, core competencies, and challenges facing, as the following.

1. Behavioral Items

The needs of youth females, teen moms, and families on the behavioral items of district health system management workforce in the overview can consider as in Table 1.

Table 1 The important behavioral items of the workforces.

Items (n=500)	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. <u>Skills</u>	<u>3.58</u>	<u>0.562</u>	<u>high</u>
1) Social relations skills	3.65	0.633	high
2) Technology skills	3.63	0.757	high
3) Creative skills	3.63	0.685	high
4) Adaptive skills	3.62	0.708	high
5) Teamwork management skills	3.62	0.739	high
6) Systematic thinking skills	3.60	0.671	high
7) Effective perception	3.57	0.700	high
8) Ability of working skills	3.52	0.742	high
9) Planning skills	3.52	0.737	high
10) Critical thinking skills	3.46	0.763	moderate
2. <u>Abilities</u>	<u>3.45</u>	<u>0.672</u>	<u>moderate</u>
1) Participation management	3.56	0.795	high
2) System analysis	3.49	0.734	moderate
3) HR management	3.46	0.833	moderate
4) Organization management	3.45	0.842	moderate
5) Strategic management	3.43	0.781	moderate
6) Monitoring management	3.43	0.791	moderate
7) Network management	3.38	0.821	moderate
8) Research management	3.38	0.847	moderate
9) Budget management	3.37	0.779	moderate
10) Risk Management	3.34	0.834	moderate

Table 1 (continued)

Items (n=500)	$\bar{X}$	S.D.	Level
3. <u>Knowledge</u>	<u>3.45</u>	<u>0.634</u>	<u>moderate</u>
1) Health prevention knowledge	3.56	0.753	high
2) Health promotion knowledge	3.52	0.747	high
3) Health caring knowledge	3.49	0.789	moderate
4) Environmental health knowledge	3.47	0.763	moderate
5) Client protection knowledge	3.46	0.804	moderate
6) Health management knowledge	3.45	0.727	moderate
7) Occupational health knowledge	3.44	0.790	moderate
8) Epidemiology knowledge	3.44	0.829	moderate
9) Organization management knowledge	3.38	0.703	moderate
10) Researching knowledge	3.33	0.796	moderate
4. <u>Attitude</u>	<u>3.75</u>	<u>0.604</u>	<u>high</u>
1) Attitude to respect for others	3.88	0.722	high
2) Attitude to kindness and help others	3.85	0.715	high
3) Attitudes towards self-pride	3.81	0.755	high
4) Attitude to work focusing	3.77	0.742	high
5) Attitude to the need for progression	3.76	0.805	high
6) A positive attitude	3.75	0.806	high
7) Attitude to desire on acceptance	3.71	0.784	high
8) Attitude to acceptance of failure	3.70	0.825	high
9) Attitude to work satisfaction	3.66	0.766	high
10) The feelings as a part of the organization.	3.59	0.739	high
5. <u>Capability</u>	<u>3.52</u>	<u>0.624</u>	<u>high</u>
1) Commitment to success	3.57	0.857	high
2) Analysis of work system	3.57	0.779	high
3) Teamwork and network coordination	3.56	0.724	high
4) Planning of operation and decision	3.55	0.721	high
5) Communication management	3.54	0.791	high
6) Ethical management	3.53	0.816	high
7) Enterprise management	3.49	0.774	moderate
8) Good corporate governance	3.47	0.797	moderate
9) Budget and risk management	3.45	0.773	moderate
10) Research and knowledge management	3.45	0.818	moderate
Average Behavioral Items	3.55	0.619	high

From the Table 1, the needs of samples on the behavioral items of district health system management workforce in the overview were at a high level ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.619). It was including attitudes ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.604), skills ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 0.562), and capability ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 0.624) at high level and was including knowledge ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.634) and abilities ($\bar{X}$ = 3.43, S.D. = 0.672) at moderate level respectively.

2. Key Tasks

The needs of youth females, teen moms, and families on the key tasks of district health system management workforce in the overview were including the leader, the figurehead, the entrepreneur, the policy developer, the planner, the liaison, the monitor, the disseminator, the spokesperson, and the evaluator. The most important key tasks of management workforces were the effective operations that are responsible for the leadership and organization's target. The most important key tasks of the figurehead were the responsibility to taking into account and the consciousness on the basis of position.

Then, the most important key tasks of the entrepreneur were taking into account of the service benefits and focusing on the satisfaction, standard, and quality of the service. The most important key tasks of the policy developer were the situation analysis and policy development that focuses on the needs of people in the community and the needs of youth females, teen moms, and families. The most important key tasks of the planner were the proper planning by analyzing the problems and needs of the community, and offering a clear approach to problem solving. The important key tasks of the liaison were the ability to coordinate with relevant agencies and all relevant parties as well as effectively cooperation. The most important key tasks of the monitor were the evidence of controlling and monitoring according to goals and standards.

Besides, the most important key tasks of the disseminator were the focusing on accurate and reliable information that should be easy to understand and must be validated before presenting. The most important key tasks of the spokesperson were the effective public relation and publish information to stakeholders by refining the accurate data, as well as the responsibility of the accessibility. And, the most important key tasks of the evaluator were the adherence of honesty and fairness.

3. Core Competencies

The needs of youth females, teen moms, and families on the core competencies of district health system management workforce in the overview can consider as in Table 2.

Table 2 The important core competencies of the workforces.

Core Competencies (n=500)	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. Leadership	3.55	0.732	high
2. Professionalism	3.55	0.724	high
3. Self-management	3.55	0.741	high
4. Managing changing	3.50	0.731	high
5. Research management	3.49	0.756	moderate
6. Political awareness	3.49	0.787	moderate
7. Knowledge of organization's environment	3.45	0.780	moderate
8. Networking	3.45	0.783	moderate
9. Decision making	3.44	0.772	moderate
10. Interpersonal, relationship management, and communication qualities	3.43	0.755	moderate
Average Core Competencies	3.49	0.602	moderate

From the Table 2, the needs of samples on the core competencies of district health system management workforce in the overview were importance at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 0.602). It was including leadership ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.732), professionalism ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.724), self-management ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.741), and managing change ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 0.731) at high level. In addition, it was including resource management ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 0.756), political awareness ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 0.787), knowledge of organization's environment ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.780), networking ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.783), decision making ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.772), and interpersonal, relationship management, and communication qualities ($\bar{X}$ = 3.43, S.D. = 0.755) in moderate level respectively.

4. Challenge Facing

Challenges facing of district health system management were including the challenges of attitudes and social recognition to the organization, the challenge to health problems, and the challenge of client's satisfaction. In addition, the management was facing with the challenge of communication both inside and outside, challenges of the changing of population, challenges of the changing of governmental policy, and challenges of the changing of health issues.

Discussion

From the findings of the study, it can be discussion as the following.

1. The needs of youth females, teen moms, and families on the behavioral items of district health system management workforce in the overview were at a high level It was including attitudes, skills, and capability at high level and was including knowledge and abilities at moderate level. This information was in accordance with the study of Aphisamacharayothin (2017) and Liang (2006) that found that the behavioral items of management workforce were importance at a high level. This could be discussing that the combination of skill, attitudes, capability, knowledge and abilities were essential to ensure effective operation (Welton, 2007). This can explain that the behavioral items are counted as a necessary role. The ability and skill based on position and duty (Mintzberg, 1973) and have an intimate relationship with status and tasks that require the skills and knowledge of workforce (Burk, 1989). Therefore, it is absolutely necessary to be able to organize behavioral items of workforce in district health.

2. The needs of youth females, teen moms, and families on the key tasks of district health system management workforce in the overview were including the leader, the figurehead, the entrepreneur, the policy developer, the planner, the liaison, the monitor, the disseminator, the spokesperson, and the evaluator. This information was in accordance with the study of Aphisamacharayothin (2017), Co-operative Education and Career Service (2011), Council on Social Work Education (2008), Liang (2006), Griffith, Warden, Neighbors and Shim (2002), Robinns, Bradley, Spicer and Mecklenburg (2001), and Harris and Bleakley (1991). This could be discussing that the effectiveness of leadership is essential for promoting and empowerment of both qualitative and quantitative health services. The role of management workforces would result to the organization (Manley and Garbett, 2000). The management workforces had a burden on the development of corporate operations and improved the plan with regard to the cost and resources of the organization (Roemer, 1996).

Then, the policy formation and implementation were one of the key components of district health organization management. The management workforces had a burden on dealing with various issues affecting the operations of organization (New York University, 2016). The management workforces should promote cooperation and merge common opinions of workforce in the organization and to establish a network between the organizations.

Besides, the management workforces had obliged to present, report, and disseminate the knowledge and distribute the information to people (Strategy and Planning Division, 2007). They were obliged to respond to the issues that were suspected and it should be clear for society,

as well as to maintain a good image. And, the management workforces had duty to follow-up and evaluation (Liang, 2006). They must be emphasized on the equity.

3. The needs of youth females, teen moms, and families on the core competencies of district health system management workforce in the overview were importance at a moderate level. This information was in accordance with the study of Aphisamacharayothin (2017) and Liang (2006) that found that the core competencies were necessary for the health management workforces. This could be discussing that health service management workforce should have significant competences (Manley and Garbett, 2000), as well as to leading to quality of health care service.

4. Challenges facing of district health system management form the findings were in accordance with the studies of Aphisamacharayothin (2017) and Liang, Peter and Lee (2012). This could be discussing that management workforces would face with challenges and need to deal with problems that affect to the operations (Roemer, 1996). Health service managements were necessary to understand the challenges that arise under the changes that affect to the health service. They should require development of the relevant skills such as designing, planning, and determining the appropriate direction of the organization (Leonie and Matthew, 2011). The management needs to improve the efficiency under the challenges.

Conclusion

From the findings of the study indicate that behavioral items, key tasks, core competencies, and challenges are necessary for district health system management and important for support the need of youth females, teen moms, and families. It is necessary to prioritize workforces in the behavioral items, the key tasks, the core competencies, and the challenges facing.

Suggestion

The public health care sectors should promote the development of such elements in order to strengthening workforce's competency in community health services. The policy recommendations for strengthening district health system competency management were guidelines to developing or enhancing the competency of health care workforces. The most important guideline for behavioral items strengthening is the attitude enhancing, especially in attitude to respect the others. The guidelines for key tasks strengthening are focusing on development of responsibility and focusing on the satisfaction and providing the quality of services. The guideline for core competencies strengthening is the promotion of the leadership. In addition, the management workforces should be considering in the challenges of health problems and the changing.

Acknowledgements

This research had been funded from the research scholarship of the Thailand's Budget in Brief Fiscal Year 2019 supported by the National Research Council of Thailand.

References

- Aphisamacharayothin, P. (2017). The challenges of Thai district health system management: a pilot study in Nakhon Sawan province, Thailand. *RMUTI Journal*, 4(2), 61-76.
- Aphisamacharayothin, P. (2019). *Core competencies, key tasks, and behavioral items under the challenges facing in health management*. Bangkok: Triple Education.
- Aphisamacharayothin, P. (2019). *Biostatistics: Basic concept of descript and inferential statistic for research*. Bangkok: Triple Education.
- Burk, G. (1989). Understanding the dynamic role of the hospital executive from the top. *Hospital and Health Services Administration Spring*, 34(1), 99-112.
- Bureau of International Health. (2015). *Sustainable Development Goals*. Retrieved from <http://www.bihmoph.net/userfiles/file/Proceedings%20of%20GHS%20workshop.pdf>.
- Co-operative Education and Career Service. (2011). *The 10 core competencies*. Canada: University of Victoria.
- Council on Linkages Between Academia and Public Health Practice. (2014). *Core competencies for public health profession*. Retrieved from <http://phf.org/corecompetencies>.
- Griffith, J., Warden, G., Neighbors, K. and Shim, B. (2002). A new approach to assessing skill needs of senior managers. *Journal of Health Administration Education*, 20(1), 75-97.
- Harris, M. and Beakley, M. (1991). Competencies required of health service managers in the 1990s. *Australian Health Review*, 14(4), 363-79.
- Leonie, S. and Matthew, J. (2011). *An evidence-based health workforce model for primary and community care*. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3163196>.
- Liang, Z. (2006). *A quantitative and qualitative study of the senior health Executive workforce in New South Wales 1990-1999*. Dissertation of the degree of Doctor of Philosophy, Griffith University, Australia.
- Liang, Z., Peter, H. and Lee, K. (2012). Hey Boss, are you sure they are the managers you are looking for?. *GSTF International Journal of Bio Sciences*, 2(1), 86-91.
- Lucia, A. and Lepsinger, R. (1999). *The art and science of competency models: pinpointing critical success factors in organisations*. Jossey-Bass: San Francisco.

- Manley, K. and Garbett, R. (2000). Paying Peter and Paul: reconciling concepts of expertise with competency for clinical career structure. *J Clin Nurs*, 9(3), 347-359.
- Mintzberg, H. (1973). *The nature of managerial work*. New Jersey: Prentice-Hall.
- National Training Board. (1991). National competency standards: policy and guidelines. *Australian Health Review*, 14 (4), 363-379.
- New York University. (2016). *Effective management skills*. New York: NYU Wagner.
- Phitsanulok Social Development and Human Security Office. (2016). *Teenage pregnancy*. Documentation for team work to prevent and resolve pregnancy problems in adolescents on Friday 1 July 2016.
- Public Health Medicine Competencies. (2006). *Competencies for public health medicine training and practice in New Zealand*. Australasian Faculty of Public Health Medicine New Zealand Office, New Zealand.
- Rawson, G. (1986). Senior health service managers: characteristics and educational needs. *Australian Studies Health Service Administration*, 57(1), 27-34.
- Reproductive health Office. (2014). *Childbirth rate in adolescents*. Nonthaburi: Ministry of Public Health.
- Robinns, C., Bradley, H., Spicer, M. and Mecklenburg, G. (2001). Developing leadership in healthcare administration: a competency assessment tool. *Journal of Healthcare Management*, 46(3), 188-202.
- Roemer, L. (1996). Hospital middle managers' perception of their work and competence. *Hospital and Health Services Administration Summer*, 41(2), 210-235.
- Strategy and Planning Division. (2007). *Thailand public health 2005-2007*. Nonthaburi: Ministry of Public Health.
- UNICEF. (2008). *Fact sheet: young people and family planning: teenage pregnancy*. Malaysia: UNICEF office for Malaysia.
- United State Bureau of Labor. (2016). *Health administration*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Health_administration.
- Wallick, W. (2002). Healthcare managers' roles, competencies, and outputs in organizational performance improvement. *Journal of Healthcare Management*, 47(6), 390-402.
- Welton, J. (2007). Mandatory Hospital Nurse to Patient Staffing Ratios. *The Online Journal of Issues in Nursing*, 12(3), Manuscript.
- World Health Organization. (2016). *Global report on urban health: equitable, healthier cities for sustainable development*. Geneva: WHO.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ

ราชนัน แ่งประเสริฐ^{1,*}, ภัทรพล วรประชา²

^{1,2}คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Received: 18 July 2019

Revised: 28 January 2020

Accepted: 29 January 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) นำเทคนิคกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพมาวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี (2) พัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี (3) ประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้เทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ ในการดำเนินงานวิจัยนี้ได้แปลงความต้องการของกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี และผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาใหม่นี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความงาม การใช้งาน ประสิทธิภาพ และผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทยได้ถูกประเมินความพึงพอใจโดยตัวแทนกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 ท่าน ผลประเมินพบว่ารองเท้าผ้าไทยที่ได้รับการพัฒนาแล้วมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 แสดงว่ารองเท้าที่พัฒนาขึ้นนั้นอยู่ในระดับความพึงพอใจระดับดี ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทางกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรีได้แนวทางในการประยุกต์ใช้ QFD เพื่อนำมาช่วยพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้

คำสำคัญ: เทคนิคกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: kmitl_807@hotmail.com

A Production Development for Thai Fabric Footwear in Nonthaburi Province by the Quality Function Deployment Approach

Rachan Pangprasret^{1,*}, Phatarapon Vorapracha²

^{1,2}Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University

Received: 18 July 2019

Revised: 28 January 2020

Accepted: 29 January 2020

ABSTRACT

This research aimed to (1) apply Quality Function Deployment (QFD) techniques in planning for development of Thai fabric footwear products in Nonthaburi province, (2) develop Thai fabric footwear products in Nonthaburi province, and (3) evaluate the satisfaction with Thai fabric footwear products in Nonthaburi province that were developed by applying Quality Function Deployment techniques (QFD). In the process of this research, the researcher transformed the needs of Thai fabric footwear production group in Nonthaburi province. The developed products had been changed in terms of beauty, usability and efficiency. The satisfaction with the developed Thai fabric footwear products were evaluated by 30 representatives of Thai fabric footwear production group in Nonthaburi province. The evaluation results showed that the developed Thai fabric footwear products received the satisfaction rating mean of 4.46 and standard deviation of 0.61 indicating that the developed Thai fabric footwear products received the high level of satisfaction. The outcome obtained from this research was that the Thai fabric footwear production group in Nonthaburi province had the guidelines for applying QFD to develop product patterns to satisfy users' needs.

Keywords: Quality Function Deployment technique

*Corresponding Author; Email: kmitl_807@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลได้มีนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แต่ละชุมชนสามารถใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยรัฐบาลพร้อมที่จะสนับสนุนให้ชุมชนเข้าถึงองค์ความรู้สมัยใหม่ แหล่งเงินทุน และพัฒนาขีดความสามารถในการบริหาร และการตลาดเพื่อเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้มีการดำเนินงาน โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion: OPC) เพื่อจัดระดับผลิตภัณฑ์ (Product Level) ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) การจัดระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Profile) ที่จะใช้ในการทำงานเชิงบูรณาการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างคุณค่าของ ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป จนสามารถใช้เป็นแหล่งสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชน และกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP และชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลุ่มผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย ตั้งอยู่ที่ 100/987 หมู่ที่ 14 ตำบลบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีจัดตั้งกลุ่มสมาชิกขึ้นโดยมี คุณพณี วงษ์เวียงจันทร์เป็นประธานกลุ่ม โดยมีแนวคิดในการนำวัสดุพื้นถิ่นของแต่ละภาคมาสร้างสรรค์เป็นผลงานรองเท้าและออกจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง จนได้รับรางวัลโอท็อป 4 ดาว และเป็นสินค้าเด่นประจำจังหวัดนนทบุรี ซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับทางกลุ่มสม่ำเสมอ ต่อมาเกิดภาวะประสบปัญหาในเรื่องของคู่แข่งทางการตลาด ในเรื่องของรูปแบบรองเท้าและราคา จึงทำให้ออเดอร์จํานวนนั้นลดลงจากเดิม ทางกลุ่มจึงมีแนวทางในการพัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและสร้างความแตกต่างของสินค้าจากคู่แข่ง โดยมีประเด็นสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย (1) เอกลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรี (2) วัสดุพื้นถิ่น (3) ภูมิปัญญาไทย เพื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มรองเท้าผ้าไทย แต่ทางกลุ่มขาดบุคลากรในเรื่องของการออกแบบและกระบวนการผลิตรองเท้า เพื่อนำมาสร้างผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า

ผู้วิจัยจึงได้เห็นถึงความสำคัญปัญหาของทางกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี จึงได้นำเทคนิคการแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ (Quality Function Deployment : QFD) ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นเทคนิคที่ช่วยให้การออกแบบได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากการรวบรวมความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมในการผลิตเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และปรับปรุงขั้นตอนการผลิตให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด และสามารถช่วยสร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำเทคนิคกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพมาวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Chokwisitkun (2013) ได้ทำการศึกษาหาความต้องการที่แท้จริงในตัวผลิตภัณฑ์เพื่อนำความต้องการเหล่านั้นแปลงมาเป็นข้อกำหนดทางด้านเทคนิคที่จะต้องมีในตัวผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า นอกจากนี้ยังได้ทำการเปรียบเทียบคุณสมบัติทางเทคนิคกับคู่แข่งจากความคิดเห็นของลูกค้าเพื่อหาจุดอ่อนที่จะต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงผลจากการวิจัยพบว่าผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการส่งขายให้กับลูกค้าไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ซึ่งทราบได้จากข้อร้องเรียนและข้อมูลจากฝ่ายขายจึงได้มีการประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหาโดยปัญหาส่วนมากมาจากออกที่ไม่ตรงกับ ความต้องการของลูกค้า จึงได้มีการสำรวจความต้องการของลูกค้าโดยการสัมภาษณ์โดยตรงแล้วจึงนำความต้องการนั้นมาวิเคราะห์โดยใช้วิธี QFD ร่วมกับ AHP ซึ่งผลที่ได้นั้นสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของลูกค้าต่อไป

Jeanrenaud (2019) ในวิธีการออกแบบแบบคาร์ซีทจะใช้การพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบในการใช้ผลิตภัณฑ์หรือระบบที่เป็นเรื่องของการออกแบบ วิธีการใช้ผลิตภัณฑ์ถูกกำหนดไว้ในคู่มือผลิตภัณฑ์ มันถูกนำมาพิจารณาในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการด้านเทคโนโลยีที่เป็นศูนย์กลางซึ่งไม่เพียงแต่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนขั้นตอนการออกแบบที่ล่าช้า แต่ยังรวมถึงปัญหาในการใช้ผลิตภัณฑ์ด้วย คู่มือผลิตภัณฑ์ยังช่วยให้ธุรกิจประหยัดค่าฝึกอบรมพนักงานและค่าบริการลูกค้า ซึ่งประชาชนทั่วไปไม่ค่อยได้ใช้วิธีการทางนี้ในความเป็นจริงมันแพงเกินไป เราเสนอให้คำนึงถึงการใช้ผลิตภัณฑ์โดยการรวมการวิเคราะห์พฤติกรรม (พฤติกรรมของผลิตภัณฑ์และของผู้ใช้) เข้ากับการวิเคราะห์การทำงาน สิ่งนี้จะทำให้เราสามารถกำหนดคำแนะนำในการใช้ผลิตภัณฑ์ได้ในขั้นตอนการออกแบบ การวิเคราะห์วิธีการทางเทคโนโลยีและมานุษยวิทยานำเสนอในงานนี้เพื่อเสนอแนวทางของเรา จากนั้นนำเสนอการวิเคราะห์เชิงหน้าที่และพฤติกรรมตามกรณีศึกษาของรถยนต์นั่ง วิธีการที่เสนอยังเรียกร้องให้มีการคิดและการรวบรวมข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์และข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ใช้หรือข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย การวิเคราะห์เหล่านี้ดำเนินการโดยใช้วิธีการ QFD เพื่อช่วยนักออกแบบในการจัดโครงสร้างความรู้โดยคำนึงถึงฟังก์ชันของผลิตภัณฑ์ลักษณะหรือเกณฑ์การใช้งานและจุดที่ต้องพัฒนาและแนะนำการใช้งาน

Luximon (2013) การออกแบบรองเท้าที่ทันสมัย แบรินด์ที่ดีจะช่วยสร้างความต้องการของผู้บริโภคอย่างมาก การจัดทำโครงการสำหรับรองเท้านั้นควรคำนึงถึงวิวัฒนาการของผู้บริโภคเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างและการสร้างรองเท้าแต่ละคู่ นั้น แบรินด์แฟชั่นจำเป็นต้องสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของ 'ชนเผ่า' ที่แตกต่างกันซึ่งอาจมีอยู่ทั้งในเชิงภูมิศาสตร์ในบางสถานที่และตามความจริง เนื้อหาของบทความนี้สำรวจประเด็นสำคัญของการพัฒนาการออกแบบรองเท้าที่ดี สรุปการวิจัยคือการมุ่งเน้นกลุ่มผู้บริโภค ความสะดวกสบายในการสวมใส่รองเท้าและการออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์

Monnin (2015) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการออกแบบผ้าอเนกประสงค์เพื่อสะท้อนความงามของภาพและวิถีชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทยผ่านการออกแบบลวดลายผ้าที่ทันสมัย นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ยังสามารถแก้ปัญหาการแต่งตัวที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเยี่ยมชมวัดโบราณสถานหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวและทำให้พวกเขาประทับใจในการท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการแต่งกายของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือวัดพระแก้วหรือที่รู้จักกันในนามของพระบรมมหาราชวังเพื่อศึกษาการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม ผลิตภัณฑ์ผ้าอเนกประสงค์นี้ออกแบบมา

เพื่อการใช้งานอเนกประสงค์และพหุประสงค์เหมาะสำหรับการเดินทาง นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาเป็นรูปแบบเชิงพาณิชย์ในรูปแบบของที่ระลึกเพื่อเผยแพร่การท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร

Kotler and Armstrong (2004) ได้กล่าวไว้ว่า การตลาดสิ่งแวดล้อม (Green Marketing) เป็น การค้นหาถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภค ที่ใส่ใจถึงผลิตภัณฑ์ที่ช่วยดูแลและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลเสียต่อคุณภาพชีวิตและสวัสดิภาพของสังคม รวมถึงวิธีการแก้ปัญหาทางการตลาด และการสื่อสารทางการตลาด เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม และสามารถสร้างกำไรให้กับธุรกิจได้

จากผลงานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งรวมระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร รวมถึงเก็บข้อมูลทางภาคสนามในการศึกษาแนวทางการออกแบบและพัฒนา และใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ในการเก็บข้อมูลและวัดตัวแปรเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 ท่าน ตัวอย่าง คือ ตัวแทนกลุ่มและผู้ใช้รองเท้าผ้าไทย จำนวน 30 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual Depth Interview) แบบมีโครงสร้างคำถามปลายเปิด เรื่องข้อมูลการสวมใส่รองเท้าของกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี และแบบสังเกต (Observation Form) โดยใช้กรอบแนวคิดมาตรฐานที่ใช้ในการออกแบบรองเท้า ได้แก่ ความต้องการตรงตามหน้าที่ใช้สอย ความสวยงามของรูปแบบ ความคงทนแข็งแรง และความสบายในการสวมใส่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มรองเท้าผ้าไทย หน่วยงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี เป็นต้น ตลอดจนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ใช้รองเท้าผ้าไทย

ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตกลุ่มลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทยตามสถานที่จัดจำหน่าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร (ทฤษฎี) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาจัดเรียงลำดับความสำคัญแล้วทำการสรุปวิเคราะห์ข้อมูล โดยจัดทำออกมาในรูปแบบของเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม (ปฐมภูมิ) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาในรูปแบบของคำอธิบาย มาวิเคราะห์และทำการสรุปข้อมูล ในรูปแบบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละ ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั่วไป และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ของข้อมูลที่ได้มาจากความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย และแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการให้สัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาทำการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย กลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยเรียบเรียงแบ่งเป็นขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลการใช้รองเท้าผ้าไทยกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี

พบว่ารองเท้าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้สวมเพื่อป้องกันฝ่าเท้าจากความร้อน ความเย็น ความชื้นและ ฝุ่นละอองของพื้นในขณะเดินหรือยืนอยู่ รองเท้าประเภทรองเท้าแตะนั้นเป็นรองเท้าแบบง่ายที่สุด เรียกรองเท้าประเภทนี้ว่า Sandal โดยจุดประสงค์การใช้งานของรองเท้าแตะของกลุ่มผ้าไทย จังหวัดนนทบุรีอยู่ในประเภทสวยงามหรือแฟชั่น วัสดุซึ่งทางกลุ่มได้นำมาใช้เป็นผ้าไทยและกระจุต ส่วนพื้นรองเท้าพลาสติก (EVA) ผสมยาง รองเท้าประเภทนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 รองเท้า ต้องรองรับสรีระเท้าของผู้ใส่ ไม่อ่อนหรือแข็งมากเกินไป และส่วนของส้นรองเท้าต้องมีความสูงในระดับที่มากกว่าส่วนหน้าเท้า เพื่อลดอาการปวดเมื่อยเท้า

1.2 การสวมใส่มีความกระชับ ใส่ง่าย ถอดง่าย ไม่คับหรือหลวมจนเกินไป อีกทั้งยังต้องล้างหรือทำความสะอาดได้ง่าย

1.3 ไม่ควรมีการประกอบหรือติดชิ้นส่วนอื่นในรองเท้ามากนัก เพราะอาจเป็นปัญหาในการล้างและทำความสะอาดได้

1.4 การเลือกวัสดุ เมื่อนำมาผลิตเป็นรองเท้าแล้วต้องมีน้ำหนักเบา ยืดหยุ่น ไม่อ่อนนุ่มหรือแข็งจนเกินไป ล้างหรือทำความสะอาดง่าย ให้สีสันทนได้ พื้นล่างต้องมีคุณสมบัติยึดเกาะกับพื้น เพื่อลดความเสี่ยงในการลื่น

ภาพที่ 1 การลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี

2. ผลการพัฒนารองเท้าผ้าไทย กลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จากการเลือกซื้อของลูกค้า จากการวิเคราะห์โดยใช้หลักการ SWOT (SWOT Analysis) เพื่อเปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลิตภัณฑ์เดิม	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	ความเสี่ยง (T)
	- มีน้ำหนักเบา - สะดวกสบายในการใช้งาน - ทำจากวัสดุธรรมชาติ - เป็นงาน handmade - ราคาถูก	- พื้นล่างไม่ค่อยเกาะพื้น - ทำความสะอาดยาก - ขาดเอกลักษณ์ของสินค้า - อายุการใช้งานน้อย	- สามารถพัฒนารูปแบบที่มีเอกลักษณ์ให้ดีขึ้นได้	- เสี่ยงต่อการสิ้นเนื่องจากใช้งานนาน - รูปแบบและวัสดุไม่สัมพันธ์กัน

ภาพที่ 2 ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์รองเท้าเดิม (SWOT)

2.1 ข้อมูลจากการสำรวจความต้องการของสมาชิกกลุ่มรองเท้าผ้าไทยที่มีต่อรองเท้าโดยเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ (QFD)

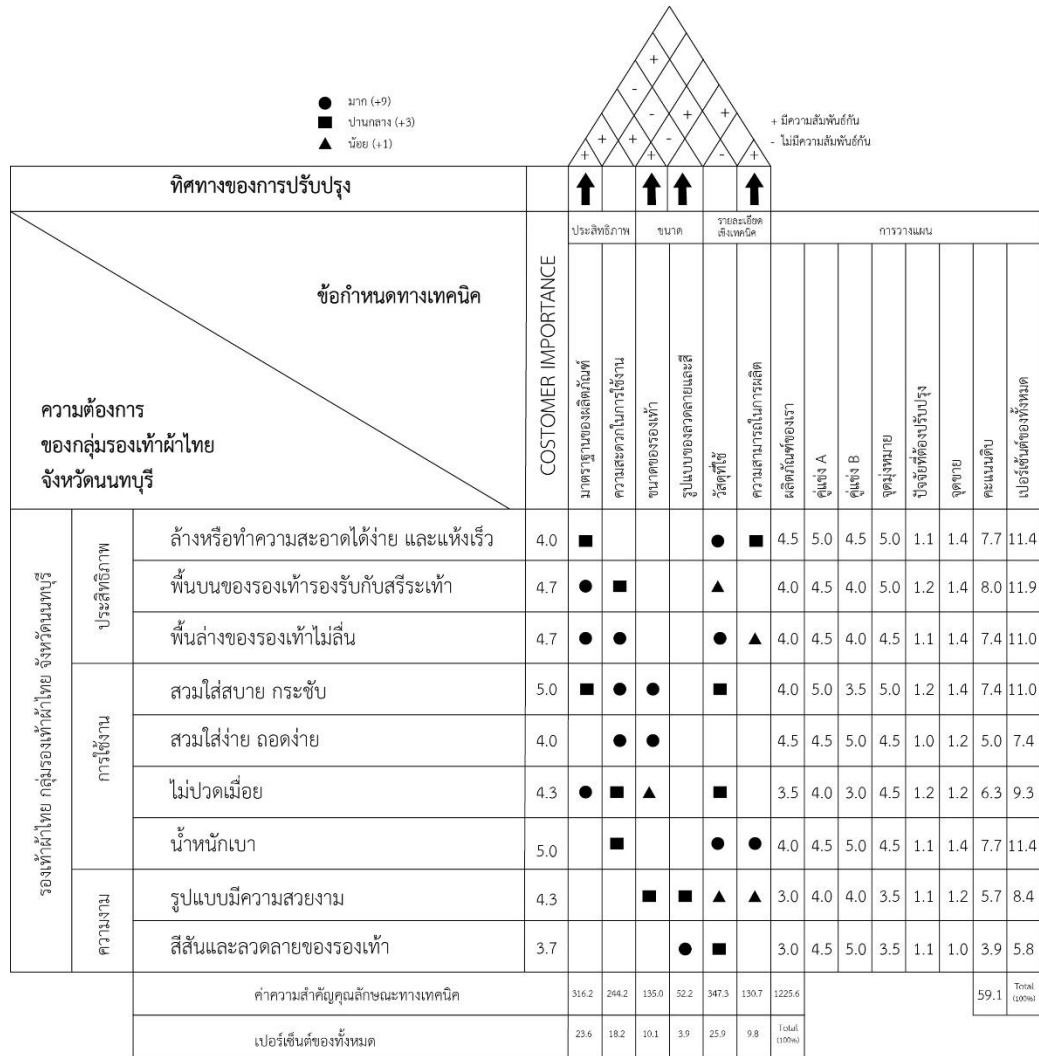
ผู้วิจัยได้ศึกษาแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ จากทฤษฎีผู้วิจัยได้สอบถามและประเมินความต้องการของกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรีที่มีต่อรองเท้า แล้วนำมาจัดกลุ่มโดยได้ผลการวิเคราะห์ตามตารางดังนี้

ความต้องการของกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี		ค่าความสำคัญ (IMP)	ลำดับความสำคัญ
ประสิทธิภาพ	ล้างหรือทำความสะอาดได้ง่าย และแห้งเร็ว	4.0	4
	พื้นบนของรองเท้ารองรับสรีระเท้า	4.7	2
	พื้นล่างของรองเท้าไม่ลื่น	4.7	2
การใช้งาน	สวมใส่สบาย กระชับ	5.0	1
	สวมใส่ง่าย ถอดง่าย	4.0	4
	ไม่ปวดเมื่อย	4.3	3
	น้ำหนักเบา	5.0	1
ความงาม	รูปแบบมีความสวยงาม	4.3	3
	สีสันทนและลดการลอกของรองเท้า	3.7	5

ภาพที่ 3 สรุปข้อมูลความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรองเท้า

จากภาพที่ 3 พบว่าลำดับความสำคัญของข้อมูลความต้องการของกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อรองเท้ามากที่สุดคือ สวมใส่สบาย กระชับ (IMP = 5.0), น้ำหนักเบา (IMP = 5.0), รองลงมาคือ พื้นบนของรองเท้ารองรับสรีระเท้า (IMP = 4.7), พื้นล่างของรองเท้าไม่ลื่น (IMP = 4.7), และลำดับสุดท้ายคือ สีสันทนและลดการลอกของรองเท้า (IMP = 3.7)

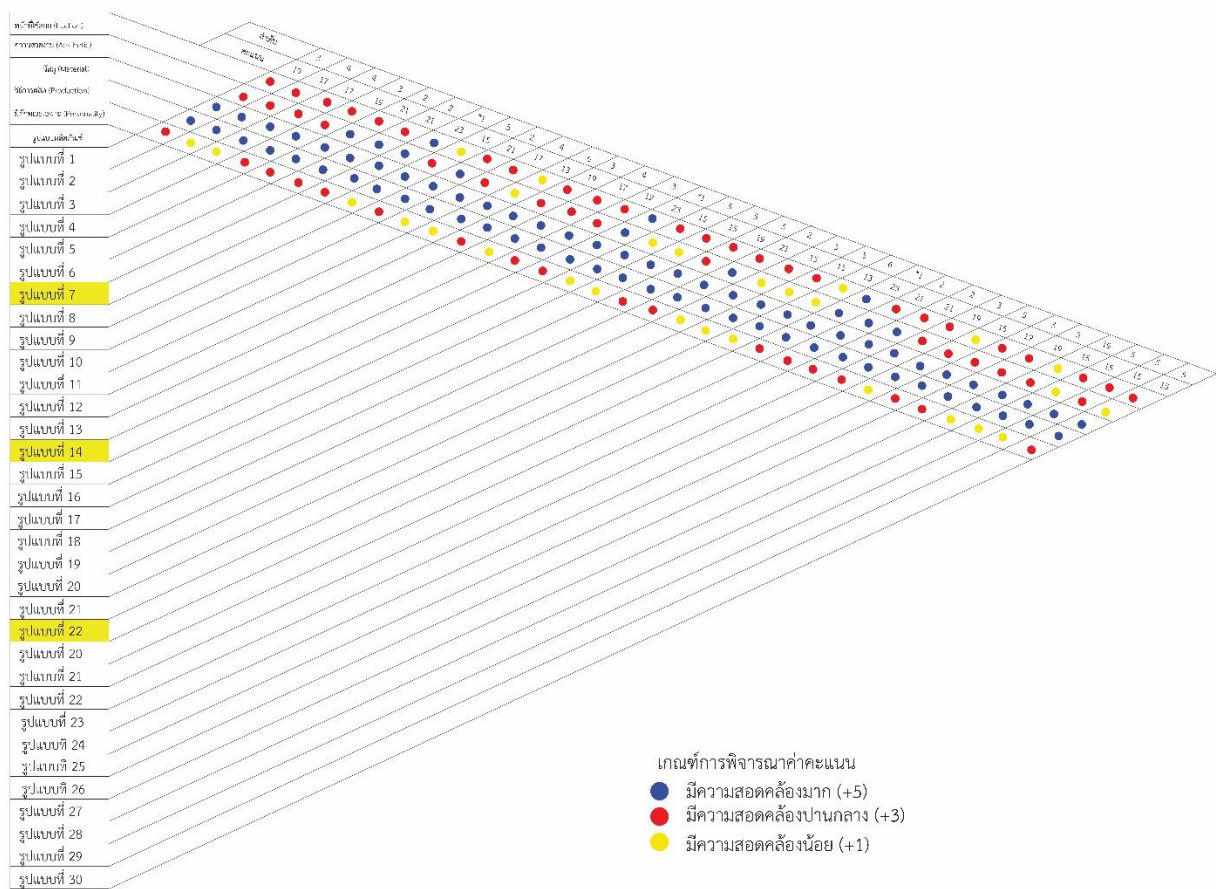
จัดเตรียมข้อมูลที่จะนำมาใช้ในเมทริกซ์การวางแผนผลิตภัณฑ์ นำข้อมูลที่ได้มาเข้าสู่เมทริกซ์การวางแผนผลิตภัณฑ์ หรือบ้านแห่งคุณภาพ (House of Quality: HOQ) โดยใช้เมทริกซ์ความสัมพันธ์ของเมทริกซ์การแปลงการออกแบบเป็นผลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนารองเท้า

ภาพที่ 4 เมทริกซ์การวางแผนผลิตภัณฑ์ (House of Quality : HOQ)

จากภาพที่ 4 พบว่า การวางแผนผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบพัฒนารองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ พื้นบนของรองเท้ารองรับสรีระเท้า (11.9%) รองลงมาคือ น้ำหนักเบา (11.4%) และอันดับสุดท้าย คือ สีสันทนและลวดลายของรองเท้า (5.8%) ในส่วนค่าความสำคัญคุณลักษณะทางเทคนิคในการออกแบบและพัฒนารองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ วัสดุที่ใช้ (25.9%) รองลงมาคือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (23.6%) และอันดับสุดท้ายคือ รูปแบบของลวดลายและสี (3.9%) จากข้อมูลวิจัยจะนำไปปรับปรุงรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรีต่อไป

หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

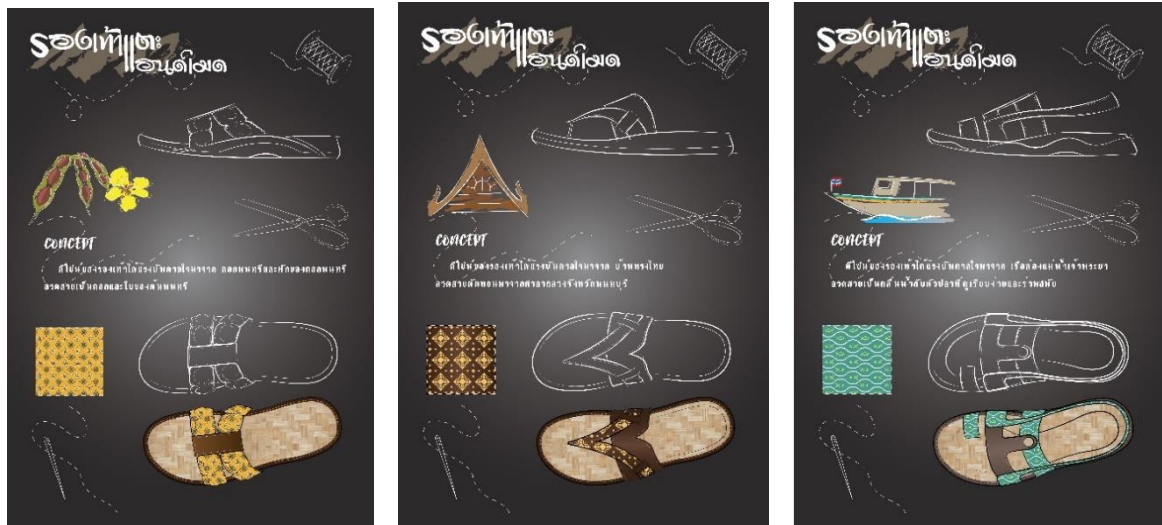

ภาพที่ 5 ตารางการกระจายหน้าที่การวิเคราะห์เชิงการออกแบบผลิตภัณฑ์

จากภาพที่ 5 พบว่า สรุปผลการกระจายหน้าที่เชิงการออกแบบผลิตภัณฑ์รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ รูปแบบที่ 7 (23 คะแนน) รองลงมาคือ รูปแบบที่ 14 (23 คะแนน) และอันดับสุดท้าย คือ รูปแบบที่ 22 (23 คะแนน) จากรูปแบบทั้งหมด 30 รูปแบบ เพื่อนำรูปแบบทั้ง 3 รูปแบบประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ รองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรีต่อไป

2.2 แรงบันดาลใจและแนวความคิดในการออกแบบ (Inspiration and Concept Design)

จากการศึกษาข้อมูลของแนวความคิดในการออกแบบที่น่าอัตลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรี มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบรองเท้า โดยใช้ตอนนทรีและสถาปัตยกรรมบ้านทรงไทยริมน้ำเจ้าพระยา มาดัดทอนเป็นรูปแบบรองเท้าส่วนด้านบน (Upper) ในเรื่องของลวดลายผ้าและโทนสี จะเป็นลวดลายของดอกนทรีโดยใช้โทนสีเหลืองและสีน้ำตาล ซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 5 แนวคิดในการออกแบบ (Idea sketch)

ภาพที่ 6 ต้นแบบในการผลิต

ผู้วิจัยทำการสเก็ตช์ภาพร่าง (Idea Sketch) จำนวน 30 แบบ และประยุกต์ใช้ตารางการกระจายหน้าที การวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ มาวิเคราะห์คัดเลือกรูปแบบรองเท้าที่เหมาะสม 3 แบบ แล้วจึงนำรูปแบบทั้ง 3 แบบ (Sketch Design) ประเมินความเห็นจากกลุ่มผู้ใชรองเท้าผ้าไทย ซึ่งพบว่ารูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.27) ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ 1 มาผลิตเป็นต้นแบบต่อไป

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจรองเท้าผ้าไทยกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคกระจาย
หน้าที่เชิงคุณภาพ

ประเด็นการวัดความพึงพอใจ	N=30 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. ความต้องการตรงตามหน้าที่ใช้สอย		
1.1 รองเท้าทำความสะดวกได้ง่าย และแห้งเร็ว	4.84	0.37
1.2 รองเท้าสามารถสวมใส่หรือถอดออกได้สะดวก	4.78	0.41
1.3 รองเท้ามีน้ำหนักเบา	4.74	0.49
ค่าเฉลี่ย	4.78	0.42
2. ความสวยงามของรูปแบบรองเท้า		
2.1 รองเท้ามีความสวยงาม น่าสนใจ	4.57	0.65
2.2 รองเท้ามีสีสันเหมาะสมสอดคล้องกับผู้ใช้งาน	3.85	0.94
2.3 รูปแบบรองเท้ามีความสอดคล้องกับพฤติกรรมใช้งาน	4.32	0.73
2.4 รูปแบบรองเท้ามีเอกลักษณ์เฉพาะ	4.24	0.57
ค่าเฉลี่ย	4.24	0.72
3. ความคงทน แข็งแรง		
3.1 ความนิ่มของรองเท้ามีความเหมาะสม	4.53	0.41
3.2 การประกอบชิ้นส่วนต่างๆ ของรองเท้า มีความแข็งแรง	4.32	0.73
ค่าเฉลี่ย	4.42	0.57
4. ความสบายใจการสวมใส่		
4.1 รองเท้าสวมใส่พอดีเท้า	4.55	0.65
4.2 ความคล่องตัวเวลาสวมใส่รองเท้า	4.52	0.65
4.3 ขนาดสัดส่วนของรองเท้าเหมาะสมกับผู้ใช้งาน	4.34	0.82
4.4 พื้นล่างของรองเท้าไม่ลื่น	3.85	0.94
ค่าเฉลี่ย	4.41	0.76
ความพึงพอใจต่อกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี โดยรวม	4.46	0.61

จากตารางที่ 1 สรุปความพึงพอใจในการใช้รองเท้าผ้าไทยกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี โดยนำแบบสอบถามมาเก็บข้อมูล ซึ่งได้ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการออกแบบรองเท้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 แสดงว่ารองเท้าที่พัฒนาขึ้นนั้นอยู่ในระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ในส่วนที่ควรปรับปรุงเป็นเรื่องของการประกอบชิ้นส่วนของรองเท้าซึ่งทางกลุ่มรองเท้าเหล่านั้นเครื่องมือยังไม่ทันสมัย จึงทำให้บางส่วนของชิ้นงานนั้นไม่เป็นไปตามแบบ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาและพัฒนารองเท้าผ้าไทยกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ตามหัวข้อวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลการใช้งานรองเท้าผ้าไทยกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี

รองเท้าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้สวมเพื่อป้องกันฝ่าเท้าจากความร้อน ความเย็น ความชื้นและ ฝุ่นละอองของพื้น ในขณะที่เดินหรือยืนอยู่ รองเท้าประเภทรองเท้าแตะนั้นเป็นรองเท้าแบบง่ายที่สุด เรียกกรองเท้าประเภทนี้ว่า Sandal โดยจุดประสงค์การใช้งานของรองเท้าแตะของกลุ่มผ้าไทย จังหวัดนนทบุรีอยู่ในประเภทสวยงามหรือแฟชั่น เป็นรองเท้าที่มีการแต่งจากส่วนบนของรองเท้ามากกว่ารองเท้าแตะชนิดอื่น วัสดุซึ่งทางกลุ่มได้นำมาใช้เป็นผ้าไทยและ กระจุ๊ด ส่วนพื้นรองเท้าจะทำด้วยพลาสติก (EVA) หรือพลาสติก (EVA) ผสมยาง รองเท้าประเภทนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

2. ผลการพัฒนารองเท้าผ้าไทยกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยได้สอบถามและประเมินความต้องการของกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อรองเท้าผ้าไทย แล้วนำมาจัดแบ่งประเภทความต้องการ โดยศึกษาทฤษฎีแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ (QFD) ซึ่งสอดคล้องกับ Saasanant (2003) พบว่าลำดับความสำคัญของข้อมูลที่มีต่อรองเท้ามากที่สุดคือ สวมใส่สบาย กระชับ (IMP = 5.0), น้ำหนักเบา (IMP = 5.0), รองลงมาคือ พื้นบนของรองเท้ารองรับสรีระเท้า (IMP = 4.7), พื้นล่างของรองเท้าไม่ลื่น (IMP = 4.7), และลำดับสุดท้ายคือ สีสนับและลวดลายของรองเท้า (IMP = 3.7)

จากนั้นผู้วิจัยได้ออกแบบรองเท้าโดยใช้แนวคิดในการออกแบบที่นำเอาอัตลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรี เช่น บ้านทรงไทยริมน้ำ, ดอกนนทรีดอกไม้ประจำจังหวัด, แม่น้ำเจ้าพระยา, มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบรองเท้า ผู้วิจัยเลือกสเก็ตช์ภาพร่าง (Idea Sketch) จำนวน 30 แบบ และประยุกต์ใช้ตารางการกระจายหน้าที่การวิเคราะห์ การออกแบบผลิตภัณฑ์รองเท้ามาวิเคราะห์คัดเลือกรูปแบบรองเท้าที่เหมาะสม 3 แบบ แล้วจึงนำรูปแบบทั้ง 3 แบบ (Sketch Design) ประเมินความเห็นจากกลุ่มผู้ใช้รองเท้าผ้าไทย ซึ่งพบว่ารูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.27) ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ 1 มาผลิตเป็นต้นแบบต่อไป

3. ผลการประเมินระดับความพึงพอใจรองเท้าผ้าไทยกลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี

การประเมินระดับความพึงพอใจรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน ด้านความตรงตามหน้าที่ใช้สอย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.42) ด้านความสวยงามของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.72) ด้านความคงทน แข็งแรง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) และด้านความสบายในการสวมใส่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.76) ผลสรุปค่าเฉลี่ยรวมในการประเมินความพึงพอใจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.61) ซึ่งสอดคล้องกับ Chai Song (2009 : 5-6) ที่กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์รองเท้าที่ดีที่ผู้ใช้อยู่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความต้องการตรงตามหน้าที่ใช้สอย ความสวยงามของรูปแบบ ความคงทน แข็งแรง และความสบายในการสวมใส่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ

1.1 พื้นรองเท้าด้านนอกควรเป็นวัสดุที่มีความกันลื่น เพื่อให้ลูกค้าได้สวมใส่ได้อย่างปลอดภัย

1.2 รองเท้าที่ออกแบบควรมีหลากหลายขนาด (Size) เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีสรีระเท้าที่แตกต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 อาจลองเปลี่ยนวัสดุที่ใช้ผลิตเป็นชนิดอื่น และทำการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย

2.2 อาจมีการออกแบบรองเท้าประเภทอื่น เช่น หุ้มส้น ผ้าใบ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ” โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยกองทุนวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และขอขอบคุณกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนรองเท้าผ้าไทย จังหวัดนนทบุรี ที่สนับสนุนข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Chai Song, C. (2009). *Basic knowledge of shoe design*. Bangkok: Thai Footwear Association. (in Thai)
- Chokwisitkun, S. (2013). *Design and Product Development the junction Box module by applying QFD and AHP Techniques: A Case Study of Bangkokcable Co., Ltd.* Independent Study of the Degree of Master of Public Administration Program in Transportation and Logistics Management. Chonburi: Burapa University. (in Thai)
- Jeanrenaud, J. (2019). Product manual elaboration in product design phases: Behavioral and functional analysis based on user experience. *International Journal of Industrial Ergonomics*, 71, 75-83.
- Kotler, P. and Armstorng, G. (2017) *Principles of Marketing*. United Kingdom: Pearson Education.
- Luximon, A. (2013). *Handbook of Footwear Design and Manufacture*. United Kingdom: Woodhead Publishing.
- Monnin, J. (2015). Design Multifunction Fabric for Tourists. *Social and Behavioral Sciences*, 7, 1436-1442.
- Saasanant, M. (2003). *Product design for innovation and reverse engineering*. Bangkok: Duangkamol Modern. (in Thai)

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

อัจศรา ประเสริฐสิน^{1,*}, สมพร วันประกอบ², ขวัญใจ ฤทธิ์คำพร³

¹ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์

³ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Received: 5 October 2019

Revised: 17 April 2020

Accepted: 21 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา จำนวน 11 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ควรพิจารณาใน 7 แนวทาง ได้แก่ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (2) วิธีการ/กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน (3) เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (4) แนวทางพัฒนาและลักษณะของคู่มือ (5) การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (6) การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม และ (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ให้มีลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการได้ ทั้งนี้ในออกแบบกิจกรรมควรมีการพิจารณาถึงคุณลักษณะและบริบทที่แตกต่างกันของผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: ubib_p@hotmail.com

A Study of the Approach for Promoting Student's Characteristics Based on the Twelve Core Values of Thai People

Ujsara Prasertsin^{1,*}, Somporn Wanprakob², Kwanjai Ritkumrop³

¹ Education and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University

² Mahapruttaram Girls' School under the Royal Patronage of her Majesty the Queen

³ Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

Received: 5 October 2019

Revised: 17 April 2020

Accepted: 21 April 2020

ABSTRACT

This research aimed to study the approach for promoting student's characteristics based on the twelve core values of Thai people. The key informants were eleven experts involving with learners in primary schools, secondary schools, and universities. The research instruments were an in-depth interview form and a focus group note taking form. The data from the interviews and focus group discussion were analyzed with content analysis. The results of the research revealed that there were seven approaches for consideration in promoting student's characteristics: (1) the importance of student's characteristics based on the twelve core values of Thai people; (2) the method/process for evaluating the student's characteristics; (3) the norms of the scales to assess student's characteristics based on the twelve core values of Thai people; (4) the guidelines for development and characteristics of the manual; (5) the promotion of student's characteristics based on the twelve core values of Thai people; (6) the taking of the assessment results of student's characteristics based on the twelve core values of Thai people to be applied in developing and promoting students and techniques that help to promote the twelve core values; and (7) the factors that have roles in assessing and developing student's characteristics based on the twelve core values of Thai people. The results of this research can be used as the approach for designing activities to develop student's characteristics to be in accordance with the twelve core values of Thai people. As such, in designing the activities, the different characteristics and contexts of students should be taken into consideration.

Keywords: Twelve core values of Thai people, Development of student's characteristics

*Corresponding Author; Email: ubib_p@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมเกี่ยวข้องกับคน ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่กำกับพฤติกรรมของบุคคล เป็นพื้นฐานของพลังขับเคลื่อนจากความรู้สึภายในที่ช่วยตัดสินใจว่าจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไรหรือไม่ทำอะไร การปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนในสังคมการฟื้นฟูคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นการสร้างวิธีการคิดที่ถูกต้องอันเป็น การพัฒนาคุณภาพของคนและพัฒนาคุณภาพของสังคมจึงควรเป็นวาระการพัฒนาอันสำคัญในการปฏิรูปคน (National Reform Council, 2015) โดยในปีพุทธศักราช 2557 รัฐบาลในนามของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศนโยบายเกี่ยวกับ “ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ” ขึ้น ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกาศรับนโยบาย เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยการสร้างคนในชาติให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ ได้แก่ (1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย (6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย (8) มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จัก การเคารพผู้ใหญ่ (9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (11) มีความเข้มแข็ง ทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ ของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความเจริญก้าวหน้า เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิด การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของบุคคล โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มวัยรุ่นที่พบปรากฏการณ์ความรุนแรงที่มี ผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม อันเป็นผลมาจากการขาดคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง (Aphipanyo and Wangsuwan, 2010) ดังนั้นการปลูกฝังด้านค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมจึงถือเป็นเรื่องสำคัญเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาที่ส่ง ผลกระทบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้งประเทศ จำนวน 1,532 คน ระหว่างวันที่ 22-27 กันยายน 2557 ของสวนดุสิตโพล พบว่า การจะปลูกฝัง “ค่านิยมไทยทั้ง 12 ประการ” ให้ได้ผล ในทางปฏิบัติ ประชาชนคิดว่าควรให้ความสำคัญดังนี้ อันดับ 1 ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ แทรกเนื้อหาในบทเรียน ทุกระดับชั้น 36.41% อันดับ 2 ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะนายๆ รมต. นักการเมือง ข้าราชการ 27.64% อันดับ 3 ภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ 21.66% อันดับ 4 ต้องเริ่มที่ตัวเอง มีจิตสำนึก ตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองที่ดี 14.29% ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวถือเป็นความคิดเห็น เบื้องต้นในการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมไทยทั้ง 12 ประการ ในแต่ละด้าน แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลนี้อาจไม่เพียงพอต่อการนำไปพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุดังกล่าว การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลัก ของคนไทย 12 ประการ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้แนวทางเพื่อนำไปพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ทั้งในด้านของความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการ และปัจจัยที่ช่วยใน การพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ครู อาจารย์ จำนวน 5 ท่าน และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จำนวน 1 ท่าน รวมจำนวนทั้งสิ้น 11 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาและมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ไม่นต่ำกว่า 3 ปี
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
3. ดำเนินการศึกษาวิจัยในช่วง พฤษภาคม-กันยายน พ.ศ. 2561

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

จากการที่รัฐบาลในนามของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ปีพุทธศักราช 2557 ได้ประกาศ “ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ” ทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แสดงบทบาทออกมารับกับนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศรับนโยบาย คสช. ในการสร้างค่านิยมคนไทยใหม่ (Ministry of Education, 2014) ประกาศภายหลังประชุมผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่า ที่ประชุมได้หารือถึงการสร้างค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ ได้แก่ (1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย (6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย (8) มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ (9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

โดยทางกระทรวงศึกษาธิการได้นำค่านิยม 12 ประการใส่ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ (Ministry of Education, 2014) กรปลัดกระทรวงศึกษาธิการเปิดรายละเอียดแผนยุทธศาสตร์ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ก่อนเสนอกรมพิจารณา เมื่อวันที่ 13 ต.ค. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เปิดเผยว่า ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของสำนักงานปลัด (สพ.ศธ.) เสร็จแล้ว แบ่งเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 1 การรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างตระหนักเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ให้แก่ เด็ก เยาวชน ประชาชน ข้าราชการครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 บูรณาการค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการไว้ในหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการขับเคลื่อนค่านิยมคนไทย 12 ประการไปสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาที่ผ่านมาของ Suandusitpoll Suan Dusit University (2015) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,532 คน ระหว่างวันที่ 22 - 27 กันยายน 2557 สรุปผลได้ ดังนี้

1. “ค่านิยม” ของ คสช. ที่ประชาชนให้ความสำคัญ อันดับ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 96.13% อันดับ 2 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 90.80% อันดับ 3 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 87.28% อันดับ 4 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง 82.30% อันดับ 5 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 80.12% อันดับ 6 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม 79.88% อันดับ 7 มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัว 78.40% อันดับ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 75.79% อันดับ 9 เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 75.14% อันดับ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสฯ 72.55% อันดับ 11 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลสฯ 71.29% อันดับ 12 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 70.68%

2. ประชาชนเห็นด้วยกับ “ค่านิยม 12 ประการ” ของ คสช. มากน้อยเพียงใด? อันดับ 1 เห็นด้วยมาก 64.44% เพราะเป็นเรื่องสำคัญ เป็นค่านิยมที่คนไทยทุกคนควรมี หากทำได้จริงประเทศชาติจะสงบและน่าอยู่มากขึ้น ฯลฯ อันดับ 2 ค่อนข้างเห็นด้วย 31.34% เพราะบ้านเมืองประสบปัญหาวิกฤติมานาน ควรเร่งฟื้นฟูเยียวยา โดยเฉพาะเรื่องจิตสำนึกของคนไทย ฯลฯ อันดับ 3 ไม่ค่อยเห็นด้วย 2.46% เพราะเป็นไปได้ยาก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือแนวคิดของคนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ฯลฯ อันดับ 4 ไม่เห็นด้วย 1.76% เพราะควรเร่งแก้ปัญหาอย่างอื่นก่อน หากกฎหมายเข้มงวด เศรษฐกิจดี คุณภาพชีวิตคนก็จะดีขึ้น ฯลฯ

3. การจะปลูกฝัง “ค่านิยมไทยทั้ง 12 ประการ” ให้ได้ผลในทางปฏิบัติ ประชาชนคิดว่าควรทำอย่างไร? อันดับ 1 ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ แทรกเนื้อหาในบทเรียนทุกระดับชั้น 36.41% อันดับ 2 ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะนายกฯ รมต. นักการเมือง ข้าราชการ 27.64% อันดับ 3 ภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ 21.66% อันดับ 4 ต้องเริ่มที่ตัวเอง มีจิตสำนึก ตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองที่ดี 14.29%

ดังนั้น การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้สร้างค่านิยมคนไทยใหม่ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จึงมีความจำเป็นที่ทางหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะได้มีบทบาทร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ดำรงตนเป็นไปตามนโยบายนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติของเรา

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบบการศึกษาพหุกรณี (Multiple case studies) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ครู อาจารย์ จำนวน 5 ท่าน และหัวหน้าการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 11 ท่าน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคือ เป็นผู้ที่มี

ประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาและมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ
อุดมศึกษา ไม่ต่ำกว่า 3 ปี

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ฉบับ คือ (1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ (2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อ
ใช้ในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ฉบับถูกพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 7
ประเด็น ได้แก่ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (2) วิธีการ/
กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน (3) เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (4) แนวทางพัฒนาและลักษณะของคู่มือ (5) การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (6) การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้
ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และ
การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบ
สัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มด้วยวิธีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)
จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยการหาความสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item – Objective
Congruence: IOC) ซึ่งผลการพิจารณาพบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์และได้ปรับปรุง
แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อพัฒนาแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ประเด็นหลัก และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสนทนากลุ่ม
ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 ท่าน โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์เฉลี่ยท่านละ 1 ชั่วโมง
30 นาที และดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 ท่าน ใช้ระยะการสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 2 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และ
การสนทนากลุ่ม มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวของ Miles and Huberman, (1994) ประกอบด้วย
(1) การจัดระเบียบข้อมูล (2) การแสดงข้อมูล และ (3) การหาข้อสรุป การตีความและการยืนยันข้อมูล โดยการวิจัย
ครั้งนี้ดำเนินการจัดหมวดหมู่ของรหัสข้อความเข้าด้วยกันและนำเสนอเป็นประเด็นย่อย (Categories) ทั้งสิ้น 7
ประเด็น ได้แก่ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (2) วิธีการ/
กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน (3) เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (4) แนวทางพัฒนาและลักษณะของคู่มือ (5) การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของ
คนไทย 12 ประการ (6) การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้
ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และ
การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

ผลการวิจัย

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 ท่าน สามารถสรุปผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

“มีความสำคัญมากสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่ผู้เรียนควรมีติดตัว” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8

“เน้นเรื่องจิตอาสา ไม่เห็นแก่ตัวทำให้เด็กเห็นความสำคัญ มีน้ำใจในการช่วยเหลือมากขึ้น” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3

“ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีความสำคัญมาก หากปฏิบัติได้จนเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องปกติของชีวิต เพราะเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ต่อการดำรงชีวิตอย่างมีปกติสุขภายใต้สภาวะที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในยุคปัจจุบัน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10

ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะด้านนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถลดปัญหาการขัดแย้งในการเผชิญกับปัญหาในสังคมปัจจุบันได้ (2) การพัฒนาความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ โดยการพัฒนาคุณลักษณะในด้านนี้ จะช่วยให้ ผู้เรียนไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจ กิเลส มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของพระพุทธศาสนา (3) การพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดี, จิตอาสา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีปกติสุขภายใต้สภาวะที่เปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน และ (4) การรักษาความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การส่งเสริมผู้เรียนในด้านนี้ถือเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยรักษาความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี

2. วิธีการ/กระบวนการ การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน

“ในบางหัวข้อ อยากให้เข้าไปถามกับเด็กในโรงเรียน ณ ขณะนั้นว่ามีสถานการณ์แบบนั้นเกิดขึ้นหรือเปล่า แล้วจะสะท้อนให้เห็นความจริงว่าไอ้ค่านิยม 12 ประการเนี่ยของโรงเรียนในตอนนั้นเป็นอย่างไร” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4

“การวัดและประเมินจากตัวนักเรียนถือเป็นสิ่งที่ดี แต่ไม่ควรวัดจากนักเรียนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเป็นเรื่องของความรู้สึกแล้วแต่เค้าจะรู้สึก และไม่รู้ว่าเป็นมาตรฐานของสังคมมั้ย และบางครั้งการทำแบบสอบถามเด็กอาจมีการขี้เกียจทำให้มีการทั้งดั่งบ้าง ดังนั้นผลที่ออกมาจึงไม่อาจจะตอบได้” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1

แนวทางในการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย 4 วิธีการสำคัญได้แก่ (1) การใช้แบบสังเกต โดยในการใช้แบบสังเกต จะมีความสะดวกซึ่งสามารถใช้ได้ง่าย และส่งผลให้การประเมินมีความตรงมากยิ่งขึ้น (2) การถามข้อมูลจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยการประเมินในบางสถานการณ์ การเข้าไปสอบถามข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ๆ จะทำให้เห็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ซึ่งจะทำให้การประเมินตรงกับสภาพความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น (3) การใช้สมุดบันทึกพฤติกรรม โดยการให้ครูประจำชั้นเป็นผู้บันทึกพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของผู้เรียน ซึ่งครูประจำชั้นเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดจึงทำให้สามารถเห็นพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละด้านได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และ

(4) การประเมินโดยครู เนื่องจากครูที่สอนในรายวิชาต่าง ๆ จะมีความเข้าใจนิยามของการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในแต่ละด้านอยู่แล้ว การที่ให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเด็กจะทำให้สามารถประเมินผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในการประเมินโดยครูผู้สอนนั้น อาจมีการพิจารณาจำนวนข้อในการประเมินให้มีจำนวนน้อยลงเพื่อความสะดวกในการประเมินที่ง่ายขึ้น

3. เกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

“มีความเหมาะสม เนื่องจากสร้างมาจากเนื้อหาที่มีความครอบคลุมของทุกองค์ประกอบ วัดได้ตรงจุดมุ่งหมายเป็นไปตามวัตถุประสงค์” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9

“ทางผู้วิจัยได้ทำเกณฑ์ของมาตรวัดเหมาะสมแล้ว ตามลักษณะของผู้เรียน ควรมีการวัดโดยครูผู้สอนบ้าง เนื่องจากผู้เรียนบางส่วนไม่ได้ตั้งใจทำแบบวัด และไม่เข้าใจข้อคำถาม ส่งผลให้ผลการประเมินมีความคลาดเคลื่อน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11

พิจารณาใน 2 ส่วน คือ ด้านความเหมาะสมและด้านข้อควรปรับปรุง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) ด้านความเหมาะสมของเกณฑ์ปกติของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วย มาตรวัดมีการวัดที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งทางด้านจิตพิสัย พุทธพิสัย และทักษะพิสัย มีความทันสมัย มีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และมีการใช้สถิติพร้อมการแปลความหมายของคะแนนที่เหมาะสม และ (2) ด้านข้อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขของมาตรวัดคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วย ด้านของการเพิ่มผู้ประเมินจากการที่ให้ผู้เรียนประเมินด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนบางคนอาจมีความไม่ตั้งใจในการทำแบบประเมิน จึงอาจทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้น การให้ครูผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยจะทำให้การประเมินมีความตรงมากขึ้น, นอกจากนี้การพิจารณาข้อคำถาม ที่ควรมีความเหมาะสมที่สามารถเข้าใจได้ทั้งครูและผู้เรียน เนื่องจากคำถามการประเมินในบางข้อระดับความคิดของผู้เรียนอาจจะไม่เข้าใจและส่งผลให้เกิดการตอบที่ไม่ตรงประเด็นได้

4. แนวทางการพัฒนาและลักษณะของคู่มือ

“ควรเป็นชุดกิจกรรมเพื่อให้ครูได้จัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างจิตสำนึกผ่านกิจกรรมหรือเกม และแนวทางการพัฒนาคู่มือให้กับผู้ปกครองเพื่อเป็นการสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนทั้งบ้านและโรงเรียน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7

“ในคู่มืออาจจะมีแนวทางให้เห็นว่าจะต้องร่วมมือ บริหารจัดการกับชุมชนอย่างไร ในบริบทของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนในการเข้ามามีส่วนร่วม” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2

“เนื่องจากอาจมีบุคคลหลาย ๆ กลุ่มที่จำเป็นจะต้องนำคู่มือการดำเนินการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียนไปใช้ ดังนั้นคู่มือที่พัฒนาออกมาควรมีลักษณะขั้นตอน รายละเอียดการใช้งานค่อนข้างเข้าใจง่าย” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8

(1) แนวทางการพัฒนาคู่มือ ในการพัฒนาคู่มือนี้ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการใช้คู่มือ เช่น ผู้สอน ที่ได้รับมอบหมายในการสอนผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ รวมถึงการทำสัมภาษณ์ตัวผู้เรียนเอง เพราะมีหน้าที่ในการศึกษาคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12

ประการ ซึ่งจะทำให้ได้คู่มือที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัดจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นคู่มือที่มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนคนไทยโดยตรงอีกด้วย

(2) ลักษณะของคู่มือ ด้านลักษณะของคู่มือที่เหมาะสม ควรมีการระบุรายละเอียดเป็นลักษณะของชุดกิจกรรมพร้อมมีการยกตัวอย่างประกอบ โดยมีการระบุขั้นตอน รายละเอียดของกิจกรรมการใช้งานที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ มีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งมีขนาดรูปแบบอักษรอ่านง่าย และสวยงาม เพื่อความสะดวกเมื่อครูนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้ และยังเป็นประโยชน์ให้ผู้ปกครองสามารถนำไปปรับใช้เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนเมื่ออยู่ที่บ้านได้อีกทางหนึ่ง หรือแม้กลุ่มบุคคลอื่นที่มีความสนใจในการนำกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มต่าง ๆ ก็สามารถนำไปใช้ได้ง่ายมากขึ้น นอกจากนี้อาจมีการระบุแนวทางในการร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนอื่นด้วย เช่น แนวทางในการร่วมมือบริหารจัดการกับชุมชน หรือบริบทสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานศึกษาให้เกิดแนวทางความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน และในส่วนของผลการประเมินผล ควรมีการระบุตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ชัดเจน โดยมีการระบุนิยามปฏิบัติการ และเครื่องมือวัดที่ชัดเจน เนื่องจากการมีบุคคลหลาย ๆ กลุ่มที่จำเป็นต้องใช้คู่มือการดำเนินการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียนไปใช้ จะช่วยให้มีความเข้าใจและมีมาตรฐานการประเมินที่ตรงกัน นอกจากนี้ควรมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ส่วน จากครูผู้สอนและครูประจำชั้นเพื่อนำมาค่าเฉลี่ยและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน โดยเมื่อจบการศึกษารายเทอม นำคะแนน 2 ส่วนมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินที่สอดคล้องกันและมีความตรงในการประเมินมากขึ้น

5. การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

“นำใบปฐมนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นวิธีการเสริมสร้างค่านิยมให้ผู้เรียนได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ด้วยการสอนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในโรงเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำงานศิลปะ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวางแผน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและนำไปปรับปรุง สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ”
– ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6

1) การดำเนินการ ในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ควรมีลักษณะของการใช้ชุดกิจกรรมโดยการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนหรือสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนได้ เช่น การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นวิธีการเสริมสร้างค่านิยมให้ผู้เรียนได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ด้วยการสอนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในโรงเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำอาหาร การทำงานศิลปะ การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวางแผน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและนำไปปรับปรุง สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ และสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ตั้งแต่กิจกรรมการเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ การสวดมนต์เจริญสติ การเรียน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ การปฏิบัติตามข้อตกลง ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน การจัดกระเป๋ การเล่นเกม การทำความเคารพผู้ใหญ่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการซึมซับและปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการได้ในชีวิตประจำวันด้วย, นอกจากนี้การจัดกิจกรรมโดยให้ความสำคัญตามความต้องการของผู้เรียนเองก็เป็นส่วนสำคัญในการให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมใด ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาจมีการสอบถามความคิดเห็นจาก

ผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเองพร้อมทั้งสามารถส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

“พ่อแม่ผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับลูกหลาน โดยผู้ปกครองเองก็ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเสริมสร้างค่านิยม 12 ประการ เสียก่อน จึงจะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่บุตรหลานได้ เมื่อมีทัศนคติที่ดี ค่านิยมที่ดีก็จะตามมา” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6

2) การร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่หน่วยย่อยในระดับครอบครัว ครู อาจารย์ ผู้บริหารในสถานศึกษา ชุมชน ไปจนถึงในระดับนโยบายจากภาครัฐและเอกชน โดยผู้ปกครองเองก็ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเสริมสร้างค่านิยม 12 ประการ ผู้สอนควรปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ โดยสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน รวมถึงการเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้เรียน ชุมชนให้ความร่วมมือ และร่วมกันช่วยประขามสัมพันธ์ลงในพื้นที่ของตนเอง และรัฐบาลช่วยในเรื่องของการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และพิจารณางบประมาณให้เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนตามนโยบายที่กำหนด

6. การนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน และเทคนิคที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม

“สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือครูผู้สอน และครูประจำชั้นอาจมีการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยไม่ต้องบอก เพื่อเป็นการวัดคุณลักษณะในแต่ละประการได้” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11

1) การนำไปใช้ ในการพิจารณาผลการประเมิน หากพบว่าผู้เรียนมีคะแนนค่านิยมตัวไหนต่ำก็ให้พิจารณาโดยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เช่น การสร้างสถานการณ์จำลอง การฝึกอบรม การจัดค่าย กิจกรรมเสริมในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้ควรมีการพิจารณาลำดับความสำคัญในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนแต่ละด้าน และพิจารณาว่าคะแนนค่านิยมด้านใดต่ำกว่าจึงให้การช่วยเหลือในด้านที่มีคะแนนต่ำที่สุดก่อน นอกจากนี้อาจต้องวิเคราะห์ว่าค่านิยมด้านใดมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเป็นลำดับก่อนและหลัง ทั้งนี้เนื่องจากในบริบทแต่ละสถานศึกษาอาจมีความจำเป็นในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกัน เช่น บางสถานศึกษาต้องให้การช่วยเหลือเร่งด่วนในบางเรื่อง โรงเรียนต่างจังหวัดอาจจำเป็นอีกเรื่อง โรงเรียนในตัวเมืองอาจต้องดูแลอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งทำให้มีการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาค่านิยมแต่ละด้านแตกต่างกันได้

“วิธีการสอนที่เหมาะสมที่สุดก็คือ การจัดการเรียนการสอนรายบุคคลหรือการศึกษาตามเอกัตภาพและการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามระดับสติปัญญาความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำและช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นแนวคิดของจิตวิทยาการเรียนรู้ที่ต้องนำความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9

2) เทคนิคเสริมที่นำมาใช้ ในการจัดประสบการณ์ผ่านรูปแบบสื่อการเรียนการสอนนั้น ควรมีการนำแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การทำสมุดบันทึกกิจกรรมและการให้การเสริมแรงทางบวก โดยการเสริมแรงทางบวกนั้น เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องหรือเหมาะสม ควรมีการเสริมแรง เช่น การให้คำชมเชย หรือการให้รางวัล เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิด

ความภาคภูมิใจ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวซ้ำอีกในอนาคตได้, นอกจากนี้การจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นอีกเทคนิคที่สำคัญ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความสามารถของตนเองทีละน้อยตามลำดับขั้น

7. ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย

12 ประการ

“ปัจจัยสนับสนุนที่มีบทบาทสำคัญต่อการวัดประเมินและการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ คือ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาอีกด้วย” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7

สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ตัวผู้เรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และเจ้าหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับผู้บริหาร ต่างมีส่วนช่วยในการสนับสนุนต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน เพราะมีบทบาทสำคัญต่อการสอน และกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อผู้เรียนมากที่สุด นอกจากนี้เพื่อนและผู้ปกครองก็มีส่วนในการพัฒนาผู้เรียนด้วยเช่นกัน เนื่องจากลักษณะนิสัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนนั้น เกิดจากการถูกหล่อหลอมจากการเลี้ยงดูของครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่อยู่รอบตัวนั่นเอง ปัจจัยด้านจิตวิทยา การนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยามาใช้ จะช่วยให้สามารถเกิดการเรียนรู้การพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้เรียน การสร้างสื่อในรูปแบบของชุดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมถึงการที่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นผู้คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวก (coach) มากกว่าการสอน (teach) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอิสระในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง, ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอน มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนได้ตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเอง โดยมีครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องคอยช่วยในการให้คำแนะนำ, ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านกฎระเบียบ นโยบายของสถานศึกษา ควรมีการตั้งกฎระเบียบที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลัก 12 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การสแกนนิ้วในการเข้าเรียนให้ถือเป็นกฎเกณฑ์ของสังคมที่ต้องปฏิบัติตาม และการตั้งกฎระเบียบที่มีความเข้มงวด เช่น การลอกข้อสอบหากพบให้มีการล่อลวง ส่งผลให้เด็กคนอื่นมีความตระหนักในการทำตามกฎระเบียบมากขึ้น

“ในอีกด้านอุปสรรคขัดขวางคือตัวของค่านิยมเองที่มีลักษณะเป็นนามธรรมเข้าใจยาก ปฏิบัติจริงได้ยาก เริ่มต้นที่การตีความแต่ละคนก็เข้าใจไม่ตรงกันแล้ว” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6

“ในส่วนของปัจจัยขัดขวางในมุมมองของข้าพเจ้า คือ นโยบายจากทางภาครัฐที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่มีความต่อเนื่องของนโยบายซึ่งอาจส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนา” – ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7

2) ปัจจัยขัดขวาง ในด้านปัจจัยขัดขวาง ปัจจัยด้านบุคคล โดยเฉพาะภายในตัวผู้เรียนเอง ซึ่งอาจมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการไม่ถูกต้อง ซึ่งบางครั้งก็อาจทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อค่านิยมอันเนื่องมาจากมีอคติทั้งจากกระแสสังคม การเมือง พ่อแม่ผู้ปกครอง อคติทางการเมืองนอกจากจะทำให้ประเทศชาติวุ่นวายแล้ว ยังทำให้พ่อแม่พี่น้องทะเลาะกัน โดยการรับรู้ที่ไม่เหมาะสมอาจมาจากการนำเสนอข่าวผ่านช่อง

ทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับค่านิยมในแง่ลบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนคล้อยตามสื่อได้ นอกจากนั้นนโยบายจากภาครัฐที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่ต่อเนื่องก็เป็นอุปสรรคในการพัฒนาผู้เรียนเช่นกัน รวมถึงลักษณะของค่านิยมในแต่ละด้านเองที่มีความเป็นนามธรรม ส่งผลให้เกิดความเข้าใจได้ยาก การตีความที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความเข้าใจต่อค่านิยมที่ไม่ตรงกันจึงมีความยากในการปฏิบัติ

สรุปผลการวิจัยแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ สามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเด็นดังนี้ (1) ความสำคัญของคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม, ความเข้มแข็งทั้งทางกายและใจ, การเป็นพลเมืองที่ดี จิตอาสา และความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) การวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย การใช้แบบสังเกต, การสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง, การใช้สมุดบันทึกพฤติกรรม และการประเมินโดยครู (3) เกณฑ์ปกติของมาตรฐานคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านความเหมาะสม มีความครอบคลุมทั้งด้านจิตพิสัย พุทธพิสัย และทักษะพิสัย และข้อปรับปรุง ควรเพิ่มผู้ประเมิน และพิจารณาข้อคำถามให้มีความเหมาะสมมากขึ้น (4) แนวทางการพัฒนาและลักษณะคู่มือ ควรมีการบูรณาการละเอียดคู่มือที่ง่าย สั้น กระชับ สะดวกต่อการนำไปใช้ (5) การส่งคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย ควรมีการใช้ชุดกิจกรรม และการร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน (6) การนำผลการวัดประเมินฯ ไปใช้ ควรพิจารณาความแตกต่างของผู้เรียนและส่งเสริมให้สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน และการใช้เทคนิคเสริมต่าง ๆ เช่น การเสริมแรง การทำสมุดบันทึก (7) ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการประเมินและพัฒนาฯ ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยขัดขวาง ปัจจัยด้านบุคคล โดยเฉพาะตัวผู้เรียนเอง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ควรมีการใช้ชุดกิจกรรม โดยมีการจัดการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมที่มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความโดดเด่น แปลกใหม่ ให้เกิดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งสามารถสอดแทรกไปในวิชาเรียน กิจกรรมเสริม หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kloydee, Thongtab, and Intrakuncid (2015) ที่พบว่า การพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การนำเข้าสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน การสร้างความตระหนักด้วยวิธีการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม และการสร้างความเข้มแข็งในการกำกับและติดตามการดำเนินงาน และงานวิจัยของ Choothong, Suksawat, and Na Ranong (2017) ที่ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษากลุ่มนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเทคนิคตัวแบบมีคะแนนจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวตามปกติ

นอกจากนี้ผลการวิจัยในการนำผลการวัดประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียน ควรมีการจัดการในลักษณะของกิจกรรมในสถานศึกษา เช่น การสร้างสถานการณ์จำลอง การฝึกอบรม การจัดค่าย กิจกรรมเสริมในชั้นเรียน การจัดประสบการณ์ผ่านรูปแบบสื่อการเรียนการสอน โดยเป็นการนำแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ซึ่งเทคนิคที่ช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การเสริมแรงทางบวก และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการเสริมแรงทางบวกนั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความถี่ของพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น (Eiamsupasit, 2010) และงานวิจัยของ Yayod (2017) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่มีประสิทธิผลโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบหลักในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ 5 ประการ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 2) กิจกรรมจิตศึกษาเสริมปัญญาเชิงบวก 3) สัมพันธภาพที่ดี 4) การตระหนักรู้เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น และ 5) การเป็นแบบอย่างที่ดี และในงานวิจัยของ Suksawat and Namsomboon (2017) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาค่านิยม ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยม เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของค่านิยมความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ได้

และจากผลการวิจัยที่พบว่าในการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่หน่วยย่อยในระดับครอบครัว ครู อาจารย์ ผู้บริหารในสถานศึกษา ชุมชน ไปจนถึงในระดับนโยบายจากภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับการวิจัยของ Geena and Geena (2018) ที่ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการ โรงเรียนบ้านแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการ เริ่มจากการรับทราบนโยบายจากรัฐบาล นำมาประชุมวางแผนดำเนินงานของโรงเรียน การสอดแทรกผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนทุกรายวิชา การบูรณาการผ่านกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีความโดดเด่นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือขับเคลื่อนค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการกับ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา วัดสว่างบันเทิง ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอแม่ริม ตลอดจนหน่วยงานราชการที่อยู่ภายใต้ตำบลแม่สา การสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จนเป็นตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นต้นแบบการส่งเสริมค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการ รวมถึงงานวิจัยของ Prayartsub and Suriyachaivatana (2015) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ครู อาจารย์ ภาวะเปี่ยม นโยบายของสถานศึกษา ผู้ปกครอง สังคม ชุมชน สื่อโซเชียล โดยครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม (Panit, 2013) และงานวิจัยของ Innsa, Ruannakarn,

and Piromjitpong (2016) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ นิสัยการเรียนรู้ เจตคติต่อความมีระเบียบวินัย ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น สภาพชุมชน พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งปัจจัยทั้ง 6 สามารถร่วมกันพยากรณ์ความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ร้อยละ 69.60

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางการพัฒนาและลักษณะคู่มือจากผลวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาคู่มือที่เหมาะสมเพื่อประเมินคุณลักษณะผู้เรียน และสามารถนำแนวทางในการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นต่าง ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางของลักษณะชุดกิจกรรมตามแนวทางที่ได้จากผลการวิจัย เช่น การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อแสดงผลในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการได้อย่างชัดเจน และจากผลการวิจัยด้านปัจจัยที่มีบทบาทต่อการวัดประเมิน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน พบว่า มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านจิตวิทยา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Ahipanyo, S. and Wangsuwan, N. (2010). *The Construction and Development of Model for Youth's Violent Behaviors Adjustment According to Buddhist Approach* (Research Report).
Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)
- Choothong, W. Suksawat, J. and Na Ranong, L. (2017). The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on Modeling Technique to Develop Public-Mindedness of Lower Secondary Students at Ban Teng (Rueanchoonprachasan) School in Phatthalung Province. *Journal of Education Prince of Songkla University*, 28(3), 72-82. (in Thai)
- Eiamsupasit, S. (2019). *Theory and Techniques in Behavior*. 9th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

- Geena, Y. and Geena, R. (2018). *Morality of 12 Basic Values Promoting Model of Mae Sa School, Mae Rim, Chiang Mai*. [Online]. Retrieved December 8, 2019, from: http://repository.rmutr.ac.th/bitstream/handle/123456789/724/rmutrconth_78.pdf?sequence=1&isAllowed=y (in Thai)
- Innsa, K. Ruannakarn, P. and Piromjitpong, S. (2016). Factors Affecting to Mattayomsuksa 3 Student's Disciplines under Udonthani Education Service Area Office. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 22(Special), 39 - 48. (in Thai)
- Kloydee, W. Thongtab, S. and Intrakuncid, P. (2015). Strategies for Driving 12 National Core Values into Implement in Basic Education Schools. *National Defence Studies Institute Journal*, 6(2), 57 -67. (in Thai)
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis an Expanded Sourcebook*. Thousand Oak; CA Sage Publication.
- Ministry of Education. (2014). *The 12 core values of Thai people according to the NCPO policy*. [Online]. Retrieved January 8, 2020, from: <http://www.moe.go.th>. (in Thai)
- National Reform Council (2015). *Agenda 4: Agenda for values, morality, ethics for good citizenship and perfect humans. Secretariat of the House of Representatives*. [Online]. Retrieved Jan 8, 2020, from: <https://www.parliament.go.th/>. (in Thai)
- Panich, J. (2013). *Development Learning into the 21st Century*. Bangkok: Siam Commercial Foundation. (in Thai)
- Prayartsub, P. and Suriyachaivatana, P. (2015). The School Administrators' Roles on Learner Characteristic development toward world-class standard school under the secondary educational service area office 4 Pathumthani Province. *VRU Research and Development Journal of Humanities and Social Science*, 10(2), 89-99. (in Thai)
- Suandusitpoll, Suan Dusit University. (2015). *Poll supports 12 values, focusing on patriotism, monarchy*. [Online]. Retrieved Jan 15, 2019, from: <https://mgronline.com/daily/detail/9570000111607>. (in Thai)
- Suksawat, S. and Namsomboon, M. (2017). The Development of Patriotism Religion and Monarchy Values using Value Clarification Process of Matthayomsuksa 5 Students. *Veridian E-Journal (Humanities, Social Sciences and Arts), Silpakorn University*, 10(2), 1040-1059. (in Thai)
- Yayod, I. (2017). A Management Model to Develop Desirable Characteristics of Students with the Use of Boy Scout Activities. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 17(2), 80-90. (in Thai)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุในเขต กรุงเทพฯ และปริมณฑล

วสวัตดี สุตินุญามณี*
สาขาวิชาธุรกิจการบิน (หลักสูตรนานาชาติ)
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Received: 6 January 2020

Revised: 16 April 2020

Accepted: 21 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกและรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามาจากประชากรผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster) จำนวน 500 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบเรียงลำดับ ในการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การเดินทางโดยสารการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ และสายการบินต้นทุนต่ำ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุตัดสินใจที่จะเลือกรูปแบบการเดินทางโดยสารการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบมากที่สุด โดยปัจจัย ในด้านอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ข้อจำกัดทางกายภาพของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งเป็นสิ่งที่สายการบินต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงเพื่อเป็นสายการบินที่ตอบสนองผู้โดยสารผู้สูงอายุได้ต่อไป

คำสำคัญ: สังคมสูงวัย ผู้สูงอายุ การตัดสินใจ รูปแบบการเดินทางทางอากาศ

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: vasavat.su@spu.ac.th

Factors Affecting Decision Making on Selection of Air Traveling Pattern of Elderly People in Bangkok Metropolitan Area and Vicinity

Vasavat Sutinyamanee*

Airline Business Program (International Curriculum)
International College, Sripatum University

Received: 6 January 2020

Revised: 16 April 2020

Accepted: 21 April 2020

ABSTRACT

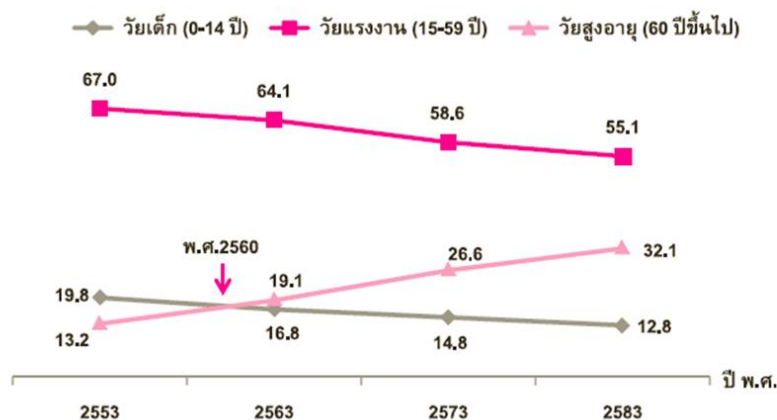
The purpose of this study was to investigate the factors affecting decision making on selection of air traveling pattern of elderly people in Bangkok metropolitan area and vicinity. The cluster sampling was used to obtain 500 samples of elderly people in Bangkok metropolitan area and vicinity. This study used descriptive statistics and advanced ordered logistic regression analysis for statistical analysis of the factors affecting the decision making of air traveling patterns: full-service carrier, and low-cost carrier. The study found that the elderly people decided to choose full-service carrier more than low cost carrier, with the factors of age, average monthly incomes, and physical limitations correlating with the decision making on selection of air traveling pattern of the elderly people. The aviation industry needs to consider these factors in order to improve the services for elderly passengers.

Keywords: Ageing society, Elderly people, Decision making, Air traveling pattern

*Corresponding Author; Email: vasavat.su@spu.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการแพทย์ และสาธารณสุขส่งผลให้การรักษาพยาบาล การดำเนินชีวิต และสุขภาพที่ดีมากขึ้น ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้นขณะที่อัตราการเกิดลดน้อยลง อันเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจ ค่านิยม สังคม และทัศนคติของคนในยุคปัจจุบันที่วัยแรงงานจะตัดสินใจในการสมรสลดลง หรือช้าลงอย่างเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะมีคนที่โสดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากรวมทั้งนิยมมี บุตรน้อยลง (National Statistical Office Thailand, 2010) ดังนั้นจึงส่งผลต่อสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่กำลังขยับตัวเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คาดการณ์ประชากรไว้ว่า ประชากรของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นจาก 66.48 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 70.65 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2568 แล้วจะเริ่มลดลงเป็น 70.63 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2573 โดยมีสัดส่วนที่คาดการณ์ได้จากประชากรวัยเด็ก ที่มีอายุระหว่าง 0-14 ปี จะลดลงจาก 15.95 ล้านคนในปี พ.ศ. 2533 เป็น 9.54 ล้านคนในปี พ.ศ. 2573 ขณะที่ประชากรสูงวัย คือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นจาก 4.02 ล้านคนเป็น 17.74 ล้านคนจากการคาดการณ์ประชากรดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในปี พ.ศ. 2567

ภาพที่ 1 จำนวนสัดส่วนผู้สูงอายุเมื่อเปรียบเทียบกับวันเด็กและวัยแรงงานของไทย
(National Statistical Office Thailand, 2010)

ตลาดผู้โดยสารและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นตลาดที่มีศักยภาพ มีปริมาณสูงและน่าสนใจมากขึ้น เนื่องจากการคาดการณ์ประชากรในหลายประเทศที่กำลังจะก้าวสู่สังคมของผู้สูงอายุ สหประชาชาติคาดการณ์ประชากรทั่วโลกจะมีผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น (Sangpikul, 2007) จาก 687.90 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2549 เป็น 1,968 ล้านคน คนในปี พ.ศ. 2593 โดยประชากรในทวีปเอเชียจะมีประชากรผู้สูงอายุสูงที่สุด ซึ่งจะเห็นได้จากแนวโน้มของตลาดผู้บริโภที่เป็นผู้สูงอายุในประเทศสมาชิกอาเซียนหลาย ๆ ประเทศที่มีการขยายตัว ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2603 โดยมีแนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าตัว ส่วนในประเทศไทยตลาดผู้บริโภคที่เป็นผู้สูงอายุมีแนวโน้ม

เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยคาดประมาณว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า หรือในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนมากถึง 7 ล้านคนต่อปี (Chiangmai University Social Science Research Institute, 2014)

ปัจจุบันการเดินทางทางอากาศเป็นที่นิยมของประชากรในหลายๆประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่การเดินทางทางอากาศจำกัดไว้ให้เฉพาะในกลุ่มประชากรที่อยู่ในชนชั้นสูง เนื่องจากความนิยมในธุรกิจการบินยังไม่เป็นที่นิยมนัก รวมทั้งมีราคาที่สูง แต่ในปัจจุบันธุรกิจการบินมีการแพร่หลายและมีการแข่งขันมากขึ้นทำให้การปรับลดด้านราคาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในตลาดการเดินทางทางอากาศทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการเดินทางเพิ่มมากขึ้นมีผลทำให้พฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปโดยการหันมาใช้บริการเดินทางทางอากาศมากขึ้น รวมทั้งความหลากหลายของผู้โดยสารที่มีตั้งแต่เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ แม้ว่า ปัจจัยหลาย ๆ ประการในท้องโดยสารบนเครื่องบินจะส่งต่อผู้โดยสารโดยเฉพาะผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตามการเดินทางทางอากาศยังถือว่าเป็นการเดินทางที่ปลอดภัยและรวดเร็วที่สุด อีกทั้งจากปัจจัยด้านราคาบัตรโดยสารของสายการบินในปัจจุบันที่มีราคาถูกลง จึงทำให้จำนวนผู้ที่เดินทางทางอากาศเพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมถึงกลุ่มผู้โดยสารสูงอายุที่เดินทางทางอากาศ เพิ่มจากจำนวน 1.45 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2550 เป็น 2.13 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 (Civil Aviation Authority of Thailand, 2018)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อถึงรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งเน้นการเดินทางและการบริการที่มีคุณภาพดี คุ่มค่า เน้นการซื้ออย่างสมเหตุสมผลโดยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับความพึงพอใจของตนเป็นหลักมีความสามารถในการซื้อบริการในราคาสูง เนื่องจากมีเงินเก็บจากการประกอบอาชีพมาทั้งชีวิต จึงมีศักยภาพสูงในการใช้จ่าย ขณะเดียวกันผู้สูงอายุยังคำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ใส่ใจสุขภาพที่ดี อีกทั้งผู้โดยสารกลุ่มนี้ไม่ต้องกังวลต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตสูง จึงมีความละเอียดรอบคอบในการเลือกซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น (Sutinyamanee, 2019)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของสายการบินให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดชราภาพ

มนุษย์มีการพัฒนาตลอดช่วงชีวิต โดยมีพัฒนาการไปตามลำดับตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น วัยแรงงาน ไปจนถึงวัยชรา ซึ่งแนวคิดชราภาพได้ถือเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วมาเป็นเวลานาน โดย ได้เริ่มขึ้นภายหลังจากมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมสู่ ระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพเป็นหลัก โดยประชากรส่วนใหญ่อยู่ในฐานะผู้ถูกจ้างและจะมีอายุงาน จนเมื่อ ทำงานถึงช่วงวัยหนึ่งก็จะมีประสิทธิภาพที่ลดลง ผู้ถูกจ้างก็จะถูกให้ออกจากงานไม่ว่าจะมีหรือไม่มีเงินชดเชยให้ก็ตาม ดังนั้นเมื่อถึงอายุหนึ่ง ศักยภาพในการประกอบอาชีพก็จะลดลงกลายเป็น ผู้ด้อยโอกาสจนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในสังคมขึ้น นอกจากนั้น ผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงเหมือนเดิม และคุณภาพชีวิตที่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาและรับการดูแลจากวัยอื่นเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันการพัฒนาทำให้ ประชาชนอายุยืนยาวขึ้น ในขณะที่ครอบครัว ชุมชน และสังคมไม่สามารถจัดการรับที่รองรับได้ตามที่ควรจะเป็น และสิ่งนี้คือการเปลี่ยนแปลงที่สังคมในประเทศทางตะวันตกนำเข้ามาพิจารณาและให้ความสำคัญกับการชราภาพ โดยได้มีการดำเนินการ คือ การให้การช่วยเหลือ การให้สวัสดิการ และการบริการจนถึงการให้บำนาญ จึงมีความจำเป็นจะต้องกำหนดนิยามให้กับบุคคลที่มีวัยเข้าสู่ วัยที่จะมีสิทธิได้รับสวัสดิการต่างๆ และเป็นที่มาแห่งวัยชราภาพ ด้วยเหตุนี้การกำหนดผู้สูงอายุที่ใช้ในแต่ละประเทศจึงอาจแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงศักยภาพในการเตรียมความพร้อมของสังคมนั้นๆ ดังนั้นเมื่อแนวความคิดเรื่องช่วงวัยและสวัสดิการของวัยชราภาพได้นำมาใช้ในสังคมไทยในปลายพุทธศตวรรษที่ 24 จึงเกิดการดำเนินการด้านต่างๆ ด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรวมไปถึงช่วงชีวิตตั้งแต่แรกเกิดจนตาย (Jitapunkul, 2004)

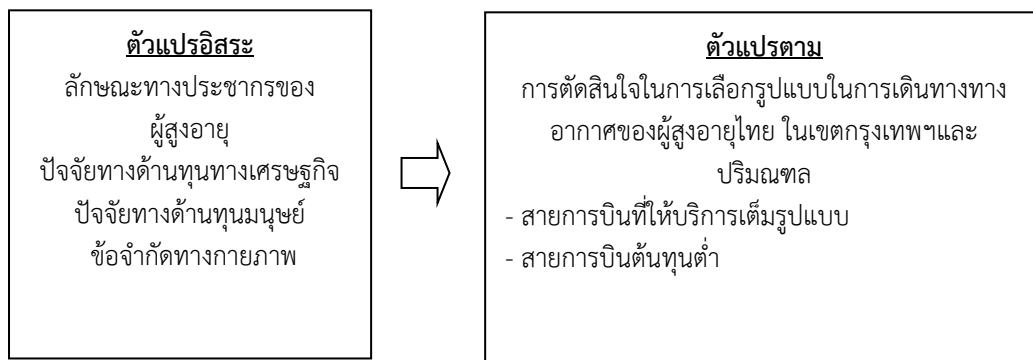
2. แนวการวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

นักท่องเที่ยวสูงอายุ ผู้สูงอายุซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของโลก จะมีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง สามารถพานักระยะยาว โดยเฉพาะผู้เกษียณอายุจากการทำงานจะมีสวัสดิการหรือบำนาญที่รัฐบาลจ่ายให้ อันเป็นรายได้ที่มั่นคง ถึงแม้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันต่ำกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป แต่การพำนักรู้สึกว่าดีกว่าที่สามารถทำได้เป็นจำนวนมากว่าการท่องเที่ยวพักผ่อนในเวลาว่างของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีแรงจูงใจที่ผสมผสานความสนใจที่จะทำพักผ่อนหย่อนใจ การผ่อนคลายความเครียด การส่งเสริมสุขภาพ และการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น (Patterson and Pegg, 2009) ส่วนในด้านการตัดสินใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุนั้น นักท่องเที่ยวส่วนมากจะตัดสินใจในการเลือกแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากที่สุดโดยจะคำนึงถึงอายุ ปัจจัยทางด้านทุนทางเศรษฐกิจในส่วนของรายได้ และสิ่งที่สำคัญคือข้อจำกัดทางกายภาพของผู้สูงอายุที่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยว ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองการ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุนั้นจะมีรูปแบบและพฤติกรรมท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป คือ เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี คุ่มค่า เน้นการซื้อด้วยเหตุผลไม่ใช่อารมณ์ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจเป็นหลัก พักนานใช้จ่ายสูง มีความสามารถในการซื้อบริการในราคาสูง เนื่องจากมีเงินเก็บจากการทำงานหนักมา

ทั้งชีวิต จึงมีศักยภาพสูงในการบริโภค และมักจะคำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ใส่ใจดูแลสภาพที่ดี เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ (Sutinyamanee, 2019)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และแนวคิดเรื่องการชราภาพรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง และการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยสามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลโดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรของ Roscoe (Vanijbuncha, 2006) ซึ่งผู้วิจัยแทนค่าโดยใช้สูตรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยจะได้ตัวอย่างทั้งหมดประมาณ 400 ตัวอย่าง แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 500 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) วิธี Cluster Sampling เพื่อเลือกเขตที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ โดยสุ่มได้จำนวน 8 เขตของกรุงเทพฯ (พระโขนง ยานนาวา จตุจักร บางเขน บางคอแหลม บางพลัด สวนหลวง บางแค) และ 2 อำเภอในจังหวัดที่เป็นปริมณฑล ได้แก่ อำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ และอำเภอดอนเจดีย์จังหวัดปทุมธานี

เครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเรื่อง “การตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการท่องเที่ยวและการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล” ของผู้วิจัย ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิโดย

ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่ามีค่า IOC ที่ 0.87 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ โดยได้ค่า Cronbach's Alpha ที่ 0.81 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสุ่มโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำการกรอกคำตอบเอง (Self-Administered) ซึ่งในแบบสอบถามในส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และข้อจำกัดทางกายภาพ ลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ส่วนแบบสอบถามในส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศทั้งในและต่างประเทศของผู้สูงอายุไทยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยใช้เป็นข้อคำถามจำนวนครั้งในการใช้บริการสายการบินทั้งสองรูปแบบต่อปี แต่ถ้าในกรณีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถกรอกแบบสอบถามเองได้ผู้วิจัยจะใช้วิธีสอบถามในแบบสอบถามและบันทึกข้อมูลลงในแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มีนาคม 2561 ถึง พฤษภาคม 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นจึงนำผลคำนวณทางสถิติที่ได้มาเขียนการวิเคราะห์โดยวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติสหสัมพันธ์แบบพหุด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบเรียงลำดับ (Ordered Logistic Regression) นำมาวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์ โดยด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่า เพศหญิง โดยมีเพศชาย จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 และเพศหญิง จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 ด้านอายุ พบว่า อายุเฉลี่ย 63.78 ปี กลุ่มตัวอย่าง มีอายุน้อยที่สุด 60 ปี อายุสูงสุด 85 ปี ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 น้อยที่สุดคือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ยังคงทำอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ จำนวน 196 คน น้อยที่สุด คือ ยังคงเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 18,567.78 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงสุด 150,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำสุด 15,000 บาท ด้านสถานะภาพ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในสถานะภาพ สมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 น้อยที่สุดคือ สถานะภาพ หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ด้านข้อจำกัดทางกายภาพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นโรคกระดูก จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 น้อยที่สุดคือ สุขภาพแข็งแรงดี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 (จากคำถามปลายปิดให้เลือก)

2. ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุชาวไทยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้ง 2 รูปแบบ พบผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลตัดสินใจเลือกเดินทางกับสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบสูงสุด ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 7.82 ครั้งต่อปี มากกว่า ตัดสินใจเลือกเดินทางทางกับสายการบินต้นทุนต่ำ ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.16 ครั้งต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยรวมการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุชาวไทย
ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

รูปแบบการเดินทางทางอากาศ	สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ	สายการบินต้นทุนต่ำ
ค่าเฉลี่ย	7.82	4.16
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.06413	0.14875

3. สถิติสหสัมพันธ์แบบพหุ ด้วยวิธี Ordered Logistic Regression

3.1 การทดสอบความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) ของตัวแปรอิสระ

การทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในแต่ละตัวที่ผู้วิจัยจะนำไปเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาตัวแปรที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ได้ก็คือ จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ร่วม (Correlation) ระหว่างตัวแปรจะต้องมีความสัมพันธ์กันน้อยกว่า 0.50 ในตัวแปรแต่ละคู่ ซึ่งหากมีค่าความสัมพันธ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 นั้นหมายความว่าตัวแปรอิสระคู่หนึ่งจะมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง จะทำให้เกิดปัญหาในด้านความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) ซึ่งจากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ร่วม (Correlation) ระหว่างคู่ตัวแปรอิสระในเครื่องมือวิจัยพบว่า ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ต่ำกว่า 0.50 ทุกตัว นั้นหมายความว่าตัวแปรอิสระเป็นอิสระต่อกัน หรือมีความสัมพันธ์กันต่ำจึงสามารถนำมาใช้เป็นตัวแปรอิสระในการหาปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุได้

3.2. การทดสอบตัวแบบการวิเคราะห์ที่เหมาะสม (Parallel Line Test) เพื่อดูความเหมาะสมของการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

การทดสอบตัวแบบการวิเคราะห์ที่เหมาะสม (Parallel Line Test) ใช้ในการทดสอบความเหมาะสมของการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) โดยทำการวิเคราะห์ผลจาก omodel พบว่า ค่า prob chi2 ได้ค่า 0.8421 ซึ่งหมายความว่าไม่มีนัยสำคัญต่อกัน แสดงว่าแบบจำลองที่ใช้ cumulative logit function โดยกำหนดให้ ค่าของ regression coefficients ของตัวแปรอิสระทุกตัวคงที่ ในขณะที่ intercept มีค่าเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับระดับของตัวแปรตาม หรือที่รู้จักกันในนาม proportional odds model มีความเหมาะสม และให้ผลในทางสถิติที่ไม่แตกต่างไปจากแบบจำลองที่กำหนดให้ทั้ง regression coefficients ของตัวแปรอิสระ และ/หรือ intercept สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น การใช้ Ordered Logistic Regression ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่กำหนดกับตัวแปรตามที่มีค่าแบ่งออกเป็นระดับมีความน่าเชื่อถือในทางสถิติ

ตารางที่ 2 แสดงการประมาณค่าการถดถอยโลจิสติกส์แบบเรียงลำดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ตัวแปรอิสระ	สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ	สายการบินต้นทุนต่ำ
	Odd Ratio	Odd Ratio
ปัจจัยด้านประชากร		
เพศ หญิง (กลุ่มอ้างอิง) ชาย	1.0124	0.9573
อายุ	1.1752***	0.9876***
สถานภาพสมรส โสด (กลุ่มอ้างอิง) สมรส/อยู่ด้วยกัน หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	1.2573 4.1869	1.8726 4.6175
ปัจจัยทุนทางเศรษฐกิจ		
อาชีพ ว่างงาน/เกษียณอายุ (กลุ่มอ้างอิง) ยังคงรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ยังคงเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ยังคงค้าขาย/อาชีพอิสระ ยังคงรับจ้าง ยังคงประกอบอาชีพเกษตร/ประมง	15.2445** 8.4213** 2.4589 3.7118 1.1201	6.1562** 4.1253** 3.1783 3.1256 1.0123
ปัจจัยด้านทุนมนุษย์		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	1.0002***	1.0002***
ระดับการศึกษา ปริญญาเอก (กลุ่มอ้างอิง) ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท	- 1.1263 1.0659 1.0042	- 1.1432 1.0843 1.0062
ตัวแปรอิสระ	สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ	สายการบินต้นทุนต่ำ
	Odd Ratio	Odd Ratio
ปัจจัยทางด้านกายภาพ		
ข้อจำกัดทางกายภาพ แข็งแรงดี (กลุ่มอ้างอิง) โรคปวดกระดูก โรคประจำตัว ต้องได้รับยาจากแพทย์เพื่อรักษา	2.1124** 1.3435** 2.7234**	0.8125** 0.9234** 0.9656**
Sample size	500	500
Prob>chi2	0.0000	0.0000
Pseudo-R2	0.3178	0.3023
Log likelihood	-467.18765	-449.13423

จากตารางที่ 2 ซึ่งเป็นตารางสถิติสหสัมพันธ์แบบพหุ ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบเรียงลำดับ (Ordered Logistic Regression) แสดงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ในการเดินทางโดยสารการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ และสายการบินต้นทุนต่ำ พบว่า ปัจจัยทางด้านประชากรในเรื่องของอายุที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีจะมีโอกาสทำให้มีสัดส่วนของระดับการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศโดยสารการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบเพิ่มขึ้นที่ 1.1752 เท่า (ระดับนัยสำคัญ 0.01) ส่วนการเดินทางโดยสารการบินต้นทุนต่ำลดลงร้อยละ 1.24 ต่ออายุที่เพิ่มขึ้นในทุกๆปี (ระดับนัยสำคัญ 0.01)

ปัจจัยทางด้านทุนทางเศรษฐกิจในเรื่องของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ บาทจะมีโอกาสทำให้มีสัดส่วนของระดับการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศเพิ่มขึ้นในทุกด้านเพิ่มขึ้นในทุกด้าน 1.0002 เท่า (ระดับนัยสำคัญ 0.01) เรื่องของสถานภาพการทำงานหรืออาชีพพบว่าผู้สูงอายุที่ยังคงรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ยังคงพนักงานเอกชน และยังคงค้าขาย/อาชีพอิสระ เมื่อเทียบกับผู้สูงอายุที่ว่างงานจะมีโอกาสที่มีสัดส่วนของระดับการตัดสินใจเพิ่มขึ้น โดยผู้สูงอายุที่ยังคงรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจะมีสัดส่วนระดับความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ด้านโดยสัดส่วนของระดับการตัดสินใจในด้านรูปแบบการเดินทางโดยสารการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบเพิ่มขึ้นมากที่สุดที่ระดับ 15.2445 เท่า (ระดับนัยสำคัญ 0.05) ส่วนการเดินทางโดยสารการบินต้นทุนต่ำมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น 6.1562 เท่า (ระดับนัยสำคัญ 0.05) ผู้สูงอายุที่ยังคงประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จะมีสัดส่วนของระดับการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้นในทุกๆด้านโดยสัดส่วนของระดับการตัดสินใจในด้านรูปแบบการเดินทางโดยสารการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบเพิ่มขึ้นมากที่สุดที่ระดับ 8.4213 เท่า (ระดับนัยสำคัญ 0.05) การเดินทางโดยสารการบินต้นทุนต่ำมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น 4.1253 เท่า (ระดับนัยสำคัญ 0.05) ส่วนอาชีพที่เหลือเมื่อเทียบกับผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพจะมีสัดส่วนของระดับการตัดสินใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยทางด้านทุนมนุษย์ในเรื่องของระดับการศึกษาโดยพบว่าไม่มีสัดส่วนของระดับการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในด้านของปัจจัยทางด้านข้อจำกัดทางกายภาพพบว่าผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางกายภาพทุกประเภทจะทำให้ระดับการตัดสินใจในการเดินทางโดยสารการบินต้นทุนต่ำลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน รูปแบบการเดินทางโดยสารการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบที่มีสัดส่วนระดับการตัดสินใจที่เพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้แก่ อายุของผู้สูงอายุ โดยเมื่ออายุที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีจะมีโอกาสที่จะมีระดับในการตัดสินใจในรูปแบบการเดินทางทางอากาศ เพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Chiang and Marrion (2014) ที่ศึกษาถึงการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยเบบี้บูมซึ่งเมื่อมีอายุที่มากขึ้นจะมีการตัดสินใจในการท่องเที่ยวมากขึ้นซึ่งมีสาเหตุมาจากมีเวลาที่จะเดินทางท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ให้กับตนเองมากขึ้น ปัจจัยที่สองคือ ปัจจัยด้านต้นทุนทางเศรษฐกิจในด้านสถานภาพการทำงาน/อาชีพ โดยพบว่าผู้สูงอายุที่ยังคงประกอบอาชีพรับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน และค้าขาย/อาชีพอิสระ อยู่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือเกษียณอายุแล้วนั้นจะมีโอกาสที่จะใช้บริการการเดินทางทางอากาศเพิ่มขึ้น

ซึ่งผลของปัจจัยในด้านของระดับการศึกษาและสถานภาพการทำงาน/อาชีพสอดคล้องกับการศึกษาของ Lohmann (2001) ที่ศึกษาถึงการตัดสินใจของผู้สูงอายุในการเดินทางคมนาคมโดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอาชีพที่เป็นเจ้าของบริษัทเอกชนจะมีระดับการตัดสินใจที่จะเดินทางมากที่สุดน่าจะเป็นเพราะในการเดินทางคมนาคมหากเป็นการเดินทางคมนาคมเพื่อธุรกิจของบริษัทออกค่าใช้จ่ายให้หรือการเดินทางท่องเที่ยวที่ทางผู้เดินทางเป็นคนออกค่าใช้จ่ายเอง บริษัทหรือผู้เดินทางจะมี การคิดประเมินค่าทางเลือกก่อนการซื้อไม่ว่าจะเป็นด้านราคาการบริการ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อมากกว่าคนเดินทางที่เป็นข้าราชการ ที่ส่วนหนึ่งคือระเบียบการเบิกจ่ายการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวจะต้องเลือกสถานที่ และบรรยากาศการท่องเที่ยว และรูปแบบการเดินทางเป็นอันดับแรก อีกด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุไทย ในเขต กรุงเทพฯและปริมณฑล นั้นรวมไปถึงปัจจัยด้านทุนทางเศรษฐกิจในด้านของรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ บาทก็จะทำให้ผู้สูงอายุใช้บริการการเดินทางทางอากาศทั้งในรูปแบบโดยสารสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ และสายการบินต้นทุนต่ำ เพิ่มขึ้น ซึ่งคล้อยกับการศึกษาของ Sujaritkul (2015) และ Chiangmai University Social Science Research Institute (2014) ที่ศึกษาถึงรายได้ต่อรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทย ในทางกลับกัน ปัจจัยในด้านข้อจำกัดทางกายภาพของผู้สูงอายุนั้น เมื่อเปรียบเทียบผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางกายภาพกับผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงแล้วนั้นผู้ที่มีข้อจำกัดทางด้านกายภาพจะมีโอกาสในใช้บริการการเดินทางโดยสารสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Lohmann (2001) ที่ศึกษาถึงการพยากรณ์รูปแบบการเดินทางของผู้สูงอายุในอนาคต อีกทั้งผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางกายภาพจะมีการตัดสินใจท่องเที่ยวในรูปแบบที่มีการให้บริการที่สะดวกสบายเหมาะกับสภาพทางกายภาพอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาที่ว่าอายุของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจะมีระดับของการตัดสินใจเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศโดยสารการบินต้นทุนต่ำลดลง ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษารฐานลูกค้าในกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งจะเป็นกระแสหลักของอุตสาหกรรมการบินที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นสายการบินต้นทุนต่ำควรมีการพัฒนาปรับปรุงทั้งต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่อายุเพิ่มมากขึ้นที่ต้องมีการบริการและให้การช่วยเหลือในการเดินทางอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มผู้โดยสารดังกล่าวที่มีความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากกว่าผู้โดยสารกลุ่มอื่น ๆ เพื่อสร้างความประทับใจและความพึงพอใจในการให้บริการของผู้โดยสารได้ต่อเนื่อง

1.2 จากการศึกษาพบว่ารายได้ต่อเดือนเฉลี่ยที่เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานจะมีระดับของการตัดสินใจเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศทุกรูปแบบเพิ่มขึ้น ดังนั้นสายการบินทุกสายควรคำนึงถึงอำนาจในการเดินทางของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีต้นทุนทางเศรษฐกิจ มีกำลังในการใช้จ่ายในการเดินทางเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นสายการบินจึงควรให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้โดยสารหลักของสายการบินที่จะเป็นผลต่อผลประโยชน์ของสายการบินและเป็นตัวชี้วัดถึงการให้บริการของสายการบินอีกด้วย

1.3 จากการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางกายภาพในทุกด้านนั้นจะมีระดับการตัดสินใจในการใช้บริการสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบเพิ่มขึ้น ซึ่งสวนทางกับการเดินทางโดยสารสายการบินต้นทุนต่ำที่มี

ระดับการตัดสินใจที่ลดลง อันเนื่องมาจากผู้สูงอายุมีการคำนึงถึงสภาพร่างกายของตนที่มีความต้องการในการรักษาสุขภาพให้มีความแข็งแรงเป็นผู้สูงอายุที่มีความสุขทั้งกายและใจ ดังนั้นสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบควรคำนึงถึงความต้องการของผู้สูงอายุดังกล่าวที่จะเป็นกลุ่มผู้โดยสารหลัก รวมไปถึงสายการบินต้นทุนต่ำควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของการให้บริการเพื่อเอื้ออำนวยต่อการรักษาสถานะผู้โดยสารและเพิ่มปริมาณผู้โดยสารให้เป็นรูปแบบการเดินทางที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับคนทุกวัยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นเพียงการศึกษากลุ่มของผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เท่านั้นยังมีกลุ่มผู้โดยสารในภูมิภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย หรือ ผู้สูงอายุต่างชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เพื่อเป็นการศึกษาวิจัยรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุที่ครอบคลุมในผู้สูงอายุที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงสาเหตุในการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงศึกษาเจาะลึกถึงพฤติกรรม และปัจจัยในการเดินทางในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้สูงอายุเพื่อได้ข้อมูลด้านการเดินทางของผู้สูงอายุที่เจาะลึกมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Chiang, L. and Morrison, A. (2014). A Comparative study of Generational Preferences for Trip-Planning Resources: A Case study of International Tourists to Shanghai. *Quality Assurance in Hospitality and Tourism*, 15(1), 78-99.
- Civil Aviation Authority of Thailand. (2018). *Passenger air travel statistics*. Bangkok: Civil Aviation Authority of Thailand.
- Jitapunkul, S. (2004). *Situation No. 25: Thai Elderly Population Part 1 Situation and the Importance of the Elderly*. Publication of Medical and Public Health Information No. 25. Bangkok: Ministry of Public Health of Thailand. (in Thai)
- Lohmann, M. (2001). Predicting Travel Patterns of Senior Citizens: How The Past May Provide a Key to The Future. *Journal of Vacation Marketing*, 7(4), 357-366.
- National Statistical Office Thailand. (2010). *Population and Housing Census 1980-2010*. Bangkok: National Statistical Office Thailand. (in Thai)
- Onarun, K. (2010). *Factors affecting domestic tourism behavior of Thai elderly tourists*. Thesis of the degree of Master in Business Administration Program. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Patterson, I. and Pegg, S. (2009). Marketing the Leisure Experience to Baby Boomers and Older Tourists. *Journal of Hospitality Marketing and Management*, 18(2-3), 387-402.
- Sangpikul, A. (2007). Travel Motivations of Japanese Senior Travelers to Thailand. *International Journal of Tourism Research*, 10(1), 81-94.

- Social Science Research Institute, Chiangmai University. (2014). *Elderly tourists: New future Thai tourism get ready? (Research Report)*. Chiangmai: Chiangmai University. (in Thai)
- Social Science Research Institute, Chiangmai University. (2013). *Travel Community with Support Tourism for the Elderly in the Case of Tourist Attractions (Research Report)*. Chiangmai: Chiangmai University. (in Thai)
- Sujaritkul, J. (2015). Health tourism Management Model of Japanese Tourists in Phuket Province. *Rajapak Journal*, Special Edition for 23rd Anniversary Rajapak, 236-248. (in Thai)
- Sutinyamanee, V. (2019). Ageing Society and Tourism Patterns: Factors Determining Decision-Making on selection of Tourism Patterns of Elderly People in Bangkok and Vicinity. *Sripatum review of Humanities and Social Sciences*, 19(1), 95-109. (in Thai)
- Vanijbuncha, K. (2006). *Statistic for Research*. 2nd Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ เพื่อการส่งออก

สุพจน์ มัธยมมาศ^{1,*}, ศักดิ์ระวีร์ วรวัฒน์ประิญา²
^{1,2}สาขาวิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Received: 15 January 2020

Revised: 15 April 2020

Accepted: 21 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก และ (2) เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์เพื่อการส่งออกจำนวน 500 ราย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้และทักษะ ด้านความสามารถ ด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ และด้านการจัดการ และ (2) แบบจำลองสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $p = 0.062$, $\chi^2/df = 1.149$, $GFI = 0.956$ และ $RMSEA = 0.017$ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.54 องค์ประกอบด้านความรู้และทักษะส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความสามารถ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 1.07 องค์ประกอบด้านความรู้และทักษะส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.64 องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านการจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.99 องค์ประกอบด้านการจัดการส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความรู้และทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.50

คำสำคัญ: คุณลักษณะ ความสำเร็จ ผู้ประกอบการ

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: supot.mazz@gmail.com

Characteristics of Successful Entrepreneurs in Wooden Furniture Export Business

Supot Massayamas^{1,*}, Sakrapee Worawattanaparinya²

^{1,2}Industrial Business Administration

King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Received: 15 January 2020

Revised: 15 April 2020

Accepted: 21 April 2020

ABSTRACT

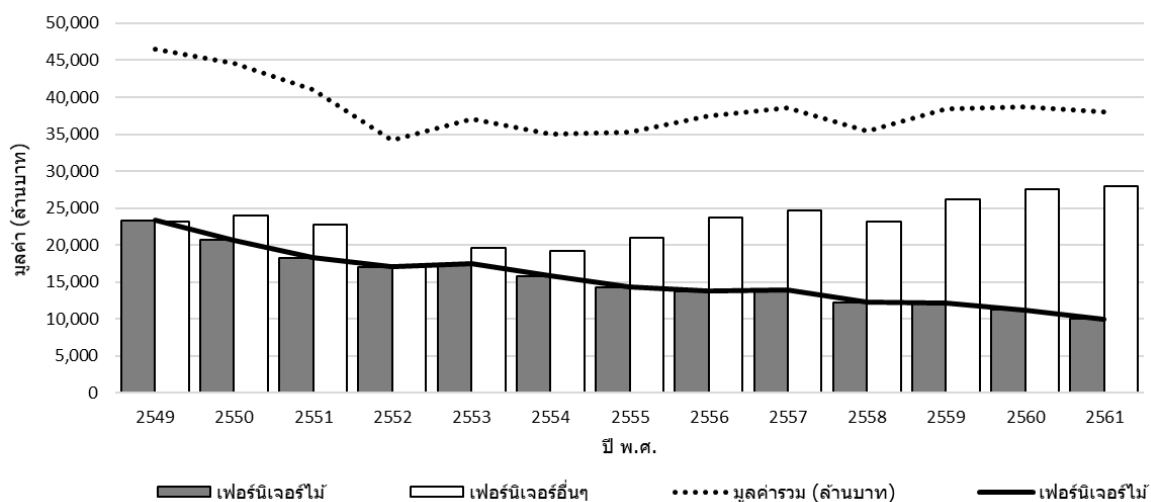
This mixed-methodology research aimed to (1) study the characteristics of the successful entrepreneurs in the wooden furniture export business, and (2) to develop the structural equation model of the characteristics of the successful entrepreneurs in the wood furniture export business. The samples for qualitative research were 9 experts and 7 advisors. The samples for quantitative research were 500 entrepreneurs in the export furniture industry. The results revealed that (1) the characteristics of successful entrepreneurs consisted of five important factors: personality, knowledge and skills, capability, vision and creativity, and management; and (2) the structural equation model fitted with the empirical data significantly with $p = 0.062$, $\chi^2/df = 1.149$, $GFI = 0.956$, and $RMSEA = 0.017$. The hypothesis testing results showed that personality had a direct effect on knowledge and skills at the .01 level of statistical significance with the effect coefficient of 0.54. Knowledge and skills had a direct effect on capability at the .01 level of statistical significance with the effect coefficient of 1.07. Knowledge and skills had a direct effect on vision and creativity at the .01 level of statistical significance with the effect coefficient of 0.64. Vision and creativity had a direct effect on management at the .01 level of statistical significance with the effect coefficient of 0.99. Management had a direct effect on knowledge and skills at the .05 level of statistical significance with the effect coefficient of 0.50.

Keywords: Characteristics, Successful, Entrepreneurs

*Corresponding Author; Email: supot.mazz@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมาก ผลจากการแข่งขันอย่างรุนแรงและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกทำให้อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม่เพื่อการส่งออกได้รับผลกระทบ ทำให้มูลค่าในการส่งออกลดลงอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญกับความอยู่รอดขององค์กร การมีบุคลิกหรือความสามารถที่ไม่เหมือนคนอื่นเช่น กล้าเสี่ยง กล้าคิด กล้าทำ ล้วนแล้วแต่เป็นบุคลิกส่วนตัวของผู้ประกอบการทั้งสิ้น บ่อยครั้งที่ผู้ประกอบการกำหนดนโยบายที่ผิดพลาดส่งผลให้ธุรกิจล้มเหลว (Arasti et al., 2014) หรือบริหารการเงินอย่างไม่รัดกุมและรอบคอบ (Seeletse, 2012) ขาดการเรียนรู้เพิ่มเติม ขาดการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสม ขาดความรู้ในธุรกิจและการจัดการ (Audet and Couteret, 2012) และ (Amesi, 2014) ขาดความสามารถทางการสื่อสาร และการเจรจาต่อรอง ขาดความคิดสร้างสรรค์และการปรับตัว (Lamine et al., 2014) จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการที่ขาดคุณลักษณะที่เหมาะสมจะไม่สามารถนำพาธุรกิจให้เติบโตได้ ส่งผลให้ความสามารถทางการแข่งขันในเวทีระดับสากลลดลงและการนำรายได้เข้าประเทศจากส่งออกลดลงตามไปด้วย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 มูลค่าของประเภทเฟอร์นิเจอร์สำหรับส่งออกทั้ง 5 ประเภท ปี 2549-2561

ที่มา: การส่งออกสินค้าสำคัญของไทยเรียงตามมูลค่าปี 2549-2561 (Ministry of Commerce, 2019)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจะพบว่าธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ไม่เพื่อการส่งออก มีมูลค่าการส่งออกที่ลดลงอย่างต่อเนื่องดังภาพที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 ได้กล่าวว่าระดับศักยภาพของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไทย อยู่ในระดับต้องปรับตัว (Ministry of Industry, 2019)

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) คือผู้ที่ริเริ่มดำเนินธุรกิจและลงทุนด้วยตนเอง ยอมรับความเสี่ยงและมุ่งหวังผลกำไร เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีทักษะและมีความสามารถในการทำวิสัยทัศน์ให้เป็นจริงได้ (Ramesh, 2013) ทุ่มเทเวลา มีความพยายาม (LeBlanc, 2013) กล้าเปลี่ยนแปลง เรียนรู้จากความผิดพลาด (He, 2013) ผู้ประกอบการที่มีบุคลิก (Personality) ที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ทำให้เสียเปรียบเมื่อต้องเจรจาธุรกิจ และขาดความนับถือจากทีมงาน (Artinger et al., 2015) ในขณะที่ Rochester (2014) กล่าวว่า ความรู้และทักษะ (Knowledge and skills)

ของผู้ประกอบการมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ถือเป็นทรัพย์สินที่มีค่าขององค์กร (LeBlanc, 2013) ส่วน Arunachalam (2014) เพิ่มเติมว่าความสามารถ (Capability) นำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันเวลาและเกิดประสิทธิผล ทำให้สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน สิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการมีคือ วิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ (Vision and Creativity) ส่งผลโดยตรงต่อการเติบโตและสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กร (Craft, 2018) โดย Atawongsa (2018) ได้กล่าวถึง นิสัยส่วนตัว ความรู้และทักษะ และแรงผลักดันภายใน ของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ

จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการมีผลต่อการอยู่รอดของธุรกิจและส่งผลต่อรายได้ที่นำเข้าสู่ประเทศจากการส่งออกสินค้า ดังนั้นคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้ประกอบการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม่เพื่อการส่งออก โดยศึกษาถึงคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีอยู่ร่วมกัน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ (Personality) ด้านความรู้และทักษะ (Knowledge and skills) ด้านความสามารถ (Capability) ด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ (Vision and Creativity) และด้านการจัดการ (Management) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่หรือผู้ประกอบการรายเดิมที่มีปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจในปัจจุบัน โดยผลการศึกษาจะสามารถสร้างศักยภาพการเติบโตภาคธุรกิจ เพิ่มความสามารถทางการแข่งขันเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม่เพื่อการส่งออก
2. เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม่เพื่อการส่งออก

สมมติฐานการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้กำหนดการทดสอบสมมติฐาน 5 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ

ลักษณะบุคลิกภาพส่งผลกับ ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมและนิสัยที่เกี่ยวข้อง หลายองค์กรเลือกใช้การตัดสินใจจ้างงานจากบุคลิกภาพที่ปรากฏ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูงกว่าประเภทอื่น ๆ (Kreider, 2018) ในขณะที่บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก เป็นลักษณะของบุคคลที่มีเหตุมีผล บุคลิกแบบนี้ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ (Robbins, 2015)

สมมติฐานที่ 2 องค์ประกอบด้านความรู้และทักษะส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความสามารถ

ความรู้เมื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นความชำนาญจะพัฒนาความสามารถให้สูงขึ้น (Ficarra, 2013) องค์กรที่มุ่งเน้นความรู้และทักษะเพื่อเพิ่มความสามารถของพนักงานจะเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันให้กับองค์กร ได้ (Acharya, 2016)

สมมติฐานที่ 3 องค์ประกอบด้านความรู้และทักษะส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์

Feliciano (2014) และ Johnson (2016) ได้กล่าวว่าความรู้ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี การนำความรู้มาใช้ในการดำเนินธุรกิจโดยการมุ่งเน้นผลกำไร ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการให้ดีขึ้นหรือทำกำไรมากขึ้นและยังทำให้ผู้ประกอบการมองภาพในอนาคตได้ถึงแนวทางธุรกิจที่ต้องดำเนินการในอนาคต นอกจากนั้นแล้วความรู้อย่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดสร้างสรรค์และส่งผลกระทบต่อวิสัยทัศน์ ผู้นำที่มีความรู้สามารถนำความฝันหรือจินตนาการของตนเองโดยเปลี่ยนมันเป็นวิสัยทัศน์ส่งต่อไปยังองค์กรได้อย่างแม่นยำทันเหตุการณ์ และวิสัยทัศน์นี้จะเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้พนักงานร่วมแรงร่วมใจเพื่อทำความฝันให้เป็นจริง (Muniz, 2011)

สมมติฐานที่ 4 องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านการจัดการ

ผู้ประกอบการที่มีพลังของความคิดสร้างสรรค์และวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความแข็งแกร่งภายในองค์ความสำเร็จทางธุรกิจจึงเป็นความฝันของผู้ประกอบการหลายคน การมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ ความกระตือรือร้น และกลยุทธ์จะนำไปสู่การจัดการที่ดีและเป็นเส้นทางสู่ความสำเร็จทางธุรกิจ (Craft, 2018) นอกจากนั้นแล้วความคิดสร้างสรรค์มีผลต่อการจัดการเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ไปสู่ความสามารถทางการแข่งขัน (Calic, 2016)

สมมติฐานที่ 5 องค์ประกอบด้านการจัดการ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ

หลายองค์กรได้ตระหนักถึงความสำคัญและจัดการกับความรู้ที่มีอยู่เพื่อให้ความรู้นั้นถูกขยายและนำไปใช้อย่างแพร่หลาย การจัดการที่ดีจะส่งผลให้ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ถูกรวบรวมและส่งต่อเพื่อนำไปใช้ได้อย่างไม่จบสิ้น สร้างองค์ความรู้ใหม่แก่พนักงานและนำมาปฏิบัติงานเป็นทักษะที่ใช้งานได้จริง (Oun, 2016) ปัญหาที่องค์กรต้องเจอในอนาคตคือการเปลี่ยนถ่ายแรงงานอาจจะเนื่องจากการเกษียณหรือการเปลี่ยนงานใหม่ทำให้เกิดการสูญเสียความรู้ มีผลต่อความอยู่รอดขององค์กรเอง การส่งถ่ายความรู้จากคนรุ่นเก่าไปสู่คนรุ่นใหม่จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนและยังต้องอาศัยการจัดการที่ดี (Turner, 2016)

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methodology Research) มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) (2) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ (3) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้การวิจัยทั้ง 3 ส่วน ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ (Qualifications of Experts) ตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรบริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา

บริหารธุรกิจอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือกำหนด ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญใน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 3 ท่าน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์จากภาคธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทย ใช้ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (Ministry of Commerce, 2016) โดยแบ่งเป็นขนาดกลางและขนาดย่อม 250 ราย และขนาดใหญ่ 250 ราย รวมทั้งสิ้น 500 ราย โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก (Comrey and Lee, 1992 cited in Silpcharu, 2017) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) (Babbie, 2010) ประกอบไปด้วยขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling)

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน โดยต้องไม่ซ้ำกับผู้เชี่ยวชาญจากการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม ดังนี้ (1) กลุ่มผู้ประกอบการ ต้องเป็นเจ้าของโรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท (2) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ ต้องเป็นข้าราชการประจำมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี มีประสบการณ์เป็นที่ปรึกษาในการบริหารองค์กรภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเฟอร์นิเจอร์ไม่น้อยกว่า 3 โครงการ และจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท (3) กลุ่มนักวิชาการ ต้องเคยเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษาที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษาทางด้านที่เกี่ยวข้องกับบริหารธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี มีประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาองค์กรภาคธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรมากกว่า 200 คน มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ธุรกิจ และต้องจบการศึกษาระดับปริญญาเอก

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกตามลักษณะของวิธีการวิจัยได้เป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือในการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ และเครื่องมือในการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะมีรูปแบบและวิธีการสร้างเครื่องมือที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ลักษณะแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ไว้ 5 องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้แก่ องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ องค์ประกอบด้านความรู้ และทักษะ องค์ประกอบด้านความสามารถ องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ และองค์ประกอบด้านการจัดการ โดยลักษณะของคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open End) ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1

2. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัยสำหรับการพัฒนาตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างและศึกษาระดับความสำคัญของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม่เพื่อการส่งออก ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปขององค์กร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของธุรกิจในปัจจุบัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีข้อความคำถามจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความคำถาม จำนวน 100 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าของน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของ Likert

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก ที่นอกเหนือจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด มีข้อความคำถามจำนวน 4 ข้อ

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อ ในส่วนของข้อความคำถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ด้วยการวิเคราะห์ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.32-3.12 และข้อความคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ด้วยการวิเคราะห์ค่า Corrected Item-Total Correlation ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.31-0.68 ส่วนการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า 0.969

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสนทนา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยเสนอประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวาง ละเอียดลึกซึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำโดยกำหนดหลักเกณฑ์และประเด็นการสนทนาของจดหมายแนะนำตัว ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล กำหนด วัน เวลา สถานที่ และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ โดยในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลไว้ตลอดเวลา รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การวิจัยเชิงปริมาณ จัดทำแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมรายชื่อ ที่อยู่ ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 ราย ขอจดหมายแนะนำตัว ติดต่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ขอความร่วมมือเข้าสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม หากไม่สะดวกให้เข้าพบจะใช้วิธีการส่งแบบสอบถามและรับกลับทางไปรษณีย์ และทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ออกมาเปลี่ยนแปลงเป็นรหัสตัวเลข (Code) และบันทึกที่รหัสลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อไป

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม ทำโดยขอจดหมายแนะนำตัว ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล จัดทำร่างประเด็นการสนทนาและนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด โดยในระหว่างการสนทนากลุ่มผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลไว้ตลอดเวลา รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป IBM SPSS Statistics (Statistical Package for the Social Science for Windows) และสำหรับการวิเคราะห์และพัฒนาตัวแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equations Modeling: SEM) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป IBM SPSS AMOS (Analysis of Moment Structures for Research) โดยการใช้วิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปเป็นค่าความถี่ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนา สถิติอ้างอิง และสถิติเชิงพหุ โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) กับแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยวิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ส่วนแบบปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ ส่วนสถิติอ้างอิง (Inference Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 5 (Bivariate Correlations) สำหรับการทดสอบความแตกต่าง เมื่อจำแนกตามขนาดของธุรกิจ ใช้การทดสอบระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันด้วยการทดสอบค่าที (t-test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการวิเคราะห์และพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้าง ใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นสูง เพื่อทราบข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งการแปลผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งแบบจำลองต้องผ่านการปรับแต่งค่าองค์ประกอบ หรือตัวแปรแฝง (Latent Variable Adjustment) ในทุกตัวของงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ โดยทำการประเมินความสอดคล้องของแบบจำลอง (Evaluation the Data-Model Fit) จนแต่ละองค์ประกอบหรือตัวแปรแฝงทุกตัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัว การปรับแต่งค่าตัวแปรแฝงให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามเกณฑ์นั้น จะพิจารณาดำเนินการปรับจากตัวแปรเชิงสังเกต (Observed Variable) ซึ่งเป็นตัวแปรจากข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้วิจัยได้มาจากการเก็บข้อมูลจริง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการปรับปรุงตัวแบบจำลอง (Modification Indices) ตามคำแนะนำของ Arbuckle (2011) โดยการพิจารณาค่าของผลที่ได้มาจากโปรแกรมพร้อมหลักวิชาการทางทฤษฎี เพื่อตัดตัวแปรเชิงสังเกตที่มีความไม่เหมาะสมบางตัวออกไปทีละตัวแล้วดำเนินการประมวลผลตัวแบบใหม่ ทำเช่นนี้ไปจนได้ตัวแบบที่มีค่าสถิติผ่านเกณฑ์ครบทั้ง 4 ค่า จึงถือว่าตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างนั้นมีความสมบูรณ์สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของแบบจำลอง

การประเมินความสอดคล้องของโมเดล Evaluating the Data-Model Fit	เกณฑ์ Criteria	แหล่งอ้างอิง Reference
1) p Chi-Square Probability level	> 0.05	Arbuckle (2011, p.53) IBM SPSS AMOS v.20
2) χ^2 / df Relative Chi-square	< 2	Arbuckle (2011, p.601) IBM SPSS AMOS v.20
3) GFI Goodness of Fit Index	> 0.90	Arbuckle (2011, p.614) IBM SPSS AMOS v.20
4) RMSEA Root Mean Square Error of Approximation	< 0.08	Arbuckle (2011, p.604) IBM SPSS AMOS v.20

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก ปรากฏผลดังนี้

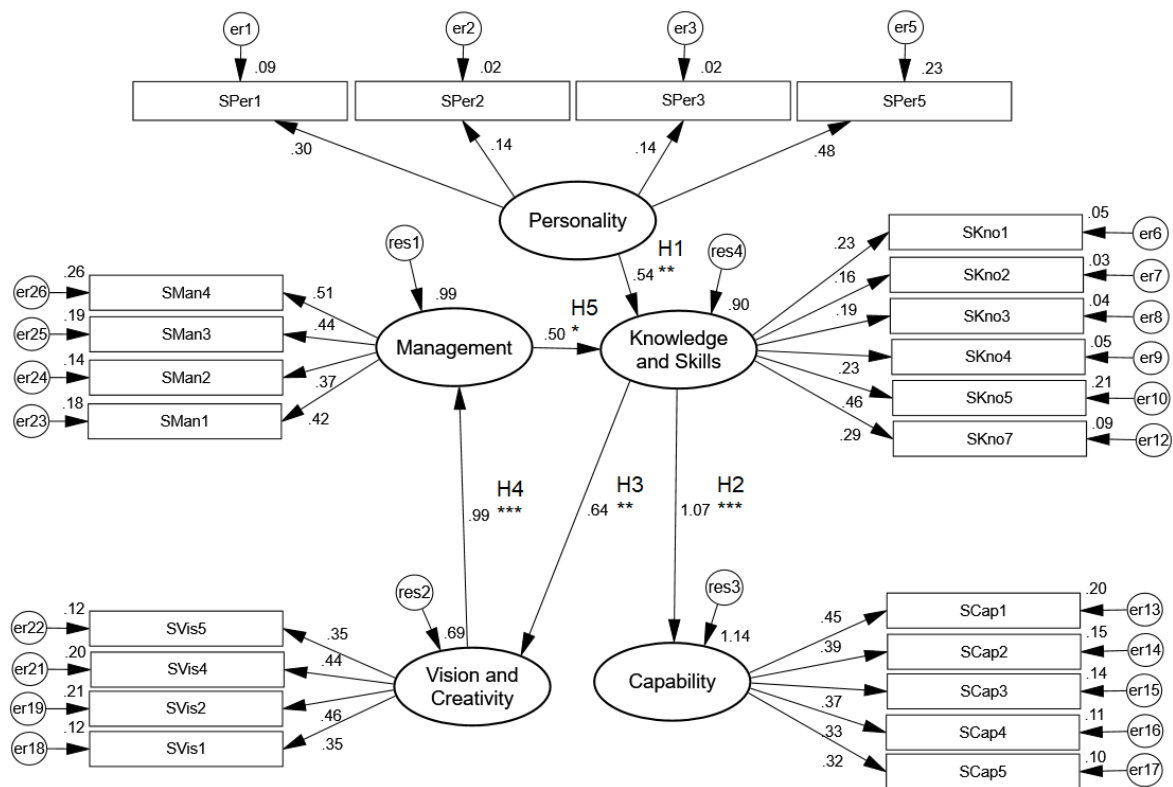
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ
ในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออกโดยภาพรวม จำแนกตามขนาดองค์กรธุรกิจ

คุณลักษณะของ ผู้ประกอบการที่ประสบ ความสำเร็จ	ขนาดกลางและขนาดย่อม			ขนาดใหญ่			t-value	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความสำคัญ		
ภาพรวม	4.21	0.18	มาก	4.20	0.19	มาก	0.57	0.57
1. ด้านบุคลิกภาพ	4.21	0.25	มาก	4.20	0.24	มาก	0.66	0.51
2. ด้านความรู้และ ทักษะ	4.22	0.26	มาก	4.18	0.29	มาก	1.75	0.08
3. ด้านความสามารถ	4.20	0.27	มาก	4.20	0.30	มาก	0.21	0.83
4. ด้านวิสัยทัศน์และ ความคิดสร้างสรรค์	4.20	0.29	มาก	4.23	0.32	มาก	-0.81	0.42
5. ด้านการจัดการ	4.20	0.27	มาก	4.19	0.31	มาก	0.29	0.78

1. อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 4.22 ด้านบุคลิกภาพ มีคะแนนเฉลี่ย 4.21 ด้านการจัดการ มีคะแนนเฉลี่ย 4.20 ด้านความสามารถ มีคะแนนเฉลี่ย 4.20 และด้านวิสัยทัศน์และความคิด

สร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ ในขณะที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.23 ด้านบุคลิกภาพ มีคะแนนเฉลี่ย 4.20 ด้านความสามารถ มีคะแนนเฉลี่ย 4.20 ด้านการจัดการ มีคะแนนเฉลี่ย 4.19 และด้านความรู้และทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 4.18 ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบระดับความสำคัญภาพรวมและรายด้านจำแนกตามขนาดองค์กรธุรกิจ ด้วยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของขนาดองค์กรธุรกิจ 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกันด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้และทักษะ ด้านความสามารถ ด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ และด้านการจัดการ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การประเมินความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า $p = 0.000$, $\chi^2 / df = 1.192$, GFI = 0.821 และ RMSEA = 0.020 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแบบจำลอง และผลหลังการปรับปรุงแบบจำลอง พบว่า $p = 0.062$, $\chi^2 / df = 1.149$, GFI = 0.956 และ RMSEA = 0.017 จึงสรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์ประเมิน ดังนั้น แบบจำลองสมการโครงสร้างจึงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2

Chi-square = 258.470, df = 225, p = .062
CMIN/DF = 1.149, GFI = .956, RMSEA = .017

ภาพที่ 2 แบบจำลองสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรม
เฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออกในโหมด Standardized Estimate หลังปรับปรุงตัวแบบ

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างภายหลังปรับปรุงตัวแบบเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.54 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 องค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความสามารถ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 1.07 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 องค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.64 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.99 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 องค์ประกอบด้านการจัดการ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.50 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.21 มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีค่าสูงสุดผู้วิจัยมีความเห็นว่าวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์เป็นความสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ให้กับองค์กร ความคิดเชิงนวัตกรรม คิดนอกกรอบ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ แสวงหาโอกาส ทำในสิ่งที่คู่แข่งคิดไม่ถึง จำเป็นต้องอาศัยวิสัยทัศน์จากผู้ประกอบการในการกำหนดความชัดเจนและเป้าหมายขององค์กรที่ควรเป็น สอดคล้องกับการศึกษาของหลายท่านที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ ว่าผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์และทำหน้าที่สื่อสารวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานทำตามวิสัยทัศน์นั้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนและเสริมความแข็งแกร่งให้กับองค์กร วิสัยทัศน์ของผู้ประกอบการ คือ การตั้งความฝันและความคาดหวังเพื่อกระตุ้นตนเองและทีมงานให้มีความกระตือรือร้นและมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน (Craft, 2018) ประสพการณ์ของการทำธุรกิจบวกกับความคิดสร้างสรรค์จะส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ จะส่งผ่านความคิดสร้างสรรค์แล้วใช้เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปในมิติใหม่ เป็นเรื่องที่ท้าทายจะมีความจำเป็นต่อความสำเร็จ (Ingram, 2015)

ระดับความสำคัญโดยจำแนกตามขนาดองค์กรธุรกิจ โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับการศึกษาของ Nizam et al. (2011) ศึกษาเกี่ยวกับขนาดของธุรกิจที่ต่างกันมีความแตกต่างกันหลายเรื่อง เช่น ประสพการณ์ ความสามารถทางการแข่งขัน และประสิทธิภาพ แต่จากการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการนำความรู้ที่มีอยู่มารวบรวมอย่างเป็นระบบและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ประโยชน์สูงสุดกับองค์กร ซึ่งการจัดการความรู้ดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือทางการจัดการสำหรับองค์กรที่ประสบความสำเร็จโดยไม่ขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กรและตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ขององค์กร (Adekunle & Helenma,

2002) ผู้ประกอบการธุรกิจต่างขนาดกันยังคงมีคุณลักษณะส่วนมากร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของผู้ประกอบการ การตัดสินใจหรือคุณสมบัติอื่น ๆ ไปในทางเดียวกันโดยไม่เกี่ยวข้องกับขนาดของธุรกิจ

สัมประสิทธิ์อิทธิพลที่มีค่าสูงสุดได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้และทักษะ ส่งผลอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความสามารถ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Effect Coefficient) 1.07 ซึ่งการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันต้องอาศัยความรู้แท้ รู้จริง เชี่ยวชาญและมีทักษะที่ชำนาญการเมื่อมีคุณสมบัติดังกล่าวครบถ้วนจะทำให้มีความสามารถพิเศษแตกต่างจากคนทั่วไป กล่าวได้ว่าการเพิ่มขีดความสามารถกระทำได้โดยการใส่ความรู้และทักษะอย่างเหมาะสมเข้าไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ficarra (2013) พบว่าการที่บุคคลมีความรู้และนำไปปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นความชำนาญมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาขีดความสามารถให้สูงขึ้น และ Acharya (2016) พบว่า พนักงานที่มีความรู้และทักษะเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันให้กับองค์กรได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ประกอบการจำเป็นต้องประกาศวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนและตั้งเป็นเป้าหมายขององค์กรเพื่อให้คนที่เกี่ยวข้องมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน จากการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงทำให้องค์กรเผชิญกับความไม่แน่นอนทางด้านการตลาดและการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ทำให้จำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าวและต้องใช้พลังความคิดสร้างสรรค์เพื่อทำสิ่งที่แตกต่างจากคู่แข่งและคิดนอกกรอบ ทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดขององค์กรและความสามารถในการแข่งขัน ไม่ยึดมั่นกับเรื่องเดิมๆที่เคยทำมา เตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

1.2 การพัฒนาคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อความสำเร็จของธุรกิจเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ประกอบการควรเรียนรู้และฝึกอบรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงคุณลักษณะดังกล่าวเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรของตนโดยคุณลักษณะดังกล่าวคือสิ่งที่ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จส่วนมากมีอยู่ร่วมกันซึ่งผู้สนใจสามารถศึกษาในรายด้านและในรายข้อได้เพื่อลงลึกในรายละเอียดให้มากขึ้นอาจจะเทียบกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่ว่าขาดหายไปในด้านใดหรือข้อใดบ้างแล้วศึกษาเพื่อเติมให้ครบถ้วนและพัฒนาขึ้นมาเพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันและลดโอกาสที่ธุรกิจจะผิดพลาดหรือล้มเหลวลงได้

1.3 การให้ความสำคัญกับความรู้และการจัดการความรู้เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กรสามารถแก้ไขปัญหการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรหรือการเข้าออกของพนักงานได้ โดยเฉพาะองค์กรที่เปิดดำเนินการมาเป็นระยะเวลานานแต่ขาดการจัดการความรู้ที่ดีจะทำให้มีความเสี่ยงกรณีพนักงานในตำแหน่งสำคัญลาออกหรือเกษียณตามอายุงาน ความรู้ดังกล่าวจะติดตัวพนักงานไปด้วย องค์กรจะพบกับปัญหาล้าล่ำกับเริ่มเปิดดำเนินการในระยะแรก ผู้ประกอบการที่ดีควรต้องลดการพึ่งพาความสามารถเฉพาะบุคคลของพนักงานลง มุ่งเน้นการฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้และทักษะ และที่สำคัญที่สุดคือจัดให้มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบนั่นเอง

1.4 ระยะเวลาในการสร้างธุรกิจนับจากเริ่มเปิดดำเนินการถึงวันประสบความสำเร็จ ผู้ประกอบการต้องใช้ความอดทน ความเพียร มุ่งมั่น ขยันขันแข็ง และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการต้องมี

การความคาดหวังสิ่งที่เกินจริงจากทางทีมงาน โดยเฉพาะเป็นพนักงานใหม่ ขาดประสบการณ์ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นเป็นหนึ่งในหลายสาเหตุที่ทำให้ธุรกิจล้มเหลว การคาดการณ์ทางการตลาดที่ผิดพลาดเนื่องจากเป็นผู้ผลิตรายใหม่ส่งผลให้ยอดขายไม่เป็นไปตามแผน ทำให้รายได้ลดลงจนกระทบการเงินทำให้ขาดทุนจนต้องเลิกกิจการ หลายองค์กรยึดติดได้จนพ้นช่วงเวลาวิกฤตดังกล่าวต้องใช้เวลานานไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้ประกอบการเกิดใหม่จึงต้องเข้าใจว่าระยะเวลาดังกล่าวคือช่วงเวลาที่ต้องทุ่มทุกอย่างที่มีเพื่อให้องค์กรตนเองรอดพ้นช่วงเวลาดังกล่าวได้ หลายคนเลิกกิจการก่อนเนื่องจากความอดทนหรือเงินทุนหมุนเวียนไปพอ หรือหันไปเริ่มกิจการใหม่ประเภทอื่นแต่ก็ยังคงประสบกับปัญหาเดิมเนื่องจากไม่เข้าใจช่วงเวลาวิกฤตดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทของเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่ได้รับการส่งเสริมจากทางภาครัฐ เช่น ไม้ยางพารา เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดนโยบายจากทางภาครัฐอีกทางหนึ่ง

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการลดลงของมูลค่าการส่งออกจากประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนามหรืออินโดนีเซีย เปรียบเทียบกับความต้องการของตลาดโลก

2.3 ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเติบโตและลดลงของตลาดภายในประเทศเทียบกับมูลค่าการส่งออก

เอกสารอ้างอิง

- Acharya, C. (2016). *Cooperative Strategy and Sources of Knowledge Integration Capability and Innovation: A relational view*. Thesis of the Degree of the Doctor of Philosophy in Business Administration Management. North Texas, USA: North Texas University.
- Adekunle, O. and Helenma, K. (2002). Where the Global Needs the Local: Variation in Enablers in the Knowledge Management Process. *Journal of Global Information Technology Management*, 5(3), 12-31.
- Amesi, J. (2014). Educational Attainment as Critical Characteristic for Successful Female Entrepreneurs in the Niger Delta. *Arabian Journal of Business and Management Review*, 3(1), 7-15.
- Arasti, Z., Zandi, F., and Bahmani, N. (2014). Business failure factors in Iranian SMEs: Do Successful and Unsuccessful Entrepreneurs Have Different Viewpoints? *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 4(10), 1-14.
- Arbuckle, J. L. (2011). *IBM SPSS Amos 20 user's guide*. New York: IBM.
- Artinger, S., Vulkan, N. and Shem-tov, Y. (2015). Entrepreneurs' Negotiation Behavior. *Small Business Economics*, 44(4), 737-757.

- Arunachalam, S. (2014). *Marketing Capabilities, Innovation and Firm Performance*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Business and Technology (Marketing). Iowa, USA: Iowa State University.
- Atawongsa, S. (2018). The Important Entrepreneurial Orientation of Being SME'S Entrepreneur. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 13(1), 175-183.
- Audet, J. and Couteret, P. (2012). Coaching the Entrepreneur: Features and Success Factors. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19(3), 515-531.
- Babbie, R. E. (2010). *The Practice of Social Research*. 14th ed. New York: Wadsworth.
- Calic, G. (2016). *Creativity in organizations: Antecedents and outcomes of individual creativity*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Strategic Management. Indiana, USA: Purdue University.
- Craft, B. A. (2018). *Economic Freedom through Entrepreneurship*. Thesis of the Degree of Doctor of Business Administration. Minnesota, USA: Walden University.
- Feliciano, N. (2014). *Bodily Knowledge in Dance Transferred to the Creation of Sculpture*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Visual Arts and Art History. Florida, USA: Florida Atlantic University.
- Ficarra, L. R. (2013). *Teachers' Knowledge of and Competency with Evidence Based Classroom Management Practices*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Educational and Counseling Psychology. New York, USA: University at Albany, State University of New York.
- He, F. (2013). *Learning from Failure: The Making of Entrepreneurial Leaders*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Business. Washington D.C, USA: The George Washington University.
- Ingram, L. J. (2015). *By her own hand: Crafts, Creativity, Commerce, and Community: Women-owned, Tourism-related Craft Businesses in the Verde Valley, Arizona*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Recreation, Park, and Tourism Sciences. Texas, USA: Texas A&M University.
- Johnson, T. C. (2016). *Diversity, Knowledge Management, and Team Creativity in Virtual Healthcare Teams: A Predictive Study*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Business and Technology. Minnesota, USA: Capella University.
- Kreider, R. W. (2018). *The Correlation Between Personality Traits and Technology Integration Skills of Alternate Route Teachers in New Jersey*. Thesis of the Degree of Doctorate in Educational Technology Leadership. New Jersey, USA: New Jersey City University.

- Lamine, W., Mian, S., and Fayolle, A. (2014). How do Social Skills Enable Nascent Entrepreneurs to Enact Perseverance Strategies in The Face of Challenges? A comparative Case Study of Success and Failure. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 20(6), 517-541.
- LeBlanc, A. A. (2013). *The Effect of Education and Knowledge, Experience, Mentoring, and Risk on the Successful Entrepreneur: A Qualitative Study*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Business and Technology. Minnesota, USA: Capella University.
- Ministry of Commerce. (2016). *Registration Statistics Remain Business Data Warehouse System*. Bangkok: Department of Business Development, Ministry of Commerce.
- Ministry of Commerce. (2019). *Statistical data of important product exports*. Bangkok: Department of Foreign Trade, Ministry of Commerce.
- Ministry of Industry. (2019). *Project to Increase the Competitiveness of The Wood and Furniture Industry under The Rules of The Global Environment*. Bangkok: Office of Industrial Economics, Ministry of Industry.
- Muniz, F. B. (2011). *The Power of Organizational Vision: A Qualitative Research*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Management and Organization. Minnesota, USA: Capella University.
- Nizam, A., Faiso, M., Mohd, F., and Ashari, H. (2011). The Effects of Firm Size and International Business Experience on Export Attitudes. *ACR Journal*, 19(1), 4-14.
- Oun, T. A. (2016). *The Association of Knowledge Management and Project Management: An Enterprise-Wide Approach Based on Stankosky's Four Pillar of Knowledge Management and PMI's Project Management Knowledge areas*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Engineering and Applied Science. Washington D.C, USA: The George Washington University.
- Ramesh, V. S. (2013). Women Entrepreneurship: Tuning Challenges into Opportunities. *International Journal of Trade & Global Business Perspectives*, 2(1), 117-123.
- Robbins, B. S. (2015). *An Investigation into The Factors That Motivate Teachers to Implement Inquiry in The Science Classroom*. Thesis of the Degree of Doctor of Education in Graduate and Research. Pennsylvania, USA: Indiana University of Pennsylvania.
- Rochester, C. S. (2014). *Skills, Knowledge, and Competencies for Development and Success as a Healthcare Chief Financial Officer and The Perceived Impact of Healthcare Reform on These Factors*. Thesis of the Degree of Doctor of Health Administration in Health Sciences. Michigan, USA: Central Michigan University.

- Seeletse, S. M. (2012). Common Causes of Small Businesses Failure in The Townships of West Rand District Municipality in The Gauteng Province of South Africa. *African Journal of Business Management*, 6(44), 10994-11002. [
- Silpcharu, T. (2017). *Research and Statistics Analysis with SPSS and AMOS*. 17th ed. Nonthaburi: S.R. Printing Mass Product. (in Thai)
- Turner, D. M. R. (2016). *Knowledge Management Strategies: A Success Framework for The Changing Age Demographic of The United States Federal Workforce*. Thesis of the Degree of Doctor of Management. Maryland, USA: Maryland University College.

แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า : การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

เดโช แชนน้ำแก้ว*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Received: 8 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 23 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 21 คน คือ แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า เพื่อนร่วมงานคนไทย ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูล โดยพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ (1) การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ การบริโภคอาหารที่ซื้อได้สะดวกทุกสถานที่ ทุกเวลา สดใหม่ และบริโภคได้ อิ่ม มีเสื้อผ้า และเครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอต่อการสวมใส่ตามโอกาสต่าง ๆ มีที่อยู่อาศัยที่เป็นสัดส่วน และปลอดภัย มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ได้ออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬา ภูมิใจที่มีรายได้จากความขยัน และเพียงพอไปเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัว สุขใจที่ไม่มีภาระหนี้สิน และมีเงินออม (2) การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม ใช้ความสามารถทางภาษา (มากกว่า 2 ภาษา) ในการแลกเปลี่ยนและสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม รวมถึงการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนาซึ่งมีรากฐานทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน (3) การสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ เป็นการพยายามเรียนรู้เทคนิคในการทำงาน เพื่อป้องกันสร้างเนื้อสร้างตัว และการสร้างตัวตนใหม่ในลักษณะแรงงานนอกระบบในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำสำคัญ : แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: daycho_kha@nstru.ac.th

Myanmar Migrant Workers: Creating New Identity Areas across Regions. A Case Study of Nakhon Si Thammarat Province, Thailand.

Daycho Khanamkhaew*

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

Received: 8 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 23 April 2020

ABSTRACT

The objective of this research was to study the creation of new identity areas across regions of Myanmar migrant workers in a case study of Nakhon Si Thammarat province. This study was a qualitative research. The target group consisted of 21 Myanmar migrant workers, Thai laborer friends, entrepreneurs, and government officials, all of whom were purposively selected. The data were collected with the use of in-depth interviews, participatory observation, and non-participatory observation. The data were analyzed using descriptive analysis. The findings revealed that the creation of new identity areas across regions of Myanmar migrant workers comprised the following: (1) the creation of physical identity area, which consisted of the consuming of food that could be bought conveniently from every place and every time; the food was new, fresh; every meal could be taken until one was full; there was sufficient clothing to wear for various occasions; there was exclusive and safe accommodation; there was medical welfare, exercising or playing sports; they were proud to earn income through their own diligence to support themselves and their families; and they were happy that they had no debt but was able to have savings; (2) the creation of cultural identity area, which consisted of the use of language ability (more than two languages) in exchanging and creating cultural identity area; and the conduct based on the teaching of Buddhism which was the foundation of similar cultures; and (3) the creation of operation identity area, which was the effort to learn working techniques to indicate the way to earn one's own living and the creation of one's new identity as the working laborer in Nakhon Si Thammarat province.

Keywords: Myanmar migrant worker, Creating new identity areas across regions

*Corresponding Author; Email: daycho_kha@nstru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูง แต่กลับขาดแคลนแรงงานในงานที่มักไม่เป็นที่พึงปรารถนา และงานที่เกิดอันตรายได้ง่าย ประกอบกับนโยบาย และมาตรการแต่ละช่วงยังมีทิศทางที่ไม่ชัดเจน เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้เกิดปรากฏการณ์เคลื่อนย้ายในลักษณะของการจ้างทำงานอย่างต่อเนื่องตามกรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แต่ภาครัฐที่มีจุดอ่อนในเรื่องการดำเนินคดี และการปราบปรามปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย จึงต้องมีการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นระบบ (Aenihon, 2018) สำหรับประเทศไทยมีแรงงานข้ามชาติที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงาน 3 สัญชาติ คือ กัมพูชา ลาว และพม่า จำนวนทั้งสิ้นกว่า 3.8 ล้านคน เข้าเมืองและทำงานอย่างถูกกฎหมายประมาณ 2 ล้านคน ส่วนที่เหลือได้มีมาตรการผ่อนปรนให้อยู่ในประเทศและทำงานได้ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานข้ามชาติ สัญชาติพม่าในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่เข้ามาทำงานเนื่องจากค่าแรงสูงกว่าประเทศต้นทาง (ประเทศพม่า) มีความมั่นคงในรายได้ และมีสวัสดิการที่ดี ทำให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าชักชวนกันมาทำงานมากขึ้น ประกอบกับประเทศต้นทางมีสภาพปัญหาทางการเมือง ความยากจน และภาวะคนล้นงาน ทำให้นายจ้างคนไทยหันมาสนใจ และจ้างงานแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นจำนวนมากเพื่อทดแทนแรงงานไทยที่ขาดหายไป (Kensupo, 2017)

แรงงานข้ามชาติเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ แม้กระทั่งจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 10,959 คน (Provincial Employment Office of Nakhon Si Thammarat, 2018) ภาครัฐจึงมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเพื่อไว้ควบคุม กำกับให้เกิดความเป็นธรรมในการทำงาน โดยกำหนดสิทธิ และหน้าที่ของนายจ้าง และลูกจ้างอันพึงปฏิบัติต่อกัน โดยธุรกิจแต่ละประเภทมีความต้องการแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าลักษณะที่แตกต่างกันไป บางธุรกิจต้องการแรงงานจำนวนไม่มาก แต่ต้องมีฝีมือ หรือมีทักษะเฉพาะทาง ในขณะที่บางธุรกิจต้องการแรงงานจำนวนมากเพื่อมาช่วยด้านกำลังการผลิต นายจ้างส่วนใหญ่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชเห็นว่าแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่านั้นเป็นคนขยัน ไม่ขี้คำสั่ง อีกทั้งไม่มีปัญหาเกี่ยวกับงาน คือ ไม่เลิ่กงาน จะดูเพียงแค่ค่าตอบแทนจากการทำงานเป็นหลัก จึงทำให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเพิ่มมากขึ้น หรือมาอาศัยสร้างถิ่นฐานครอบครัวในจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งการประกอบอาชีพการเกษตร สภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีอัตราค่าแรงสูงถึงวันละ 310 บาท รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความรวดเร็ว และซับซ้อนมากขึ้นจนอาจกล่าวได้ว่า “แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า” ในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอาการอย่างหนึ่งอันเกิดจากภาวะ “ทุนนิยมโลกาภิวัตน์” และแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในฐานะ “ทรัพยากรมนุษย์” ที่มีคุณค่า เพราะส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมในจังหวัดนครศรีธรรมราช (Muhamad and Jaihoweweerapong, 2018)

ทั้งนี้จากการสำรวจแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในทุกประเภททุกระดับ ตั้งแต่ระดับคนที่ชำนาญในวิชาชีพไปจนถึงแรงงานไร้ฝีมือประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดมาตรการด้านแรงงานข้ามชาติ สัญชาติพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะกลายเป็นพื้นที่ที่มีการเข้าอยู่อาศัยของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจำนวนมาก (Thangpitakkri and Srikraiphak, 2019) มีการเคลื่อนย้ายเข้ามารับจ้างทำงาน และอยู่อาศัยร่วมกันในลักษณะ

การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น ได้แก่ การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม และการสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ (Lefebvre, 1991) ซึ่งพบว่ามีการวิจัยของ Singchai et al. (2015) และงานวิจัยของ Sopapol and Cadchumsang (2019) ที่ได้สรุปว่า การรวมกลุ่มของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในวัดเพื่อมาไหว้พระทำบุญควบคู่กับการจัดกิจกรรมทางสังคมในวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งบ่งชี้ได้ว่า วัดหรือศาสนสถาน คือ พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และถูกนำมาเป็นเครื่องมือแสดงถึงตัวตนของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในพื้นที่ใหม่ จากงานวิจัยนี้บ่งบอกว่าแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าสามารถสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นได้อย่างบูรณาการ ได้แก่ การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม และการสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อให้ “อยู่รอด อยู่ร่วม และอยู่ได้อย่างมีความสุข”

จากความสำคัญข้างต้น จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า: การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้คำถามการวิจัยว่า การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอย่างไร เป็นการศึกษาเพื่อยืนยันข้อมูลสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการวิจัยเชิงคุณภาพจะช่วยให้เข้าถึงข้อมูลที่จะนำมาสู่ผลการวิจัยที่ดี กลายเป็นงานศึกษาแรก ๆ หรืองานตั้งต้นที่ศึกษาในเขตภาคใต้ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปเตรียมความพร้อมในการพัฒนา และบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า และแรงงานสัญชาติอื่น ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ

การให้ความหมายของแรงงานข้ามชาติ หรือแรงงานต่างด้าว ได้แก่ แรงงานพม่า แรงงานลาว และแรงงานกัมพูชา ดังที่ Council of State (2008) ให้นิยามคนต่างด้าวว่า คือ บุคคลธรรมดา ซึ่งไม่สัญชาติไทย และได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางาน หรือเจ้าพนักงานจึงจะเข้ามาทำงานได้ ในขณะที่ Kumnuandat (2019) ให้นิยามเพิ่มเติมว่า คนต่างด้าวเป็นบุคคลที่ย้ายถิ่นจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อที่จะไปทำงาน และได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้อพยพเพื่อทำงาน แต่ไม่รวมถึงคนที่ทำงานตามบริเวณชายแดน

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า

Kunnu and Pasunon (2015) ได้กล่าวว่า การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในประเทศไทย ทำให้ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็พบแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า และคาดว่าจะมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งถูกมองว่าสร้างปัญหาตามพื้นที่ต่าง ๆ แต่เนื่องจากเราต้องพึ่งแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจำนวนมากเพื่อทดแทนแรงงานไทย ทำให้การควบคุมดูแลเป็นไปได้ยาก และเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา สำหรับ Kensupo (2017) ได้กล่าวว่า แรงงานข้ามชาติ

สัญญาติพม่าในภาคธุรกิจ และบริการที่เข้ามาทำงาน เนื่องจากค่าจ้างเป็นสำคัญ ได้แก่ ค่าแรงสูงกว่าประเทศต้นทาง มีสวัสดิการที่ดี และที่พักอาศัยมีความปลอดภัย ทำให้แรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าชักชวนกันมาทำงานมากขึ้น

3. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ทางสังคม

Gupta and Ferguson (1997) ได้กล่าวเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของชุมชนแรงงานข้ามชาติในต่างแดน ที่สะท้อนถึงลักษณะของชุมชน และพื้นที่ทางสังคมแห่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์ และเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ สังคม และแบบแผนในการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ที่ก่อเกิดระบบความสัมพันธ์ และการพึ่งพากันของการย้ายถิ่นข้ามแดน ในขณะที่ Lefebvre (1991) ที่กล่าวถึงแนวคิดพื้นที่ทางสังคมที่ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ พื้นที่ทางกายภาพ ลักษณะเป็นพื้นที่ที่เราสามารถมองเห็นได้ พื้นที่ทางความคิด/การทำงาน ลักษณะเป็นพื้นที่ที่เกิดจากการให้คุณค่าความหมายในการปฏิบัติ และพื้นที่ทางสังคม/วัฒนธรรม เสมือนเวทีหรือสถานที่การต่อสู้ต่อรองในพื้นที่

3. บริบทแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช

มีมุมมองของ Provincial Employment Office of Nakhon Si Thammarat (2018) ได้กล่าวเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีแรงงานฝีมือที่ใช้ทักษะฝีมือ วิเคราะห์ และแก้ไขงานได้ แรงงานกึ่งฝีมือ ต้องทำงานอยู่ในสายการผลิตในระดับพื้นฐาน ส่วนแรงงานไร้ฝีมือ เป็นแรงงานไม่มีความรู้ และทำงานตามคำสั่งแนะเท่านั้น ในขณะที่ Muhamad and Jaihoweweerapong (2018) ได้กล่าวว่าแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่า มีความอดทน ขยัน มีค่าแรงที่ต่ำ และคาดว่าจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อทดแทนแรงงานไทย ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีธุรกิจหลายประเภทที่มีความต้องการแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าจำนวนมากเพื่อมาช่วยด้านกำลังการผลิต นายจ้างส่วนใหญ่เห็นว่าแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่านั้นเป็นคนขยัน ไม่ขัดคำสั่ง หรือไม่เลือกงาน ทำให้แรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าเพิ่มมากขึ้น และมีอัตราค่าแรงสูงเป็นจำนวนเงินถึงวันละ 310 บาท

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ Singchai et al. (2015) ได้สรุปว่า การรวมกลุ่มของแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าในวัดมาไหว้พระทำบุญควบคู่กับการจัดกิจกรรมทางสังคม ซึ่งวัดหรือศาสนสถาน เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าเพื่อสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น และงานวิจัยของ Sopapol and Cadchumsang (2019) ที่สรุปว่า ศาสนสถานถูกนำมาเป็นเครื่องมือแสดงถึงตัวตนของแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าภายใต้สำนึกร่วมระหว่างแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าและชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ใหม่

จากแนวคิด และงานวิจัย สามารถบ่งบอกว่าแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าสามารถสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น ได้แก่ (1) การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ (2) การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม และ (3) การสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อเข้าใจ และหาแนวทางพัฒนาแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าในฐานะ “ทรัพยากรมนุษย์” ที่มีคุณค่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

ประชากรและตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 21 คน คือ (1) แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจงแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่ทำงานในจังหวัดนครศรีธรรมราชมาไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และยินดีเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย (2) เพื่อนแรงงานคนไทย จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจงเพื่อนแรงงานคนไทยที่เป็นคนพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และทำงานร่วมกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามาไม่น้อยกว่า 10 ปีจนมีความคุ้นเคย และรักใคร่เสมือนคนในครอบครัว (3) ผู้ประกอบการ/นายจ้างของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจงผู้ประกอบการ/นายจ้างที่จ้างแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามาทำงานในจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี และ (4) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 6 คน เลือกแบบเจาะจงกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การดูแล และบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เครื่องมือวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้เห็นถึงแนวคำถามการสัมภาษณ์เรื่องการสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ประกอบด้วย (1) การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ ได้แก่ ด้านการบริโภคอาหาร ด้านการแต่งกาย/เครื่องนุ่งห่ม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสวัสดิการการรักษาพยาบาล/การออกกำลังกาย และรายได้/เงินออม (2) การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารการทำงาน และด้านการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา (3) การสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความขยันในการทำงาน และด้านการนำเอาความรู้/ความสามารถ/ประสบการณ์การทำงานในประเทศไทย เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้แล้วถามกับกลุ่มเป้าหมาย โดยจะใช้คำถามจากแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายเหมือนกันหมดทุกคนในลักษณะยืดหยุ่น และถามไปตามแบบสัมภาษณ์ เนื่องจากจัดหมวดหมู่ของข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ และนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้นก่อน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่อไป รวมถึงการเข้าไปสังเกตในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยทำกิจกรรมร่วมกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่ถูกศึกษา และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมบางกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับล่ามชาวพม่าที่มีความเชี่ยวชาญในภาษาไทยเป็นผู้ช่วยแปล และเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มเป้าหมายพร้อมที่จะพูดความจริง ไม่ปกปิด โดยผู้วิจัยจะติดต่อเป็นการส่วนตัวก่อนกับกลุ่มเป้าหมายทุกคนเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัย รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือโดยวาจาก่อนเป็นเบื้องต้น พร้อมทั้งแนบเอกสารข้อมูลสำหรับ

การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ และนัดวันเวลาสถานที่ที่จะทำการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุมัติหนังสือราชการเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการศึกษาวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมาย และผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยนัดกลุ่มเป้าหมายในวันเสาร์-อาทิตย์ เนื่องจากเป็นวันหยุด เวลาประมาณ 13.00-17.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาว่างของกลุ่มเป้าหมาย และใช้ที่พักของกลุ่มเป้าหมายเป็นสถานที่สัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า จำนวน 7 คน เพื่อนแรงงานคนไทย 3 คน ผู้ประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 5 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การเตรียมสัมภาษณ์ ผู้วิจัยศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งเตรียม และศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายแจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัยอีกครั้ง รวมถึงประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม และการสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ ขณะเดียวกันก็ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ และขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงภาพประกอบในขณะการสัมภาษณ์ รวมทั้งมีการแจ้งให้กลุ่มเป้าหมายทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ภาพประกอบ และเสียงที่บันทึกไว้นั้น ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และหากประเด็นใดที่กลุ่มเป้าหมายไม่ประสงค์ให้บันทึกภาพ และเสียง ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกตามความประสงค์ รวมถึงการเข้าไปสังเกตในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ที่ถูกศึกษา และปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มแรงงานพม่า และขณะเดียวกันก็สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ การสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมบางกิจกรรมเพื่อให้เห็นถึงสภาพทั่วไปของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ดังนี้

1. การตรวจสอบด้านข้อมูล คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้ศึกษาวิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ ใช้วิธีการตรวจสอบ เช่น การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลาต่างกันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ต่างกันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่
2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย คือ วิธีการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างใด เช่น เปลี่ยนตัวผู้สังเกตแทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวกันสังเกตตลอดเวลา
3. การตรวจสอบสามเส้าด้านแนวคิด และทฤษฎี คือ การตรวจสอบเพื่อศึกษาวิจัยโดยใช้แนวคิด และทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันเล็กน้อยเพียงใด
4. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษา ที่เน้นการตีความหมายจากกลุ่มประเด็น (Thematic analysis) เรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติ

สัญญาติพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งสิ้น 21 คน ใช้นามสมมุติทั้งหมด ทำการถอดเทปทั้งหมด ในประเด็น (1) การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ ได้แก่ ด้านการบริโภคอาหาร ด้านการแต่งกาย/เครื่องนุ่งห่ม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสวัสดิการการรักษาพยาบาล/การออกกำลังกาย และรายได้/เงินออม (2) การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารการทำงาน และด้านการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา (3) การสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ ได้แก่ ด้านความมั่นใจ ด้านความขยันในการทำงาน และด้านการนำเอาความรู้/ความสามารถ/ประสบการณ์การทำงานในประเทศไทย นำสาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วสรุปประเด็นปัจจัยที่สำคัญ ๆ แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ

1.1 การบริโภคอาหารที่สามารถซื้อ และจัดหาอาหารได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา อาหารที่สะอาด และปรุงสุกใหม่ บริโภคอาหารได้อิ่ม และครบ 3 มื้อ หรือตามที่ต้องการได้ โดยแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าสามารถรับประทานได้ทุกประเภทภายใต้การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการกินแบบผสมผสาน ก่อเกิดมิตรภาพที่สะท้อนให้เห็นการเรียนรู้วัฒนธรรมของอีกฝ่ายได้เป็นอย่างดี เช่น ทำอาหารกินลักษณะเหมือนคนไทย แต่ถ้าเป็นเทศกาล หรือวันสำคัญจะทำอาหารชนิดพิเศษ เช่น ก๋วยเตี๋ยว และขนมจีนพม่า โดยหาซื้ออาหารสดจากตลาดสดใกล้ที่พักมาประกอบอาหารกินกันเองในครอบครัว

1.2 การแต่งกาย หรือเครื่องนุ่งห่มที่สามารถจัดหาให้ใช้ได้ มีความสะอาด และสามารถสวมใส่ได้เหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ การแต่งกายของแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่ามีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม แต่ได้คัดสรรสิ่งที่เหมาะสมแก่โอกาส สถานที่ และกาลเทศะที่สามารถสื่อถึงความงดงามของวัฒนธรรมการแต่งกายได้อย่างบูรณาการ เช่น (1) การแต่งกายในที่ทำงาน เน้นความคล่องตัว มีรองเท้าบูท และอาจจะมีผ้าปิดจมูกในระหว่างทำงาน (2) การแต่งกายไปเที่ยว/ซื้อของใช้ ก็แต่งกายแบบสวย ๆ ตามสมัยนิยม คือ กางเกงยีน เสื้อยืด และรองเท้าผ้าใบ (3) การแต่งกายในวันหยุด/อยู่ที่พัก ก็จะแต่งตัวตามสบาย เช่น ผู้ชายใส่เสื้อกับเสื้อกล้าม ส่วนผู้หญิงก็ใส่ผ้าถุงกับเสื้อลวดลายสวย ๆ (4) การแต่งกายไปร่วมงานเทศกาล ไปทำบุญ หรือทำกิจกรรมพิเศษก็จะแต่งตัวสุภาพเรียบร้อยกว่าปกติ

1.3 มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง เป็นสัดส่วน เหมาะสม ไม่คับแคบ มีความปลอดภัย และมีความสะอาด โดยนายจ้างเป็นผู้จัดหาให้พัก ไม่ต้องจ่ายค่าเช่า ถ้ามีครอบครัวก็จะเป็นที่พักขนาดใหญ่กว่าคนโสด และไม่ไกลจากที่ทำงาน

1.4 มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย เช่น ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในลักษณะการรักษาพยาบาลตามสิทธิ์ที่ควรได้รับจากโรงพยาบาลใกล้เคียงกับที่ทำงาน โดยนายจ้างได้ทำเป็นประกันสังคมให้กับแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่าทุกคนก่อนที่จะมาทำงาน สามารถออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาตามที่ต้องการให้ได้รับความสนุกสนาน หรือความบันเทิงได้ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชนระหว่างแรงงานข้ามชาติสัญญาติพม่า และเพื่อนร่วมแรงงานสัญญาติอื่น ๆ เช่น ออกกำลังกาย เล่นฟุตบอล และตะกร้อ เล่นกันเป็นทีมเพื่อความสนุกสนาน หรือเป็นการออกกำลังกายหลังจากที่เลิกงานแล้วในพื้นที่โล่ง ๆ หรือลานดินกว้าง ๆ

1.5 การทำงานทำให้มีรายได้ และเงินออม แร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าเก็บเงินสะสมไว้เพื่อส่งให้ลูก ครอบครัว และพ่อแม่ เช่น ส่งเงินกลับบ้าน 7,000-9,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่แร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าบางคนสามารถออมเงินเพื่อใช้ในยามที่จำเป็น

2. การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม

2.1 แร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าสามารถใช้ภาษาในการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกัน และใช้ภาษาได้มากกว่าสองภาษา แต่ก็รักษาภาษาของตนเองไว้ มักจะได้เปรียบทางด้านภาษา ทำให้สื่อสารกับนายจ้าง เป็นล่ำใน การประสานงานได้ และแร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าบางคนมาอยู่ประเทศไทยยาวนานกว่าสิบปี ทำให้ฟัง อ่าน พูด และเขียนภาษาไทยได้ และบางคนยังสามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ด้วย

2.2 มีความเข้มข้นในการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา เพราะแร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่านั้น เคร่งครัดในการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เช่น ไหว้พระสวดมนต์ และทำบุญสม่ำเสมอ เป็นการเน้นย้ำ ถึงความเลื่อมใสในพุทธศาสนา หรือหากไม่สะดวกไปทำบุญที่วัด เช่น ไม่มีวันหยุด เหนื่อยจากทำงาน อยากพักผ่อน หรือไม่ว่าง จะไหว้พระที่หิ้งพระในที่พักแทนการไปทำบุญที่วัด เป็นการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมในการปฏิบัติตามหลัก คำสอนทางพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน

3. การสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ

3.1 แสดงความมีน้ำใจกับคนรอบข้าง เป็นผู้เสียสละ เกื้อกูลผู้อื่น และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพราะการทำงานในบางครั้ง มีงานด่วนเข้ามา และต้องทำให้เสร็จทันทีทันใด เป็นงานที่ต้องทำนอกเวลาทำงาน แร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าที่ทำงานอยู่ด้วยกันมาช่วยด้วยความเต็มใจ

3.2 แร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าเป็นคนขยัน และทำงานแบบเอาจริงเอาจังส่งผลให้งานที่ทำ ออกมาดี และเกิดความพอใจต่อแร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าเอง และสถานประกอบการ เนื่องจากตอนแรกเริ่มทำ ตามสิ่งที่นายจ้างออกคำสั่ง ก็จะเป็นงานที่ไม่ใช้ความรู้มาก แต่ใช้กำลังกายเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเริ่มชำนาญ ก็จะทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เพราะแร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่าที่ทำงานมายาวนานก็จะมีความรู้ มีทักษะในงานที่ทำ และพยายามฝึกฝน โดยลงมือทำเพื่อพัฒนาตนเองให้กลายเป็นช่างฝีมือจนเป็นที่ไว้วางใจของ นายจ้าง/สถานประกอบการ

3.3 การนำเอาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์การทำงานมาใช้ในประเทศไทยในลักษณะ การลงมือปฏิบัติจริงจนชำนาญเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อความก้าวหน้าใน การทำงานจากลงมือทำจริง เป็นการพยายามเรียนรู้ และเทคนิคต่าง ๆ จากการทำงานที่แสดงถึงความขยันและ แสดงถึงอัตลักษณ์ของแรงงานนักปฏิบัติ

จากการศึกษาการสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแร้งงานข้ามชาติสัญญาชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัด นครศรีธรรมราช ในประเด็น (1) การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ (2) การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม และ (3) การสร้างพื้นที่ ปฏิบัติการ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปลองค์ความรู้การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า

อภิปรายผล

1. การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าสามารถบริโภคอาหารที่ซื้อ และจัดหาอาหารได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา สดสะอาด ประจุสุกใหม่ บริโภคอาหารได้อิ่ม หรือตามที่ต้องการได้ และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริโภคอาหารแบบผสมผสานของถิ่นพม่า และถิ่นไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ Khaenamkhaew (2018) ที่ได้สรุปว่า การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการกินแบบผสมผสานที่ก่อเกิดมิตรภาพ และสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้วัฒนธรรมของอีกฝ่ายได้เป็นอย่างดี สำหรับด้านการแต่งกาย หรือเครื่องนุ่งห่ม แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าสามารถจัดหาใช้สอย และสวมใส่ได้เหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายไปตามบริบทของสังคม แต่ได้คัดสรรสิ่งที่เหมาะสมแก่โอกาส และสถานที่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Hiranyik (2019) ที่ได้สรุปว่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มมาสวมใส่ได้เหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ ตามบริบทของท้องถิ่นได้ แต่ก็สามารถสื่อถึงความงดงามของวัฒนธรรมการแต่งกายได้อย่างบูรณาการ ในขณะที่ด้านที่อยู่อาศัยที่มั่นคง เป็นสัดส่วน ไม่คับแคบ มีความสะอาด ไม่ไกลจากที่ทำงาน และไม่ต้องจ่ายค่าเช่า สอดคล้องกับการศึกษาของ Pheap and Sripokangkul (2017) ที่สรุปว่า ที่พักอาศัยสำหรับแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานเพียงพอ และที่พักรวมความเหมาะสมเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ยังมีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล รวมถึงสามารถออก

กำลังกาย และเล่นกีฬา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า และเพื่อนร่วมแรงงานชาติอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health (2019) ได้สรุปว่า มีการรักษาพยาบาล ให้ความรู้ด้านสุขภาพ และส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ อีกทั้งแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าทำงานเพื่อสร้างรายได้ และเงินออมไว้ใช้จ่ายในยามที่จำเป็น ซึ่งถือเป็นระบบคิดที่ดีสำหรับอนาคต สอดคล้องกับการศึกษา Phomkhaew et al. (2018) ที่สรุปว่า การทำงานเพื่อที่จะมีรายได้ และเงินออมไว้เพื่อเป้าหมายในเรื่องที่สำคัญ ๆ ในอนาคตของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าและครอบครัว ทั้งนี้จะต้องมีส่งเสริมการออมเงินที่เหมาะสมกับช่วงวัยต่าง ๆ

2. การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม โดยแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าสามารถใช้ภาษาได้มากกว่าสองภาษา และสามารถเป็นล่ามได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างการยอมรับซึ่งกันและกัน แต่ก็รักษาภาษาของตนเองไว้ ทั้งยังมีแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าหลายคนที่สามารถสื่อสารได้มากกว่าสองภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารกับผู้ประกอบการ หรือนายจ้างในลักษณะการแลกเปลี่ยนทางภาษา สอดคล้องกับการศึกษาของ Jadesadalug and limbunsung (2017) ได้สรุปว่า การสื่อสารภาษาไทย และภาษาของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในลักษณะเป็นล่ามให้แกกันและกัน อีกทั้งแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ายังมีความเข้มข้นในการปฏิบัติตามหลักของพุทธศาสนา ทั้งไปวัดทำบุญ หรือไหว้พระบนหิ้งพระในที่พัก ซึ่งเป็นการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Singchai et al. (2015) ที่ได้สรุปว่า พื้นที่ทางศาสนสถานมีความสำคัญในการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม เพราะเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่านิยมมาไหว้พระ และทำบุญควบคู่กับการจัดกิจกรรมทางสังคม และสอดคล้องกับการศึกษาของ Sopapol and Cadchumsang (2019) ที่ได้สรุปว่า พื้นที่ทางศาสนานำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมในพื้นที่ใหม่

3. การสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ โดยแสดงความมั่นใจกับคนรอบข้าง เป็นผู้เสียสละ และเกื้อกูลผู้อื่น ประกอบกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นคนขยัน ทำงานแบบเอาจริงเอาจัง ส่งผลให้งานที่ทำออกมาดี เกิดความพอใจต่อนายจ้าง และพยายามฝึกตนเอง จากการนำความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในลักษณะการลงมือปฏิบัติจริงจนชำนาญ เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Sonsri (2019) ได้สรุปว่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามีความรู้ และพร้อมแลกเปลี่ยนเทคนิคในการทำงาน สถานประกอบการ หรือผู้ว่าจ้างก็จะได้เข้าไปดูแลการปฏิบัติงาน และการสร้างความเข้าใจถึงสถานการณ์จริงของการจ้างงาน ซึ่งเทียบเคียงได้ว่าเป็นการสร้างพื้นที่ปฏิบัติการที่แสดงถึงความขยัน และแสดงถึงอัตลักษณ์ของแรงงานนักปฏิบัติ

แต่จากการศึกษาการสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชในประเทศไทย 3 ประเด็น ได้แก่ การสร้างพื้นที่ทางกายภาพ การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม และการสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ ผู้เขียนพบว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Kyi (2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นในพื้นที่ประเทศมาเลเซีย ที่สรุปว่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามีปัญหา คือ (1) ความยากลำบากในการใช้ชีวิตเมื่อเดินทางมาถึง และความยากลำบากในการรับบริการ เทียบเคียงได้ว่าเป็นปัญหาความเป็นอยู่ และชีวิตการทำงาน และ (2) ยากลำบากต่อการสมาชิก หรือการติดต่อกับองค์กรทางสังคม หรือศาสนา หรือเทียบเคียงได้ว่าเป็นปัญหาในการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม หรือการนับถือพุทธศาสนา ทั้งนี้ผู้เขียน

เห็นว่าเนื่องมาจากประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นไปได้ยาก ต่างกับในจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือประเทศไทยที่มีรากฐานทางวัฒนธรรม หรือศาสนาคล้ายคลึงกัน

จากผลการวิจัย ซึ่งผู้เขียนมองว่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเป็นทุนทางมนุษย์ที่สำคัญในทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่านั้นไม่ได้เป็นเพียงบุคคลที่นายจ้าง หรือผู้ประกอบการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการผลิตเพียงเท่านั้น แต่เป็นทุนทางมนุษย์ที่สามารถสร้างพื้นที่ทางกายภาพเพื่อให้ “อยู่รอด” และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในลักษณะการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อให้ “อยู่ร่วม” และสร้างพื้นที่ปฏิบัติการที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของแรงงานนักปฏิบัติเพื่อให้ “อยู่ได้อย่างมีความสุข” ทำให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามีพื้นที่ในลักษณะ “ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น” ได้อย่างบูรณาการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 เชิงนโยบาย สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยนำไปเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการเข้าใจ และเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ เช่น กรมแรงงาน และสวัสดิการการจัดสวัสดิการที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าตามกฎหมาย กรมศาสนา/วัฒนธรรมจังหวัด ควรดูแลเรื่องการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้เกิดพื้นที่ทางวัฒนธรรมอย่างผสมผสาน

1.2 เชิงปฏิบัติการ ควรมีการพัฒนาฝีมือให้กับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของวิชาชีพต่าง ๆ และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า และแรงงานประเทศอื่น ๆ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาแรงงานข้ามชาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะทราบว่าในปัจจุบันมีปัญหา ความต้องการในด้านไหนบ้าง และสามารถช่วยเหลือได้อย่างไรบ้าง

2.2 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ และเป็นแนวทางการสร้างนโยบาย หรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลทางปฏิบัติในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Aenihon, P. (2018). Foreign Workers: Implementation and Administration in Thailand. *Journal of Arts Management*, 2(2), 117-132. (in Thai)
- Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health. (2019). *Public health operations towards alien workers*. [Online]. Retrieved July 18, 2019, from: http://www.boe.moph.go.th/files/meeting/slide_IHR_2DEC_pdf/3.pdf. (in Thai)

- Council of State. (2008). *Act of Alien Employment 2008*. [Online]. Retrieved May 3, 2019, from: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A149/%A149-20-2551-a0001.pdf>. (in Thai)
- Gupta, A and Ferguson, J. (1997). *Culture, Power, Place: Explorations in Critical Anthropology*. Durham: Duke University.
- Hiranyik, M. (2019). *Dressing of ASEAN member countries and the impact of dressing culture in Thailand*. [Online]. Retrieved July 6, 2019, from: <http://monthonhiranyik.blogspot.com/>. (in Thai)
- Jadesadalug, V. and limbunsung, S. (2017). Alien Labor Management of Kiang Huat Sea Gull Trading Frozen Food Public Co., Ltd., Ranong Province. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 10(3), 2027-2040. (in Thai)
- Kensupo, S. (2017). A study of employment conditions incentive factors and processes of employment of migrant workers of industrial manufacturing and service businesses in udon thani and nong khai provinces. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 8(special), 36-58. (in Thai)
- Khaenamkhaew, D. (2018). *Transnational Workers: Quality of life and value creation under experience at the destination, a case study of Nakhon Si Thammarat Province*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy of Social Development. Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)
- Kumnuandat, A. (2019). *Transnational families*. [Online]. Retrieved July 18, 2019, from: <http://www.gotoknow.org/posts/569719>. (in Thai)
- Kunnu, W. and Pasunon, P. (2015). The Affecting of Migrant Labour in Surat Thani Municipality, Thailand. *Inthaninthaksin Journal*, 10(1), 75-94. (in Thai)
- Kyi, K.S. (2018). *The Impact of Migration Works on the Socioeconomic of Left-behind Families of Myanmar Migrant Workers. The Proceedings of the 2nd International Conferences*, 16-18 February 2018 at Myanmar Studies University of Mandalay (Myanmar), Co-hosted by Chiang Mai University (Thailand), 1-21.
- Lefebvre, H. (1991). *The Production of Space*. Oxford and Cambridge: Blakwell.
- Muhamad, C. and Jaihoweweeraopong, D. (2018). Education, livelihoods and adaptation of Burmese migrant workers in Nakhon si thammarat to support ASEAN Community. *Narkabhut Journal Review*, 10(Special), 236-247. (in Thai)
- Pheap, V. and Sripokangkul, S. (2017). Situation of the Inequality of Life Quality of Cambodian Migrant Workers in Srakhaew Province. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 10(2), 189-204. (in Thai)

- Phomkhaew, Y. et al. (2018). Communication for Preparing Elderly to Aging Society, A Case Study of Pawong Sub-district, Muang District, Songkhla Province. *The Proceedings of the 17th National Conference and the 1st International Conference*, 28-31 January 2018 at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 385-391. (in Thai)
- Provincial Employment Office of Nakhon Si Thammarat. (2018). *Executive summary of labor situation in Nakhon Si Thammarat province*. Nakhon Si Thammarat: Office of Nakhon Si Thammarat. (in Thai)
- Singchai, A., Chamratphan, V. and Srisontisuk, S. (2015). The Social Space of Burmese Migrant Workers in Samut Sakhon Province. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 15(2), 90-97. (in Thai)
- Sonsri, P. (2019). *Foreign Workers: Importance and Management*. [Online]. Retrieved July 18, 2019, from: <http://training.p3.police.go.th/doc/non4.pdf>. (in Thai)
- Sopapol, W. and Cadchumsang, J. (2019). Cross-Country: New Identity and Negotiation of Burmese Migrant Workers in Khon Kaen Province. *Suratthani Rajabhat Journal*, 6(1), 95-111. (in Thai)
- Thangpitakkri, A. and Srikraiphak, R. (2019). A study of folklore knowledge in indigenous ethnic groups that affects process of citizenship consciousness development in community: a case study of Si Sa Ket Province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 7(2), 115-122. (in Thai)

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่อนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่

จำเนียร บุญเข้ม^{1,*}, ปิยากร หวังมหาพร²

^{1,2}หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Received: 16 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 23 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและปัจจัยภายในชุมชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (4) ศึกษาปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (5) ศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า ตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 21 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานของรัฐบาลมากที่สุด คือ ด้านการทำงานเครือข่าย ปัจจัยภายในชุมชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้ามากที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรมชุมชนและด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการไฟฟ้ามากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (2) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยการบริหารจัดการของภาครัฐด้านการติดต่อสื่อสารจารีตประเพณี ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการ และด้านโอกาสการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อปัจจัยภายในชุมชนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า (3) ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า เช่น การขาดจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การหาประโยชน์จากป่าขาดองค์ความรู้หลักการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และ (4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า คือ คนอยู่กับป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน การสร้างกระบวนการจิตสำนึกให้ชุมชนรักผืนป่า การสร้างเครือข่ายชุมชนและแผนงานการบริหารจัดการชุมชน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการไฟฟ้า เขตอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: chamnian4992@gmail.com

A Pattern of People's Participation in the Wildfire Management of the Forest Conservation Area in the National Park of Chiang Mai Province

Chamnian Boonkhem^{1,*}, Piyakorn Whangmahaporn²

^{1,2}Level of Study Doctor of Philosophy in Public Administration
Graduate College of Management, Sripatum University

Received: 16 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 23 April 2020

ABSTRACT

This research employed the quantitative and qualitative research methodologies with the following objectives: (1) to study the level of people's participation in the wildfire management; (2) to compare the levels of people's participation in the wildfire management as classified by personal factors; (3) to study the factors of public management and internal community factors affecting the people's participation in the wildfire management; (4) to study the problems and obstacles of people's participation in the wildfire management; and (5) to study the pattern of people's participation in the wildfire management. The samples were 400 residents who were the heads of households living in the forest conservation area in the national park. The research tool used in quantitative research was a questionnaire. The research tool used in qualitative research was an in-depth interview form for interviewing 21 key informants. The research results indicated that (1) the factor of public management that had the highest effect on people's participation in the wildfire management was the networking; while the internal community factor that had the highest effect on people's participation was the community culture. As for the level of people's participation in the wildfire management, the highest level of participation was that of the participation for receiving benefits, (2) people who had different durations of residing in the community differed significantly at the .05 level in their levels of participation in the wildfire management. The factors of public management in communication and internal factors within community in terms of tradition, collaboration of community people and the committee, and the opportunity for participation had influences on the people's participation in wildfire management, (3) The problems and obstacles of people's participation in wildfire management were such as the lack of awareness and realization in the values of natural resources and environment, the

exploitation from the forest without the knowledge on the principles of natural resources and environment conservation, etc., and (4) The pattern of people's participation in wildfire management consisted of a balanced and sustainable pattern of living of human being and the forest, the creation of the awareness process to enable the people to love the forest, and the creation of community network and community management programs.

Keywords: participation, wildfire management, conservation area, national park of Chiang Mai province

*Corresponding Author; E-mail: chamnian4992@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 321 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2504 มีพื้นที่ป่าจากการสำรวจโดย ดาวเทียม ประกอบกับการทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ มีพื้นที่ป่าประมาณ 171 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 53.30 ของพื้นที่ทั้งหมด ตัวเลขของทางราชการในปี พ.ศ. 2531 ระบุว่าพื้นที่ป่าของประเทศไทยมี 89.90 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมดและตัวเลขของทางการในปี พ.ศ. 2535 ระบุว่าพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำลำธารของประเทศไทยมีเพียง 59 ล้านไร่ หรือร้อยละ 18.40 ของพื้นที่ทั้งหมดเท่านั้น (Statistical data of the Royal Forest Department, 2008) การเกิดไฟไหม้ป่าในประเทศไทย มักเกิดจากการกระทำด้วยฝีมือของคนในชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยและทำการเกษตรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์จากป่าอนุรักษ์ โดยขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่ไม่ทำให้ปัญหาไฟป่าหมดไป กลับเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น สถิติการเกิดไฟป่าทั่วประเทศ พบว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2558 ไฟป่าส่วนใหญ่เกิดขึ้นในภาคเหนือมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีสาเหตุมาจากการหาของป่ามากที่สุด รองลงมาคือ การล่าสัตว์ (Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of Interior, 2018)

ไฟป่าที่เกิดขึ้นในภาคเหนือส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ ในปี 2558 ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2558 พบว่าปริมาณฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด มีค่าเท่ากับ 381 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 ช่วงเวลาเดียวกัน ปริมาณฝุ่นละอองมีค่าสูงสุดเท่ากับ 318 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเห็นว่าปริมาณฝุ่นละอองสูงสุดมีค่าเพิ่มขึ้น นอกจากนี้หากพิจารณาในรายจังหวัดพบว่า จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และลำปาง มีปริมาณฝุ่นละอองเพิ่มขึ้นทุกปี (Department of Forestry Ministry of Natural Resources and Environment, 2018) การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่าของภาครัฐ มาตรการการแก้ไขปัญหาไฟป่าคือ (1) สร้างและประสานความร่วมมือกับเครือข่ายแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างต่อเนื่อง (2) จัดกิจกรรมเสวนา/เวทีเครือข่าย เพื่อระดมความคิดเห็นในการวางกฎกติกาของชุมชนและรวมไปถึงกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันของชุมชน (3) ส่งเสริมให้มีการจัดทำ MOU ระดับท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาไฟป่า (4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยเน้นบทบาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการฝ่ายปกครอง คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน องค์การปกครองท้องถิ่นในการให้ความรู้และณรงค์ ควบคุมการเผาในพื้นที่ชุมชนและการเกษตร (Forest Preservation Protection Office National Park Department Wildlife and plant species Ministry of Natural Resources and environment, 2019)

รัฐธรรมนูญมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชน เพราะเป็นกฎหมายสูงสุดที่มีไว้รับรองสิทธิ เสรีภาพ ผลประโยชน์ของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชน ให้เข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ ดังนี้ (Constitution of the Kingdom of Thailand, 2017) การมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน ได้แก่ การร่วมกำหนดปัญหา วางแผนตัดสินใจ ระดมทรัพยากร การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อ

พัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน (Chaisongkram & Leelakitpaisarn, 2017) การมีส่วนร่วมของชุมชน การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายการตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนและองค์การชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง ให้มีชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี และสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน ในด้านภูมิปัญญา ทักษะความรู้ความสามารถและการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปแบบกลุ่มหรือองค์กรชุมชน (Panacha, 2012)

บทบาทการมีส่วนร่วม 5 รูปแบบ คือ (1) เป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ของผู้ร่วมกิจกรรม (2) เป็นสมาชิก (3) เป็นผู้เข้าประชุม (4) เป็นผู้บริจาคเงิน (5) เป็นกรรมการ เป็นประธาน (Cary, 1976) รูปแบบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ (1) รูปแบบเชิงปฏิบัติ รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลอง รถยนต์ ภาพจำลอง (2) รูปแบบเชิงทฤษฎี เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐานตัวทฤษฎีเอง ไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน (Steiner, 1988) รูปแบบที่ดีใช้ประโยชน์ได้ดีมี 4 ประการคือ (1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship) (2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบ (3) รูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ (4) รูปแบบควรจะต้องระบุ หรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย รูปแบบเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา (Keevees, 1988) ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม จากสภาพปัญหาการเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ มีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคมในวงกว้าง ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ให้ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารงานของภาครัฐและปัจจัยภายในหมู่บ้านส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่

5. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981) สรุปประเด็นสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) มี 3 ขั้นตอนคือการริเริ่มการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) มี 3 ขั้นตอน คือ สนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการประสานความร่วมมือ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม ผลประโยชน์ส่วนบุคคล และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ส่วนการศึกษาปัญหาการเกิดไฟฟ้าของ Dontree (2015) ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ คือ ปัญหาการเกิดไฟฟ้าที่เกิดขึ้นทั่วไปในพื้นที่ป่าอนุรักษ์สามารถลดลงได้ ถ้ามีการจัดการแบบมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในระดับท้องถิ่น ศึกษาวิธีการสร้างรูปแบบการจัดการไฟฟ้าอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ป่า ผลกระทบต่อระบบนิเวศ ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยใช้การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ของ Sriyai (2014) แล้วนำประเด็นที่น่าสนใจมาศึกษา ดังนี้ คือ (1) ระดับการมีส่วนร่วม (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม (4) ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม (5) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าคือการรณรงค์ให้เห็นคุณค่าของป่าไม้ที่มีต่อชุมชนการจัดการทำป่าชุมชนทำให้ชุมชนได้รับทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าชุมชนหน่วยงานภาครัฐมาให้ความองค์รู้เกี่ยวกับการจัดการป่าของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและตัวอย่าง

1. วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้มีประสบการณ์จำนวน 21 คน การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
2. วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามโดยทำการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนที่ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ อุทยานแห่งชาติทั้งหมด จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย (1) อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ (2) อุทยานแห่งชาติสุเทพ - ปุย (3) อุทยานแห่งชาติศรีลานนา (4) อุทยานแห่งชาติผาแดง (5) อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก (6) อุทยานแห่งชาติออบหลวง (7) อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง (8) อุทยานแห่งชาติแม่โจ้ (9) อุทยานแห่งชาติขุนขาน และ (10) อุทยานแห่งชาติ

แม่ตะไคร้ ทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้ขนาดของอุทยานแห่งชาติเป็นหน่วยชั้น (Stratified Sampling Unit) หมู่บ้านเป็นหน่วยสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) แบบสัมภาษณ์ มีคำถามทั้งหมด 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เนื้อหาการสัมภาษณ์ตามความมุ่งหมายของวิจัย (2) แบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด (Close-Ended and Open-Ended) คำถามทั้งหมด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานของภาครัฐ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในชุมชน ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า ตอนที่ 5 สอบถามการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาการใช้ภาษาความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามตรงประเด็นจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและความสอดคล้องกับนิยามของตัวแปร แกไขข้อความที่ไม่เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1 หมายความว่าเนื้อหาข้อความนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับนิยามของตัวแปร โดยแบบสอบถามดังกล่าวมีค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) พิจารณาเครื่องมือแต่ละฉบับที่มีค่าความเชื่อถือได้ที่ 0.70 ขึ้นไป สำหรับแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งเอกสารหนังสือขออนุญาตถึงอุทยานแห่งชาติ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ
2. ผู้วิจัยส่งเอกสารแบบสอบถามถึงอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับมาได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 และได้นำไปวิเคราะห์ขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้คือความถี่และร้อยละค่าเฉลี่ยเลขคณิตส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนกับคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบ t- test (independent samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Fisher's least significant difference) ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) กำหนดให้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ปาดนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในระดับมากที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.77 เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าโดยรวมจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานของรัฐโดยรวม อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.82 เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกดังนี้ (1) ด้านการทำงานเครือข่าย (2) ด้านความต่อเนื่องในการทำงาน และ (3) ด้านนโยบาย/ธรรมเนียมปฏิบัติระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในหมู่บ้านที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าโดยรวม อยู่ในระดับมากที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.97 เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ (1) ด้านวัฒนธรรมชุมชน (2) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ (3) ด้านผู้นำชุมชน

4. ปัจจัยด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้านมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก (1) ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน (2) ด้านโอกาสการมีส่วนร่วมและ (3) ด้านการติดต่อสื่อสาร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าน้ำหนักความสำคัญของการพยากรณ์ที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ปาดนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธี Stepwise

ตัวพยากรณ์	β	b	SE _b
ด้านโอกาสการมีส่วนร่วม	0.33	0.29	0.04
ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน	0.33	0.30	0.04
ด้านการติดต่อสื่อสาร	0.18	0.15	0.04
ด้านจารีตประเพณี	0.09	0.08	0.03
a = 0.59 R = 0.80 R ² = 0.64 SE _{est} = 0.44 F = 177.16*			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้า เท่ากับ 0.80 ตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัวสามารถพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าได้ร้อยละ 64.20 สมการพยากรณ์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าเป็นดังนี้

$$Z = 0.33(X_1) + 0.33(X_2) + 0.18(X_3) + 0.09(X_4)$$

โดยที่ Z แทน คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าที่ได้จากการพยากรณ์
ในรูปคะแนนมาตรฐาน

X_1 แทน ปัจจัยภายในชุมชน ด้านโอกาสการมีส่วนร่วม

X_2 แทน ปัจจัยภายในชุมชน ด้านความร่วมมือของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

X_3 แทน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ด้านการติดต่อสื่อสาร

X_4 แทน ปัจจัยภายในชุมชน ด้านจารีตประเพณี

5. ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าคือ การขาดจิตสำนึกของประชาชน ขาดการวางแผนและเห็นคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนไม่เข้มแข็ง มีการแสวงหาประโยชน์จากป่า ขาดองค์ความรู้หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชน

6. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าคือ รูปแบบคนอยู่กับป่าแบบสมดุลและยั่งยืน กระบวนการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างเครือข่ายชุมชน แผนงาน การบริหารจัดการชุมชน

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชน เรายังไม่ถึงกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากป่าอนุรักษ์ ชุมชนไม่เข้มแข็งการดำเนินการเกี่ยวกับไฟฟ้านั้น ภาครัฐดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนให้ความร่วมมือน้อยในการใช้ทรัพยากร สอดคล้องกับ Khawngarm (2013) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นบทบาทขององค์กร ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่รับผิดชอบสามารถกระตุ้นการใช้ทรัพยากรมาใช้ในการบริหาร รวมทั้งกลไกที่สำคัญที่สามารถนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบาย ซึ่งเป็นการแสวงหาแนวทาง ความร่วมมือเพื่อปรับปรุงนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติงานในโครงการ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Chandarasorn (2016) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักการใช้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมด ปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ แค่นั้น เพียงใด หรืออีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติ จะให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกทั้งหมดสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ สอดคล้อง Berman (1978) กล่าวว่า กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนในระดับมหภาค (Macro) และขั้นตอนในระดับจุลภาค (Micro) การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเป็นเรื่องยาก เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่ให้บริการระดับล่าง ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับหน่วยงานระดับสูงของรัฐและอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของรัฐ หน่วยงานระดับล่างของรัฐจึงมีอิสระในการดำเนินงานของตนเอง การนำนโยบายระดับชาติไปปฏิบัติจึงต้องอาศัยหน่วยงานระดับสูงและหน่วยงานระดับล่าง สอดคล้องกับ Sherpa (2013) กล่าวถึงการอนุรักษ์ และการจัดการเขตกันชนอุทยานแห่งชาติกาเมนทา และเขตกันชนป่าชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง ปาร์ก ประเทศเนปาล การประเมินผลการดำเนินการของทั้งสองเขตกันชนที่อยู่ใกล้เคียงกัน จากมุมมองที่หลากหลาย

รวมถึงมุมมองของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ สิทธิของชุมชน นำไปสู่เป้าหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านทางวัฒนธรรมและศาสนา ทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประสบความสำเร็จ

2. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ คือขาดการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ องค์กร เครือข่าย และชุมชนในแต่ละพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ขาดแผนงานและงบประมาณของหน่วยงานของภาครัฐสนับสนุน ชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ บางส่วนยังขาดจิตสำนึกหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ ขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่า และยังมีคนในชุมชนมีพฤติกรรมหาประโยชน์จากป่า การหาของป่า ล่าสัตว์และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวกับป่า ดังนั้นปัญหาการเกิดไฟป่าและปัญหาหมอกควัน ส่งผลกระทบต่อชุมชน วัฏจักรของพืชและสัตว์ในวงกว้าง นำไปสู่การเสียงบประมาณจำนวนมากของภาครัฐในการควบคุมป้องกัน แก้ไขปัญหาการเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ สรุปประเด็นที่สำคัญคือ รูปแบบคนอยู่กับป่าสมดุลและยั่งยืนป่าไม้คงสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ ชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์อยู่ได้ตามปกติ แต่ต้องมีกฎระเบียบข้อห้ามเกี่ยวกับการเข้าไปทำกิจกรรมหาประโยชน์ในเขตป่าและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด การเสริมสร้างจิตสำนึกกับคนในชุมชน การสร้างค่านิยมไม่เผาป่าล่าสัตว์ การไม่บริโภคเนื้อสัตว์ป่า อนุรักษ์สัตว์ป่า มีการสืบสานจารีตประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน กิจกรรมการบวชป่า ความเชื่อทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

ด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนและอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่สามารถดำรงชีวิตอยู่กับป่าอนุรักษ์ได้โดยปกติสุขไม่ต้องอพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สามารถจำแนกได้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสื่อสาร พื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ มีปัญหาเกี่ยวกับไฟป่า แต่ละพื้นที่ที่มีชุมชนตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่จำนวนมากมีหลายชาติพันธุ์ ฟัง พูดภาษาไทยได้ ฟัง พูดภาษาไทยไม่ได้ก็มี การสื่อสารถึงคนในชุมชนเรื่องมาตรการการควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ภาครัฐจึงได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากชุมชนน้อย ปัญหาการเกิดไฟป่าจึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว สุขภาพของประชาชน งบประมาณของประเทศ

2. ด้านการทำงานแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นความร่วมมือกันทำกิจกรรมของคนในชุมชนด้วย ความสมัครใจ สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กัน มีความเป็นอิสระ ชุมชนอยู่กับแบบเครือข่ายดี ความร่วมมือ ความไว้วางใจ การแจ้งข้อมูลสารต่าง ๆ ในสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชน ข้อเท็จจริงมีมากนำไปสู่การแก้ไขปัญหาไฟป่า เป็นศูนย์รวมของผู้มีประสบการณ์เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเครือข่ายจึงเป็นเวทีในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานหรือองค์กรประชาชน

3. ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน การจัดระเบียบให้คนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ภาครัฐควรแยกเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าต้นน้ำลำธาร (Buffer Zone) ป่าใช้สอยพื้นที่เกษตรให้ชัดเจน และสร้างความเข้าใจกับประชาชน ออกกฎระเบียบของชุมชนเกี่ยวกับการรักษาป่า การใช้ประโยชน์จากป่าโดยชุมชน บังคับใช้กับชุมชนปฏิบัติ

เพื่อลดความขัดแย้งกับภาครัฐ เสริมสร้างกระบวนการมีจิตสำนึกกับชุมชน มีการศึกษาดูงาน ฝึกอบรมองค์ความรู้ หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ด้านจารีตประเพณี ความเชื่อ (Belief) ความรู้สึกหรือความคิดที่เกิดขึ้นของบุคคล มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ความเชื่อพื้นฐานที่เขามีอยู่ดั้งเดิมมีผลต่อการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนนั้น ๆ มักสร้างเงื่อนไขต่อความดีหรือเลว ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นความเคยชิน และกลายเป็นจารีตประเพณี เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นมาจากความรับผิดชอบของคนในชุมชน คนในชุมชนยอมรับปฏิบัติตาม เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ลักษณะของการขับเคลื่อนพลังทางสังคม (Social Power) ปฏิบัติตามมาตั้งแต่ดั้งเดิมมานาน

5. ด้านความต่อเนื่องในการทำงาน ในการปฏิบัติงานด้านการควบคุมดูแลป่า การแก้ไขปัญหาไฟป่า เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานด้านการควบคุมและดับไฟป่า การจ้างงานเพียงระยะสั้น เมื่อสิ้นสุดช่วงเวลาการจ้างงานเจ้าหน้าที่เหล่านั้นออกไปทำงานที่อื่นทำ ปต่อไปเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นชุดใหม่ แต่บางส่วนก็เป็นคนเดิม ขาดองค์ความรู้ภูมิประเทศการรู้จักผู้นำและคนในชุมชน การทำงานที่ขาดความต่อเนื่อง การปฏิบัติการด้านการควบคุมป้องกัน แก้ไขปัญหาไฟป่าจึงไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนัก

6. ด้านการบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 หมวด 3 การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ข้อห้ามมิให้กระทำการบางประการ มาตรา 16 ภายในอุทยานแห่งชาติห้ามมิให้บุคคลใด (1) ยึดถือหรือครอบครองที่ดินรวมตลอดถึง ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในทางปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวด หรือถ้าเจ้าหน้าที่ของภาครัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังก็เกิดความขัดแย้งกับชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้

7. ด้านการบูรณาการการทำงาน การทำงานเป็นทีมของหน่วยงานของภาครัฐ องค์กร ชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในการปฏิบัติงานควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ ขาดเอกภาพ ขาดแกนนำหลักในการปฏิบัติการ หน่วยงานของภาครัฐปฏิบัติงานตามภารกิจของตนเอง การทำงานขาดประสิทธิภาพขาดการเชื่อมโยงชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ภาครัฐควรใช้แนวทางการควบคุมแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์คือ ประสานความร่วมมือกับชุมชนหรือเครือข่าย ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างจริงจัง จัดฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน เน้นนำบุคคลที่มีพฤติกรรมเข้าป่าเข้าร่วมกิจกรรม จัดเวทีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดพื้นที่ให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็น หาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมออกกฎ กติกา การดูแลป่า เก็บหาของป่า ล่าสัตว์ของชุมชนโดยชุมชน ภาครัฐให้การสนับสนุนให้ชุมชนเคารพกฎหมาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและร่วมมือกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ กฎหมายเกี่ยวป่าไม้ และธรรมาภิบาล ควบคุมป้องกันไม่เผาป่า เผาวัชพืชในแปลงการเกษตร สร้างมูลค่าวัสดุจากเกษตร

1.2 ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากไฟฟ้า หมอกควัน ให้กับชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้มีความรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึงนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

1.3 ภาครัฐควรนำกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมก่อผลประโยชน์จากป่า มาร่วมทำงานกับสถานีควบคุมไฟป่าในพื้นที่ใกล้หมู่บ้าน เพื่อหารายได้ทดแทนจากการหาของป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย สนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานของภาครัฐจ้างคนในชุมชนที่ตั้งบ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ ผู้นำหรือคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือกคนที่จะมาทำงานกับสถานีควบคุมไฟป่าในพื้นที่

1.4 ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชน ให้มีบทบาทในการร่วมวางแผนการจัดการป่าอนุรักษ์ป่าและการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตชุมชนแบบมีส่วนร่วม ปรับแนวทางการทำงานให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยตัวชี้วัดถึงความสำเร็จการแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน ที่เกิดในเขตอุทยานแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยคือ หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าสถานศึกษา พระภิกษุ และหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยและปฏิบัติงานในเขตอุทยานแห่งชาติ

2.2 ควรศึกษาวิจัยกระบวนการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มเยาวชนที่มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยคือ หัวหน้าส่วนราชการหัวหน้าครัวเรือน หัวหน้าสถานการศึกษา พระภิกษุ ที่ตั้งบ้านเรือน/สำนักงานอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

2.3 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการกำจัดฝุ่นพิษ PM 2.5 ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยคือ หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าสถานศึกษา พระภิกษุ ผู้นำทางธรรมชาติหัวหน้าราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- Berman, P. (1978). The Study of Macro and Micro-implementation. *Public Policy*, 26(2), 157-184.
- Cary, L.J. (1976). *Community Development as a Process*. Columbia: University of Missouri.
- Chaisongkram, N. and Leelakitpaisarn, Y. (2017). *Citizen participation in environmental conservation of Sampran Town Municipality, Nakhon Pathom Province*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/article/view/111388/87012>. (in Thai)
- Chandarasorn, V. (2016). *An Integrated Theory of Public Policy Implementation*. 7th ed. Bangkok: Prigwhangraphic. (in Thai)
- Constitution of the Kingdom of Thailand. (2017). *Government gazette* [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.pdf>. (in Thai)
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. New York: Cornell University.

- Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of Interior. (2018). *Forest fire statistics*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2561/Table%2013.pdf>. (in Thai).
- Department of Forestry, Ministry of Natural Resources and Environment. (2018). *Forest fire statistics*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.dnp.go.th/forestfire/FIRESCIENCE/scince.htm>. (in Thai).
- Dontree, S. (2015). *Forest Fire and Haze Management: Lessons Learned from the Multi-stakeholder Collaborative Management in Chiang Mai Province*. [Online]. Retrieved January 12, 2020, from: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/view/171653>. (in Thai)
- Forest Preservation Protection Office National Park Department Wildlife and plant species Ministry of Natural Resources and environment. (2019). *Measure to solve forest fire Problems 2019*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER027/GENERAL/DATA0002/00002398.pdf>. (in Thai)
- Keevees, P.J. (1988). *Model and Model Building. Educational Research. Methodology and Measurement: An international Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Khawngarm, C. (2013). *Public Policy and Planning*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhath University. (in Thai).
- Panacha, S. (2012). *People's participation in the prevention and Resolution Towards Drug Abuse in Subdistrict Administrative Organizations in The Vicinity of Thai – Burmese Border, Suan Phung District, Ratchaburi Province*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Public Administration Program. Bangkok: Sripatum University. (in Thai)
- Sherpa, M. N. (2013). *Conservation Governance and Management of Sagarmatha (MT.Everest) National Park, Buffer Zone, and Buffer Zone Community Forest User Groups in Pharak, Nepal*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy, Department of Geosciences Science. Massachusetts, USA: The University of Massachusetts.
- Sriyai, T. (2014). *People's Participation in Community Forest Management in Surin Province*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Public Administration Program. Bangkok: Sripatum University. (in Thai)
- Statistical data of the Royal Forest Department. (2008). *Department of Forestry Statistics*. [Online]. Retrieved January 1, 2020, from: <http://forestinfo.forest.go.th/Content/file/e-book2551.pdf>. (in Thai)
- Steiner, E. (1988). *Methodology of theory construction*. Sydney: Educology Research Associates.

Reciprocal Teaching Method for Enhancing Thai EFL Learners' Reading Comprehension Ability

Wimonphon Rawengwan^{1,*} Rattana Yawiloeng²

^{1,2}School of Liberal Arts, University of Phayao, Thailand

Received: 19 January 2020

Revised: 28 April 2020

Accepted: 30 April 2020

ABSTRACT

The purposes of the present study were (1) to compare the effectiveness of the reciprocal teaching method between the experimental and control groups, and (2) to investigate the reading comprehension achievement of EFL learners with different proficiency levels who were taught with the reciprocal teaching method, as classified by the Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015). The total number of 164 EFL learners at Nakhon Sawan Rajabhat University students took part in this study. Seventy-three first year EFL participants were selected by purposive selection. Then, they were randomly assigned into two groups: a control group with 33 EFL learners receiving the traditional teaching method, and 40 EFL learners in the experimental group receiving the reciprocal teaching method. In order to obtain the required data, three instruments were utilized: The Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015), a learning achievement test for pre-testing and post-testing, and a semi-structured interview form. The results showed that the different proficiency EFL learners in the experimental group had high reading comprehension ability achievement. Also, they improved reading comprehension skills (e.g., finding a topic and main idea, vocabulary, and grammar), and they can use metacognitive reading strategies to complete the reading task in small group work. Discussions and findings are also offered.

Keywords: Reciprocal teaching method (RTM), Reading comprehension, EFL learners

*Corresponding Author; Email: kib-555@hotmail.com

Introduction

Reading is an essential skill for EFL learners in many situations, such as reading for academic success, reading for development and reading for specific purposes. Moreover, reading comprehension is an essential skill for higher education in an academic way (Getkham and Rerkwanchai, 2015; Meniado, 2016). According to Rastegar, Kemani and Khabir (2017), reading comprehension is a skill of language learners and it consisted of the cognitive process of one's own, such as attention, learning, and memory. Also, the purpose of reading comprehension is to build a logical mental function from the readers' knowledge and information in the text (Gernsbacher, 1990; Kintsch, 1988; Flavell, 1976 as cited in Soto, Poblete and de Blume, 2018). The logical mental function of readers can be called the readers' metacognition. Metacognitive defined as the ability of one's knowledge in the cognitive processes and product that learners are involved Flavell (1976 as cited in Cubukcu, 2008). From the previous research studies, reading strategies, both cognitive and metacognitive reading can develop EFL learners' reading comprehension (Ali and Razali, 2019). Also, metacognitive practice by teachers can help the learners improve reading comprehension by themselves. The learners who receive reading metacognitive strategies not only improved reading comprehension ability but also they improved reading performance (Chonprasert, 2013).

However, EFL learners at Nakhorn Sawan Rajabhat University (NSRU) still encounter reading comprehension problems because they could not interpret, co-construct understand the meaning from the printed text due to the lack of reading strategies practiced in the reading class. There are two aspects; the EFL teaching strategies and the EFL learning strategies. Firstly, EFL teachers at NSRU have used teacher-centered and grammar-translation to practice reading comprehension with the learners. As a result, the learners tend to use a dictionary to translate a word in a sentence, and they practice read-aloud technique word by word; therefore, they are good at decoding the texts, and they seem to have less reading comprehension. Secondly, the EFL learning strategies, EFL learners are trained to be passive learners from the traditional methods; thus, they are the silent readers and practice the reading skills by themselves. They do not interact with their teacher or peers and do not change opinion in the reading activities. All of the reasons above, the reciprocal teaching method with four reading metacognitive strategies, predicting, questioning, clarifying and summarizing are offered to solve the reading comprehension problems with EFL learners at NSRU. The learners will have the opportunity to practice reading comprehension skills with high order thinking in a small group of interactions with teachers and peers.

Research Questions

1. What are the effectiveness of reciprocal teaching method in enhancing EFL learners' reading comprehension between the experimental and control group?
2. What are the efficacies of reciprocal teaching method in enhancing reading comprehension achievement with difference EFL proficiency learners?

Research Objective

1. compare the effectiveness of the reciprocal teaching method between the experimental and control group.
2. investigate the reading comprehension achievement of EFL learners with different proficiency levels who were taught with the reciprocal teaching method, as classified by The Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015).

Literature Review

Reciprocal teaching is based on sociocultural theory and social constructivism by Vygotsky (1978). Based on this line by Vygotsky (1978) as cited in Ahmad, Choo and Eng (2011), learning will take place in a social setting and reciprocal teaching uses social interaction (dialogue) to construct the meaning of the texts between teacher-learners and learners-learners. Palincsar and Brown (1984) are the original persons for using reciprocal teaching to improve reading comprehension in the reading classroom. The reciprocal teaching method consists of four main metacognitive reading strategies; predicting, questioning, clarifying and summarizing. (1) Predicting is a smart guess to hypothesize the text concern that combines readers' background knowledge and new knowledge to confirm or revise the prediction by using titles, heading and picture. (2) Questioning is the strategy to identify the topic and main idea. (3) Clarifying is a strategy that the learners use it to identify the unknown word(s), phrase(s) or sentence(s) by searching the context clues, re-reading or using a dictionary and other resources. (4) Summarizing is an identification of the important information, such as the main idea, supporting detail in the clear terms of the readers' own sentences, statements or a single paragraph. Reciprocal teaching promotes learners' metacognitive reading strategies in a small group of work by taking turn the role to be a teacher.

From the previous research studies, reciprocal teaching is an effective method that the researchers in EFL countries at all levels are used to help the struggling EFL readers in high school level. The research evidences are as follows. Komariah, Ramadhona and Silviyanti (2015) studied the

improving reading comprehension through a reciprocal teaching method. The results revealed that learners were more active and productive in reading activities after using reciprocal teaching method intervention. Also, the learners' reading proficiency are improved. In addition, Arif (2016) studied increasing the learners' reading comprehension by using reciprocal teaching strategies. The result indicated that reciprocal teaching had significantly increased the learners' reading comprehension, and it was influenced by learners' reading comprehension when the effect size of class was categorized. Moreover, Penny (2016) carried out action research on improving learners' reading comprehension on descriptive through the reciprocal teaching four strategies: summarizing, questioning, clarifying and predicting. The results showed that after using reciprocal reading method intervention, learners' reading comprehension was improved and learners became more independent and critical thinking readers.

Regarding the use of RTM in university context, there were many researchers studied the effectiveness of reciprocal teaching. In EFL context, Chou (2016) investigated the use of reciprocal teaching with Taiwanese university students who took English Medium Instruction (EMI) courses. The results found that there was a significant difference between the scores of the test before and after using reciprocal teaching intervention. The researcher suggested that the reciprocal teaching method might promote Taiwanese students in the learning of academic text and might help the EFL teacher for future studies with other EMI courses. Similarly, Alsaraireh and Hamid (2016) investigated the impact of using reciprocal teaching method or RTM on first-year university students in Jordan through the RTM achievements in reading skill focusing on students' gender. In this study, RTM was taught in the experimental group and traditional teaching was taught in the control group. The result found that the first-year students who received the reciprocal teaching method had a positive effect on reading comprehension achievement and this method had significance for both male and female learners. In Indonesia, Ayun and Yunus (2017) carried out the efficacy of reciprocal teaching to improve reading comprehension with Indonesian EFL learners. The results showed that the reciprocal teaching method had a significant differential effect on reading comprehension between two groups. An experimental group with reciprocal reading activities had a higher effect on reading comprehension than a control group with a conventional way of teaching. Relton (2017) studied the impact of reciprocal teaching on the vocabulary development and reading comprehension of monolingual pupils and children with English as an Additional Language (EAL) in the context of English education system. The results showed a reciprocal teaching approach could improve vocabulary for all participants, but it did not improve reading comprehension.

To sum up, reciprocal teaching method is viewed as an effective method to improve vocabulary, reading comprehension skill and develop reading language competency with EFL learners in the reading instructions. Engaging in this teaching method, EFL learners have opportunities to practice to be the strategic readers in a small group of work and being active readers in the small group of reading process.

Research Methodology

Research Design

This present research was employed mixed-method. To seek the answers to research questions, “What is the effectiveness of reciprocal teaching method in enhancing learners’ reading comprehension between the group with and without reciprocal teaching intervention?” and “What are the efficacies of the reciprocal teaching method in enhancing reading comprehension achievement with difference EFL proficiency learners?” both quantitative and qualitative data were used to examine.

Population and Sample

The research population consisted of 164 EFL learners at Nakhon Sawan Rajabhat University, who registered the course name “English for Technology” in the academic year 2019. Seventy-three EFL learners were selected by purposive selection, to be the participants. Thus, the experimental group with 40 EFL learners were taught by using the reciprocal teaching method. Meanwhile, the control group with 33 EFL learners were taught by using the conventional teaching method.

Research Instruments

1. Reading comprehension placement test

The Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015) with 25 items was used as the research instrument for finding the mean score and standard deviation to compare reading comprehension ability before and after treatment.

2. Reading comprehension pre-test and post-test

Reading comprehension pre-test and post-test were from six units (12 items in each) from the English for Technology text book with four choices (a, b, c, and d) that were being constructed by the researcher based on Bloom’s Taxonomy model (Dagostino et al., 2014). All of pre-test and post-test were given to the specialist to find out the item difficulty and validity.

3. Semi-structured interview

Four semi-structured interview questions were used to ask the six different proficiency EFL learners (2 advanced, 2 intermediate, 2 novice) and they were used to confirm the effectiveness of using reciprocal teaching method in the experimental group.

Data Collection

The table below classified the data collection between group with and without Reciprocal Teaching Method (RTM) intervention in eight weeks of the experiment.

Table 1 Data collection between group with and without Reciprocal Teaching Method (RTM) intervention in eight weeks of the experiment

Experimental Group (Reciprocal Teaching Method)	Control Group (Traditional Teaching Method)
Week 1 (3 hours)	
All participants were introduced the research objective and the schedule then, they did The Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015) 25 items to classify the language learner's competency. (advanced, intermediate, novice)	
Week 2-7 (18 hours): Units 1 to 6	
Before the class beginning, all 73 participants did each pre-test in each week (from units 1 to 6).	
(Before the units 1 to 6 began, all of the participants in the experimental group were trained by using reciprocal teaching method in a small group work.) Then 40 participants took turns to be the teacher model in a small group of work with 5 to 6 persons. (They were classified by mixed the level of language proficiency in each group.)	Thirty-three participants in the control group were taught by using the traditional teaching method.
After both classes finished treatment, all 73 participants did a post-test in each unit (from units 1 to 6).	
Week 8 (3 hours)	
All 73 participants did The Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015) 25 items after they finished treatment.	
The researcher interviewed six different language proficiency EFL learners (2 advanced, 2 intermediate, 2 novice)	-

Data Analysis

Quantitative data was analyzed to find out the effectiveness of the RTM by mean and standard deviation with the SPSS program for Windows both placement test and pre-test and post-test. Besides, qualitative data was used to describe the answer of four semi-structured interview questions with different proficiency EFL learners within the descriptive analysis.

Findings

1. To compare the effectiveness of using reciprocal teaching method between experimental and control groups. Oxford placement-test (2015) 25 items were presented for all participants in both groups; the experimental group (N=40) and the control group (N=33). The means, standard deviation and t-test were reported to show the results of reading comprehension achievement in both groups.

Table 2 An Independent Sample T-test for Equality of Means for Both Groups of the Pre-test Scores

Group	N	Mean	S.D.
Experimental	40	10.48	2.33
Control	33	9.64	2.28

According to Table 2, the t-test result of pre-test where both groups were compared, the mean score of the experimental group was 10.48 and its standard deviation was 2.33. Conversely, the mean score of the control group was 9.64 and its standard deviation was 2.28. This result shows that both groups had similar level in their reading comprehension achievement before using the reciprocal teaching method intervention.

Table 3 Paired Simple T-test for the Equality of Mean for Experimental Group Vs Control Group Pre-test and Post-test

Experimental Group		Mean	S.D.	t	df	Sig
40 participants	Pre-test	10.48	2.33	6.359**	39	0.000
	Post-test	13.50	1.88			
Control Group		Mean	S.D.	t	df	Sig
33 participants	Pre-test	9.64	2.28	2.430**	32	0.020
	Post-test	11.21	2.86			

** Experimental group is significant at the .00 level.

Control group is significant at .02 level.

According to Table 3, the mean score and the standard deviation of pre-test and post-test in the experimental group illustrate the significant differences before and after using Reciprocal Teaching Method intervention (RTM). There were as follows; the mean score of pre-test was 10.48

and the standard deviation was 2.33. Meanwhile, the mean score of post-test was 13.50 and the standard deviation was 1.88 after using RTM intervention.

The result of pre-test and post-test scores in the control group with the Traditional Teaching Method (TTM) also, illustrated that there were significant differences of mean score. The mean score of pre-test was 9.64 and the standard deviation was 2.28. Meanwhile, the mean score of post-test was 11.21 and the standard deviation was 2.86.

Besides, as shown in Table 3, the mean score of post-test comparing between two groups, the mean score of the experimental group was 13.50 with standard deviation of 1.88. Meanwhile, the mean score of the control group was 11.21 with a standard deviation of 2.86. These results indicated that there was a significant difference between the two groups with and without RTM intervention. Also, RTM was an influence on reading comprehension ability achievement.

2. To investigate the reading comprehension achievement of EFL learners with different proficiency levels who were taught with the Reciprocal Teaching Method (RTM), as classified by the Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015).

Figures 1 to 6 below are illustrated the pre-test and post-test scores of the reading comprehension test with 12 total scores (units 1 to 6) and the Oxford Test (2015) with 25 total scores before and after using RTM intervention with six different proficiency EFL learners.

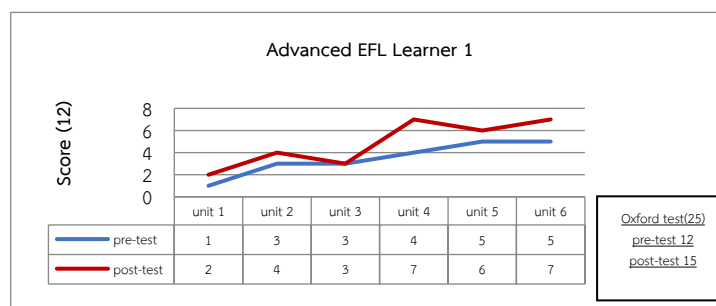

Figure 1 The Pre-test and Post-test Scores for Advanced EFL Learner Number One

Figure 1 shows the pre-test and post-test scores for reading comprehension test units 1 to 6 and the Oxford Test for advanced EFL learner number one. To illustrate the effectiveness of using RTM intervention, the lowest scores for both the pre-test and the post-test was on unit 1. the highest score for the pre-tests were (5 scores) units 5 and 6. After using RTM, this learner gained the highest score for post-tests were (7 scores) units 4 and 6. However, from the Oxford Test, the post-test score was (12), and it was lower than the pre-test score (15).

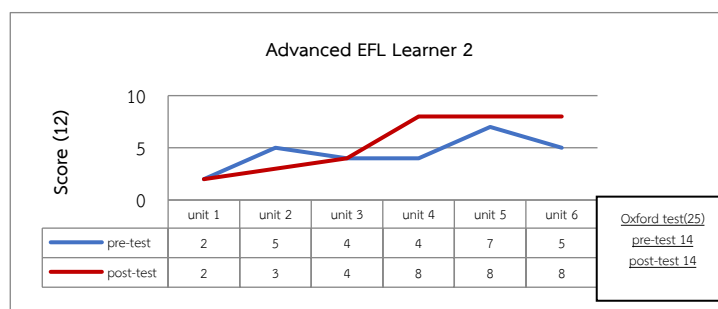

Figure 2 The Pre-test and Post-test Scores for Advanced EFL Learner Number Two

Figure 2 shows the pre-test and post-test scores for reading comprehension test units 1 to 6 and the Oxford Test for advanced EFL learner number two. To illustrate the effectiveness of using RTM intervention, this learner gained the lowest score of pre-test unit 1 (2 scores). After using RTM, the post-test scores units 4, 5, and 6 in the graph increased (8 scores) and remained stable, surprisingly. Based on the Oxford Test, the post-test and pre-test scores were equal (14 scores).

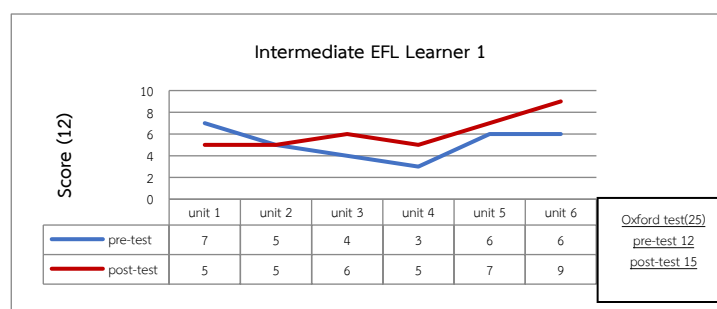

Figure 3 The Pre-test and Post-test Scores for Intermediate EFL Learner Number One

Figure 3 shows the pre-test and post-test scores for reading comprehension test units 1 to 6 and the Oxford Test for intermediate EFL learner number one. Before using RTM intervention, the pre-test score for this learner units 1, 5 and 6 were high (7, 6 and 6 scores). However, after intermediate EFL learner number one was engaged in RTM the post-test scores were higher than the pre-test scores units 3, 4, 5 and 6, especially this learner gained (9 scores) unit 6. In terms of the Oxford Test, intermediate learner number one gained the post-test score of (15), that was higher than the pre-test score of (12) out of 25.

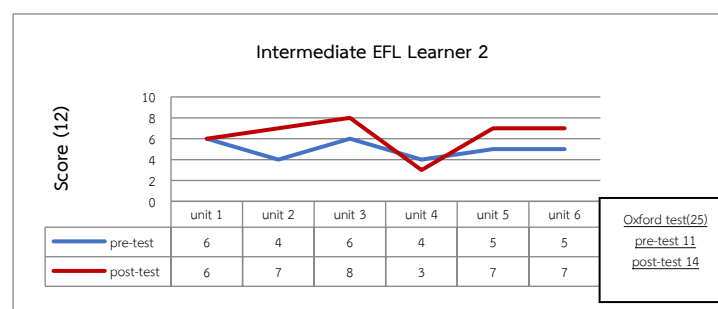

Figure 4 The Pre-test and Post-test Scores for Intermediate EFL Learner Number Two

Figure 4 shows the pre-test and post-test scores for reading comprehension test units 1 to 6 and the Oxford Test for intermediate EFL learner number two. As presented the above results, the pre-test and the post-test scores units 1 to 6 of this learner illustrates the effectiveness of using RTM intervention, the scores of the post-test units 2, 3, 5 and 6 were higher than the scores of the pre-test (4, 6, 5 and 5 scores) except from unit 1 which was equal (6 scores) and unit 4 which was lower (3 scores). From the abovementioned results, the Oxford Test, the post-test score was (14), and it was higher than the pre-test score (11).

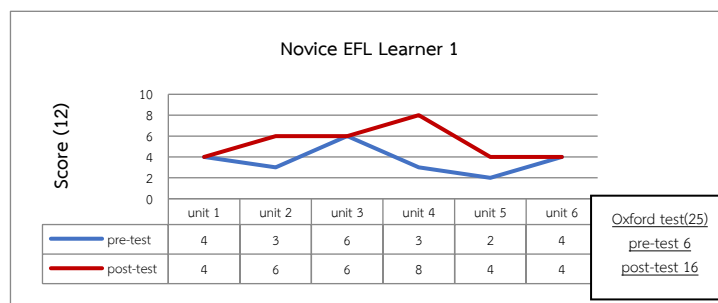

Figure 5 The Pre-test and Post-test Scores for Novice EFL Learner Number One

Figure 5 shows the pre-test and post-test scores for reading comprehension test units 1 to 6 and the Oxford Test for novice EFL learner number one. The resulting data was organized and presented. The resulting data of the pre-test and the post-test scores, units 1 to 6 of novice EFL learner number one of the post-test scores units 2, 4, and 5 were higher (6, 8 and 4 scores) than the pre-test scores (3, 3 and 2 scores). The highest post-test score was (8 scores) unit 4. From the Oxford Test, the post-test score was (16), and it was higher than the pre-test score (6). The above result was surprisingly high.

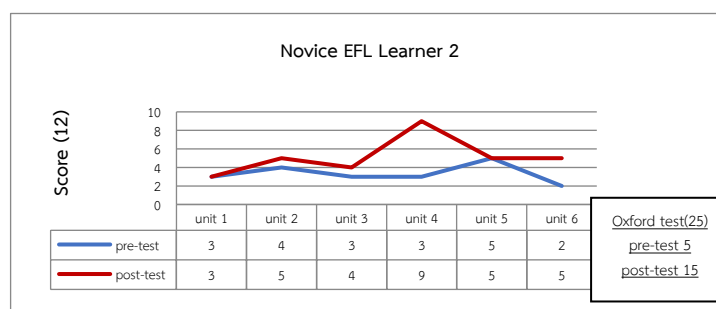

Figure 6 The Pre-test and Post-test Scores for Novice EFL Learner Number Two

Figure 6 shows the pre-test and post-test scores for reading comprehension test units 1 to 6 and the Oxford Test for novice EFL learner number two. As proven above, the effectiveness of using RTM intervention, the post-test scores (3 and 5 scores) almost did not change from pre-test scores (3 and 5 scores) units 1 and 5. Surprisingly, after using RTM the highest score of post-test was (9 scores) unit 4. In addition, the post-test score (15) of the Oxford Test was surprisingly higher than the pre-test score (5).

From the Oxford Test above, it was surprising that using RTM with different proficiency EFL learners could improve reading comprehension ability with all of them. Notably, the post-test scores of the Oxford Test of two novice learners and two intermediate learners in order that after using RTM intervention was higher than the scores of pre-test.

As for Qualitative Data from the Semi-structured Interview, the semi-structured interview with four questions were used to review the effectiveness of using reciprocal teaching method intervention with six different proficiency EFL learners.

Interview question number 1: What were the effects of using reciprocal reading activities in reading comprehension skill?

Table 4 The Effects of Using Reciprocal Teaching in Reading Comprehension Skills

The EFL Learners	The Interview Data	Multi-metacognitive Reading Strategies
EFL advanced learner A	“...When I used this method, I knew the new word form predicting by using title, made the Wh-question from questioning, guessed the meaning by using context clues from clarifying, and summarized my main idea from summarizing.”	-Predicting -Questioning -Clarifying -Summarizing
EFL advanced learner B	“I learned to guess the topic from title and picture from the predicting, using the new word to make the Wh-questions from the questioning, finding and asking the meaning of new words in a small group of work from clarifying, summarizing my understanding (words) from summarizing.”	-Predicting -Questioning -Clarifying -Summarizing
EFL intermediate learner A	“I shared my idea and my experience with my friends in this teaching method. (reciprocal teaching method).”	-
EFL intermediate learner B	“In the reciprocal teaching method, I exchanged my idea with friends and helped each other in small group of work. (It was not fixing the idea.)”	-
EFL novice learner A	“I got the new vocabulary from this method, and I could predict the title from headline or picture. I learned the grammar from my friends in the group to make the questions. I learned prefix and suffix in the clarifying strategy. In the summarizing strategy, I must ask my friends’ ideas in the group to summarize. (helping together)”	-Predicting -Questioning -Clarifying -Summarizing
EFL novice learner B	“I got learning the new vocabulary with my friend and doing the group work in predicting. My idea liked my friend (EFL novice learner A) in questioning, clarifying, and summarizing strategies.”	-Predicting -Questioning -Clarifying -Summarizing

According to Table 4, the result shows that advanced, intermediate, and novices EFL learners used multi-metacognitive reading strategies. Regarding advanced EFL learners, they used all multi-metacognitive reading strategies namely predicting, questioning, clarifying, and summarizing in order to complete reading activities by focusing on new words to gain reading comprehension. Similarly, novice EFL learners also used these four multi-metacognitive reading strategies to focus on new vocabulary and grammar. Among intermediate EFL learners,

there was unclear clue from the interviews that they used multi-metacognitive reading strategies.

Interview question number 2: Which strategy did you most prefer and why?

Table 5 Scaffolding Strategy Preferences and Reasons

The EFL Learners	The Interview Data	Scaffolding Strategy Preferences	Reasons
EFL advanced learner A	"I liked summarizing the most because I could select the important part of the text for making my sentences."	Summarizing	-To make own sentences
EFL advanced learner B	"My favorite strategy was summarizing because I tried to summarize my own understanding to make the short paragraph by myself. Also, I could ask my teacher to help."	Summarizing	- To help own understanding of paragraph reading - To ask teacher for help
EFL intermediate learner A	"I liked summarizing the most because I practiced summarizing the main idea in short sentences. Also, this strategy linked to make questions and grammar practice."	Summarizing	-To summarize main idea - To set question and grammar practice
EFL intermediate learner B	"Questioning was the most strategy that I preferred because if I did not know the main idea of the text, I could not make the questions. Besides, I could find the examples of the Wh-questions from Google website."	Questioning	-To know the main idea - To find the Wh question example from Google
EFL novice learner A	"Predicting was my favorite strategy because I could look from the title or vocabulary that I got the meaning so, I knew what I learned."	Predicting	-To understand word meaning
EFL novice learner B	"I liked clarifying. I could open a dictionary when I did not know the difficult vocabulary. Also, I could ask my friend to help."	Clarifying	-To clarify difficult vocabulary meaning

According to Table 5, the result shows that different proficiency EFL learners preferred different scaffolding strategies. Advanced EFL learners are most prefer using summarizing out of four multi-metacognitive reading strategies because they can make own sentences, understand the paragraph reading, and ask for help from teacher. In addition, intermediate

EFL learners preferred questioning and summarizing in order to understand main idea and write them. Lastly, novice EFL learners prefer predicting and clarifying since they focused on vocabulary level. The novice learners seek to understand and clarify word meaning.

Interview question number 3: Which strategy was too difficult for you and why?

Table 6 The Most Difficult Multi-metacognitive Reading Strategy and Reasons

The EFL Learners	The Interview Data	The Most Difficult Strategy	Reason
EFL advanced learner A	"Summarizing was the most difficult because I had known or understood the context first. Then I could summarize my sentences."	Summarizing	-Less understanding of the context.
EFL advanced learner B	"Summarizing was the most difficult because I had known the lots of vocabulary, made the meaning, used translating strategy to support, used the background of grammar to make the suitable sentences by self."	Summarizing	-Have to build suitable sentences by his/herself
EFL intermediate learner A	"Summarizing was the most ambitious strategy because some reading topics introduced a little bit detail..."	Summarizing	-Few details in some reading topics title
EFL intermediate learner B	"Summarizing was the most difficult strategy because there were lots of information or detail in the reading text...."	Summarizing	-A lot of information and detail for summarizing
EFL novice learner A	"Summarizing is the most difficult because I would understand the exact main idea of the text and vocabulary to make the clear summarizing."	Summarizing	-Have to understand main idea and vocabulary
EFL novice learner B	"Summarizing was the most difficult because I had known the main idea of the text to summarize my sentences and I did not know the conjunctions and grammar to make the summarizing."	Summarizing	-Have to understand main idea -Lack of conjunctions and grammar knowledge

According to Table 6, the result shows that advanced, intermediate, and novices EFL learners indicated that summarizing was the most difficult scaffolding strategy. Advanced EFL learners struggled with summarizing at reading context and writing in a sentence level. For intermediate EFL learners, summarizing was difficult for them since they faced with problems

in terms of details and information for summarize. Finally, novice EFL learners found that summarizing was difficult because of knowledge of vocabulary, main idea, and grammar.

Interview question number 4: Would you prefer to use the reciprocal teaching method instead of the traditional method of reading? Why or why not?

Table 7 Reciprocal Teaching or Traditional Teaching Preferences

The EFL Learners	The Interview Data	Teaching Method Preference (Reciprocal Teaching)
EFL advanced learner A	"I preferred the reciprocal teaching method because I could do reading activities with my friend and share my opinion in my group. I was not anxious."	-To participate group activity with friends -To overcome anxiety
EFL advanced learner B	"I thought reciprocal teaching method was good because I could share the idea with my friend and did the reading activities in group work."	-To share idea with friends -To do reading activities in a group work
EFL intermediate learner A	"I would gain more understand than reciprocal teaching method because the teacher had a deep understanding of the reading text to explain. ...I could share the opinion and knowledge with friends, and I was active when I did the group work."	-Teacher can explain deeper understanding -Student can hare opinion with friends and do reading activities in a group work
EFL intermediate learner B	"I prefer reciprocal teaching method because I was enthusiastic and consulted my peers. Besides, a teacher could assist me when I had the problems."	-To consult with peers -To receive assistance from teacher
EFL novice learner A	"I preferred reciprocal teaching method than traditional way because I had practiced thinking with other people in a small group and learned from others to make my understanding. Moreover, it was a permanent role to practice a reading skill. (It was not only remembering practicing skill)."	-To practice thinking skill with other students in small group work -To practice reading skill
EFL novice learner B	"I liked the reciprocal teaching method because it was easy to understand. (There was the step by step to practice.)"	-Easy to understand

According to Table 7, the result shows that advanced, intermediate, and novices EFL learners prefer using reciprocal teaching method instead of traditional method because they participate, share the idea and do reading activity with friends in a group work. In addition,

they can consult and assist from teacher for deep understanding. Moreover, they practice thinking skill with other in a small group work.

Discussion

Discussions and finding from both quantitative and qualitative data will be discussed.

According to the quantitative data, the post-test mean score of two group with and without Reciprocal Teaching Method (RTM) was clear evidence that the EFL learners who taught by using RTM is higher reading comprehension achievement than a group with Traditional Teaching Method (TTM). The mean score of RTM group is 13.50 and the mean score of TTM group is 11.21. According to the finding, it can be conducted that RTM was one of the effective teaching methods to improve reading comprehension ability with different proficiency EFL learners. This finding supports the study of Alsaraireh and Hamid (2017) with reveal that RTM could developed reading comprehension ability with EFL first year learners.

For qualitative data, the efficacies of using for multi-metacognitive reading strategies (predicting, questioning, clarifying, summarizing) through RTM by different proficiency EFL learners (advanced, intermediate, novice) will be discussed.

1. Predicting strategy was used by advanced and novice EFL learners in order to gain reading comprehension while they engaged in reading activities. They tend to use predicting as a multi-metacognitive reading strategy since they tried to understand reading title through predicting new words and pictures. This finding is similar to a study of Pudjbroto, Purwoko and Setyaningsth (2014) which revealed that the EFL students predicted the content of text based on the reading title.

2. Questioning strategy was used by three different type of EFL learners in order to gain reading comprehension within reading activities. All of them used questioning reading strategy since they tried to make the meaning of questions by using new words and grammar using Wh-question. This finding supports the study of Prastyo and Rodli (2017) with revealed that the EFL students write their own question that they expect to be answered.

3. Clarifying strategy was used by advanced and novice EFL. Using context clue and finding the new words were presented by advanced EFL learners in a small group of reading activities. Meanwhile, novice EFL learners ask friends for help to clarify the new words. These

results support the finding of Pudjbroto, Purwoko and Setyaningsth (2014) which revealed that the EFL students guessed the clues that are given by peers and teacher.

4. Summarizing strategy was used by advance and novice EFL learners in order to gain reading comprehension by focusing on main ideas, new words and shared ideas with peers. Advanced EFL learners mentioned that they preferred summarizing strategy with the purposes to make their own sentences, enhance understanding of paragraph reading. In addition, intermediate EFL learners viewed that summarizing supported learners to gain opportunities to make Wh-questions and engage in grammar practice. However, EFL novice learners indicated that they did not prefer summarizing. Although, summarizing was preferred reading strategy among EFL learners, the Thai EFL learners claimed that summarizing was the most difficult strategy for them because they lack of the details, main idea connection and grammatical knowledge.

Suggestion

1. The follow up using reading metacognitive reading strategies (predicting, questioning, clarifying, summarizing) with other subjects could be investigated both quantitative and qualitative data (questionnaire and interview).

2. For the participants in this research, summarizing is the most challenging strategy. So, the future research study should investigate the effects of summarizing to reading comprehension ability or investigate the other teaching method that supports summarizing strategy with the different proficiency EFL learners.

3. From the Oxford Reading Comprehension Placement Test (2015), the post-test score of EFL advanced learner was lower than the score of pre-test, the researcher should study the sustainability of using reciprocal teaching method intervention with advanced EFL learners or all of them.

References

Ahmad, N., Choo, T. O. L., and Eng, T. K. (2011). Effects of reciprocal teaching strategies on reading comprehension. *Reading Matrix: An International Online Journal*, 11(2), 140-149.

- Ali, A. M., and Razali, A. B. (2019). A Review of Studies on Cognitive and Metacognitive Reading Strategies in Teaching Reading Comprehension for ESL/EFL Learners. *English Language Teaching*, 12(6), 94-111.
- Alsaraireh, Mohammad and Hamid, Ku. (2016). The Effect of the Reciprocal Teaching Model on Developing Jordanian Students' Reading Comprehension at Mutah University. *International Journal of Linguistics*, 8(6), 69-93. 10.5296/ijl.v8i6.10448.
- Arif, A. (2016). Increasing the Students' reading Comprehension by Using Reciprocal Teaching Strategy. *Journal Pendidikan Bahasa*, 3(1), 1-14.
- Ayun, Q., and Yunus, M. (2017). The Efficacy of Reciprocal Teaching Method in Teaching Reading Comprehension to EFL Learners. *ELT Echo: The Journal of English Language Teaching in Foreign Language Context*, 2(2), 134-146.
- Child and Adolescent Psychology. London, UK: Institute of Education, University College London.
- Chonprasert, V. (2013). Metacognitive Reading Strategies to Improve Reading Comprehension and Performance. *Sripatum Review of Social Sciences and Humanities*, 13(2), 94-105.
- Chou, I. C. (2016). Helping Learners Learn in EMI Courses Using Reciprocal Teaching: A Case Study of a Taiwan University. *Asian Education Studies*, 1(2), 37-43.
- Cubukcu, F. (2008). How to Enhance Reading Comprehension through Metacognitive Strategies. *Journal of International Social Research*, 1(2), 83-93.
- Dagostino, L., Carifio, J., Bauer, J. D., Zhao, Q., and Hashim, N. H. (2014). Assessment of a Reading Comprehension Instrument as It Relates to Cognitive Abilities as Defined by Bloom's Revised Taxonomy. *Current Issues in Education*, 17(1). 1-15.
- Getkham, K., and Rerkwanchai, K. (2016). A Study of Thai Graduate Learners' Use of Cognitive and Metacognitive Reading Strategies in Reading Comprehension Tests. *The Proceeding of 7th the International Conference on Language and Communication*, Osaka University, Japan, 172-182.
- Komariah, E., Ramadhona, P. A. R., and Silvianti, T. M. (2015). Improving Reading Comprehension through Reciprocal Teaching Method. *Studies in English Language and Education*, 2(2), 87-102.

- Meniado, J. C. (2016). Metacognitive Reading Strategies, Motivation, and Reading Comprehension Performance of Saudi EFL Learners. *English Language Teaching*, 9(3), 117-129.
- Palinscar, A. S., and Brown, A. L. (1984). Reciprocal Teaching of Comprehension-Fostering and Comprehension-Monitoring Activities. *Cognition and instruction*, 1(2), 117-175.
- Prastyo, H., and Rodli, M. (2017). Applying Reciprocal Teaching Method in Teaching Reading. *Linguistics and Literature*, 1(2), 112-122.
- Pudjobroto, A. H., Purwoko, Y. D., and Setyaningsih, E. (2014). The Use of Reciprocal Teaching to Improve Students' reading Comprehension Skill. *English Education*, 2(3), 394-401.
- Rastegar, M., Kermani, E. M., and Khabir, M. (2017). The relationship between metacognitive reading strategies use and reading comprehension achievement of EFL learners. *Open Journal of Modern Linguistics*, 7(02), 65-74.
- Relton, S. K. (2017). *Reciprocal Teaching: An Exploration of its Effectiveness in Improving the Vocabulary and Reading Comprehension of Key Stage Two Pupils with and without English as an Additional Language*. Thesis of Doctorate in Professional Educational
- Soto, C., Poblete, M., and de Blume, A. P. G. (2018). Exploring the Meta-Comprehension Abilities of Students with Intellectual Disabilities. *International Journal of Special Education*, 33(2), 233-247.

การเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย

วชิร คุณทวีเทพ^{1*}, ณัฐวุฒิ คุ้มฉนวน²

¹คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Received: 22 November 2019

Revised: 11 May 2020

Accepted: 11 May 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย และศึกษาโอกาสและการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มิได้เข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยสำรวจตัวอย่างผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไทย จำนวน 1,200 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบไคสแควร์ และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร้อยละ 60.21 รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในระดับปานกลาง โดยผู้ประกอบการขนาดกลาง และผู้ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคล รับรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับโอกาสและการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาล โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่ได้เข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาล คือ ไม่ได้รับข้อมูลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นไม่ทราบเรื่อง รองลงมา ได้แก่ ไม่มีเบี้ยเลี้ยงหรือค่าเดินทาง และมาตรการหรือนโยบาย ยังไม่ตรงกับความต้องการ ตามลำดับ

คำสำคัญ: วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นโยบาย มาตรการ

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: wsong12@gmail.com

Access to Government Policies and Measures for Thai Small and Medium Enterprise

Wachira Khuntaweetep^{1,*}, Nattwoot Koowattanatianchai²

¹School of Economics, University of the Thai Chamber of Commerce,

²Faculty of Business Administration, Kasetsart University

Received: 22 November 2019

Revised: 11 May 2020

Accepted: 11 May 2020

ABSTRACT

This research aims to study the perception of information concerning the government policies and measures for Thai small and medium enterprises (SMEs), to study the opportunity and participation in the government policies and measures for Thai SMEs, and to study factors leading to non-participation in the government policies and measures for Thai SMEs. The research sample consisted of 1,200 Thai SMEs obtained by stratified random sampling method. Data were analyzed using descriptive statistics, chi-square test, and exploratory factor analysis. Results indicated that 60.21% of the sampled SMEs were aware of information provided by the government concerning policies and assistance measures for SMEs, but the level of awareness was moderate. The awareness level of medium-sized and juristic person entrepreneurs was significantly higher than that of small and non-juristic person entrepreneurs at the .05 level of statistical significance. The opportunity that medium-sized and juristic person entrepreneurs would participate in the government policies and measures was also higher than that of small and non-juristic person entrepreneurs at the .05 level of statistical significance. Key factors leading to non-participation by SMEs in the government policies and measures for Thai SMEs included the unawareness of the information or the local authorities did not receive the information, followed by the lack of provision of allowances or travel expenses, and the policies and measures being not relevant to the needs of SMEs, respectively.

Keywords: SMEs, policies, measures

*Corresponding Author; E-mail: wsong12@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีจำนวนสถานประกอบการทั้งสิ้น 2,493,044 แห่ง โดยแบ่งเป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ 4,392 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของสถานประกอบการทั้งหมด ขนาดกลาง 15,121 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.61 ของสถานประกอบการทั้งหมด และขนาดเล็ก 2,473,531 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.21 ของสถานประกอบการทั้งหมด นอกจากนี้สถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลจำนวน 708,371 แห่ง และอีก 1,784,673 แห่ง ไม่ได้ทำการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (National Statistical office, 2016) และหากพิจารณาแนวทางการพัฒนาและการสนับสนุนของภาครัฐ พบว่า รัฐบาลมีแผนยุทธศาสตร์ และแนวนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้จากการที่สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีแผนการส่งเสริมผู้ประกอบการสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ฉบับที่ 4 (Office of Small and Medium Enterprises Promotion, 2017) ขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา SMEs โดยแบ่งกลุ่ม SMEs ออกเป็น 2 กลุ่มหลักได้แก่ กลุ่ม SMEs ที่มีศักยภาพต้องได้รับการส่งเสริมให้เติบโตแบบก้าวกระโดด (Competitive Growth) เช่น การเพิ่มนวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นต้น และกลุ่ม SMEs ฐานรากต้องได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการเติบโต (Inclusive Growth) เช่น SMEs ที่เป็นกลุ่มวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprise) เจ้าของธุรกิจที่ไม่มีการจ้างงาน (Self-Employed) เป็นต้น

แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมี 3 ประเด็นหลักได้แก่ ส่งเสริมและพัฒนา SMEs รายประเด็น เสริมขีดความสามารถ SMEs เฉพาะกลุ่ม และพัฒนากลไกเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริม SMEs อย่างเป็นระบบ (Office of Small and Medium Enterprises Promotion, 2017) ซึ่งในมาตรการส่งเสริมดังกล่าวนี้ มีมาตรการที่ช่วยเหลือ SMEs ค่อนข้างมาก เช่น การส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การเข้าถึงแหล่งตลาดและการเข้าสู่สากล รวมทั้งการให้ความรู้และความเข้าใจกับผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

แต่เนื่องจากผู้ประกอบการ SMEs มีจำนวนกว่า 2 ล้านแห่ง การเข้าถึงนโยบายและมาตรการจากภาครัฐจึงอาจไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะเรื่องของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ SMEs ด้วยเหตุนี้จึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาล ของธุรกิจ SMEs ไทย เพื่อทราบถึงการรับรู้ การเข้าถึง รวมทั้งปัจจัยของการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของ SMEs

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โอกาสและการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสาร โอกาสและการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการจำแนกตามขนาดของธุรกิจ และการเป็นนิติบุคคลกับไม่เป็นนิติบุคคล
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs
5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ไม่ได้เข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของกลุ่ม SMEs

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการนโยบายและมาตรการของรัฐบาลในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การเข้าถึงแหล่งตลาดและการเข้าสู่สากล รวมทั้งให้ความรู้และความเข้าใจกับผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ เป็นต้น (Office of Small and Medium Enterprises Promotion, 2017) แต่การเข้าถึงความช่วยเหลือดังกล่าว หรือการใช้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ของผู้ประกอบการ SMEs ยังมีข้อจำกัดในหลายประการ เช่น นิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกว้างเกินไป ทำให้มาตรการในการส่งเสริมไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง หรือวิสาหกิจจำนวนมากกว่า 2 ล้านราย ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล (Nikomborirak, 2010) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นโยบายหรือมาตรการที่ช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสินเชื่อ ดังการศึกษาของ Amnuaypravit (2016) ผู้ประกอบการขนาดย่อมมักไม่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากธนาคาร พัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธวพ.) ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ธนาคารจะทำการพิจารณาสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพ เนื่องจากธนาคารกลัวปัญหานี้เสีย นอกจากนี้ Tunsri et al. (2014) พบว่าสินเชื่อจะมีความสำคัญกับ 7 ปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ และปัจจัยด้านประวัติทางการเงินและหลักประกัน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและใหญ่จึงมีความพร้อมมากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก

ดังนั้น จึงมีแนวคิดและข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs เข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมช่องทางการระดมทุนที่มากขึ้น โดยการจัดตั้งกองทุนรวมเสนอขายต่อผู้ที่มีใ้รายย่อยเพื่อลงทุนในหุ้นกู้ของ SMEs และแนวทางการพัฒนาช่องทางการระดมทุนผ่าน equity crowdfunding (Sucharitakul, 2015) นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอให้มีการสร้างความเข้มแข็งในระยะยาว เช่น การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs การสร้างนวัตกรรมให้กับผู้ประกอบการ SMEs ผ่านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น รวมทั้งผู้ประกอบการ SMEs จำเป็นต้องมีองค์ความรู้ในการจัดการสภาพคล่องที่ดี (Pattarabanjird, 2016)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงผลของนโยบายและมาตรการที่รัฐบาลดำเนินการ พบว่า ผู้ประกอบการได้รับความช่วยเหลือในเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และวงเงินค้ำประกันสามารถช่วยเหลือธุรกิจ SMEs ในการลดภาระวงเงินค้ำประกันได้จำนวนหนึ่ง แต่ยังไม่พื่อต่อความต้องการของผู้ประกอบการ (Songsuroj, 2016)

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีขนาดที่แตกต่างกันมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลกับผู้ประกอบการที่ไม่เป็นนิติบุคคลมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีขนาดแตกต่างกันมีโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลกับผู้ประกอบการที่ไม่เป็นนิติบุคคลมีโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีขนาดแตกต่างกันสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลกับผู้ประกอบการที่ไม่เป็นนิติบุคคลสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 2,493,044 ตัวอย่าง (National Statistical office, 2016)

ตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 1,200 คน (ที่ระดับค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 3%) โดยใช้วิธีการเลือกแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และทำการแบ่งตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 341 ตัวอย่าง และกลุ่มธุรกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล จำนวน 859 ตัวอย่าง ตามสัดส่วนโครงสร้างประชากร นอกจากนี้ ยังได้ทำการแบ่งจำนวนสถานประกอบการ SMEs ตามภูมิภาค 5 ภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามสัดส่วนโครงสร้างประชากร

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structured Questionnaire) และมีคำถามที่ชัดเจน ในรูปแบบปลายเปิด และปลายปิด โดยเนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้ประกอบการเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐ โอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการ และความสามารถของผู้ประกอบการในการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการ นอกจากนี้ ได้มีการวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้จัดส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญรวม 4 ท่าน ทำการทดสอบแบบสอบถามโดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง โดยพบค่า IOC ในภาพรวมอยู่ที่ 0.89 นอกจากนี้ยังได้ทำการวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) พบว่า Cronbach's Alpha มีค่า 0.94

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs

ผลการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 1,236 ตัวอย่าง พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 60.21 รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการช่วยเหลือ SMEs ร้อยละ 39.79 ไม่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการช่วยเหลือ SMEs (ตารางที่ 1) โดยผู้ประกอบการที่รับรู้ในระดับน้อยร้อยละ 22.81 ระดับปานกลางร้อยละ 46.68 และระดับมากร้อยละ 30.51 (ตารางที่ 2) โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่มาจากคนรู้จัก และญาติพี่น้องมากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่แนะนำ สื่อโทรทัศน์ โฆษณาออนไลน์ต่างๆ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการช่วยเหลือ SMEs นั้นมาจากการไม่มีเวลาติดตามข้อมูลข่าวสาร ไม่ได้อยู่ในกลุ่มหรือเครือข่ายที่ได้รับสิทธิ์ ช่องทางการสื่อสารกระจุกตัว ช่วงเวลาในการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย รวมไปถึงไม่สามารถเข้าถึงช่องทางการสื่อสารออนไลน์ได้

ตารางที่ 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs

รายการ	ร้อยละ
ไม่รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	39.79
รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	60.21
รวม	100.00

ตารางที่ 2 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs

รายการ	ร้อยละ
ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับน้อย	22.81
ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง	46.68
ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมาก	30.51
รวม	100.00

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ขนาดของธุรกิจมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ยอมรับสมมติฐานรอง กล่าวคือ ขนาดของธุรกิจมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ประกอบการขนาดกลางได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็ก (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานขนาดธุรกิจกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการภาครัฐ

รายการ	โดยรวม (n=1,236)	ขนาดของสถานประกอบการ		สถิติทดสอบ	
		ขนาดเล็ก(n=915)	ขนาดกลาง(n=321)	Chi-Square	P-value
รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	60.2%	59.57%	90.93%	8.83	0.00
ไม่รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	39.8%	40.43%	9.07%		
โดยรวม	100.00%	100.00%	100.00%		

นอกจากนี้เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 การเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคลมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกันด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ยอมรับสมมติฐานรอง กล่าวคือ การเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคลมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ประกอบการที่ไม่เป็นนิติบุคคล (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานของธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคลกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการภาครัฐ

รายการ	โดยรวม (n=1,236)	การจดทะเบียนนิติบุคคล		สถิติทดสอบ	
		ไม่เป็นนิติบุคคล (n=895)	นิติบุคคล (n=341)	Chi-Square	P-value
รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	60.2%	54.39%	80.16%	52.28	0.00
ไม่รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	39.8%	45.61%	19.84%		
โดยรวม	100.00%	100.00%	100.00%		

2. ผลการศึกษาโอกาสและการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs

2.1 ผลการศึกษาโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.45 มีโอกาสในการเข้าถึงได้ระดับปานกลาง ร้อยละ 31.44 เข้าถึงระดับน้อย ร้อยละ 8.93 เข้าถึงระดับมาก และร้อยละ 4.18 ไม่สามารถเข้าถึงได้ (ตารางที่ 5) เมื่อทดสอบสมมติฐานที่ 3 ขนาดของธุรกิจมีโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ยอมรับสมมติฐานรอง กล่าวคือ ขนาดธุรกิจมีโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ ผู้ประกอบการขนาดเล็กมีโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐได้น้อยกว่าธุรกิจขนาดกลาง (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานขนาดธุรกิจกับโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการภาครัฐ

รายการ	โดยรวม (n=1,236)	ขนาดของสถานประกอบการ		สถิติทดสอบ	
		ขนาดเล็ก(n=915)	ขนาดกลาง(n=321)	Chi-Square	P-value
ไม่สามารถเข้าถึงได้	4.18%	4.26%	0.00%	48.71	0.00
น้อย	31.44%	31.87%	9.13%		
ปานกลาง	55.45%	55.81%	40.87%		
มาก	8.93%	8.06%	50.00%		
โดยรวม	100.00%	100.00%	100.00%		

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 การเป็นนิติบุคคลกับไม่เป็นนิติบุคคลมีโอกาสนในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกันด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ยอมรับสมมติฐานรอง กล่าวคือ การเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคลมีโอกาสนในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลมีโอกาสนในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของรัฐบาลมากกว่าผู้ประกอบการที่ไม่จดทะเบียนนิติบุคคล (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานของธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคลกับโอกาสในการเข้าถึงนโยบายและมาตรการภาครัฐ

รายการ	โดยรวม (n=1,236)	ขนาดของสถานประกอบการ		สถิติทดสอบ	
		ไม่เป็นนิติบุคคล (n=895)	นิติบุคคล (n=341)	Chi-Square	P-value
ไม่สามารถเข้าถึงได้	4.19%	5.18%	0.83%	47.08	0.00
น้อย	31.33%	33.98%	23.04%		
ปานกลาง	55.54%	54.46%	58.42%		
มาก	8.94%	6.38%	17.71%		
โดยรวม	100.00%	100.00%	100.00%		

2.1 ผลการศึกษาการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs

ผลการสำรวจ พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 81.56 ไม่เคยเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาล มีเพียงร้อยละ 18.44 ที่เคยเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาล (ตารางที่ 7) เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน 5 ขนาดของธุรกิจสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ยอมรับสมมติฐานรอง กล่าวคือ ขนาดของธุรกิจเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้ประกอบการขนาดกลางสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็ก (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐานขนาดธุรกิจกับการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการภาครัฐ

รายการ	โดยรวม (n=1,236)	ขนาดของสถานประกอบการ		สถิติทดสอบ	
		ขนาดเล็ก(n=915)	ขนาดกลาง(n=321)	Chi-Square	P-value
เคยเข้าร่วม	18.44%	17.13%	81.84%	60.12	0.00
ไม่เคยเข้าร่วม	81.56%	82.87%	18.16%		
โดยรวม	100.00%	100.00%	100.00%		

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 การเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคลสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกันด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก ยอมรับสมมติฐานรอง กล่าวคือ การเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคลสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลสามารถเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐได้มากกว่าผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐานของธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคลกับการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาล

	โดยรวม (n=1,236)	การจดทะเบียนนิติบุคคล		สถิติทดสอบ	
		ไม่เป็นนิติบุคคล (n=895)	นิติบุคคล (n=341)	Chi-Square	P-value
รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	9.18%	9.18%	49.79%	205.00	0.00
ไม่รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	90.82%	90.82%	50.21%		
โดยรวม	100.00%	100.0%	100.0%		

จากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ พบว่า ผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โอกาสและเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐแตกต่างจากผู้ประกอบการขนาดกลางและผู้ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคล

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาลของธุรกิจ SMEs ไทยนั้น ยังไม่ทั่วถึงและผู้ที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายและมาตรการของรัฐบาลในการช่วยเหลือธุรกิจ SMEs ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจขนาดกลางที่มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

3. ผลการศึกษาปัจจัยของกลุ่ม SMEs ที่ไม่ได้เข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลของธุรกิจ SMEs

ปัจจัยที่ได้จากการสำรวจกลุ่ม SMEs ที่ไม่ได้เข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาลมีจำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวแปร เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์สกัดปัจจัยของแบบสอบถามทั้งหมด พบว่า ค่า KMO = 0.91 ซึ่งมีค่า Bartlett' Test of Sphericity มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบ (Factor Analysis) เมื่อวิเคราะห์จำแนกองค์ประกอบร่วม (Common Factor)

โดยการสกัดปัจจัย พบว่าสามารถสกัดได้เพียง 1 ปัจจัยเท่านั้น ที่มีค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่า 1 และร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 51.92 แสดงว่าตัวแปรในองค์ประกอบของปัจจัยสามารถอธิบายได้ 51.92% โดยปัจจัยดังกล่าวมีตัวแปรที่สังเกตได้ทั้งสิ้น 14 ตัวแปร ค่าน้ำหนักปัจจัย (factor Loading) มากกว่า 0.5 (Pimpaporn and Pasunon, 2016) ซึ่งเป็นปัจจัยทั้งหมดที่ทำการทดสอบ ดังนั้นตัวแปรทั้ง 14 ตัวแปรดังกล่าวจึงมีความสัมพันธ์ต่อการไม่เข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐ และเมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ การไม่ได้รับข้อมูลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นไม่รู้เรื่อง รองลงมาได้แก่ ไม่มีเบี้ยเลี้ยงหรือค่าเดินทางและมาตรการหรือนโยบาย ยังไม่ตรงกับความต้องการ และไม่มีเอกสารที่ยืนยันตัวตนทำให้ไม่ได้รับสิทธิ์ตามเงื่อนไข ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ(EFA) ด้วยวิธีองค์ประกอบร่วม(Common Factor)

ปัจจัย	ค่า Factor Loading
ไม่ได้รับข้อมูล หรือหน่วยงานในท้องถิ่นไม่รู้เรื่อง	0.77
ไม่มีเบี้ยเลี้ยงหรือค่าเดินทาง	0.76
มาตรการ/นโยบาย ยังไม่ตรงกับความต้องการ	0.75
ไม่มีเอกสารที่ยืนยันตัวตนทำให้ไม่ได้รับสิทธิ์ตามเงื่อนไข	0.74
ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุน	0.74
ไม่รู้ว่าจะทำการติดต่อหน่วยงานใด และสถานที่ไหน	0.74
หน่วยงานหรือสถานที่ติดต่ออยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางได้	0.72
มีขั้นตอนและข้อจำกัดค่อนข้างเยอะ	0.71
ประวัติการชำระหนี้ไม่ดี	0.71
การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0.71
โครงการไม่เป็นที่น่าสนใจ	0.70
ช่องทางการรับรู้ข่าวสารไม่เพียงพอ และไม่มีความสะดวก	0.70
เงื่อนไขไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง	0.69
คุณสมบัติไม่ตรงตามเงื่อนไขกำหนด	0.66

อภิปรายผล

ผลการเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาลของธุรกิจ SMEs ไทย พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาลได้ เนื่องจากผู้ประกอบการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการระดับปานกลาง โดยข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก ทำให้ข้อมูลข่าวสารหรือเงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายและมาตรการของภาครัฐมีไม่เพียงพอหรือไม่ครอบคลุม แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับผู้ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าศักยภาพของการเข้าถึงข่าวสารและนโยบายของผู้ประกอบการขนาดกลาง และ

ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็ก เนื่องจากผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนใหญ่ให้เหตุผลผลว่าไม่มีเวลาติดตามข้อมูล ไม่ได้อยู่ในกลุ่มหรือเครือข่ายที่ได้รับสิทธิ ช่องทางการสื่อสารกระจุกตัว ช่วงเวลาประชาสัมพันธ์น้อย รวมทั้งไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารโดยตรงและไม่สามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์

เมื่อเปรียบเทียบโอกาสการเข้าถึงนโยบายและมาตรการของรัฐของผู้ประกอบการ SMEs พบว่าผู้ประกอบการขนาดกลางมีโอกาสเข้าถึงนโยบายและมาตรการมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็ก เช่นเดียวกับผู้ประกอบการนิติบุคคลที่มีโอกาสเข้าถึงนโยบายและมาตรการได้มากกว่าผู้ประกอบการที่ไม่จดทะเบียนนิติบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณาผู้ประกอบการที่เข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐ พบว่าผู้ประกอบการขนาดกลางมีการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็ก และผู้ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐมากกว่าผู้ประกอบการที่ไม่จดทะเบียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นกัน เนื่องจากผู้ประกอบการขนาดกลางและผู้ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคล มีความพร้อม มีศักยภาพและมีการยืนยันความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น โอกาสในการที่หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ จะทำการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการหรือนโยบายช่วยเหลือให้กับผู้ประกอบการ SMEs ในกลุ่มนี้จึงมีโอกาสมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบการที่ไม่จดทะเบียนนิติบุคคล เช่น การศึกษาของ Nikomborirak (2010) ที่ให้เหตุผลถึงข้อจำกัดของการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและแหล่งเงินทุนของธุรกิจขนาดกลาง-เล็ก โดยหนึ่งในเหตุผล คือ วิชาทักจนไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล นอกจากนี้ Amnuaypravit (2016) ให้เหตุผลในการปฏิบัติหน้าที่ของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธพว.) เกี่ยวกับการสนับสนุนสินเชื่อที่มักให้กับผู้ประกอบการที่มีศักยภาพเพราะธนาคารมีความกังวลเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ดังนั้น ธุรกิจที่ธนาคารให้การสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่กว่าธุรกิจขนาดเล็ก เป็นต้น

แต่จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้ประกอบการที่ไม่ได้เข้าร่วมนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐ มาจากสาเหตุหลัก คือ ไม่ได้ข้อมูลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นไม่รู้ว่ามีนโยบายช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถเข้าร่วมนโยบายหรือมาตรการได้ รวมทั้งไม่มีเบี้ยเลี้ยงหรือค่าเดินทางเข้าร่วมโครงการกับภาครัฐ เนื่องจากผู้ประกอบการ SMEs เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กทำให้การหยุดดำเนินการธุรกิจหรือการเข้าร่วมโครงการภาครัฐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการให้ความรู้กับผู้ประกอบการ หรือการจัดโครงการที่อยู่ห่างไกลจากธุรกิจ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมได้ เพราะหากเข้าร่วมต้องเสียรายได้วันนั้น เป็นต้น นอกจากนี้มาตรการหรือนโยบายที่ออกมาไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ เช่น ผู้ประกอบการต้องการความช่วยเหลือเฉพาะด้าน แต่ภาครัฐมีนโยบายช่วยเหลือพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่แตกต่างจากผลการศึกษาของ Nikomborirak (2010)

นอกจากนี้นโยบายและมาตรการของภาครัฐที่ออกมาให้กับผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่เป็นนโยบายทางด้านองค์ความรู้ การแสดงสินค้า รวมทั้งการจัดคู่ธุรกิจ และสินเชื่อ เป็นหลัก ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงนโยบายและมาตรการของภาครัฐเป็นผลจากข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง การรับรู้ข้อมูลได้รับจากญาติพี่น้องทำให้ข้อมูลหรือเงื่อนไขไม่ครอบคลุม นอกจากนี้ผู้ประกอบการ SMEs ไม่มีการแสดงตัวตนที่ชัดเจนคือการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ทำให้นโยบายและมาตรการภาครัฐไม่สามารถเอื้อต่อการเข้าถึงของผู้ประกอบการดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการที่เคยใช้หรือเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐมีจำนวนจำกัดและ

ไม่สามารถกระจายไปในกลุ่มที่กว้างได้ เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand (2018) ที่พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ที่เคยเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของภาครัฐยังได้รับการสนับสนุนซ้ำ เนื่องจากผู้ประกอบการกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

ดังนั้น ผู้ประกอบการที่มีโอกาสในการเข้าร่วมนโยบายหรือมาตรการกับภาครัฐเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนไม่มากเพราะจำนวนธุรกิจที่จดทะเบียนมีเพียง 708,371 ราย (National Statistical Office, 2016) ดังนั้นผู้ประกอบการ SMEs อีกกว่าล้านรายที่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมนโยบายและมาตรการของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้รัฐบาลควรดำเนินการสร้างโอกาสให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs โดยประชาสัมพันธ์หรือกระจายข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ประกอบการในวงกว้าง นอกจากนี้ยังต้องหาความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs ก่อนที่จะออกมาตรการและนโยบาย ทั้งต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้ประกอบการ SMEs ที่มีปัญหากับเงื่อนไขที่รัฐบาลตั้งทำให้ไม่สามารถเข้าถึงนโยบายของรัฐที่ต้องการให้ผู้ประกอบการ SMEs ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง เช่น เรื่องของหลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือการค้ำประกันสินเชื่อ เป็นต้น

นอกจากนี้รัฐบาลควรสร้างโอกาสหรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือ SMEs เช่น การแก้ไขปัญหาการเข้าถึงสินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยรัฐบาลควรเพิ่มช่องทางการระดมทุนผ่าน equity crowdfunding เป็นต้น รวมทั้งจัดโครงการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการ SMEs (Sucharitakul, 2015) เพื่อสร้างทักษะการบริหารจัดการและการเตรียมความพร้อมด้านความเสี่ยงต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะเดียวกันต้องเร่งหาแนวทางให้ผู้ประกอบการ SMEs จดทะเบียนนิติบุคคล เพื่อยืนยันตัวตนของผู้ประกอบการ SMEs เพื่อที่จะได้รับสิทธิในการเข้าถึงนโยบายของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

การเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาลของธุรกิจ SMEs ไทย พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาล เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจน หรืออยู่ในวงจำกัดทำให้โอกาสและการเข้าร่วมนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐมีน้อย ดังนั้นสิ่งที่รัฐต้องดำเนินการคือ การประชาสัมพันธ์ที่มีความชัดเจนในเรื่องของเงื่อนไข และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ SMEs ได้รับ รวมทั้งการลดเงื่อนไขบางประการที่ทำให้ธุรกิจ SMEs เข้าถึงนโยบายได้ เช่น หลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือการประกอบธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่ากี่ปี เป็นต้น นอกจากนี้อาจมีโครงการให้ SMEs สามารถระดมเงินทุนโดยตรงจากนักลงทุน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นเพียงเรื่องของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โอกาส และการเข้าร่วมนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐเท่านั้น ไม่ได้ทำการประเมินผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการ SMEs ที่เข้าร่วมโครงการหรือนโยบายและมาตรการของรัฐได้รับ รวมทั้งความแตกต่างของผลประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการ SMEs ที่เข้าร่วมโครงการ และไม่ได้เข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการ SMEs เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับและตื่นตัวในการเข้าร่วมนโยบายและมาตรการกับหน่วยงานภาครัฐ ทำให้โอกาสในการขยายการเข้าถึงของผู้ประกอบการ SMEs มากขึ้น เป็นต้น และเป็นแนวทางการศึกษาต่อไปในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- Amnuaypravit, S. (2016). The Strategic Access to the Capital for Small and Medium Enterprises in Bangkok. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 11(1), 186-199. (in Thai)
- National Statistical Office. (2016). *Industrial statistics*. [online]. Retrieved February 6, 2019, from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/12.aspx>. (in Thai)
- Nikomborirak, D. (2010). Creating Economic Opportunities: Opportunities for Small-Medium-Sized Businesses. *The Proceedings of TDRI Annual Conference 2010*, Centara Grand & Bangkok Convention Centre at Centralworld, November 29, 2010, 1-45. (in Thai)
- Office of Small and Medium Enterprises Promotion. (2017). *Small and Medium Enterprise Promotion Plan No. 4 (2017-2021)*. [online]. Retrieved February 8, 2019, from: <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=12>. (in Thai)
- Pattarabanjird, S. (2016). Financial Liquidity Management for SMEs Entrepreneurs in World Economic Crisis. *MBA-KKU Journal*, 9(1), 282-303. (in Thai)
- Pimpaporn, T. and Pasunon, P. (2016). Work Happiness Component of Operating Staff in Hotel Business, Pattaya city. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 9(1), 121-139. (in Thai)
- Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand. (2018). *Assess the Ability of Government Policies for Thai SMEs*. Bangkok: Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand. (in Thai)
- Songsuroj, P. (2016). *Studying Load Behavior of Small and Medium-Sized Enterprise Entrepreneurs in Thailand*. Independent Study of the Degree of Master of Business administration. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Sucharitakul, C. (2015). Financing SMEs to Enhance Thailand's Competitiveness. *The National Defence College of Thailand Journal*, 57(1), 35-52. (in Thai)
- Tunsri, K., Jarutanyalak, S., Mulakut, O., Sinpo, P., and Chancharat, S. (2014). Financial Access for Small and Medium Enterprises (SMEs) in the Northeastern Region. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 34(3), 1-19. (in Thai)

นโยบาย การบริหารจัดการ และการใช้สื่อในการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ ของกรมประชาสัมพันธ์ในบริบทประเทศไทย 4.0

จิตตินันท์ ตั้งประเสริฐ^{1,*}, พัทธ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์²

^{1,2}คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Received: 12 December 2019

Revised: 11 May 2020

Accepted: 11 May 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบาย การบริหารจัดการ และการใช้สื่อในด้านความพร้อม และการยอมรับของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 11 ท่าน และการแจกแบบสอบถามกับบุคลากร กรมประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อจำนวน 400 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า กรมประชาสัมพันธ์ให้ความสำคัญกับข้อมูลทางการวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ใหม่มาปรับใช้ในการพัฒนาหน่วยงาน ตลอดจนมีการวางแผนและการปฏิบัติงานในการใช้สื่อ รวมถึงการประเมินผลการทำงานโดยอาศัยสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์แบบผสมผสานทั้งสื่อหลัก สื่อดิจิทัล สื่อกิจกรรมและการสื่อสารด้วยตนเองภายในหน่วยงาน ทั้งนี้ ข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่น่าสนใจและยังสอดคล้องกันทั้งในส่วนผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ภายในกรมประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากรและงบประมาณ กล่าวคือ กรมประชาสัมพันธ์ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการสื่อสารมวลชน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องการบริหารงบประมาณ ท้ายสุดผู้วิจัยได้เสนอแบบแผนการใช้สื่อในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานของกรมประชาสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถเข้าถึงกับกลุ่มเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อสร้างแบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0

คำสำคัญ: นโยบาย การบริหารจัดการ การใช้สื่อ การประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: mean_eangja@hotmail.com

The Policy, Management, and Usage of Media in Communication for Public Relations of the Public Relations Department in the Context of Thailand 4.0

Jittinan Tungprasert^{1,*}, Phithaksak Thisaphak²

^{1,2} Faculty of Communication Arts, Dhurakij Pundit University

Received: 12 December 2019

Revised: 11 May 2020

Accepted: 11 May 2020

ABSTRACT

This research aimed to study the policy, management and media usage for readiness and acceptance of the Department of Public Relations under the digital media landscape in the context of Thailand 4.0. The research was conducted by collecting data from in-depth interviews with 11 administrators of the Department and the distribution of a questionnaire to 400 staff members of the organization concerning the media usage operation. Data were analyzed with the use of the frequency, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that the Department of Public Relations gave importance to the research information in order to apply new knowledge for development of the Department, there was the planning work operation on media usage, and work performance evaluation by using media for integrated public relations, namely, the main media, digital media, activity media, and communication within the organization. In this regard, the interesting and consistent findings from the research based on information provided by both the administrators and the staff members were about human resource administration and budgets. That is to say, the Department of Public Relations lacked personnel with specific expertise in mass communication while there were restrictions in the budget management. Finally, the researcher proposed an effective media usage plan for communications and public relations, both inside and outside the Department so that the operations of the Department would proceed in the same direction and could reach the target groups as well as achieve the specified objectives efficiently in order to create an effective media usage plan in communications for public relations of the Public Relations Department under the digital media landscape in the context of Thailand 4.0.

Keywords: Policy, Management, Media usage, Public relations, Public Relations Department

*Corresponding Author; Email: mean_eangja@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและก้าวกระโดด ซึ่งแน่นอนว่าเมื่อเทคโนโลยีเกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งด้านดีและด้านไม่ดีต่อสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรากฏการณ์ Digital Disruption ซึ่งหมายถึง การที่เทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินกิจการต่าง ๆ ก่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบใหม่ และทำให้เกิดทั้งโอกาสและความท้าทายในการดำเนินกิจการ (Thephasadin Na Ayutthaya, 2017)

ปรากฏการณ์ Digital Disruption ส่งผลกระทบต่อสังคมในทุกระดับ ทั้งนี้ Birama, Ronald, Ivy and Mbayang (2017) อธิบายว่า ระดับของสังคมแบ่งออกได้เป็น 3 ขนาด ได้แก่ (1) ระดับใหญ่ (Macro) (2) ระดับกลาง (Meso) และ (3) ระดับเล็ก (Micro) โดยในระดับใหญ่หรือระดับ Macro ครอบคลุมมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีที่มีการนำมาใช้เพื่อทดแทนแรงงานคน เห็นได้ชัดเจนจากกรณี การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก “โตเกียวโอลิมปิกเกมส์ 2020” ที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นเจ้าภาพ พบว่า ญี่ปุ่นเลือกใช้เทคโนโลยีอย่าง Robotics หรือ หุ่นยนต์อำนวยความสะดวก นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ผู้ที่มาร่วมงานที่ชื่อว่า อาริสะ (Arisa) เป็นหุ่นยนต์ผู้หญิงขนาด 6 ฟุต ซึ่งประจำการอยู่ที่สถานีรถไฟอุเอโนะ-โอกาซิม่าจึ คอยให้ข้อมูลการเดินทาง ห้องน้ำ และสถานที่ต่าง ๆ กับชาวต่างชาติ นอกจากนี้ หุ่นยนต์อาริสะยังสามารถสื่อสารได้หลายภาษา เช่น ภาษาญี่ปุ่น อังกฤษ เกาหลี และจีน ทำให้เห็นว่า การประชาสัมพันธ์ในระดับโลกยังนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานให้มีความสะดวกและราบรื่นมากขึ้น (Online managers, 2019) ส่วนในระดับกลาง หรือ Meso อันหมายถึง มิติกลุ่มหรือองค์กรที่ทำให้รูปแบบการทำงานในองค์กรเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังเช่นที่พฤติกรรมของผู้บริโภคในการรับรู้ข่าวสารและการรับชมความบันเทิงเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีการเผยแพร่ภาพและเสียง ดังที่เห็นได้จากโทรศัพท์มือถือส่งผลให้ผู้ผลิตรายการเปลี่ยนช่องทางการนำเสนอเนื้อหาไปเป็นแบบออนไลน์ ตัวอย่างที่ชัดเจน ได้แก่ Netflix ที่ผู้ผลิตภาพยนตร์ให้ผู้บริโภคสามารถรับชมภาพยนตร์ผ่าน โทรศัพท์มือถือส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับชมภาพยนตร์ที่มีความหลากหลาย สามารถเลือกรับชมในสิ่งที่ต้องการ ในสถานที่และเวลาใดก็ได้ ทำให้ Netflix ประสบความสำเร็จจากการปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้บริโภค และแย่งชิงกลุ่มเป้าหมายผู้ชมในโรงภาพยนตร์ อีกระดับที่ได้รับผลกระทบ คือ ระดับเล็ก หรือ Micro คือ มิติปัจเจกบุคคลซึ่งเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสังคมแบบไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ตัวอย่างเช่น นักข่าวต้องมีทักษะในการใช้สื่อสังคมในการเป็นเครื่องมือหาข้อมูลข่าว ติดต่อแหล่งข่าว และรายงานสดผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การรายงานสดผ่าน Facebook Live เพื่อให้ผู้ชมและผู้ฟังสามารถติดตามบรรยากาศในสนามข่าวได้อย่างใกล้ชิด จากที่กล่าวมาข้างต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน ในทุกวงการสื่อสารมวลชนอย่างฉับพลัน

จะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อสื่อสารและการทำงานในทุกระดับ ในที่นี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในระดับองค์กร เนื่องจาก ระดับองค์กรเป็นระดับกลาง (Meso) ที่อยู่ระหว่าง ระดับใหญ่และระดับเล็กที่สามารถส่งผลกระทบระหว่างกันได้ จึงมีความสำคัญที่ระดับองค์กรต้องมีการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบในส่วนของผู้บริหารต้องมี

การวางแผนกำหนดนโยบาย และรูปแบบการบริหารจัดการองค์กร ขณะที่ในส่วนของผู้ปฏิบัติงานต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะและการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่องค์กรนำมาใช้เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

กรมประชาสัมพันธ์ (กรมฯ) เป็นองค์กรสื่อสารมวลชนภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชน ตลอดจนเป็นสื่อกลางที่จะเสริมสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน อย่างไรก็ตามกรมฯ ยังรับผิดชอบโดยตรงในการประชาสัมพันธ์นโยบายรัฐบาล ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดนโยบายพัฒนาประเทศที่เรียกว่า ประเทศไทย 4.0 คือ การพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อการขับเคลื่อนประเทศให้เกิดมิติของการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม (Division of Research Management and Educational Quality Assurance Institute for Knowledge Management for Society, 2017) ทำให้กรมฯ ต้องรับบทบาทสำคัญในการวางโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ต้องมีความมั่นคงและความยืดหยุ่นในการทำงานไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทันร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคม ขณะที่บทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล คือ ยุคการประชาสัมพันธ์ 4.0 (PR 4.0) นั่นก็หมายถึง ยุค Digital Savvy เป็นการรอบรู้เรื่องดิจิทัล หรือ “วิถีแห่งดิจิทัล” โดยการให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การแชร์ข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลแบบการโต้ตอบทันที (Interactive) และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (Mansiri, 2016)

ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กรมฯ ต้องรู้จักและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของการใช้สื่อดิจิทัลในฐานะเป็นองค์กรหลักด้านสื่อสารมวลชนของประเทศเพื่อปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารจัดการและการเตรียมความพร้อมและการยอมรับของบุคลากรในการประยุกต์ใช้สื่อยุคดิจิทัลนี้อย่างจริงจัง จึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาเพื่อนำข้อค้นพบไปสู่การสร้างแบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายด้านการใช้สื่อของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านการใช้สื่อของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0
3. เพื่อศึกษาการใช้สื่อด้านความพร้อมและการยอมรับของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0
4. เพื่อสร้างแบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดหลัก 3 แนวคิด ได้แก่ (1) แนวคิดเรื่องนโยบาย Asawadondecha (2001) and Phimolsin (2008) (2) แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการองค์กร (Luther and Lyndall, 1937) และ (3) ทฤษฎีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม (Roger, 2003)

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed - Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ (Creswell and Clark, 2007) โดยนำระเบียบวิธี 2 ประเภทนี้มาใช้จะช่วยให้คำตอบตามคำถามวิจัยในการศึกษาค้นคว้าได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสม

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปฏิบัติการในสายงานด้านการใช้สื่อและด้านการประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ (กรมฯ) ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อเพื่อดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,099 คน ทั่วประเทศ (Personal Division of the Government Public Relations Department, 2015) ตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติการในสายงานด้านการใช้สื่อและด้านการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ ในระดับปฏิบัติการทั้งในส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาค โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างของ Yamane (1973) รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผู้บริหารระดับต้น กลาง และสูงของกรมฯ รวมจำนวน 11 คน โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกจากอำนาจหน้าที่ในการดูแลหน่วยงานระดับส่วน กอง ฝ่าย และสำนัก ในสายงานด้านการใช้สื่อเพื่องานด้านการประชาสัมพันธ์

เครื่องมือวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยแบ่งเป็น 6 ส่วน คือ (1) เป็นการสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไป (2) เป็นการสำรวจความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ในขณะที่ส่วนที่ (3) และ (4) เป็นการสำรวจทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์และการปฏิบัติด้านการใช้สื่อเพื่อดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ (ตามลำดับ) (5) เป็นข้อความที่ใช้สำรวจปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อประสิทธิภาพด้านการใช้สื่อเพื่อดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ และ (6) เป็นข้อเสนอแนะ โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 2 ประการ ได้แก่ (1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า ค่า IOC = 0.80 เพราะฉะนั้นแบบสอบถามฉบับนี้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (2) การตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) แบบวัดความสอดคล้องภายในพบว่า ค่า $\alpha = 0.82$ เพราะฉะนั้น แบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือสามารถยอมรับได้

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดคำถามแบบมีโครงสร้างเพื่อใช้หาคำตอบในประเด็นคำถามเรื่องนโยบายด้านการใช้สื่อและชุดคำถามแบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อใช้หาคำตอบในประเด็นคำถามเรื่องการบริหารจัดการด้านการใช้สื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะทำการส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามซึ่งออกโดยมหาวิทยาลัยเพื่อชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัยและตระหนักถึงความสำคัญต่อการให้ข้อมูลการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจึงติดตามประสานงานเพื่อกำหนดวัน เวลาและสถานที่ในการลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่าน พร้อมแนบข้อคำถามสัมภาษณ์ให้ได้พิจารณา ก่อน จากนั้นรอจดหมายตอบรับจึงดำเนินการเข้าไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามวันเวลาที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการประมวลผลด้วยโปรแกรมทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ดังนี้ (1) ค่าความถี่ (Frequency) (2) ค่าร้อยละ (Percentage) (3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ (4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยอ่านเอกสารจากการถอดเทปสัมภาษณ์และจัดหมวดหมู่เนื้อหาให้เป็นระเบียบและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. นโยบายด้านการใช้สื่อ นโยบายถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญของทุกองค์กรที่ต้องมีการกำหนดเอาไว้เพื่อให้องค์กรทำงานได้อย่างมีทิศทางชัดเจนและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การทำงาน ผู้วิจัยศึกษาประเด็นเรื่องแนวทางของนโยบายด้านการใช้สื่อเพื่อดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ โดยนำแนวคิดเรื่องกระบวนการการประชาสัมพันธ์อันประกอบด้วย 4 ขั้นตอน Asawadondecha (2001) and Phimolsin (2008) ได้แก่ (1) การศึกษาข้อมูล (2) การวางแผน (3) การปฏิบัติและการสื่อสาร และ (4) การประเมินผล ดังนั้น ทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ถือได้ว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติในการกำหนดนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารกรมฯ เรื่องนโยบายด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

1.1 ในขั้นตอนการศึกษาข้อมูล ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารเกือบทั้งหมด ระบุว่า หน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ให้สัมภาษณ์มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการใช้สื่อมาจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่กรมฯ ศึกษาวิจัยเองหรือศึกษาผลการวิจัยจากหน่วยงานอื่น เพื่อนำชุดความรู้ที่ได้รับนั้นมาใช้กำหนดนโยบายด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ขององค์กร

1.2 ในขั้นตอนการวางแผน ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ทุกหน่วยงานในกรมฯ มีการวางแผนการดำเนินงานด้านการใช้สื่อเพื่อดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ ภายใต้เงื่อนไขความรับผิดชอบของแต่ละ

หน่วยงานโดยสามารถจำแนกข้อมูลออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) การวางแผนด้านการใช้สื่อภายใต้กรอบนโยบายของประเทศ (2) การวางแผนด้านการใช้สื่อตามนโยบายที่กรมฯ กำหนด (3) การวางแผนด้านการใช้สื่อในภาวะวิกฤต และ (4) การวางแผนด้านการใช้สื่อภายใต้การให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ประเภทกิจการบริการสาธารณะจาก กสทช.

1.3 ในขั้นตอนการปฏิบัติด้านการใช้สื่อ ผลการวิจัยพบว่า กรมฯ มีการปฏิบัติด้านการใช้สื่อของตามกระบวนการสื่อสาร S M C R ของ Berlo (1960) ได้แก่ ผู้ส่งสารหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของกรมฯ ไปยังผู้รับสารหรือประชาชนโดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับผู้ส่งสาร เช่น การใช้ภาษาและการปรับข้อมูลให้ง่าย เพื่อให้ผู้รับสารทุกระดับสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและเกิดความเข้าใจในข้อมูลอย่างถูกต้องและเพื่อให้การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ เกิดประสิทธิผลสูงสุด สารหรือเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของกรมฯ ที่ส่งไปยังผู้รับสารต้องมีเนื้อหาที่ถูกต้อง ครบถ้วน และประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ กราฟ ท่าทาง การพูด หรือ วีดิโอ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ช่องทางการสื่อสารทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสาร (กรมฯ) ไปยังผู้รับสารโดยผลการวิจัยพบว่า กรมฯ ใช้ช่องทางการสื่อสารแบบบูรณาการโดยใช้ประโยชน์จากทั้งสื่อหลักและสื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ผู้รับสาร หมายถึง ประชาชนคนไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่รับข้อมูลข่าวสารจากกรมฯ และสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบกลับ โดยกรมฯ ตระหนักและให้ความสำคัญกับผู้รับสารให้ครอบคลุมทุกกลุ่มทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ผู้รับสารสามารถเลือกรับสื่อได้อย่างมากมายหลากหลายช่องทางและได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

1.4 ในขั้นตอนการประเมินผลด้านการใช้สื่อ พบว่า กรมฯ ให้ความสำคัญกับการประเมินผลด้านการใช้สื่อในหน่วยงานของตนเองโดยกรมฯ จะมีการประเมินผลด้านการใช้สื่อระยะสั้น (1-3 เดือน) และการประเมินผลระยะยาว (1 ปี) เพื่อนำผลการประเมินนั้นมาพัฒนาและปรับปรุงการทำงานด้านการใช้สื่อให้ดีขึ้น

2. การบริหารจัดการด้านการใช้สื่อ ผู้วิจัยขออธิบายผลการวิจัยตามรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิด POSDCoRB โดยเกิดจากแนวคิดของ Luther and Lyndall (1937) ซึ่งเนื้อหาที่จะนำเสนอแบ่งประเด็นออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการใช้สื่อของกรมฯ พบว่า กรมฯ ได้กำหนดแผนงานการใช้สื่อไว้ล่วงหน้า ทุกครั้งก่อนการปฏิบัติงาน โดยจะกำหนดแผนการปฏิบัติงานการใช้สื่อทุกชนิดที่กรมฯ อันได้แก่ สื่อหลัก สื่อออนไลน์ และสื่อกิจกรรม เพื่อให้สามารถดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2 ด้านการจัดการองค์กร พบว่า การจัดการด้านการใช้สื่อของกรมฯ จะให้ความสำคัญกับช่องทางการสื่อสารเป็นหลักเพื่อมุ่งเน้นให้การสื่อสารระหว่างผู้สั่งการและผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่า กรมฯ เลือกใช้ Application Line เป็นช่องทางการสื่อสารในฐานะเป็นเครื่องมือของการสั่งงานและนำคำสั่งไปสู่การปฏิบัติซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการองค์กร

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า กรมฯ ยังมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญในงานด้านการใช้สื่อส่งผลต่อการทำงานของกรมฯ ยังไม่มีประสิทธิภาพ แต่จากการสัมภาษณ์ยังมีประเด็นที่ทำให้เห็นว่ากรมฯ ก็ไม่ได้มีงานน่าสนใจในเรื่องนี้ โดยพบว่ากรมฯ สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมการใช้สื่อของบุคลากรเพิ่มขึ้นเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

2.4 ด้านการบังคับบัญชา พบว่า กรมฯ มีวิธีการบังคับบัญชาการใช้สื่อเป็นไปในทางสอดคล้องกับแนวคิดของ Lewis (1980) ที่ว่าด้วยองค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organization) คือ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาแบบมีโครงสร้างระบบการบริหารงานที่ชัดเจน โดยมีสายงานบังคับบัญชาเป็นระดับชั้น ซึ่งกรมฯ มีลักษณะการสั่งการจากผู้ที่มีความรู้ระดับสูงสั่งการลงมายังผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างตามสายการบังคับบัญชา ทำให้กรมฯ สามารถควบคุมการทำงานการใช้สื่อได้ง่ายแต่บางครั้งก็เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานเนื่องจากสายงานด้านการใช้สื่อของกรมฯ มีโครงสร้างซับซ้อน

2.5 ด้านการประสานงาน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กรมฯ เลือกใช้สื่อออนไลน์ในการติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพราะ การประสานงานโดยใช้สื่อออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว และสามารถใช้งานง่าย ทำให้งานนั้นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

2.6 ด้านการรายงาน พบว่า กรมฯ ดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติของบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กรที่ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อรายงานผลต่อผู้บริหาร และยังมีแจกแจงข้อมูลในการทำงาน ด้านการใช้สื่อให้บุคคลภายนอกได้รับทราบ เช่น การจัดทำรายงานประจำปี (Annual Reports) ดังนั้น ถือได้ว่า การรายงานเป็นมาตรการหนึ่งในการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานไปพร้อมกัน

2.7 ด้านงบประมาณ ในที่นี้งบประมาณด้านการใช้สื่อของกรมฯ พบว่า กรมฯ มีปัญหาเรื่องงบประมาณด้านการใช้สื่อมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้ งบประมาณถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการบริหารงานเพื่อให้องค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการงบประมาณด้านการใช้สื่อให้มีความเหมาะสมและครอบคลุม

3. การใช้สื่อด้านความพร้อมและการยอมรับ ผู้วิจัยจะขออธิบายออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการสำรวจ แสดงให้เห็นว่า เพศของบุคลากรกรมฯ ที่ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 249 คน และมีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป ส่วนการศึกษาว่าครึ่งหนึ่งอยู่ในระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ การสื่อสาร และบุคลากรมากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ทำงานด้านการใช้สื่อ 10 ปี ขึ้นไปและรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 – 30,000 บาท นอกจากนี้ ยังพบว่า บุคลากรมีการใช้สื่อออนไลน์ประเภทสื่อสังคมสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 มากไปกว่านั้น บุคลากรกว่าครึ่งหนึ่งใช้สื่อออนไลน์เป็นเวลา 2-4 ชั่วโมงต่อหนึ่งวัน

3.2 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ พบว่า บุคลากรมากกว่าครึ่งหนึ่งหรือเป็นจำนวน 317 คน (ร้อยละ 79.4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อในระดับมากที่สุด

3.3 ทศคติต่อการใช้สื่อออนไลน์ พบว่า ผลการสำรวจในข้อคำถามเชิงบวกของบุคลากรกรมฯ ที่ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อมีทัศนคติเฉลี่ยไปในทางความหมายเห็นด้วยมากที่สุด และผลการสำรวจใน

ข้อคำถามเชิงลบได้ผลการสำรวจสอดคล้องกันที่ว่า บุคลากรมีทัศนคติเฉยๆไปในทางความหมายเห็นด้วยปานกลางซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีทัศนคติเชิงลบต่อการใช้สื่อออนไลน์เพื่อดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์

3.4 การปฏิบัติในการใช้สื่อ พบว่า บุคลากรกรมฯ ที่ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อมีระดับการใช้สื่อออนไลน์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) ขณะเดียวกัน สื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจก็ยังคงเป็นสื่อที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ (ตามข้อ 3.2-3.4)

ระดับ KAP Theory	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ความรู้ (Knowledge)	4.66	0.84	มากที่สุด
ทัศนคติ (Attitude)	4.30	0.95	มากที่สุด
การปฏิบัติ (Practice)	4.26	0.87	มากที่สุด
ภาพรวม	4.41	0.89	มากที่สุด

ทั้งนี้ ค่าความหมายของระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ ตามตารางที่ 1 ได้มาจากสูตรคำนวณช่วงชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด (5) - ค่าคะแนนต่ำสุด (1)}}{\text{จำนวนชั้น (5)}} = \text{ความกว้างของแต่ละช่วง (0.8)}$$

มากที่สุด	=	4.21 - 5.00
มาก	=	3.41 - 4.20
ปานกลาง	=	2.61 - 3.40
น้อย	=	1.81 - 2.60
น้อยที่สุด	=	1.00 - 1.80

3.5 ปัญหาและอุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ พบว่า ประเด็นปัญหาและอุปสรรคหลักๆ มีอยู่ 4 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการวางแผนการใช้สื่อปัญหาด้านงบประมาณด้านการใช้สื่อปัญหาด้านการบังคับบัญชาหรือการสั่งการในการใช้สื่อและปัญหาด้านบริหารงานบุคคลด้านการใช้สื่อทั้งหมดนี้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ไม่ประสบความสำเร็จ

อภิปรายผล

1. นโยบายด้านการใช้สื่อ กรมประชาสัมพันธ์ (กรมฯ) ให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายด้านการใช้สื่อของกรมฯ ให้มีทิศทางสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในบริบทประเทศไทย 4.0 ที่ว่าด้วยเรื่องการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาช่วยในการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งกรมฯ ได้วางแนวทางด้านการใช้สื่อออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยและศึกษาข้อมูลเพื่อให้ทราบว่ามีสิ่งใดคือปัญหาการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ ซึ่งว่าด้วยเรื่อง การวิจัยด้านการใช้สื่อ พบว่า ผลที่ได้ทั้งหมดเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ กรมฯ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องของการใช้สื่อโดยเฉพาะการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อหลักและสื่อดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการใช้สื่อ พบว่า การวางแผนประชาสัมพันธ์ 4.0 ของกรมฯ มีการวางแผนกำหนดการใช้สื่อหลักผสมผสานกับสื่อดิจิทัล ภายใต้นโยบายที่ชื่อว่า “On Air Online On Ground” โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์แบบบูรณาการ การดำเนินงานในลักษณะนี้ สอดคล้องกับ Candace (2017) และ Kleechaya (1999) ที่ระบุว่า ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลเป็นการทำงานการสื่อสารบนภูมิทัศน์สื่อที่มีการใช้สื่อผสมผสาน คือ On Air (โทรทัศน์ วิทยุ) Online (สื่อสังคมออนไลน์ที่เชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต) และ On Ground (การจัดกิจกรรม นอกสถานที่) มากไปกว่านี้ อาจเรียกได้ว่า องค์การทุกองค์การรวมถึงกรมฯ จำเป็นต้องคำนึงถึงการวางแผนการใช้สื่อออนไลน์เข้ามาทำงานร่วมกับสื่อหลักเพื่อให้การประชาสัมพันธ์ขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์และได้ประสิทธิผลสูงสุด

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติด้านการใช้สื่อ พบว่า กรมฯ มีการกำหนดแผนการปฏิบัติด้านการใช้สื่อแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร (2) ข้อความ (3) ช่องทางการสื่อสาร และ (4) ผู้รับสาร ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นไปตามแบบจำลองของ Berlo (1960) ที่ระบุว่า กระบวนการสื่อสารต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยในประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่า กรมฯ ให้ความสำคัญกับตัวแปรทั้ง 4 เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายด้านการใช้สื่อโดยเริ่มจาก (1) ผู้ส่งสารของกรมฯ คือบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการผลิตข่าวสาร อ่านข่าว ถ่ายทอดเสียงและดำเนินรายการต่าง ๆ ต้องมีการออกเสียงที่ถูกต้องชัดเจนตามอักขระวิธีการใช้ภาษา (2) ข้อความหรือเนื้อหาของสารที่กรมฯผลิตออกไปขึ้นอยู่กับบรรณาธิการข่าวและทีมผลิตที่ต้องมีความรอบคอบ เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน สร้างสรรค์และเข้าใจง่าย (3) ช่องทางการสื่อสาร เห็นได้ชัดเจนว่า กรมฯ มีช่องทางการสื่อสารหลักๆคือ วิทยุและโทรทัศน์ แต่ปัจจุบันมีสื่อดิจิทัลเข้ามาเปลี่ยนแปลงการทำงานจึงทำให้กรมฯ มีการปรับตัวโดยนำสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้ในการทำงานร่วมด้วย ตามนโยบายของกรมฯ ที่มีการกำหนดการใช้สื่ออย่างผสมผสานเพราะสื่อแต่ละชนิดก็มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไปจึงต้องเลือกใช้ช่องทางสื่อให้สอดคล้องกับโอกาส เวลา สถานที่และตรงตามวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 คือ การประเมินผลการใช้สื่อโดยกรมฯ ให้ความสนใจกับพฤติกรรมของผู้รับข่าวสารจากกรมฯ ที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้มีการสำรวจพฤติกรรมของผู้รับสารที่รับข้อมูลข่าวสารจากกรมฯ โดยพบว่า ผู้รับสารมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook ในการรับข้อมูลข่าวสารจากกรมฯ เป็นต้น

นั้นแสดงให้เห็นว่า บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้ากรมฯ สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้รับสารได้อย่างทันทีทันใดหรือที่เรียกว่า การสื่อสารสองทาง จะทำให้ กรมฯ รู้ถึงปฏิกิริยาตอบกลับเมื่อผู้รับสารได้รับข้อมูลข่าวสารจากกรมฯ เพื่อให้กรมฯ นำข้อมูลเหล่านั้นไป ปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการใช้ สื่อของกรมฯ ต่อไป

2. การบริหารจัดการด้านการใช้สื่อ อันประกอบด้วย 7 ด้าน อภิปรายได้ดังนี้ ด้านการวางแผน การใช้สื่อ พบว่า กรมฯ มีการวางแผนการใช้สื่อสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในบริบทประเทศไทย 4.0 และยังพบว่า การวางแผนด้านการใช้สื่อของกรมฯ ยังมีการวางแผนเพื่อปฏิบัติงานตามเหตุการณ์ สถานการณ์ หรือวาระพิเศษผ่านสื่อทุกชนิดที่กรมฯ มีให้เข้าถึงประชาชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมนั้น ๆ และใน ฐานะกรมฯ เป็นองค์กรสื่อสารมวลชนแห่งชาติจึงต้องมีการวางแผนการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วนและรวดเร็วผ่านสื่อทุกชนิดไปยังผู้รับสารทั้งในและนอกประเทศอย่างมี ประสิทธิภาพ นั่นก็เป็นรูปแบบการทำงานด้านการใช้สื่อที่ทำหายของกรมฯ ที่ต้องนำมาถอดบทเรียนเพื่อ ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ด้านการจัดการองค์ พบว่า กรมฯ ใช้ Application ไลน์ (Line) เป็นหลักในการสื่อสารภายใน องค์กรเนื่องจาก Application ไลน์ มีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และสามารถส่งได้ทั้งภาพ เสียง ข้อความและภาพเคลื่อนไหว ทำให้งานประชาสัมพันธ์มีความรวดเร็วและน่าสนใจมากขึ้น สอดคล้องในด้าน การใช้สื่อดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์ที่ Phongsanit (2014) ระบุว่า การนำสื่อดิจิทัลมาช่วยในงาน การประชาสัมพันธ์ทำให้งานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการบังคับบัญชา กรมฯ มีการสั่งการตามโครงสร้างองค์กรแบบประเพณีนิยม สอดคล้องกับ เรื่องโครงสร้างขององค์กร ที่ว่า องค์กรรัฐ เช่น กรมฯ มีการกำหนดหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรอย่างชัดเจน อำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาสายงานนั้นโดยตรง ในที่นี้คือ สายงานด้านการใช้สื่อ อย่างไรก็ตาม การสั่งงานของกรมฯ บางครั้งจำเป็นต้องสั่งการข้ามสายงานเพื่อให้การทำงานประชาสัมพันธ์สะดวกและ รวดเร็วที่อาจไม่เป็นไปตามโครงสร้างของกรมฯ

ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นปัญหาหลักที่ผู้วิจัยพบ กล่าวคือ กรมฯ ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์ ซึ่งในประเด็นด้านบุคลากรในการทำงาน การประชาสัมพันธ์ ถือได้ว่า บุคลากรมีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารจัดการด้านสื่อโดยองค์กรต้องอบรม เพื่อพัฒนาทักษะความรู้และความสามารถของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ดังที่กรมฯ พยายามแก้ปัญหา ดังกล่าวโดยมีสถาบันการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ การจัดอบรมพัฒนาทักษะการเป็นนักประชาสัมพันธ์ ยุคดิจิทัลให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อเพื่อหวังให้มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานด้าน การประชาสัมพันธ์ให้ดีขึ้น

ด้านการประสานงานนั้น กรมฯ จะใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook ในการติดต่อกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกองค์กร และใช้ Application ไลน์ ติดต่อสื่อสารกับบุคคลและหน่วยงานภายใน องค์กร สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อสารงานประชาสัมพันธ์ ที่ Phukkasawat

(2015) ระบุว่า การใช้เทคโนโลยี และสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วยให้งานด้านการประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการรายงานผล กรมาฯ มีการรายงานการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อโดยมีการประเมินประจำปี ประเด็นนี้สอดคล้องกับการประเมินผลงานการประชาสัมพันธ์ที่ Kleechaya (1999) ระบุไว้ว่า การประเมินผลงานการประชาสัมพันธ์ต้องประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ด้วย ดังนั้น กรมาฯ จึงมีการประเมินผลของผู้ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อทุกปีเพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการงานด้านประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสม

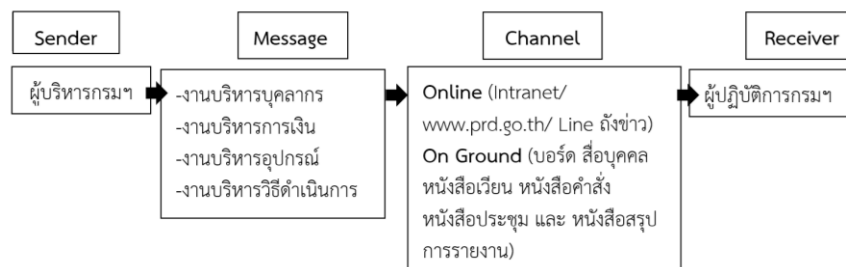
ด้านงบประมาณ เป็นประเด็นสำคัญอีกประเด็นที่กรมาฯ ต้องพิจารณาอย่างเหมาะสมในการใช้งบประมาณเพื่อดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ เพราะจากผลการวิจัย พบว่า กรมาฯ ประสบปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอและการบริหารจัดการงบประมาณไม่เหมาะสมในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่กรมาฯ ต้องคำนึงและวางแผนการใช้งบประมาณที่มีจำกัดให้คุ้มค่า

3. ความพร้อมและการยอมรับในการใช้สื่อ จากการสำรวจบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมาฯ พบว่า ตัวแปรลักษณะทางประชากรที่น่าสนใจ คือ อายุ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าสอดคล้องกับ Nimngern (2018) ที่ระบุไว้ว่า เป็นกลุ่ม Generation Y หรือ Gen Y เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2524 – 2543 และคนกลุ่มนี้เกิดมาพร้อมกับยุคเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและรวดเร็วเป็นกลุ่มที่รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ และคนกลุ่มนี้ยังใช้สื่อสังคมออนไลน์ 3 ชั่วโมง 42 นาทีต่อวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่า บุคลากรกรมาฯ ใช้สื่อสังคมออนไลน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ และใช้เวลา 2-4 ชั่วโมงต่อวันกับสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องในประเด็นของกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่มที่ยอมรับการใช้เทคโนโลยีดังที่ Roger (2003) ระบุว่า กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เรียกว่ากลุ่มผู้ยอมรับเร็ว (Early majority) เป็นกลุ่มที่รับนวัตกรรมได้เร็วกว่ากลุ่มอื่นนั้นหมายถึง เมื่อรับนวัตกรรมจากผู้นำความคิดเห็นแล้วจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการรับนวัตกรรมนั้นได้เร็วกว่ากลุ่มอื่นและเป็นกลุ่มสำคัญที่จะส่งผลให้นวัตกรรมที่เกิดขึ้นนั้นแพร่หลายไปสู่สังคมได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมาฯ เป็นกลุ่มผู้ยอมรับเร็วก็จะเป็นกลุ่มที่สามารถยอมรับและใช้เทคโนโลยีเพื่อทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่สังคมได้เป็นอย่างดี

ในส่วนประเด็น ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติการใช้สื่อของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมาฯ พบว่า กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันที่ว่า บุคลากรกรมาฯ ยังไม่พร้อมในการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ แต่ข้อมูลผลการวิจัยที่ได้จากผู้ปฏิบัติงาน กลับพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสายงานด้านการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมาฯ มีความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติงานด้านการใช้สื่ออยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของบุคคลในการใช้สื่อดังที่ Roger (2003) อธิบายว่า บุคคลจะมีพฤติกรรมการแสดงออกแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ ที่แตกต่างกัน และสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ

อาจกล่าวได้ว่า ถ้าบุคคลมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ย่อมส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ีตรวมทั้งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อค้นพบที่น่าหยิบยกมาอภิปรายอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การเลือกประเภทสื่อเพื่อนำมาใช้ในกิจการของกรมฯ ซึ่งสื่อแต่ละประเภทก็มีคุณลักษณะและการทำหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สื่อมวลชน อันได้แก่ สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ยังคงเป็นเครื่องมือหลักที่ใช้เพื่อการเผยแพร่นโยบายและภารกิจของรัฐบาลสู่ประชาชนมากกว่าการใช้สื่ออื่น ๆ ข้อค้นพบนี้อาจจะเป็นเพราะ สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์สามารถแพร่กระจายข่าวสารไปได้กว้างไกล เข้าถึงประชาชนได้เป็นจำนวนมาก โดยกรมฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณของประเทศเพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและนโยบายของรัฐบาลสู่ประชาชน นอกจากนี้ จากผลการวิจัย พบว่า สื่อออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นหลัก นั้นแสดงให้เห็นว่า สื่อวิทยุและโทรทัศน์มีข้อจำกัดโดยไม่สามารถตอบสนองประชาชนในรูปแบบการสื่อสารสองทาง ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือระหว่างกรมฯ และประชาชนได้ทันที ซึ่งงานวิจัยนี้ค้นพบและชี้ให้เห็นว่า สื่อออนไลน์เข้ามาเสริมสิ่งที่สื่อหลักไม่สามารถทำได้ คือ การโต้ตอบกับผู้รับสารอย่างทันทีทันใดและสามารถทำได้ตลอดเวลา มากไปกว่านี้ สื่อกิจกรรม พบว่า เป็นสื่อที่สามารถมอบความสุขให้กับประชาชนได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ นั่นก็เพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชน และเชื่อมความสัมพันธ์กับประชาชนให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นซึ่งคุณลักษณะทั้งหมดที่กล่าวมานี้ สื่อกิจกรรมจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เข้ามาเสริมการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ของกรมฯ ให้มีประสิทธิภาพในยุคภูมิทัศน์ประเทศไทย 4.0 และ หนึ่งในวัตถุประสงค์สำคัญของงานวิจัยนี้ คือ แบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของกรมฯ ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0 อธิบายได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้ ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0 (ภายในองค์กร)

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า แบบแผนนี้เป็นแบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ (ภายในองค์กร) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้บริหารไปยังผู้ปฏิบัติการกรมฯ ในเรื่องการบริหารงาน ได้แก่ วิธีดำเนินงาน บุคลากร เงิน และ อุปกรณ์ โดยใช้ช่องทางการสื่อสาร Online และ On Ground เท่านั้น

ภาพที่ 2 แบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้
ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0 (ภายนอกองค์กร)

จากภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า แบบแผนนี้เป็นแบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ (ภายนอกองค์กร) เป็นการสื่อสารระหว่างกรมฯ ไปยังประชาชน เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารนโยบายรัฐบาล และสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยใช้ช่องทางการสื่อสาร On Air Online และ On Ground ทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาจะช่วยอธิบายสถานการณ์ภาพของความพร้อมของกรมประชาสัมพันธ์ (กรมฯ) ในด้านสื่อในภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเป็นประโยชน์ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญและบรรลุวัตถุประสงค์การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ในบริบทประเทศไทย 4.0 อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 กรมฯ ควรตระหนักถึงอุปสรรคและปัญหาในความพร้อมด้านการใช้สื่อให้เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งต่อไป ควรนำแบบแผนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของกรมฯ ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อยุคดิจิทัลในบริบทประเทศไทย 4.0 ไปศึกษากับองค์กรอื่น ๆ เพื่อเป็นการยืนยันประสิทธิภาพของแบบแผนฯ และนำมาพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Asawadondecha, K. (2011). *Media and tools for public relations*. 2nd ed. Bangkok:

Chulalongkorn University Press. (in Thai)

Berlo, D. K. (1960). *The Process of Communication*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

- Birama, A., Ronald, L., Ivy, B. and Mbayang, N. (2017). *The individual and contextual determinants of the use of telemedicine: A descriptive study of the perceptions of Senegal's physicians and telemedicine projects managers*. [Online]. Retrieved July 3, 2019, from: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0181070>.
- Candace, H. (2017). *PR and Marketing Trends: What the Changing Media Landscape Means for Brands*. [Online] Retrieved July 17, 2019, from: <https://www.meltwater.com/blog/pr-and-marketing-trends-what-the-changing-media-landscape-means-for-brands>.
- Creswell, J. W., and Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. California: Sage Publishing.
- Division of Research Management and Educational Quality Assurance, Institute for Knowledge. (2017). *Thailand 4.0*. [Online]. Retrieved June 13, 2018, from: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>. (in Thai)
- Gulick, L. and Urwick, L. (1937). *Paper on the Science of Administration*. New York: Institute of Public Administration.
- Kleechaya, P. (1999). *Indicators for public relations performance evaluation in Thailand*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Communication Arts. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Lewis, P. V. (1980). *Organization Communication: The Essence of Effective Management*. 2nd ed. Ohio: Grid Publishing.
- Mansiri, P. (2016). *Public Relations Principles and Strategies 4.0*. [Online]. Retrieved June 13, 2018, from: http://www.prd.go.th/download/article/article_20171224103515.pdf. (in Thai)
- Nimngern, S. (2018). *Generation and behavior of receiving news via various media*. [Online]. Retrieved March 27, 2019, from: http://www.prd.go.th/download/article/article_20180904112336.pdf. (in Thai)
- Online managers. (2019). *Olympics change the world Japan mobilizes high-tech technology Tokyo Games 2020*. [Online]. Retrieved July 3, 2019, from: <https://mgronline.com/sport/detail/9620000071913>. (in Thai)
- Personal Division of the Government Public Relations Department. (2015). *Personnel and system development*. [Online]. Retrieved March 5, 2019, from: <http://intranet.prd.go.th>. (in Thai)

- Phimolsin, P. (2008). *Research for public relations*. 6th ed. Bangkok: Thammasat University Press. (in Thai)
- Phongsanit, S. (2014). *The effectiveness of media relations of Sisaket Provincial Administrative Organization*. Thesis of the Degree of Master in Communication Arts. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Phukkasawat, A. (2015). *The Development of Innovative Strategic Public Relations via Online Social Media of the Private Sectors in Thailand*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Communication Arts and Innovation. Bangkok: National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations*. 5th ed. New York: The Free Press.
- Sawatburee, O. (2012). *Behavior and communication in the organization*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Thephasadin Na Ayutthaya, W. (2017). *Digital Disruption*. [Online]. Retrieved Oct 23, 2019, from: <https://www.senate.go.th>. (in Thai)
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications.

รูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ

ธนิศา ทองมา^{1,*}, ไชยา ยิ้มวิไล²

^{1,2}หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Received: 27 December 2019

Revised: 13 May 2020

Accepted: 14 May 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ และ (3) ศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ภาคเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods Research) ตัวอย่าง คือ ทหารผ่านศึกที่รับบริการสวัสดิการจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก จำนวน 398 คน และตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 17 คน ประกอบด้วย หัวหน้าสำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกหรือตัวแทน และผู้มารับบริการสวัสดิการทหารผ่านศึกในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ วิสัยทัศน์ผู้บริหาร การกำหนดนโยบายองค์กร ทัศนคติผู้ปฏิบัติงาน การจัดสรรงบประมาณ คุณลักษณะหน่วยปฏิบัติ อัตรากำลังของหน่วยปฏิบัติ ระบบการบริหารงาน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการ และปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ นโยบายภาครัฐ เจือ้นไขทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม มีผลต่อการการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพื้นที่ภาคเหนือ อยู่ในระดับสูงมาก ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก คือ ระบบการให้บริการสวัสดิการมีขั้นตอนที่สลับซับซ้อนและล่าช้า แนวทางแก้ไข คือ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานไม่จำเป็นออก ใช้แนวทางการบริหารภาคเอกชนมาปรับใช้ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการ รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม คือ ทหารผ่านศึกเข้ารับบริการ โดยยื่นบัตรประชาชนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทำการบันทึกประวัติลงในระบบคอมพิวเตอร์ แล้วสามารถใช้สิทธิ์ต่าง ๆ ได้

คำสำคัญ: การจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก ทหารผ่านศึก เขตพื้นที่ภาคเหนือ

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: boobowboo@hotmail.com

A Model of Management of Veteran's Welfare of The War Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage of His Majesty The King in The Northern Region

Thanita Thongma^{1,*}, Chaiya Yimwilai²

^{1,2}Level of Study Doctor of Philosophy in Public Administration
Graduate College of Management, Sripatum University

Received: 27 December 2019

Revised: 13 May 2020

Accepted: 14 May 2020

ABSTRACT

This research aimed to study (1) factors affecting the management of veteran's welfare of the War Veterans Organization of Thailand under Royal Patronage of His Majesty the King in the Northern Region; (2) problems and obstacles in the management of veteran's welfare of the War Veterans Organization of Thailand under Royal Patronage of His Majesty the King in the Northern Region; and (3) the appropriate model of management of veteran's welfare of the War Veterans Organization of Thailand under Royal Patronage of His Majesty the King in the Northern Region. The data were collected by the mixed methods research technique. The samples were 398 war veterans who received the veteran's welfare from the War Veterans Organization of Thailand under Royal Patronage of His Majesty the King and a group of 17 research informants who provided in-depth information including heads or representatives of veteran's welfare offices and the service receivers of veteran's welfare in the Northern Region. Research findings revealed that the Organization's internal factors including executives' vision, organizational policy, staff's attitude, budget allocation, office attributes, staff manpower, operation system, work equipment and materials, staff's knowledge and ability, and operation efficiency, and external factors including government policy, economic condition, political factors, and social factors. Those factors affected three aspects of provision of the veteran's welfare in the Northern Region at the very high level. The problems and obstacles in managing welfare for veterans were the complicated and slow welfare service system. Suggested guidelines for problem solution included reduction of unnecessary work processes, application of the adjusted management approach in the private sector, and application of information technology system to improve the welfare management. The appropriate welfare management model was the one that operated by having the veterans simply show their personal ID cards to the officials in charge, who in turn, would file the record in the computer system. Doing so would allow the veterans to get access to all services available to them.

Keywords: Veteran's welfare, War Veterans Organization, War Veterans, Northern Region

*Corresponding Author; Email: boobowboo@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทหารผ่านศึกถือเป็นบุคคลสำคัญที่เสียสละเพื่อปกป้องประเทศชาติให้คงอยู่ และมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข การเสียสละของทหารผ่านศึกจึงสมควรได้รับการตอบแทนด้วยการดูแลช่วยเหลือ การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจึงเป็นเสมือนการตอบแทนที่สังคมมอบให้กลับคืน การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในประเทศไทย มีความเป็นมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลไทยได้ส่งกองกำลังทหารเข้าร่วมรบในสงครามมหาเอเชียบูรพา หลังสิ้นสุดสงครามแล้วทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในการไปร่วมรบครั้งนั้นถูกคำสั่งปลดประจำการ มีผลให้ทหารเหล่านี้สูญเสียหน้าที่การงานและผลตอบแทนทันที และส่งผลกระทบต่อเนื่องยังตัวทหารและครอบครัวให้ได้รับความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิตเพราะขาดรายได้ ขาดสวัสดิการจากที่เคยได้รับในขณะที่ยังเป็นทหารอยู่ ในขณะนั้นพลตรีถวัลย์ อารังนาวาสวัสดิ์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี มีดำริและมอบหมายให้กระทรวงกลาโหมพิจารณาดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ทหารที่ได้รับความเดือดร้อน กระทรวงกลาโหมจึงได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาหาแนวทางช่วยเหลือทหาร ในปี พ.ศ. 2486 กระทรวงกลาโหมได้จัดสรรงบประมาณหรือเงินอุดหนุนเพื่อสงเคราะห์ทหารกลุ่มนี้โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมเสนาธิการเป็นผู้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณในการสงเคราะห์ทหารกลุ่มนี้ ต่อมาการสงเคราะห์ทหารมีการขยายงานเพิ่มขึ้น จึงมีการพิจารณาว่า การดำเนินงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในรูปแบบคณะกรรมการไม่สามารถ จะทำให้การสงเคราะห์มีประสิทธิภาพได้ อีกทั้งโครงสร้างการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน ในปี พ.ศ. 2510 สภาทหารผ่านศึก สภากลาโหม และรัฐบาล ได้พิจารณาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติองค์การทหารผ่านศึก โดยได้ขยายการสงเคราะห์ให้ครอบคลุมไปถึงทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก ทหารนอกประจำการ และผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันประเทศ (Uthaipradit, 2013) การบริหารสภาทหารผ่านศึกมีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนนโยบาย และควบคุมกิจการทั่วไปขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก การบริหารสภาทหารผ่านศึก มีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนนโยบาย

ปัจจุบันจำนวนทหารผ่านศึกทั่วประเทศมีมากถึง 592,000 คน โดยกระทรวงกลาโหมได้จัดสรรเงินอุดหนุนในการดำเนินกิจกรรมและโครงการเป็นเงินจำนวน 2,267,377,400 บาท แบ่งออกเป็น (1) กิจกรรมการสวัสดิการสงเคราะห์และการอาชีวสงเคราะห์ จำนวน 1,748,913,300 บาท (2) กิจกรรมการให้บริการและการรักษาพยาบาล จำนวน 437,464,100 บาท (3) กิจกรรมการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ทหารผ่านศึกและทหารนอกประจำการ จำนวน 5,000,000 บาท และ (4) โครงการก่อสร้างที่พักอาศัยทหารผ่านศึกพิการทูพพลภาพหรือพิการ หมู่บ้านทหารผ่านศึก รามอินทรา จำนวน 76,000,000 บาท (The War Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage of His Majesty the King, 2019) ซึ่งมีสำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกดำเนินการครอบคลุมทั่วทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยแต่ละภูมิภาคจะมีจำนวนทหารผ่านศึกมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ในส่วนพื้นที่ภาคเหนือนั้นจำนวนทหารผ่านศึกมีจำนวนมากถึง 126,075 คน ซึ่งมีจำนวนทหารผ่านศึกมากกว่าพื้นที่อื่น สำนักงานสงเคราะห์ ทหารผ่านศึกและพื้นที่ให้การสงเคราะห์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือนั้น เป็นพื้นที่ครอบคลุมเขตภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง เป็นสำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเขต 7 หน่วย ทำหน้าที่ในการให้การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก รวมถึงทหารนอกประจำการที่มีภูมิลำเนาตามจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคเหนือ เพื่อให้ทหารกลุ่มนี้ได้รับการสงเคราะห์ได้สะดวกทั่วถึง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจะมีการจัดหน่วยงานที่มีโครงสร้างครอบคลุมทั่วพื้นที่ทั้งประเทศ แต่การบริหารงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์นั้น ยังมีระบบโครงสร้างการบริหารจัดการที่ยังใช้ระบบการบริหารจัดการภาครัฐแบบในอดีต (Rachakang, 2016) กล่าวคือ ไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารงานเบ็ดเสร็จ โดยอำนาจการตัดสินใจถูกควบคุมจากส่วนกลาง ไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารสู่หน่วยงานระดับภูมิภาค ทำให้มีผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกในพื้นที่ภาคเหนือจึงนำมาสู่คำถามในการวิจัยว่า การจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกในพื้นที่ภาคเหนือขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกคืออะไร สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกในพื้นที่ภาคเหนือมีอะไรบ้าง ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกในพื้นที่ภาคเหนือคืออะไร รวมทั้งมีรูปแบบและแนวทางการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกที่เหมาะสมในพื้นที่ภาคเหนือเป็นอย่างไร และในพื้นที่ภาคเหนือมีสำนักงานเขตมากแต่การบริหารจัดการยังขึ้นอยู่กับส่วนกลาง ประกอบกับการขาดบุคลากรปฏิบัติงานในการให้บริการระดับพื้นที่ ปัญหาความล่าช้าด้วยระบบ กระบวนการ และขั้นตอนต่างๆ ที่ซับซ้อนจึงส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
2. ศึกษากระบวนการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
4. ศึกษาแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ภาคเหนือ

ประโยชน์ที่ได้รับ

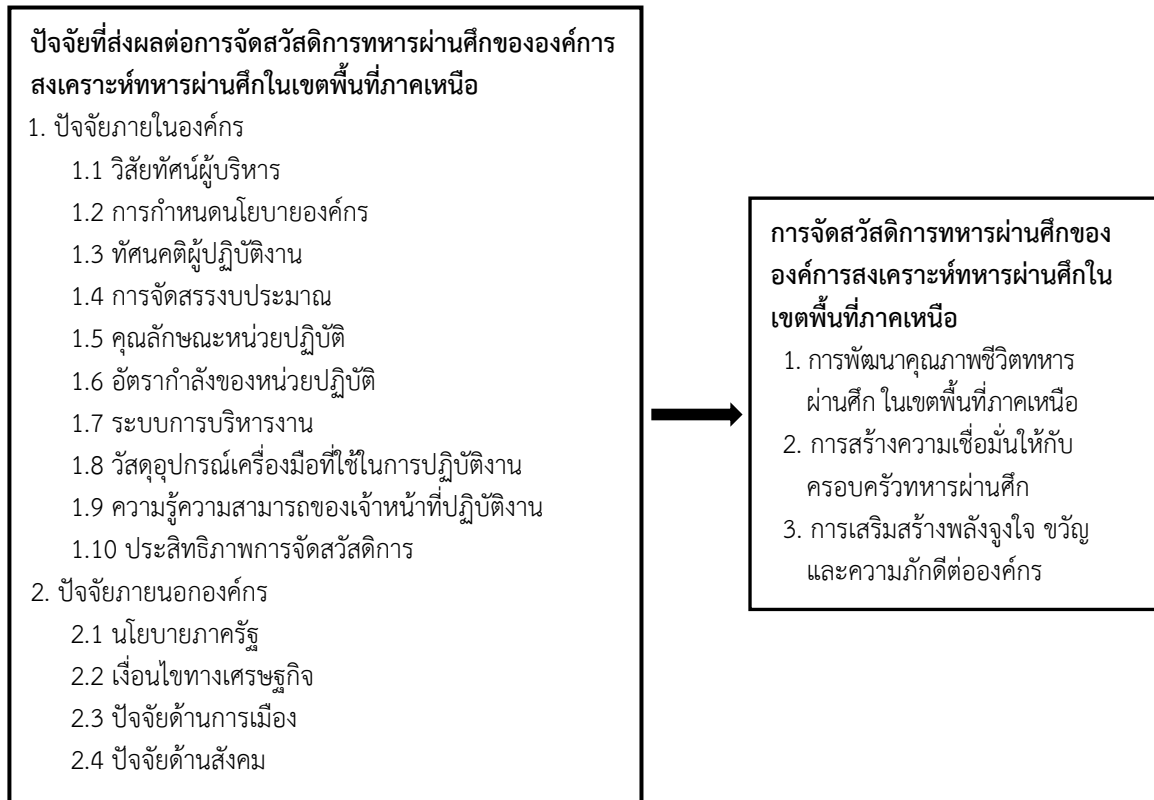
1. ได้รูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
2. ทราบถึงสถานการณ์ที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
3. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกและแนวทางการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
4. นำผลการวิจัย ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงนโยบายการปฏิบัติขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ได้
5. นำผลการวิจัยไปปฏิบัติ กำหนดรูปแบบและแนวทางในการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกให้ดีขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก ประกอบด้วย พระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการและสวัสดิการสังคม (Social Welfare) ซึ่งแบ่งสวัสดิการได้เป็น 5 ประเภท (Bangmo, 2002) คือ (1) สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ (2) สวัสดิการด้านการศึกษา (3) สวัสดิการด้านสังคมสงเคราะห์ (4) สวัสดิการด้านนันทนาการ และ (5) สวัสดิการด้านการสร้างความมั่นคง แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของ Schein (1970) สรุปประเด็นสำคัญดังนี้ ประสิทธิภาพของการ หมายถึง สมรรถนะ (Capacity) ขององค์การในการที่จะอยู่รอด (Survival) ปรับตัว (Adapt) รักษาสภาพ (Maintain) และเติบโต (Grow) ไม่ว่าองค์การนั้นจะมีหน้าที่ใดที่ต้องการให้ลุล่วง แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Anumanrachathon, 2006) สรุปประเด็นสำคัญดังนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความสามารถขององค์การในการนำเอาทรัพยากรทางการบริหารในองค์การให้สามารถปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการจัดหา ระเบียบวิธีการทำงานทั้งหลายเพื่อจะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายประสบผลสำเร็จ โดยต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนสามารถดำเนินการได้ ส่วนการศึกษาความคาดหวังและการได้รับจริงของคุณภาพสวัสดิการกรณีศึกษาทหารผ่านศึกพิการ (Chatwet, 2010) ผู้วิจัยนำมาศึกษาและสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่พิการของทหารผ่านศึกมีผลต่อระดับความคาดหวังคุณภาพสวัสดิการต่างกัน ส่วนอาชีพในปัจจุบันของทหารผ่านศึกมีผลต่อระดับการได้รับจริงของคุณภาพสวัสดิการต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความถดถอยพบว่าคุณพบว่า ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางสังคมความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคาดหวังของทหารผ่านศึกพิการ ส่วนผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและการได้รับจริงของคุณภาพสวัสดิการของทหารผ่านศึกพิการพบว่าแตกต่างกันโดยความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการได้รับจริงทุกด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อมาประกอบการออกแบบกรอบการศึกษา โดยนำหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ พระราชบัญญัติองค์การทหารผ่านศึก พ.ศ. 2510 แนวคิดการมีส่วนร่วม ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ และจากตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติตามหลักการทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ ที่มองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ ถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้นโยบายที่ฝ่ายการเมืองได้ตัดสินใจแล้วถูกนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งการนำหลักระเบียบวิธีวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยแบบพร้อมกัน (Convergent Parallel Design) (Creswell, 2013)

ประชากรและตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ทหารผ่านศึกในเขตพื้นที่ภาคเหนือ โดยศูนย์คอมพิวเตอร์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี 2560 มีจำนวนทั้งหมด 126,075 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี ผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดความคลาดเคลื่อน 5% ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 398 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก คือ หัวหน้าสำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกหรือตัวแทนจำนวน 7 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) และทหารผ่านศึกที่มารับบริการสวัสดิการทหารผ่านศึกในเขตพื้นที่

ภาคเหนือ จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) รวมจำนวนผู้ที่ให้ข้อมูลเชิงลึกทั้งหมดจำนวน 17 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

เครื่องมือวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ” ประกอบด้วย (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ผ่านศึกในพื้นที่ภาคเหนือ และ (2) ระดับการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของการวิจัย ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 ถึง 1.00 และตรวจสอบหาความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .94

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยทำการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลาที่กำหนดไว้ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 คน ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกในการดำเนินการนโยบายและแผนขององค์การทหารผ่านศึก คือ หัวหน้าสำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในเขตภาคเหนือ จำนวน 7 คน และกลุ่มตัวแทนผู้มารับบริการสวัสดิการทหารผ่านศึกเขตพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 10 คน และแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทหารผ่านศึกที่เข้ารับบริการสวัสดิการจากสำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 398 คน โดยผู้วิจัยทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้กับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติดังนี้

1.1 สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อการอธิบายถึงลักษณะของข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยใช้วิธีแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้ข้อมูลวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบด้านข้อมูล การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการทบทวนข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะหน่วยปฏิบัติส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกมากที่สุด และปัจจัยด้านการเมืองส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกลดน้อยที่สุด
2. การจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตทหารผ่านศึก ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับครอบครัวทหารผ่านศึก และการเสริมสร้างพลังใจ ขวัญและความภาคภูมิใจต่อองค์กร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับของจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพื้นที่ภาคเหนือ

การจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	อันดับที่
การพัฒนาคุณภาพชีวิตทหารผ่านศึก	4.03	0.65	มาก	1
การสร้างความเชื่อมั่นให้กับครอบครัวทหารผ่านศึก	3.92	0.72	มาก	2
การเสริมสร้างพลังใจ ขวัญและความภาคภูมิใจต่อองค์กร	3.37	0.71	ปานกลาง	3
รวม	3.77	0.50	มาก	

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการ ($r = .725$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการจัดสรรงบประมาณ ($r = .670$) และปัจจัยด้านการกำหนดนโยบายองค์กร ($r = 0.659$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกกับผลการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพื้นที่ภาคเหนือ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก	ผลการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก (r)
ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	.552*
การกำหนดนโยบายองค์กร	.659*
ทัศนคติผู้ปฏิบัติงาน	.649*
การจัดสรรงบประมาณ	.670*
คุณลักษณะหน่วยปฏิบัติ	.655*
อัตรากำลังของหน่วยปฏิบัติ	.589*
ระบบการบริหารงาน	.628*
วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	.616*
ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน	.566*
ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการ	.725*
นโยบายภาครัฐ	.654*

ตารางที่ 2 (ต่อ)

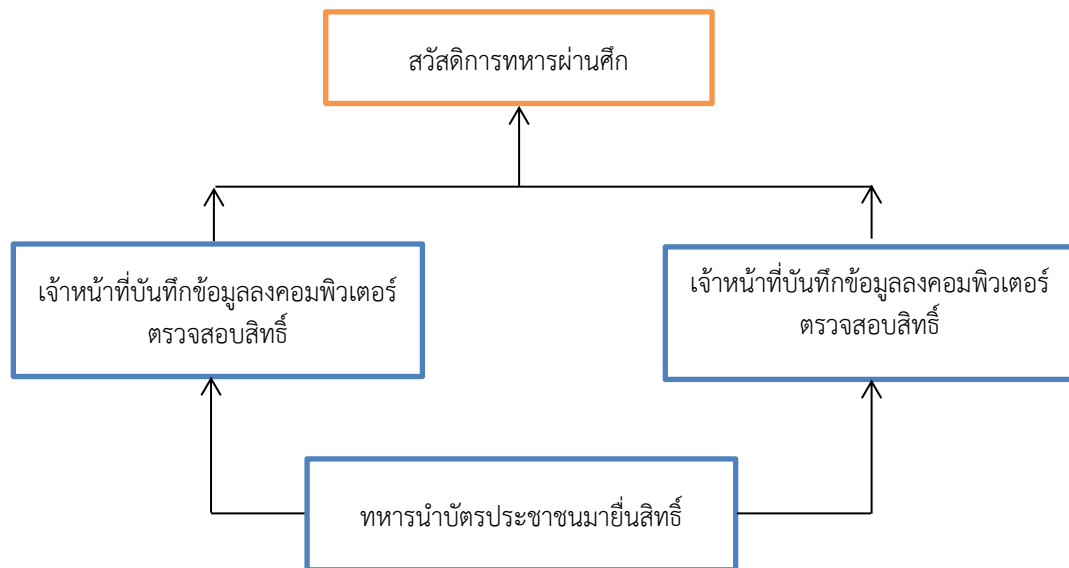
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก	ผลการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก (r)
ปัจจัยด้านการเมือง	.545*
เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	.599*
ปัจจัยด้านสังคม	.650*
การพัฒนาคุณภาพชีวิตทหารผ่านศึก	.505*
การสร้างเชื่อมั่นให้กับครอบครัวทหารผ่านศึก	.280*
การเสริมสร้างพลังใจ ขวัญและความภาคภูมิใจ	.328*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก พบว่า ปัญหาสำคัญที่เกิดจากการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกในเขตพื้นที่ภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ปัญหาสวัสดิการทหารผ่านศึกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร คือ การให้บริการของหน่วยงานมีขั้นตอนหลายขั้นตอน การพิจารณาอนุมัติมีความล่าช้า ระบบการทำงานที่ไม่ทันสมัยต่อยุคสมัยในปัจจุบัน ระยะเวลาในการรอคอยนานและไม่มีการกำหนดระยะเวลาชัดเจน การกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของทหารผ่านศึกผู้มารับบริการได้ ปัญหาการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับทหารผู้มารับบริการ การขาดให้ความรู้ในเรื่องระเบียบขั้นตอนในการเข้ารับบริการ ดังนั้น การลดขั้นตอนและลดกฎระเบียบการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล จึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ซึ่งถ้ามีการลดขั้นตอนให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้สะดวก รวดเร็ว ผู้รับบริการก็มีความพึงพอใจที่มารับบริการ (2) ปัญหาการจัดสวัสดิการที่เป็นปัญหาต่อผู้รับบริการ คือ ทหารผ่านศึกที่มารับบริการส่วนใหญ่ จะการขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ กฎระเบียบต่างๆ เมื่อไม่เข้าใจระเบียบขั้นตอนหรือขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติ จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับบริการมาก ทำให้การมารับบริการเกิดความล่าช้า สับสน ไม่รู้เรื่อง จึงทำให้ต้องเสียเวลาในการรอคอย นอกจากนี้ปัญหาคืออีกประการหนึ่งของผู้รับบริการคือ ปัญหาการไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยของผู้รับบริการเอง จึงทำให้พลาดโอกาสหรือไม่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสิทธิประโยชน์ของตนเอง ดังนั้นการนำปัญหาที่ประสบมาเสนอในที่ประชุมเสนอแนวทางแก้ไขร่วมกัน วิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระดับองค์กรและระดับกลุ่มผู้รับบริการ รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อเป็นการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

5. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก จากข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถวิเคราะห์ได้ว่า โดยหลักการแล้ว การจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกในเขตพื้นที่ภาคเหนือที่ผ่านมา นั้น กลุ่มทหารผ่านศึก และผู้ให้บริการสวัสดิการ มีการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่องค์กรได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด แต่รูปแบบการจัดสวัสดิการ คือ ทหารผ่านศึกที่ไปใช้บริการจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ตั้งแต่การยื่นเอกสาร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตรวจเอกสาร เมื่อเอกสารครบ มีการตรวจสอบเอกสาร รับรองเอกสารจนครบ แล้วเข้าสู่กระบวนการรับสวัสดิการต่าง ๆ ได้ โดยแต่ละขั้นตอนในการทำแล้วจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการนาน ดังนั้น รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมนั้น ผู้บริหารมองว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นทิ้ง โดยลักษณะหรือรูปแบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกที่

เหมาะสมและสามารถทำได้ คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในหน่วยงาน การใช้เทคโนโลยีแทนเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการลดภาระเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้น้อยลง ช่วยลดกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความล่าช้า เมื่อใช้ระบบเทคโนโลยีแทนคนทำงาน จะทำให้สามารถจัดระบบสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ภาคเหนือ

จากภาพที่ 2 แสดงถึงการพัฒนาารูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ภาคเหนือ แนวทางการปฏิบัติ คือ ทหารผ่านศึกที่เข้ามาใช้บริการยื่นบัตรประชาชนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีการบันทึกประวัติลงในระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อมีการบันทึกประวัติลงในระบบเรียบร้อยแล้ว สามารถใช้สิทธิ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องยื่นเอกสารทุกครั้ง และการใช้ระบบเทคโนโลยีมาช่วย สามารถใช้ฐานข้อมูลประวัติต่าง ๆ ได้ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ลดขั้นตอนการทำงานให้มีความกระชับ ประหยัดเวลา ทั้งผู้มารับบริการและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจด้วย ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การเปลี่ยนระบบราชการที่เน้นระเบียบและขั้นตอน ไปสู่การบริหารราชการแบบใหม่ที่เน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบ รวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงาน โดยเฉพาะการใช้หลักการเน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน และเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด

อภิปรายผล

1. การให้สวัสดิการทหารผ่านศึกที่สร้างความพึงพอใจให้กับทหารผ่านศึกส่วนใหญ่ ได้แก่ สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล การสงเคราะห์การศึกษาบุตร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Yatha (2010) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินสวัสดิการที่ได้รับหลังเกษียณของข้าราชการทหารนอกประจำการมณฑลทหารบกที่ 33 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสวัสดิการต่าง ๆ มากที่สุด คือ สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล รองลงมา ได้แก่ บำนาญ พิเศษทุพลภาพ และบำเหน็จการดำรงชีวิต จะเห็นได้ชัดว่า สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลเป็นสวัสดิการที่ทหาร

ผ่านศึกษาส่วนใหญ่จำเป็นต้องได้รับมากที่สุด เพราะเป็นสวัสดิการที่ช่วยลดความเดือดร้อนและความวิตกกังวลในเรื่องสุขภาพ จึงเป็นการให้สวัสดิการที่ทำให้ทหารผ่านศึกและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รู้สึกไม่เป็นการของสังคม ความมั่นคงในชีวิตดีขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบระดับขั้นกับความพึงพอใจต่อสวัสดิการที่ได้รับพบว่า ความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับของนายทหารนอกประจำการโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับความพึงพอใจในแต่ละประเภทของสวัสดิการพบว่าความพึงพอใจในสวัสดิการประเภทบำนาญปกติ และประเภทบำนาญดำรงชีพของนายทหารนอกประจำการในแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนายทหารระดับชั้นสัญญาบัตร มีความพึงพอใจในบำนาญปกติ และบำเหน็จการดำรงชีพมากกว่านายทหารระดับชั้นประทวน ส่วนปัญหาในการปรับปรุงสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกื้อกูล พบว่า นายทหารนอกประจำการส่วนใหญ่เห็นว่าสวัสดิการด้านตัวเงินที่ได้รับ ได้แก่ บำนาญปกติ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ บำเหน็จดำรงชีพ เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำเหน็จบำนาญ ไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและไม่คุ้มค่า ไม่เป็นธรรม และไม่เหมาะสม เมื่อเทียบกับหน้าที่ที่ปฏิบัติ

3. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก คือ ปัญหาด้านระเบียบ กฎเกณฑ์ ขั้นตอนในการจัดสวัสดิการที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน และใช้เวลานาน ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมนั้น จึงควรนำระบบการบริหารภาครัฐแนวใหม่มาปรับใช้กับระบบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก เพื่อให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวทางการแก้ไข คือ หน่วยงานหรือองค์กรจำเป็นต้องลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น หรือนำระบบเทคโนโลยีมาใช้แทนทรัพยากรบุคคลในองค์กร เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับ Boonyai (2016) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการกระบวนการด้านสวัสดิการและด้านสิทธิประโยชน์ของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ควรลดขั้นตอนในการเบิกจ่าย และควรมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักและข้าราชการตำรวจที่มาขอใช้สิทธิในสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ให้ถูกต้อง ซึ่งเป็นปัญหาที่มีลักษณะเหมือนกับการใช้บริการสวัสดิการของทหารผ่านศึก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการผลักดันให้เกิดนโยบายด้านการสนับสนุนงบประมาณค่ารักษาพยาบาล เพื่อให้คุณภาพชีวิตทหารผ่านศึกดีขึ้น มีกิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพให้กลุ่มทหารผ่านศึกผู้พิการให้มีรายได้ต่อเนื่อง ยั่งยืน ซึ่งรัฐบาลควรมีกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.2 หน่วยงานหรือองค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึกควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพให้สูงขึ้น เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ กำหนดนโยบายการลดขั้นตอนการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก โดยนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาปรับใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร

1.3 ภาครัฐจะต้องผลักดันให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือกลุ่มทหารผ่านศึกอย่างจริงจังมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัยและนวัตกรรมในการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึก ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นสิทธิประโยชน์ได้สะดวก รวดเร็วและ

ภาคประชาชนให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือ แสดงความคิดเห็นต่อการทำกิจกรรมของภาครัฐและเอกชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือทหารผ่านศึกซึ่งเป็นกลุ่มที่เสียสละเพื่อชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศให้มากขึ้น เพื่อเป็นการต่อยอดงานวิจัยที่นำไปสู่การศึกษาเปรียบเทียบการจัดสวัสดิการทหารผ่านศึกของไทยกับต่างประเทศว่ามีความเหมือนและต่างกันอย่างไร เพื่อนำไปสู่การไปปรับใช้กับประเทศไทยหรือเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดสวัสดิการระหว่างเขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับใช้ ปรับปรุง พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Anumanrachathon, M. (2006). *public policy: Concept Process and analysis*. 2nd ed. Chiang Mai: Khanuengniji Press. (in Thai)
- Bangmo, S. (2002). *Organization and Management*. Bangkok: Wittayaphat Press. (in Thai)
- Boonyai, J. (2016). *Welfare and Benefit Process Management of Pathum Thani Provincial Police*. Independent Study for the Degree of Master of Public Administration Program. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)
- Chatwet, N. (2010). *Expectation and Actuality of Welfare Quality: A Case Study of Handicapped Veterans*. Thesis of the Degree of Master of Public Administration Program. Bangkok: Sripatum University. (in Thai).
- Creswell, J. W. (2013). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage publications.
- Rachakang, Y. (2016). *The study of Structural System in Providing Assistance Between the War Veterans Organization of Thailand under Patronage of His Majesty the King and U.S. Department of Veterans Affairs*. Independent Study for the Degree of Master of Political Science (Public Affairs) Executive Program. Bangkok: Thammasat University. (in Thai).
- The War Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage of His Majesty the King. (2019). *Budget for Fiscal year of 2019*. (in Thai)
- Uthaipradit, S. (2013). *Veterans Administration*. Bangkok: Veterans Council. (in Thai)
- Yatha, A. (2010). *An Evaluation of the Welfare and Pension Benefits of Retired Soldiers in 33rd Precinct Royal Thai Army Kawila Camp, Chiang Mai Province*. Independent Study for the Degree of Master of Public Administration Program. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai).

บทเรียนรู้ด้านต้นทุน และการต่อยอดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านนาต้นจั่น ในจังหวัดสุโขทัย

พิมพ์ระวี ไรจน์รุ่งสัจย์^{*1}, กลุ่มกรีน เอนเนอร์จี (LFC 10)²

¹สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

²กลุ่มผู้เข้ารับการอบรม “ผู้นำ นำนการเปลี่ยนแปลง” กลุ่ม กรีน เอนเนอร์จี มูลนิธิสยามชีฟ

Received: 9 November 2019

Revised: 4 March 2020

Accepted: 4 March 2020

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการเรื่องนี้ นำเสนอองค์ความรู้จากการลงพื้นที่ศึกษาด้านการท่องเที่ยวชุมชน บ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยนำเสนอต้นทุนสามห่วงที่ชุมชนมีคือ ต้นทุนด้านผู้นำ ต้นทุนทางสังคมและต้นทุนจากภายนอก ซึ่งเชื่อมโยงกับมิติการพัฒนาในมิติสามห่วง คือมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งนำเสนอแนวทางการพัฒนาต่อยอดโดยใช้หลักการ สเกลลิง อัฟ, สเกลลิง เอ้าท์ และ สเกลลิง ดีฟ เพื่อสามารถถอดบทเรียนเพื่อการต่อยอดพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านนาต้นจั่น และการนำบทเรียนที่เรียนรู้จากภายในชุมชนแห่งนี้ ในมุมมองของความสำเร็จไปต่อยอดเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนที่สนใจที่จะดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนได้ต่อไป ซึ่งเนื้อความของบทความวิชาการนี้ได้รับรวบรวมมาจากการสังเคราะห์ โดยการลงพื้นที่ศึกษาในการอบรม “ผู้นำ นำนการเปลี่ยนแปลง” โดยกลุ่ม กรีน เอนเนอร์จี ซึ่งจัดโดยมูลนิธิสยามชีฟ ในเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม 2562

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชน ต้นทุน ผู้นำ

^{*}ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: pimstudy@yahoo.com

Lesson Learned of Capitals and Extending Community Based Tourism at Ban Na Ton Chan in Sukhothai Province

Pimrawee Rocharungsat^{*1}, Green Energy Group (LFC 10)²

¹Tourism and Hotel Division, Humanities and Social Sciences Faculty,
Phetchaburi Rajabhat University

²Participants of “Leadership for Change” Training, Green Energy Group,
Right Livelihood Foundation

Received: 9 November 2019

Revised: 4 March 2020

Accepted: 4 March 2020

ABSTRACT

This academic article presents knowledge obtained from the fieldtrip to study community tourism at Ban Na Ton Chan, Ban Tuek sub-district, Si Satchanalai district, Sukhothai province. The case was analyzed based on structure of the three capitals that the community had which were the leadership capital, social capital, and external capital. Then the capitals were linked to the three community development dimensions which were the economic dimension, social dimension, and resource and environmental dimension. This article also proposes guidelines for further development using the principles of scaling up, scaling out and scaling deep in order to be able to take lessons learned for further tourism development within Ban Na Ton Chan community. Also, the success lessons learned from this community could be an example for communities interested in further development of tourism in their own area. The contents of this academic article had been compiled from synthesis by the fieldtrips to the study area by members of the Green Energy Group who participated in the Training Program on "Leadership for Change" which was organized by the Right Livelihood Foundation from September to October 2019.

Keywords: Community tourism, Capital, Leader

^{*} Corresponding Author; Email: pimstudy@yahoo.com

บทนำ

บ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนดั้งเดิมที่อพยพมาจากเมืองเหนือ และเมืองลับแล ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาเหนือ เพราะมีต้นจั่นขึ้นอยู่มากจึงได้ชื่อว่า “บ้านนาต้นจั่น” หมู่บ้านนี้ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักดีด้านหมู่บ้านการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ซึ่งทฤษฎีในการจัดการด้านการท่องเที่ยวชุมชนให้สำเร็จนั้น ชุมชนจะต้องมีต้นทุนในการดำเนินการสนับสนุน อย่างน้อย 3 เรื่อง คือ ต้นทุนด้านผู้นำ ต้นทุนทางสังคม และต้นทุนการสนับสนุนจากภายนอก (Sricharumedhiyan et al., 2017; Wongsiri, 2019; Koonchaimang, 2019) จากหลักการดังกล่าวจึงนำกรณีศึกษาจากบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มาเป็นกรณีนำเสนอเพื่อการเรียนรู้ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอต้นทุนสามห้วงดังกล่าวที่ชุมชนมี เชื่อมโยงกับมิติการพัฒนาในมิติสามห้วง คือมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และนำเสนอแนวทางการพัฒนาต่อยอดสำหรับชุมชนบ้านนาต้นจั่น และการนำบทเรียนที่เรียนรู้จากภายในชุมชนแห่งนี้ ในมุมมองของความสำเร็จไปต่อยอดเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนที่สนใจที่จะดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนต่อไป ซึ่ง World Tourism Organization (2004) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่ควรคำนึงถึงความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมว่า (1) ควรเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมที่สุด รักษาระบบนิเวศ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (2) ควรเคารพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น อนุรักษ์ความเป็นอยู่ มรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของประเพณี และ (3) ควรเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ดำเนินการได้ในระยะยาว การจัดหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการกระจายความเป็นธรรมในการได้รับรายได้ และบริการสังคมสำหรับคนในชุมชนท้องถิ่น

เหตุผลในการคัดเลือกบ้านนาต้นจั่นเนื่องจากเป็นชุมชนต้นแบบซึ่งได้รับการพิจารณาโดยมูลนิธิ สัมมาชีพ อีกทั้งเป็น 1 ใน 2 ของหมู่บ้านโฮมสเตย์ในประเทศไทย ที่ได้รับรางวัล PATA Gold Awards 2012 ประเภทการอนุรักษ์ภูมิปัญญา จากสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ข้อมูลที่นำเสนอได้มาจากการศึกษาจากเอกสาร และจากการถอดบทเรียนจากการลงศึกษาพื้นที่จริง ซึ่งเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและใช้กระบวนการประชุมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยผู้ร่วมวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากกลุ่ม Green Energy จำนวน 20 คน ที่เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรผู้นำ นำการเปลี่ยนแปลง (ปฏิบัติการที่ฐานราก) จัดโดยมูลนิธิสัมมาชีพ ระหว่างเดือนกันยายนถึงตุลาคม 2562

ต้นทุนด้านผู้นำ

ในชุมชนบ้านนาต้นจั่นแห่งนี้ เกิดความสำเร็จทางด้านการท่องเที่ยวในชุมชนได้ เนื่องจากมีผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ชัดเจนของชุมชนนี้ คุณแม่เสงี่ยม แสงสว่าง ผู้ก่อตั้งกลุ่มโฮมสเตย์บ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ได้กล่าวถึงความเป็นมาของแนวความคิด การดำเนินงาน อุปสรรค และความสำเร็จของชุมชนด้านการท่องเที่ยว คือในปี 2534 แม่เสงี่ยมได้รวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และต่อมาได้รวมกลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้านจัดทำโต๊ะจีน เพื่อหารายได้ ในปี 2541 ได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน จัดตั้งกลุ่มทอผ้าหมักโคลนจนกระทั่งกลุ่มทอผ้าหมักโคลนได้รับรางวัลจากภาครัฐ ทำให้แม่เสงี่ยมได้ไปศึกษาดูงานโฮมสเตย์ต้นแบบและ OTOP ต้นแบบที่ประเทศญี่ปุ่น ในปี 2547 เมื่อไปศึกษาดูงานแล้วแม่เสงี่ยมมีความคิดว่าอยากจะพลิกฟื้นบ้านนาต้นจั่นให้เป็นโฮมสเตย์ เพื่อให้ชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้ มีความรักความสามัคคีอยู่กันอย่าง

เอื้ออาทรและที่สำคัญอยากให้ลูกหลานกลับมาช่วยกันก่อเกิดกิจกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ โดยเริ่มแรกแม่เสี้ยมได้มาชักชวนเพื่อนบ้าน ให้ร่วมกันทำโฮมสเตย์ แต่ทุกคนไม่ร่วมด้วยเพราะในหมู่บ้านไม่มีความพร้อมในหลายด้าน แต่แม่เสี้ยมมีความคิดที่ตรงกันข้าม แม่เสี้ยมเห็นว่า “เราไม่ต้องจัดเตรียมอะไร เราแสดงให้นักท่องเที่ยวเห็นและสัมผัสได้ในสิ่งที่เรามี” แม่เสี้ยมจึงทำโฮมสเตย์ที่บ้านตนเองเป็นที่แรกโดยระยะแรกใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก โดยเริ่มแรกยังไม่มียานพาหนะเข้ามาเข้าพัก แม่เสี้ยมจึงใช้วิธีการออกบ้านขายของร่วมไปกับกลุ่มราชการ และประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ของบ้านตนเอง แม่เสี้ยมกล่าวว่า “อยากแค่ให้มีคนมาท่องเที่ยวที่บ้านฉัน ให้คนรู้ว่าบ้านนาต้นจันทน์มีโฮมสเตย์” ซึ่งระยะแรกมีความยากลำบากมาก ต่อมาเกิดกระแสการบอกปากต่อปากจากกลุ่มนักศึกษาที่มีอาจารย์พาเข้ามาพัก เพื่อทำโครงการร่วมกับชุมชน จนระยะเวลา 5 ปีผ่านไป พ.ศ. 2551 ชาวบ้านที่เคยปฏิเสธก็เริ่มที่จะเข้าร่วมด้วย จนกระทั่งปัจจุบันมีโฮมสเตย์บ้านนาต้นจันทน์แล้วจำนวน 26 หลังคาเรือน เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากความมุ่งมั่น อดทน และพิสูจน์ด้วยหัวใจอันเด็ดเดี่ยว ต่อสู้มา ของคุณแม่เสี้ยม แสงสว่าง

ภาพที่ 1 คุณแม่เสี้ยม แสงสว่าง

จากต้นทุนทางผู้นำของชุมชนบ้านนาต้นจันทน์ จะเห็นความเป็นต้นแบบผู้นำของ “คุณแม่เสี้ยม แสงสว่าง” ซึ่งเป็นผู้นำที่ดีตามคุณสมบัติดังนี้ (1) มีความรู้ (Knowledge) (2) มีความริเริ่ม (Initiative) (3) มีความกล้าหาญและความเด็ดขาด (Courage and Firmness) (4) มีมนุษยสัมพันธ์ (Human relations) (5) มีความยุติธรรมและซื่อสัตย์สุจริต (Fairness and Honesty) (6) มีความอดทน (Patience) (7) มีความตื่นตัว (Alertness) (8) ความภักดี (Loyalty) และ (9) มีความสงบเสถียรไม่ถือตัว (Modesty)

ต้นทุนทางสังคม

จากการลงพื้นที่ศึกษา บ้านนาต้นจันทน์ ตำบลบ้านดึก อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย สามารถเห็นถึงเรื่องของทุนทางสังคมอย่างชัดเจน กล่าวคือ

1. ภูมิปัญญาของคนท้องถิ่น คนรุ่นเก่ามีการประยุกต์วิถีความเป็นอยู่ และการดำรงชีพของคนในท้องถิ่น มาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ สถานการณ์ และสังคมได้เป็นอย่างดี เช่น ข้าวเป็็บ เพื่อให้ชุมชนมีอาหารทดแทนกล้วยเดี่ยวซึ่งหาทานได้ยากในสมัยก่อน ตักดาบาร์โหน เพื่อให้ลูกหลานในชุมชนได้ออกกำลังกาย โดยการบังคับมือให้ตักดาสามารถเคลื่อนไหวได้

ตามที่ต้องการ หรือ ผ้าหมักโคลน เพื่อให้ผ้าทอที่เป็นสินค้าขึ้นชื่อของชุมชน ลดความแข็งกระด้าง เหมาะแก่การสวมใส่ เกิดจากการสังเกตเห็นว่าชายผ้านุ่งที่ติดโคลนเมื่อไปไถนา จะมีความนุ่มเป็นพิเศษ จึงนำกระบวนการหมักโคลนมาใช้

ภาพที่ 2 ผ้าหมักโคลน

ภาพที่ 3 ร้านขายข้าวเป็ป

ภาพที่ 4 ตุ๊กตาบาร์โหน

2. **ฐานทรัพยากรในพื้นที่** ด้วยลักษณะความเป็นป่าเขาของพื้นที่ จึงมีไม้หลายชนิดที่นำมาใช้ประโยชน์และผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายได้ เช่น ไข่ซาง เป็นไม้ที่มีมากในพื้นที่ เนื้อไม้นำมาทำตะเกียบ ไม้จิ้มฟัน ไม้บาร์บีคิว ส่งขายได้ตลอดทั้งปี ส่วนปล้องที่เหลือทิ้ง ยังนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับประกอบอาหารได้

จุดชมวิวยักษ์ตันไฮ สามารถมองเห็นทัศนียภาพด้านล่างได้กว้างไกล ชมทะเลหมอกที่เกิดขึ้นเกือบตลอดทั้งปี จิบกาแฟในกระบอกไม้ไผ่เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ และยังเป็นจุดยืนลูกไม้เพื่อการปลูกป่า สร้างความสนุกสนานแก่นักท่องเที่ยว ผลไม้ในชุมชนบ้านนาต้นจั่น เป็นผลไม้ที่มีรสดี เป็นที่ชื่นชอบของผู้บริโภค ทั้งทุเรียน เงาะ ลำไย สาลี่ ลองกอง มังคุด สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกในแต่ละปี โฮมสเตย์ เป็นเอกลักษณ์หนึ่งของชุมชนบ้านต้นจั่น แต่ละหลังมีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งจากความเป็นกันเองของเจ้าของบ้าน รสชาติอาหารที่เจ้าบ้านปรุงและจัดแต่งอย่างสวยงามด้วยวัตถุดิบธรรมชาติที่ปลูกในพื้นที่

3. ทูทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านนาต้นจั่น เป็นชุมชนที่อพยพมาจากเมืองเชียงใหม่ คือ บริเวณจังหวัด เชียงรายปัจจุบัน และเมืองลับแล อุดรดิตถ์ จึงมีการนำวัฒนธรรมพื้นถิ่นเดิมมาสืบสานในพื้นที่ เช่น การแต่งกายด้วย ผ้าชิ้นในงานสำคัญ ๆ ของชุมชน พิธีผูกขวัญหรือสูกขวัญต้อนรับผู้มาเยือน ที่สร้างความประทับใจแก่ผู้เข้าร่วมในพิธี

ภาพที่ 5 การจัดเตรียมอาหารของโฮมสเตย์

ภาพที่ 6 ชุมชนจัดพิธีผูกขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยว

ต้นทุนจากภายนอก

จากการลงพื้นที่ศึกษา บ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย สามารถวิเคราะห์ได้ว่าแม้ต้นทุนทางสังคมของชุมชนจะมีหลากหลาย แต่หากขาดต้นทุนจากภายนอกเข้ามาสนับสนุน ก็ไม่สามารถดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จที่โดดเด่นได้

จากบทเรียนหมู่บ้านนาต้นจั่น ด้านทุนสนับสนุนจากภายนอก จะเห็นจุดกำเนิดจากการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เริ่มต้นครั้งแรกจากกลุ่มออมทรัพย์ แม้ว่าการรวมกลุ่มในครั้งแรกจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ได้ช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องการรวมกลุ่มให้กับชุมชน หลังจากนั้นจึงมีการรวมกลุ่มขึ้นใหม่อีกครั้งในรูปของกลุ่มแม่บ้าน และได้พัฒนาเป็นกลุ่มทอผ้า โดยการสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน เมื่อกลุ่มทอผ้าเริ่มมีชื่อเสียง จึงพัฒนาไปสู่ชุมชนท่องเที่ยวด้วยการสนับสนุนของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมตามโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมชนบทเพื่อการท่องเที่ยว และมีหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุนการหาตลาด ความเข้มแข็งของชุมชนประกอบกับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ แห่ง ทำให้ทุนจากภายนอกเข้ามาในชุมชนอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นชุมชนที่พึ่งพาตัวเองได้ในที่สุด ซึ่งจากการวิเคราะห์ของกลุ่มผู้ลงพื้นที่ศึกษาได้พิจารณาว่าในเริ่มแรกนั้นแม้การรวมตัวเป็นกลุ่มออมทรัพย์จะยังไม่สำเร็จแต่เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งมีต้นทุนผู้นำที่เข้มแข็งไม่เปลี่ยนแปลง ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ดั้งเดิม แต่มีเพิ่มเติมมากขึ้นคือจากความอุทิศของชุมชนทำให้เป็นที่ประจักษ์แก่ภายนอกซึ่งทำให้เกิดต้นทุนจากภายนอกที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นจึงทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จ จะเห็นว่าทุนภายนอกสามารถแบ่งระดับการสนับสนุนได้เป็น 3 ระดับคือระดับเริ่มต้น ระดับกลาง และระดับการพัฒนาแล้วซึ่งชุมชนก็สามารถได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในทุกะดับแรงสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐภายนอกสามารถเป็นเสมือนมิตรที่สนับสนุนชุมชนได้ บนรากฐานเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ เอง

ตารางที่ 1 ระดับความสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่ชุมชนได้รับ

ระดับการช่วยเหลือ	หน่วยงาน	ทุนที่ได้รับ	รายละเอียด
ระดับเริ่มต้น	กรมการพัฒนาชุมชน	- เงินทุน 25,000 บาท - ความรู้	- สนับสนุนการยกระดับกลุ่มแม่บ้านให้เป็นกลุ่มทอผ้า - เทคนิคการทอผ้า การทำตลาด การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ระดับกลาง	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	- เงินทุน ล้านบาท 2 - ความรู้	สนับสนุนตามโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมชนบทเพื่อการท่องเที่ยว
	JBIC	- เงินทุน ล้านบาท 8.2 - ความรู้	- สร้างศูนย์แสดงสินค้าชุมชน - ฝึกอบรมการบริหารจัดการกลุ่มศึกษาดูงานการพัฒนาผลิตภัณฑ์หมู่บ้าน และการจัดการท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น
	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	การทำตลาด	เริ่มจากงานของดี 4 ภาค เพื่อนำเสนอผ้าหมักโคลน
ระดับการพัฒนาแล้ว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เงินทุน	ซื้อเครื่องดนตรีไทย
	สื่อมวลชน	การทำตลาด	- การเก็บตัวนางสาวไทย - การออกรายการ เช่น ทุงแสงตะวัน ตลาดสดสนามเป้า
	ธกส.	การทำตลาด	สั่งซื้อผ้าหมักโคลนแจกลูกค้า

มิติการยกระดับชุมชนด้วยเครื่องมือการท่องเที่ยวชุมชน

โดยภาพรวมจากการลงพื้นที่ และการศึกษาเอกสารสามารถสรุปการใช้การท่องเที่ยวชุมชนเพื่อยกระดับชุมชนใน 3 มิติคือ เชิง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ (Thongma, 2016 and APEC, 2000) กล่าวคือ ชุมชนบ้านนาต้นจั่นแห่งนี้ เริ่มต้นจากการพัฒนาสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนจากฐานราก โดยคนในชุมชนเอง เริ่มตั้งแต่ปี 2535 มาถึงปัจจุบัน จากจุดเด่นที่ชุมชนมีอยู่ในครอบครัว เช่น ผลิตภัณฑ์ผ้าหมักโคลน การหมักโคลนจากวัสดุธรรมชาติ เช่น แก่นไม้ ใบไม้ เปลือกไม้ จนทำให้ผ้านุ่ม และมีสีสวยแบบธรรมชาติ อาหารพื้นบ้านข้าวเปิบ หรือ ก๋วยเตี๋ยวพระร่วง อาหารพื้นถิ่น มรดกจากบรรพบุรุษ (“เปิบ” เป็นกริยาในภาษาเหนือแปลว่า “พับ”) ของเล่นตุ๊กตาบาร์โหน เป็นของเล่นของสมัยก่อน และบ้านพักโฮมสเตย์ ที่เป็นจุดเด่นของชุมชนบ้านนาต้นจั่น เป็นต้น

1. การพัฒนาชุมชนในมิติเศรษฐกิจ

การพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวในมิติของเศรษฐกิจนั้น เริ่มตั้งแต่ปี 2535 – 2541 ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของชุมชนที่อยู่ในการพัฒนา ตั้งแต่การทำกิจกรรมร่วมนยุคของผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ใช้เวลาว่างได้ออกกำลังกาย และทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ปี 2542 เริ่มเกิดการตั้งกลุ่มทอผ้า จากการระดมทุนจากภายในของชุมชนเอง และจากการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ได้รับงบประมาณผ่านโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมชนบทเพื่อการท่องเที่ยว

มีงบประมาณสนับสนุนชุมชนประมาณ 4.8 ล้านบาท โดยโครงการนี้จะต้องทำให้เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่นภูมิปัญญาชาวบ้าน การให้ชุมชนมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น ต้องเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ในหลากหลายด้าน เกิดการพัฒนาในกลุ่ม ในปี 2546 เกิดการจัดตั้งศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งในปีนั้นชุมชนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกในการดำเนินงานเพิ่มเติม ทำให้เกิดการพัฒนาในชุมชนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2547 ชุมชนบ้านนาต้นจั่น ประสบความสำเร็จเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทน 1 ใน 5 ที่ผู้นำในชุมชนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานเรื่องหมู่บ้านโฮมสเตย์ที่ประเทศญี่ปุ่น ปี 2557 เกิดแนวคิดในการพัฒนาหมู่บ้านให้กลายเป็นหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บวกกับความพร้อมของต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทางชุมชนได้ร่วมกันรักษาเอาไว้ จึงทำให้เกิด โฮมสเตย์บ้านนาต้นจั่น จนมีชื่อเสียงโด่งดังในเรื่องของการท่องเที่ยว ภูมิปัญญา และกิจกรรมอื่น ๆ อีกหลายอย่าง กลายเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็น 1 ใน 2 ของหมู่บ้านโฮมสเตย์ในประเทศไทย ที่ได้รับรางวัล PATA Gold Awards 2012 ประเภทการอนุรักษ์ภูมิปัญญา จากสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Pacific Asia Travel Association -PATA) จากปี 2561 มีโฮมสเตย์ 16 หลัง ปัจจุบันมี 26 หลัง ยอดขายปี 2561 บ้านพักรายได้ประมาณ 73 ล้าน จากสินค้า OTOP รายได้ประมาณ 15 ล้าน สมาชิกทอผ้าเข้าร่วม 9 หมู่บ้าน มีการบริหารงบประมาณเป็นระบบสหกรณ์ มีผู้รับผิดชอบด้านการบริหารต่าง ๆ กองทุนสวัสดิการจากรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนจึงได้ถือกำเนิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเป็นสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ทุกคนในชุมชน การพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องถึง 25 ปี ขยายตัวกลายเป็นสินค้าระดับประเทศ พร้อมส่งออกไปต่างประเทศอีกด้วย

ภาพที่ 7 โฮมสเตย์บ้านนาต้นจั่น

2. การพัฒนาชุมชนในมิติสังคม

การพัฒนาทางสังคมของชุมชนบ้านนาต้นจั่น มีต้นทุนบุคลากร ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม คือการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่เข้ามาเรียนรู้ และสืบทอดเจตนารมณ์ เพื่อการยกระดับของคนในชุมชน การสร้างโอกาสให้เกิดผู้นำรุ่นใหม่ เยาวชน และ กลุ่มผู้สูงอายุ ให้ทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดการหวงแหนบ้านเกิด ให้ลูกหลานมีสำนึกรักบ้านเกิด นำความรู้กลับมาพัฒนาบ้านเกิด สร้างสรรค์ต่อ ให้ดำรงอยู่ตามรุ่นลูกหลาน โดยปรับเปลี่ยนไปตามกาลสมัย สร้างวัฒนธรรมของถิ่นเกิด ทั้งความเป็นอยู่ อาหารพื้นบ้าน สร้างรายได้ในชุมชน ให้คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี การปลูกฝังศาสนาธรรมะ การทำความดี ให้กับชุมชนและผู้มาเยือน นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้จากรอยยิ้มจาก

ความจริงใจ น้ำใจ และมิตรภาพ ของคนในชุมชนบ้านนาต้นจั่น และเกิดความต้องการที่จะส่งเสริมพัฒนาต่อยอดให้เป็นชุมชนที่ดำรงอยู่ตามวิถีชีวิตเดิมตลอดไป

ภาพที่ 8 ภาพของดีในชุมชนบ้านนาต้นจั่น

3. การพัฒนาชุมชนในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน เพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม จากการเปิดเป็นหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว จุดแข็งของชุมชนที่มีอยู่ในธรรมชาติ สภาพอากาศ สิ่งแวดล้อมคือเป็นชุมชนที่เงียบสงบ ล้อมรอบไปด้วยธรรมชาติป่าเขา มีจุดชมวิว ในช่วงยามเช้า ยามเย็น ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติ การจัดระบบให้เกิดระเบียบในชุมชน เช่น การแบ่งบทบาทหน้าที่ผู้นำในชุมชน การรักษาความสะอาดของสถานที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว ศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ทั้งสภาพแวดล้อม มีการให้ความรู้เบื้องต้น จากไกด์ชุมชน การดูแลความสะอาดทั้งใน และบริเวณบ้านโฮมสเตย์ รวมถึงแหล่งศึกษาดูงาน และ แหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น การจัดการขยะ การคัดแยก การทำลาย โดยเกิดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชน ทั้งเครื่องมือและบุคลากร

ถึงแม้ว่าชุมชนบ้านนาต้นจั่น จะมีต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความพร้อม แต่หากชุมชนขาดการรวมตัวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ก็คงยากที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ทุกคนในชุมชนต้องมีความเชื่อมั่นด้วยพลังของชุมชน ที่มีความรัก ห่วงแหน ภาคภูมิใจในภูมิปัญญา วัฒนธรรมของตน การดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย พึ่งพาอาศัยกัน มีความพอเพียง รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นตามสมควร ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง แม้จะได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมชนบทเพื่อการท่องเที่ยวอันสมบูรณ์แบบ แต่ยังคงไว้ซึ่งวิถีชุมชนดั้งเดิมโดยแท้

ภาพที่ 9 ทรัพยากรธรรมชาติของบ้านนาต้นจั่น

จากกระบวนการพัฒนาโดยปลูกให้คนในชุมชนเชื่อมั่นในตัวเองก่อน เห็นของดีของตัวเองก่อน แล้วนำไปสู่การต่อยอด สร้างเครือข่าย หาผู้สนับสนุน ทั้งในด้านวิชาการ เงินทุนจากภาครัฐและเอกชน ดังนั้น การให้ชุมชนจัดสรรงบประมาณเป็นกองทุนสำหรับทุกคนในชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญ อย่างไรก็ตามหัวใจของการดำเนินงานการท่องเที่ยวชุมชนคือ เรื่องการมีส่วนร่วมในชุมชน และอีกสิ่งหนึ่งที่ชุมชนต้องตระหนักก็คือ Social Protect ซึ่งชุมชนจะต้องมองอนาคตว่าจะมีการปกป้องตัวเองอย่างไร ท่ามกลางกระแสของนักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลเข้ามา ตลอดจนความสมดุลระหว่างนักท่องเที่ยวกับวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน เหล่านี้คือรายละเอียดปลีกย่อยที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้เขียนได้นำหลักการ 3 ส่วนของ (1) Scaling Up ซึ่งคือแนวทางพัฒนาต่อยอดภายในชุมชน (2) Scaling Out คือแนวทางการถอดบทเรียนในเรื่องที่สำเร็จของชุมชน และ (3) Scaling Deep คือ เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่โดดเด่นของชุมชน ซึ่งสามารถนำไปเป็นต้นแบบต่อไปได้ (Riddell et al., 2015; Koonchaimang, 2019) มาอธิบาย

กลยุทธ์การพัฒนาต่อยอดในชุมชนสถานที่เรียนรู้บ้านนาต้นจั่น (Scaling Up)

การพัฒนาต่อยอดภายในชุมชนเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนที่ยั่งยืน ของบ้านนาต้นจั่นนั้น ชุมชนควรการพัฒนาที่ฐานราก ต้องคิดถึงส่วนรวม เพราะการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนไม่ใช่แค่เรื่องโฮมสเตย์และแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่หมายรวมถึงคนในชุมชนทั้งหมด จากการลงพื้นที่ศึกษา มีการระดมความคิดเห็นและสังเคราะห์ว่า หากจะ Scaling Up ชุมชน ควรให้ชุมชนพัฒนาต่อยอด โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. สร้างศักยภาพกลไกการขับเคลื่อนภายในชุมชน (Mechanism)

การบริหารจัดการภายในชุมชนต้องพัฒนากลไกการขับเคลื่อน โดยสร้างทีมงานบุคลากรที่เข้มแข็ง นอกเหนือจากการสร้างผู้นำกลุ่มที่จะสานต่องาน และควรเสริมสร้างศักยภาพแก่สมาชิกในแต่ละด้าน อาทิ ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ด้านอาหาร เป็นต้น เพื่อระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการขยายการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน การสร้างกลไกเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนนั้น สามารถกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะการแบ่งภาระหน้าที่เพื่อรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านรับผิดชอบด้านอาหารและดูแลนักท่องเที่ยว ส่วนกลุ่มพ่อบ้าน รับผิดชอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กลุ่มผู้สูงอายุ

รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมทางความเชื่อและวัฒนธรรมตลอดจนกลุ่มเยาวชนรับผิดชอบการเป็นมัคคุเทศก์น้อย แสดงวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว

2. พัฒนาและออกแบบบริการการท่องเที่ยวในชุมชน (Service Design)

ชุมชนควรออกแบบกิจกรรม บริการ การท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสเสน่ห์ของชุมชนได้มากขึ้น การพัฒนาสินค้าการท่องเที่ยวใหม่ สร้างจุดขายใหม่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากโฮมสเตย์ เช่น Gastronomy อาหารท้องถิ่น เชื่อมโยงกับเกษตรอินทรีย์และวิถีสุขภาพ หรือการออกแบบประสบการณ์ Local Experience ที่นำเสนอคุณค่าของพื้นที่นาต้นจันได้มากขึ้น

3. ยกระดับคุณภาพการให้บริการ (Service Quality)

ยกระดับคุณภาพการให้บริการเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยว ครอบคลุมทั้งสินค้าและบริการ โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพอาหารปลอดภัย เกษตรปลอดภัย และการเดินทางโดยพาหนะชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และเสริมสร้างทักษะความรู้ที่ถูกต้องให้แก่บุคลากรในชุมชนเพื่อร่วมจัดการเรื่องความปลอดภัยและการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่กระทบต่ออัตลักษณ์วิถีชุมชน ชุมชนจึงควรมีการจัดการผลกระทบที่เกิดประโยชน์สร้างคุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ อัตลักษณ์เดิมของพื้นที่ คือ ด้านการเกษตร จึงควรนำเอาปัญหาของพื้นที่เช่นปรับเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างจุดเด่น ของพื้นที่ อนุรักษ์ภูมิอากาศ และความปลอดภัย พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเกษตรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และนำผลผลิตนั้นสร้างตลาดชุมชนเพื่อเป็นที่กระจายสินค้าของชุมชนที่มีความปลอดภัย สามารถสร้างและกระจายรายได้ของคนในชุมชนได้

4. การร่วมกันอนุรักษ์สภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง (Environment Conservation)

ปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหา ท่ามกลางกระแสของนักท่องเที่ยวที่เข้ามา ตลอดจนความสมดุลระหว่างนักท่องเที่ยวกับวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน เหล่านี้คือรายละเอียดปลีกย่อยที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เช่น การจัดการขยะเป็นโครงการนำร่อง (Pilot Project) ศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยให้ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกัน นำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วมกัน ลดปริมาณขยะมูลฝอยตามแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หากนำอาหารหรือสิ่งใดเข้าไปในพื้นที่ให้นำออกมาทิ้งตามจุดที่เจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้ให้

โดยสรุปแล้ว การพัฒนาให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ช่วยกันดูแลทัศนียภาพรอบ ๆ ชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง ภูมิอากาศความปลอดภัย คงอัตลักษณ์ของคนในชุมชนและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องหรือยั่งยืน ดำรงศิลปวัฒนธรรมและรักษาระบบนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติ จะส่งผลให้ชุมชนบ้านนาต้นจัน ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย สามารถต่อยอดองค์ความรู้ให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน พัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ถอดบทเรียนจากบ้านนาต้นจัน (Scaling Out)

ความสำคัญของการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว ในรูปแบบชุมชนโฮมสเตย์ซึ่งถือเป็นการสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยการนำวิถีชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ศักยภาพของชุมชนในด้านการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาบูรณาการเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน

การท่องเที่ยวชุมชนอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า หมู่บ้านนาต้นจั่นมีทุนทางผู้นำ ทุนทางสังคม และทุนจากภายนอกอยู่แล้ว ซึ่งได้เริ่มกระบวนการพัฒนาโดยปลูกให้คนในชุมชนเชื่อมั่นในตัวเองก่อน เห็นของดีของตัวเองก่อน คอยให้คำปรึกษา แนะนำ แล้วนำไปสู่การต่อยอด สร้างเครือข่ายพันธมิตร หาผู้สนับสนุน ทั้งในด้านวิชาการ เงินทุนจากภาครัฐและเอกชน

ชุมชนบ้านนาต้นจั่นมีจุดเด่นหลากหลาย ทั้งโฮมสเตย์ โดยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจ การนำเอกลักษณ์ของชุมชนมาสร้างเป็นจุดขาย หรือการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมวิถีชีวิต จากผืนผ้าขึ้นสู่ผ้าหมักโคลนสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์งานหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าต้นมือ บ้านท่าตะเภาโดยได้ไม่ไผ่มาจากบนเขา จากข้าวสารสู่ข้าวเปียกตุ๋กตาบารโหน สิ่งประดิษฐ์จากการละเล่นพื้นบ้าน ชิงช้าสวรรค์ในสวนป่า จุดชมวิว ดนตรีพื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้าน เหล่านี้คือความลงตัวที่เป็นที่ประจักษ์จนได้รับรางวัล PATA Gold Awards ผลงานด้านมรดกและวัฒนธรรมจากสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เมื่อปี พ.ศ.2555 รางวัลยอดเยี่ยม ประเภทองค์กรสนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว ในการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ. 2556 รางวัล Thailand Homestay Standard ศูนย์เรียนรู้การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รางวัลประกาศเกียรติคุณรางวัลสิ่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด ปี พ.ศ. 2558 และหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”

จากจุดแข็งดังกล่าวจะเห็นถึงข้อสรุปของการนำข้อมูลหรือความรู้ของชุมชนแห่งนี้ไปใช้ หรือ Scaling Out จนเกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดี 4 ประการคือ

1. ระบบการติดต่อสื่อสารเพื่อประสานงานบริการนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การรับจองห้องพัก การรับนักท่องเที่ยวเข้าที่พัก การพานักท่องเที่ยวไปชมจุดท่องเที่ยว การจัดเตรียมอาหาร และการจัดแสดง ฯลฯ ซึ่งมีการใช้เครื่องมือและวิธีสื่อสารที่ดีทั้งการส่งและรับข้อมูล เพื่อให้ทุกฝ่ายทำงานได้อย่างราบรื่น สอดคล้อง ไม่ติดขัด
2. ระบบการจัดการรายได้และจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม พบว่ามีการสร้างสรรค์แนวทางหารายได้เพิ่มในทุกกิจกรรม เพื่อให้ผู้ทำงานในชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วม และทุกรายได้ในแต่ละกิจกรรมนั้น จะมีข้อกำหนดการแบ่งสัดส่วนจำนวนกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนทำงานได้อย่างเต็มที่
3. ระบบการถ่ายทอดความรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐาน ซึ่งพบว่าชาวบ้านที่ทำหน้าที่เป็นไกด์ สามารถชี้แจงให้ข้อมูลที่น่าสนใจในรูปแบบเดียวกันได้หมดทุกคน รวมทั้งผู้แสดงของแต่ละจุดท่องเที่ยวสามารถแสดงศักยภาพออกมาได้อย่างเต็มที่ (ทำให้ทุกคนเป็นนักขายและขายสร้างจุดขายไปพร้อมกัน)
4. ระบบการพัฒนาตนเอง โดยการรับฟังข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ทั้งรับคำติและคำชมจากลูกค้าเพื่อมาปรับปรุงงานบริการให้ดีขึ้น แต่เมื่อทราบปัญหา จะใช้กระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วยแก้ปัญหาร่วมกัน ในขณะเดียวกันจะพยายามพัฒนาตนเอง คือ ขยายแหล่งท่องเที่ยวใหม่ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง

แนวปฏิบัติที่ดีของชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบแก่ชุมชน (Scaling Deep)

การนำบทเรียนจากบ้านนาต้นจั่นไปใช้จริงนั้น ชุมชนอื่น ๆ ที่มีพื้นที่ มีความสนใจ และเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำบทเรียนไปใช้สามารถนำต้นแบบนี้ไปปรับใช้กับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ได้ ซึ่งจากการถอดบทเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยผู้ร่วมวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากกลุ่ม Green Energy มีความเห็นร่วมกันถึงหลักการสำคัญที่โดดเด่นของชุมชนบ้านนาต้นจั่นที่ชุมชนอื่นสามารถนำไปใช้ได้ คือ

1. **Vision** ของผู้นำที่มีความชัดเจนในการมองเห็นโอกาส ความเป็นไปได้ และจุดเด่นของสังคม หรือ ท้องถิ่น และมีวิสัยทัศน์ในการมองความเป็นไปได้ในอนาคตอย่างชัดเจน

2. **Mindset** จิตของผู้นำที่มีความชัดเจนและส่งมอบความชัดเจนออกมาได้ในหมู่ผู้ที่มีความเห็นตรงกัน รวมถึงความสามารถในการถ่ายทอด ทั้งการพูดและการกระทำ สามารถถ่ายทอดออกมาสู่สังคมได้ชัดเจนและมีความมั่นใจ

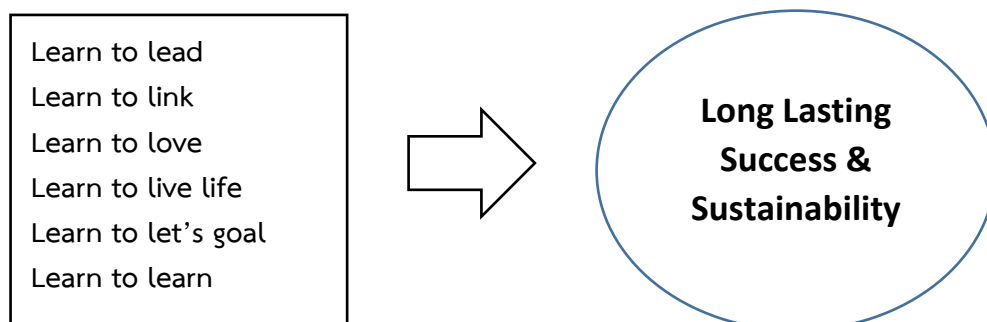
3. **Power Distribution** การกระจายอำนาจหน้าที่ให้กลุ่มคนในท้องถิ่น ส่งมอบจุดเด่นในด้านต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญ ตั้งแต่ บ้านพักโฮมสเตย์ กิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน กระจายอำนาจความรับผิดชอบ ให้ทุกคนรู้สึกเหมือนเป็นเจ้าของร่วมด้วย

4. **Great Communication** หาช่องทางสื่อสารสู่ภายนอกได้ดี มองเห็นจุดเด่นด้านการตลาด รวมถึงมีความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์ที่ยอดเยี่ยม จนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกมากมาย

5. **Clear and Confident** มั่นคง แน่วแน่ ชัดเจน ในระยะยาว ไม่ย่อท้อ จนทำให้สมาชิกทุกระดับ สามารถเข้ามาร่วมงานได้ โดยแม้จะใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน แต่เป็นไปด้วยความมั่นคง เพราะมีเป้าหมายที่ชัดเจน

สรุป

จากบทเรียนของการลงพื้นที่ศึกษาบ้านนาต้นจันทน์ที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถสรุปความเชื่อมโยงสู่หลักการความสำเร็จเป็น Model 5 Ls ซึ่งเป็นโมเดลที่สังเคราะห์จากกระบวนการประชุมกลุ่มได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนนั้น ต้องในการเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่ง ต้องเรียนรู้ในการเป็นผู้นำ (Learn to lead) เรียนรู้ในการเชื่อมโยงเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน (Learn to link) เรียนรู้ในการจะทำงานในสิ่งที่รัก และเป็นอัตลักษณ์ของตน (Learn to love) เรียนรู้ในการดำเนินตามวิถีชีวิตของตนเอง (Learn to live life) เรียนรู้ในการที่ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน และมุ่งมั่นในการทำเป้าหมายนั้นให้สำเร็จ (Learn to let's goal) และเรียนรู้ในการเรียนรู้ไม่รู้จบ (Learn to learn) จากบทเรียนที่ดี และอุปสรรคที่เกิดขึ้น ดังภาพที่ 15 ต่อไปนี้

ภาพที่ 15 Model 5 Ls (5 Learns)

ข้อเสนอแนะ

จะเห็นว่า การที่ชุมชนจะนำการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาชุมชนของตนสามารถทำได้ หากแต่ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ และควรที่จะมีต้นทุน 3 ด้านที่เข้มแข็งคือต้นทุนทางผู้นำที่เข้มแข็งดังตัวอย่างการศึกษาลักษณะผู้นำของคุณแม่เสี้ยวม แสงลาก ซึ่งผู้นำจำเป็นจะต้องเห็นความสมดุลของการเปิดเป็นชุมชนท่องเที่ยวและความต้องการของคนในชุมชน (Pinel, 1999) สำหรับต้นทุนทางสังคม จะเห็นว่าหากชุมชนจะดำเนินการท่องเที่ยวควรที่จะมีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ (Dowling and Fennel, 2003) และต้นทุนภายนอกที่ทำงานไปด้วยกันอย่างสมดุล ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง (Sucharit and Sucharit, 2017) เมื่อมีต้นทุนดังกล่าวแล้วสามารถเชื่อมโยงสู่การเสริมสร้างการพัฒนาชุมชนในมิติทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นประโยชน์ทางรายได้ที่ชุมชนจะได้รับ (Asker et al., 2010; Vanagas et al., 2011; Kiatisakchai et al., 2019) มิติทางสังคม โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน (Mitchell et al., 2001) และมิติทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่ง Holden (2016) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่ว่าประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ จากการท่องเที่ยวควรส่งผลให้ชุมชนวางแผนและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ซึ่งบ้านนาต้นจั่น จังหวัดสุโขทัยแห่งนี้สามารถเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนควบคู่กันไปได้อย่างดี อีกทั้งยังสามารถพัฒนาต่อเนื่องได้ โดยแนวทาง Scaling Up ที่กลุ่มผู้เขียนได้วิเคราะห์เสนอแนะ และเป็นแบบอย่างให้ชุมชนอื่นๆได้ตามหลักการ Scaling Out รวมทั้งเป็นต้นแบบที่ดีตามการวิเคราะห์ Scaling Deep ในบทความนี้ที่ได้นำเสนอ ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนให้แก่ชุมชนอื่นต่อไปในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC). (2000). *Towards Knowledge-based Economies in APEC*, Economic Committee. Singapore: APEC Secretariat.
- Asker, S., Boronyak, L., Carrard, N. and Paddon, P. (2010). *Effective Community Based Tourism: Best Practice Manual*. Gold Coast: Sustainable Tourism Cooperative Research Center.
- Dowling, R. K. and Fennel, D. A. (2003). *The Context of Ecotourism Policy and Planning*. Wallingford: CAB International.
- Holden, A. (2016). *Environment and tourism*. New York: Routledge.
- Kiatisakchai, K., Prasertsut, S. and Chatphattaraphon, T. (2019). A Synthesis of Community-Based Tourism: Opportunities or Challenges to Sustainable Development. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 19 (2), 177-190. (in Thai)
- Koonchaimang, S. (2019). *Guidelines for Field Trip Study* (The Training of the 10th Leadership for Change, 15 October 2019 at Phothalai Leisure Park Bangkok). Bangkok: Right Livelihood Foundation. (in Thai)

- Mitchell, R.E. and Reid, D.G. (2001) Community Integration. *Annals of Tourism Research*, 28, 113-139.
- Pinel, D. P. (1999). *Create a good fit: A community-based tourism planning model*.
The Proceedings of the 1999 International Symposium on Coastal and Marine Tourism.
Vancouver, 277-286.
- Riddell, D. and Moore, M. (2015). *Scaling Out, Scaling Up, Scaling Deep: Advancing Systemic Social Innovation and the Learning Processes to Support it*. The J.W. McConnell Family Foundation and Tamarack Institute.
- Sricharumedhiyan, C. and Phra Thanat Vaddhano. (2017). *Leadership and Community Development*.
Khon Kaen: Mahamakut Buddhist University Isan Campus. (in Thai)
- Sucharit, B. and Sucharit, C. (2017). A Tourism Management Model by Community of Nangpaya District in Uttaradit Province. *Uttaradit Rajabhat University Academic Journal*, 12(2), 53-65. (in Thai).
- Thongma, W. (2016). *Community Based Tourism for Community's Life Quality Development in Forest Area*. [online]. Retrieved November 2, 2019, from: www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc. (in Thai)
- Vanagas, N. and Jagminas, J. (2011). The Potential of Community-Based Tourism Development in Vilnius District Municipality. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 28, 157-163.
- Wongsiri, A. (2019). Linking Social Capital: Public Participation and Local Administrative Organizations. *Humanities and Social Sciences*, 35(3), 152-175. (in Thai)
- World Tourism Organization. (2004). *Indicators of Sustainable Development for Tourism Destination: A Guidebook*. [online]. Retrieved October 9, 2019, from: <http://www.adriaticgreenet.org/icareforeurope/wp-content/uploads/2013/11/Indicators-of-SustainableDevelopment-for-Tourism-Destinations-A-Guide-Book-by-UNWTO.pdf>.

Economic Benefits and Consequences of Tourism in Developing Countries: A Case of Thailand

Thanaporn Kariyapol^{1*}, Rohit Agarwal²

^{1,2}Sripatum International College, Sripatum University

Received: 2 December 2019

Revised: 4 February 2020

Accepted: 2 April 2020

ABSTRACT

This article is an attempt to study the economic benefits and consequences of tourism in developing countries with the use of Thailand as a case study. Tourism in Thailand has been developed rapidly during the last 20 years and is becoming a pillar industry in Thailand. In 2009 tourism was contributing 14.70% to Thai GDP. According to the government's data, in 2010, Thailand attracted 15.80 million tourists, and it generated about 19 billion dollars of revenue. Obviously, tourism is becoming a leading industry of Thai economy from the job creation, income generation and government revenues to the economic leakage and local prices increasing.

Keywords: Thai economy, Domestic Tourism, Contribution, Revenue

*Corresponding Author; Email: thanaporn.ka@spu.ac.th

Introduction

Tourism industry becomes the significant sector to the economics of Thailand, tourism is often considered as revenue and foreign exchange generating force for both host countries and tourist's home countries. Especially in developing countries, one of the primary motivations for a region to promote itself as a tourism destination is the expected economic improvement. So, a substantial number of public campaign and advertisements have been used to promote tourism. Tourism resources; the destinations or tourist attraction where people travel to for relaxation purpose (Kariyapol, 2019; UNESCO, 2017), Thai government considers Thai tourism industry as one of the most important industries for income generation.

The Tourism Authority of Thailand reported that since 2014, Thailand has received around THB 2,000 million per year in tourism receipts ranking it the 10th highest income source for the tourism industry in any country (Ministry of Tourism and Sports, 2016). The number of international tourist arrivals to Thailand in 2018 reached 38.12 million people. Hence, in 2018, Thailand received approximately THB 2.01 trillion in revenue from the arrival of international tourists (Kasikorn Research Center, 2019). However, tourism is also criticized for the positive and negative impacts of many destinations where the tourists visit. There are three principal impacts - environmental, economic and socio-cultural. This research paper finds that there are both negative and positive economic impacts of tourism.

Objective

The objective of this article is an attempt to study the economic benefits and consequences of tourism in developing countries finding Thailand as a case study searching for a significant of tourism from the positive to negative impacts of tourism.

Economic Impacts of Tourism

Tourism can be a great revenue booster if a community is able to effectively manage it. There are cases that tourism can actually bring a negative impact to a community as well.

What can tourism do for an economy?

Actually, tourism is an incredibly labor-intensive industry. With that being said job creation to satisfy demand is a must. The major industries that are affected by tourism are: transportation, hospitality, restaurants, and retailers. As tourism grows so does the need for employees in each of these industries. Direct positive economic impacts of an event for an economic area resulting from

tourists spending in terms of income, jobs and taxes. Estimation for these economic impacts varies on the base of primary data collection, an approach used to conduct the study and primary data collection. There are three different methods for primary data collection and aggregate or disaggregate the data to design impacts estimates (Kasikorn Research Center, 2019; Messer, 2010).

Estimating Indirect and Induced Positive Economic Impacts

Travelers in an economic area produce secondary impacts over that of their original expenditures. Indirect impacts occur when travel related industries, such as hotels, purchase goods and services from suppliers within the economic area. These purchases generate additional output or sales. The industries meet the demand by supplying goods and services required by hotels. The other type of secondary impact is the induced effect on sales or output. This results as the employees of industries and their suppliers spend part of their earnings in the economic region. The sum of the indirect and induced effects comprises the total secondary impact of travelers spending in the economic region (Kariyapol, 2019; SCB Economic Intelligence Center, 2019).

Income generation

The income from tourism contributes to the gross national product of a country. The tourism contribution is the money spent by tourists minus the purchases by the tourism sector to service these tourists. In most developed and many lesser-developed countries the percentage share of international tourist receipts in the gross national product is low, typically between 0.30% and 7.00%. Adding in the effects of domestic tourism increases the percentage significantly because domestic tourism is usually much more extensive than foreign tourism (Geneva Business School, 2019).

The total income generated depends on the multiplier effect noted above. Different sectors of the industry produce more income than others. Income generated is a reflection of the total amount spent and the amount of leakage within that sector. It has been found, for example, that bed-and-breakfast places have relatively low leakage because of their ability to buy what they need locally. However, they produce much less revenue initially compared to a large hotel, which will have a smaller multiplier effect because of its need to purchase goods and services outside the destination (Geneva Business School, 2019).

Certain sectors of the economy benefit from tourism more than others. The primary industry beneficiaries of tourist spending are food and beverage, lodging, transportation and retailing. A strong secondary effect is felt in real estate, auto services and repair and trucking (CBRE Thailand, 2017; UN ATLAS, 2016).

Government revenues

Tourism income accrues to the government in three ways: from direct taxation on employees as well as goods and services; from indirect taxation such as customs duties; and from revenue generated by government-owned businesses. The Bahamian government, for example, estimates tourist revenue from the following sources: customs duties, excise duties, real property tax, motor vehicle tax, gaming taxes, stamp tax, services of a commercial nature, fees and service charges, revenue from government property, interest, and reimbursement and loan repayment. The Thai tourism industry recorded total international arrivals of 31.25 million in January-October 2018, up 7.84%, generating an estimated 1.63 trillion Baht in tourism revenue, up by 9.98% over the same period of 2017 breaking down into each region as presented below (TAT News, 2019; UNESCO, 2017; Yuvejwattana, 2011):

Overview: All regions grew well except the Middle East and Oceania. Visitors from East Asia totalled 21.58 million (+9.71%), Europe 5.24 million (+4.24%), the Americas 1.25 million (+3.01%), South Asia 1.60 million (+10.75%), Oceania 766,119 (-1.74%), Middle East 635,311 (-6.29%), and Africa 158,630 (+8.41%).

East Asia: East Asian visitor arrivals comprised the biggest market share of all visitors. A total of 21.58 million or 69.00% were from East Asian countries. Apart from China, the other top sources of arrivals were Malaysia (3.17 million), South Korea (1.46 million) and Lao PDR. (1.44 million).

ASEAN: ASEAN countries in total are generating over 8.24 million arrivals, with the growth by Malaysia (+12.73%), Philippines (+12.33%), Indonesia (+10.94%), Vietnam (+9.46%), Lao PDR. (+4.92%), Cambodia (+4.36%), Singapore (+2.99%), Myanmar (+0.56%), but Brunei (-4.95%).

Europe: European visitors were up 4.24% to 5.24 million. Russia retained its status as the largest source market from Europe with arrivals of 1.10 million, up 11.75%. The United Kingdom is the second highest source market with a total of 788,333, followed by Germany 695,077, up 3.96%. Visitors also grew from East Europe (+9.34%), Austria (+12.22%), Netherlands (+6.65%), Finland (+5.99%), Italy (+5.85%), and Denmark (+4.27%).

The Americas: Arrivals from the Americas grew 3.01% to 1.25 million. The main market, USA, increased by 5.61% to 875,485. Arrivals from Canada were up 7.52%.

South Asia: Arrivals from South Asia grew by a strong 10.75% to 1.60 million. India topped the list with arrivals up by 11.23% to 1.28 million. Other countries also showed good growth; such as, Nepal (+25.00%), Bangladesh (+8.70%), Pakistan (+3.64%), Sri Lanka (+3.39%).

Oceania: Arrivals from Oceania declined by 1.74% to 766,119 visitors. Australian visitors declined by 1.96% to 665,308. Arrivals from New Zealand declined by 0.47% to 97,631.

Middle East: Arrivals from the UAE declined by 7.99% to 109,705. Arrivals from Saudi Arabia declined by 19.64% to 24,695. However, some markets like Kuwait (+2.73%) reported good results.

Africa: Arrivals from Africa grew by 8.41% to 158,630, mainly due to arrivals from South Africa (80,109). In 2018, TAT has set a target of 36 million arrivals and 1.97 trillion Baht in expenditure, up 3.85% and 8%, respectively over 2017.

Employment

It is estimated that over 60 million jobs worldwide are generated both directly and indirectly by foreign visitors and domestic travelers journeying to places 64 kilometers or more from home. 33,000 jobs are created for every USD 1 billion of spending in OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) countries, while the same amount generates 50,000 jobs in the rest of the world. The three tourism-related sector– hotel and restaurant, wholesale and retail trade, transportation and communication –together employ more than 10 million workers, adding 1.40% each year and comprising 26.00% of total employment in Thailand (TAT News, 2018).

According to Phuket Insider (2009), tourism and its relative industry offered 14.60 million jobs in Thailand, which was 55% of total jobs of 26.60 million. According to another study from the World Tourism Council, in 2009, tourism offered more than 4 million jobs, which was 11.10% of total jobs. Unemployment is becoming one of the most serious issues of society, in 2010, the unemployment rate of Thailand is 0.50%; in 2011, it was 0.70%. Compare to the United States (2010, 9.60% and 2011, 9.10%) and China (2010, 6.10% and 2011, 6.50%) tourism in Thailand does have positive effects of the society. Furthermore, Thailand government forecasts that by 2019, one job in every 8.30 jobs in Thailand will be related to tourism. This gives Thailand rank eight among the countries with the highest growth rate for overall employment in both direct and overall contribution (TAT News, 2018; TAT News, 2019; Thai Embassy, 2016).

Contribution to local community economies

Tourism can be a significant or even an essential part of the local economy. As environment is a basic component of the tourism industry's assets, tourism revenues are often used to measure the economic value of protected areas. Part of the tourism income comes from informal employment, such as street vendors and informal guides. The positive side of informal or unreported employment is that the money is returned to the local economy and has a great multiplier effect as it is spent over and over again (Geneva Business School, 2019).

Tourism has various economic contributions, particularly for community development. It contributes directly and indirectly to a region's Gross Domestic Product (GDP) and diversifies the local economy. The sector also provides income-earning opportunities for local communities,

generates employment for skilled and unskilled local communities across a range of sectors such as accommodation, transportation, entertainment (Messer, 2010). More so, tourism generates new business opportunities, supporting local business and contributes to foreign exchange earnings (Messer 2010). Additionally, tourism supports infrastructural development for local communities and improves the quality of life for local communities.

The Tourism Authority of Thailand (TAT) Governor, said “When local communities grow, the country grows. With travel and tourism now widely recognized as a major contributor to grassroots economies, job creation and income distribution, we are now taking specific measures to ensure that the benefits are better distributed across the breadth and depth of the entire kingdom.” The target is to improve the ratio of both domestic and foreign visitors between main cities vs secondary cities from 70:30 to 65:35. Details of the “Amazing Thailand Go Local” campaign are as follows (TAT News, 2018; TAT News, 2019; Thai Embassy, 2016):

Enjoy Local

A TAT Plus online card will be launched specifically for use in local communities and secondary cities in partnership with F&B outlets, souvenir shops, shopping at Pracharath Sookjai shop, petrol stations, car rental companies, etc. Cardholders will get special discounts and mileage accrual for redemption with various domestic airlines.

SET in the Local

Encourage companies listed on the Stock Exchange of Thailand (SET) to hold their MICE events; such as, conferences and seminars as well as corporate social responsibility (CSR) activities in local communities and secondary cities in the 55 provinces, especially during weekdays. Partners include the Thailand Convention and Exhibition Bureau (TCEB), the Local Administration Department and various Chambers of Commerce. A corporate tax exemption on income equal to 100% of expenses will be offered for seminars and accommodation rooms, transport and other expenses incurred for conducting staff training seminars in the 55 provinces. This is equal to a 200% corporate tax deduction for such staff training seminar costs.

Local Link

Cooperate with domestic tour operators and travel agents to offer incentives; such as, discounted meals when buying local tour packages covering secondary destinations. An exemption from personal income tax for the amount paid out to tour operators, hotel operators or homestay operators for domestic tours to the 55 provinces, but not in excess of 15,000 Baht in total.

Eat Local

Promote consumption of local food and purchase of local raw materials in cooperation with the Thai Restaurants Association, celebrity chefs, credit card companies, local banks and provincial authorities. Attract food lovers by organizing “Eat Local Week” activities under the aegis of different TAT domestic offices all over the country. Offer opportunities to earn points and get privileges; such as, dining at Michelin star restaurants.

Our Local

Partner with the theme and recreational parks, museums and local provincial administrations to organize local community events based on their unique culture and identity. Specific activities will be organized to promote travel to different secondary cities every week, accompanied by rewards schemes for purchase of local arts and craft items and advertising support to promote the events.

Local Heroes

Organize “mobile clinics” to upgrade the quality of human resources at the community level, enhance their knowledge base to boost their competitive advantage and open up opportunities of the Digital Age. Support speakers, academics, artists and celebrities who can create and design locally-oriented products and services and help local communities access funding support.

Local Strong

Strengthen local communities through more integrated public-private sector cooperation, reinforce the supply chain and help improve the quality of products. Develop “Creative Tourism” to enhance the brand image and appeal of tourist attractions, and support new start-up entrepreneurs to promote secondary destinations.

An “Amazing Thailand Go Local” Directory will be launched to provide specific information on dining, travelling and accommodation for getting tax deductions. The governor concluded: “We want tourism and related activities to really benefit local people and give them a new source of income and pride. This project will allow many local communities off-the-beaten track to show off their unique Thainess while looking forward to a brighter future.”

Negative Impact of Economic Impacts

Tourism has many hidden costs, which can have unfavorable economic effects on the host community. Often, developed countries are better able to profit from tourism than poor ones. Whereas the least developed countries have the most urgent need for income, employment and

general rise of standard of living by means of tourism, they are, unfortunately, least able to realize these benefits. Among the reasons for this are large scale transfer of tourism revenues out of the host country and exclusion of local businesses and products (Boz, 2012).

Leakage

Leakage occurs in many industries. In the case of tourism, the causes for economic leakage depend on the destination and its development. In general, tourism leakage takes place when revenues from its economic activities are not available for reinvestment or consumption of goods and services within the same destination. As a result, economic resources are “leaked away,” which predominantly occurs when tourism companies are foreign owned and/or when they are based in another country. Large-scale leakage has been associated with mass tourism and high-end, luxury tourism, both of which tend to be externally controlled. Leakage also occurs when tourism-related goods, services, and labor are imported. Thus, it is difficult to avoid leakage, especially in small island developing states that depend on the import of skilled staff and goods and services (Boz, 2012).

Mitchell and Sheila (2007) further explained that leakages are also the payments made outside the destination economy: In other words, the proportion of the total holiday price that does not reach or remain in the destination. Some leakage happens internally, where tourists spend money at the destination but this pays for imported goods and services. Other tourism leakages are external payments that never make it to the destination country, such as travel agent commissions, tour operator profits and foreign airlines.

World Tourism Organization has similar surveys; in many developing countries and in practically all less developed countries, a generally considerable percentage of the foreign exchange income generated by international tourist arrivals leaks out of the economy. This leakage can be in the form of repatriation of benefits of foreign tourism companies, remuneration of foreign staff and, last but not least, imports of goods and services to respond to the tourists’ needs (Boz, 2012; UNWTO, 2007; TAT News., 2019).

There are two main ways that leakage occurs:

1. Import leakage

Which occurs when tourists command standards of equipment, food, and other products that the host country cannot supply. It is typical of less- developed countries where food and drinks must often be imported, since local products are not up to the tourist's standards or the country simply doesn't have a supplying industry. Thus, in such a scenario, much of the income from tourism expenditures leaves the country again to pay for these imports. According to UNCTAD the average import- related leakage for most developing countries today is between 40.00% and 50.00% of gross

tourism earnings for small economies and between 10.00% and 20.00% for most advanced and diversified economies. However, import leakage is not only typical of developing countries. A study from UNEP Tourism (2011), looking at tourism 'leakage' in Thailand estimated that 70% of all money spent by tourists ended up leaving Thailand (via foreign owned tour operators, airlines, hotels, etc.). Estimates made for other Third World countries range from 80% in the Caribbean to 40.00% in India. On average, of each US\$ 100 spent on a vacation tour by a tourist from a developed country, only around US\$ 5 actually stays in a developing- country destination's economy (SCB Economic Intelligence Center, 2019).

2. Export leakage

Multinational corporations and large foreign businesses have a substantial share in the import leakage. Often, especially in poor developing destinations, they are the only ones that possess the necessary capital to invest in the construction of tourism infrastructure and facilities. As a consequence of this, an export leakage arises when overseas investors who finance the resorts and hotels take their profits back to their country of origin (Boz, 2012; UNEP Tourism, 2011).

According to CBRE Research, 45.00% of the existing hotels in Bangkok operate with international brands. The rest are local hotel brands (37%) and hotels with no brand (18%). With a share of 67.00%, international hotel brands dominate the first-class and luxury hotel market in downtown Bangkok. While international hotels have a greater market share than local brands in the first-class and luxury sector of downtown Bangkok's hotel market, it's a different story for mid-range hotels, which make up 40.00% of downtown Bangkok's hotel supply (Boz, 2012; SCB Economic Intelligence Center, 2019).

Increase in prices

Increasing demand for basic services and goods from tourists will often cause price hikes that negatively affect local residents whose income does not increase proportionately. In addition, tourism development and the related rise in real estate demand may dramatically increase building costs and land values (Kariyapol, 2019; Yuvejwattana, 2011).

One of the top destinations in Thailand, Koh Samui Island, has faced a major problem since tourism reached to this Island in the beginning of year 2000. Local people are struggling hard to survive due to high commodity prices. Food is also sold to locals at the same prices being offered to tourists. The price of pork has risen from 36 baht a kilo in the past to 80-100 baht. Charges for the public pick-up truck services to get around the island have doubles in the past decade. There are meter-taxis on the island which can cost 300 baht, an affordable sum for the islanders. There are four private hospitals with modern equipment and facilities, but most of their customers

are foreigners. Most locals have no choice but turn to the only public hospital on the island which has 11 doctors and 166 beds to cater to the 40,000 locals and another 100,000 migrant workers (TAT News, 2016; Kasikorn Research Center, 2019).

Economic dependence

Many countries, especially developing countries with little ability to explore other resources, have embraced tourism as a way to boost the economy. However, as a consequence their survival often has become dependent on regular tourism revenue influx. In The Gambia, for instance, 30.00% of the workforce depends directly or indirectly on tourism. According to the WTO, in small island developing states, percentages can range from 83.00% in the Maldives to 21.00% in the Seychelles and 34.00% in Jamaica (Boz, 2012). According to Maierbrugger (2017), Thai government in its economic review for 2016 said that travel and tourism accounted for 17.70% of the nation's income last year, a whopping figure given that the share in the past used to be at around ten per cent. In money terms, the overall income from tourism was close to €71 billion, the bulk of which was spent on hotels, food and beverage, transport, sporting activities and entertainment of various sorts. Of the entire income, around two thirds came from international tourism. Economy-wise, Thailand's reliance on tourism is unhealthy as it seems to be the only organic growth driver for the country. The money distribution also confined to a few regions, mainly Bangkok, Chiang Mai, Chonburi and the southern islands, which means that distribution of tourism income is highly disproportionate and does neither contribute to rural development nor balance nationwide incomes – instead, it makes already wealthy regions wealthier and exacerbates inequality (CBRE Thailand, 2017; SCB Economic Intelligence Center, 2019).

Conclusion

Tourism clearly provides a significant number of beneficial economic impacts to any country or locality which receives a steady flow of visitors. International visitors are a valuable source of foreign currency. At the same time, the spending of both domestic and foreign visitors produces a cascading effect of new money through the economy via the multiplier effect. Enterprise is stimulated, and new jobs created, together contributing to increased government revenue. But there are some negative factors also to be considered. Determination of economic benefits is becoming an increasingly common tool used by state and local tourism agencies to justify their existing and proposed promotional budget levels. The main purpose of host countries should be to reduce tourism's negative impacts, to lead sustainable tourism development and to increase the positive contribution to local development.

Suggestion

The dominant motive for the development of tourism is economic (improvements in employment, incomes and exports), but the very process of developing tourism will impose costs elsewhere. If governmental and non-governmental organizations are to make sensible and rational decisions with respect to the current and future development of tourism, they must have reliable information on its costs and benefits. Without such information, there is the risk that significant investment opportunities may be missed, that key infrastructure developments may be starved of funds, or developments may take the wrong form or take place in the wrong location (Geneva Business School, 2019).

Mitchell and Sheila (2007) suggests that economic linkages stop leakages. Buying supplies from people in the host country allows the benefits to remain. Many developing countries now encourage local farmers to supply fresh fruit and vegetables to hotels. Labour is often the most important linkage between a hotel and the local economy, through the payment of salaries and wages. Even a foreign owner should recruit locally to minimize costs. Hotels enhance economic linkages by working with informal tourism businesses. Whether the tourists are domestic or international, their expenditure in local communities contributes to the economic development of the area. The greater the proportion of total tourism spending that stays in the local area, the stronger and more diverse the local economic base (Boz, 2012; Open textbooks for Hong Kong, 2019).

Governments and tourism companies in destination countries can support initiatives to reduce leakages further by (1) Using locally-owned accommodation (this can be up to half of the total holiday cost), (2) Endorsing destinations that integrate tourists into the local economy, where they can purchase local products, (3) Promoting resorts that employ local staff and pay reasonable salaries, and (4) Using airlines from the host country (for long-haul destinations this may constitute one-third of the total package cost).

References

- Boz, M. (2012). *Leakages and Value Added in International Tourism Revenues; Tourism Satellite Account as a Measurement Method*. [Online]. Retrieved October, 2019, from:
https://www.researchgate.net/publication/312472298_leakages_and_value_added_in_international_tourism_revenues_tourism_satellite_account_as_a_measurement_method.

- CBRE Thailand. (2017), *International-hotel-brands-expand-reach*. [Online]. Retrieved August 10, 2019, from: <https://www.cbre.co.th/news/international-hotel-brands-expand-reach>.
- Geneva Business School. (2019). *The Two Sides Of Tourism: The Positive and Negative Impacts On An Economy*. [Online]. Retrieved June 29, 2019, from: <https://gbsge.com/two-sides-tourism-positive-negative-impacts-economy/>.
- Kariyapol, T. (2019). The Operation of “Zero-Dollar Tours” after Their Rising Popularity in Thailand- A Case Study of Phuket, A Province Located in Southern Thailand. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 19(1), 19-31.
- Kasikorn Research Center. (2019). *Thailand's Tourism Industry Outlook 2019*. [Online]. Retrieved August 23, 2019, from: https://kasikornbank.com/international-business/en/Thailand/IndustryBusiness/Pages/201901_Thailand_TourismOutlook19.aspx.
- Maierbrugger, A. (2017). *Thailand's dependence on tourism reaches critical dimensions*. [Online]. Retrieved October 15, 2019, from: <http://investvine.com/thailands-dependence-tourism-reaches-critical-dimensions>.
- Messer, C. C. (2010). *Community tourism development*. 3rd ed. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Ministry of Tourism and Sports. (2016). *Average expenditure of international tourist arrival*. [Online]. Retrieved July 23, 2019, from: <http://tourism2.tourism.go.th/home/details/11/221/25306>.
- Mitchell, J. and Sheila P. (2007). *Linkages and leakages, Local supply and imports*. [Online]. Retrieved October 18, 2019, from: <http://www.id21.org/insights/insights62/art04.html27.1.2007>.
- Open textbooks for Hong Kong. (2019). *Impact of Tourism*. [Online]. Retrieved July 10, 2019, from: <http://www.opentextbooks.org.hk/ditatopic/37004>.
- Phuket Insider. (2009). *Tourism Impact on Thailand's Economy by the Numbers*. [Online]. Retrieved July 23, 2019, from: http://www.thephuketinsider.com/tourism/tourism_impact_on_thailands_economy_by_numbers.php.
- SCB Economic Intelligence Center. (2019). *Thai Tourism: Sustaining Success*. [Online]. Retrieved August 30, 2019, from: https://www.scbeic.com/en/detail/file/product/2953/ekn1rpps7/EIC_Insight_ENG_Tourism_2016.pdf.

- TAT News. (2018). *TAT launches Go Local project to spread benefits of tourism across local communities nationwide*. [Online]. Retrieved July 01, 2019, from:
<https://www.tatnews.org/2018/01/tat-launches-go-local-project-spread-benefits-tourism-across-local-communities-nationwide/>.
- TAT News. (2019). *Thai tourism sees growth in line with the target*. [Online]. Retrieved June 28, 2019, from: <https://www.tatnews.org/2018/12/thai-tourism-sees-growth-in-line-with-the-target>
- Thai Embassy. (2016). *Thailand Tourism*. [Online]. Retrieved July 23, 2019, from:
<http://www.thaiembassy.org/chennai/en/services/45720-Travel-&-Tourism-in-Thailand.html>.
- UN ATLAS. (2016). *Impacts of Tourism*. [Online]. Retrieved September 10, 2019, from:
<http://www.oceansatlas.org/subtopic/en/c/106/>.
- UNEP Tourism. (2011). *Negative economic Impacts of Tourism*. [Online]. Retrieved September 15, 2019, from:
<http://www.unenvironment.org/resource/efficiency/Business/SectoralActivities/Tourism/FactsandFiguresaboutTourism/ImpactsofTourism/EconomicImpactsofTourism/NegativeEconomicImpactsofTourism/tabid/78784/Default.aspx>.
- UNESCO. (2017). *Tourism Resources*. [Online]. Retrieved June 28, 2019, from:
<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/priority-areas/sids/culture-tourism/tourism-resources/>.
- UNWTO. (2007). *Tourism and Least Developed Countries: A Sustainable Opportunity to Reduce Poverty*, [Online]. Retrieved October 16, 2019, from:
<http://www.unwto.org/sustainable/doc/tourism-and-ldc.pdf>, 23.6.2007.
- Yuvejwattana, S. (2011). Thai Tourism Industry Spared From Floods, May Support Growth. *Business week*, [Online]. Retrieved July 23, 2019, from: <http://www.businessweek.com/news/2011-10-14/thai-tourism-industry-spared-from-floods-may-support-growth.html>.

เทคนิคการประเมินการเรียนรู้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

อุไร ชีรัมย์^{1,*}, พรทิพย์ ไชยโส², พิกุล เอกวางกูร³, ทรงชัย อักษรคิด⁴

^{1,2,3}สาขาวิชาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา, ⁴สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Received: 29 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 7 May 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดในการประเมินการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน เพื่อให้เข้าใจว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไรและเรียนรู้ได้อย่างไร ผู้สอนจำเป็นต้องมีเครื่องมือวัดที่หลากหลาย ใช้เทคนิคการประเมินเพื่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การตั้งคำถาม การสังเกต การบันทึกการเรียนรู้ การประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน การให้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะเข้าใจถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ขณะที่ผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนเพื่อเป็นเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้นผู้สอนควรแจ้งและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนประเมินตนเองเกิดการเรียนรู้และยอมรับที่จะปรับปรุงตนเองในการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายที่สำคัญไม่ได้ หากผู้ที่เกี่ยวข้องสำคัญคือผู้สอนไม่นำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนมาใช้เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การประเมินการเรียนรู้ เทคนิคประเมินเพื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

*ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: urai_ru@hotmail.com

Strategies of Assessment for Learning for Learners in the 21st century

Urai Sirum^{1,*}, Porntip Chaiso², Pikul Ekwarangkul³, Songchai Ugsonkid⁴

^{1,2,3} Educational Research and Evaluation Program, ⁴Teaching Mathematics Program,
Faculty of Education, Kasetsart University

Received: 29 November 2019

Revised: 22 April 2020

Accepted: 7 May 2020

ABSTRACT

This article aims to present the concept of learning assessment, with the important objectives of obtaining the information for improvement of the learners' learning. The changes of the world society in the 21st century relate to the learning management of teachers which is for understanding of what matters are learned by the learners and how well they are learning. Teachers are required to have a variety of tools and techniques to do the assessment including the learning contract, questioning, observation, learning records, self and peer assessments, and feedback information to enable the teacher to understand the learning outcomes of learners. Teachers must determine the objectives of the learning management clearly to be the criteria that can be used to determine whether or not the learning of the learners is in accordance with the goals. The aims and objectives of learning management should be told to learners, and teachers should listen to the feedback opinions of learners in order to encourage the learners to self-assess and improve themselves in learning. Learners are not going to achieve their important goals if the teachers who are involved do not apply the assessment results for improving their learning activities management in order to develop the learners' sustainable learning process skills.

Keywords: Learning assessment, Techniques of assessment for learning, Learners in the 21st century

*Corresponding Author; Email: urai_ru@hotmail.com

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกสู่ศตวรรษที่ 21 นั้นสำคัญยิ่งที่มนุษย์ต้องสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ สามารถสื่อสาร และรู้เท่าทัน สื่อเทคโนโลยี เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ทำให้เกิดคำถามขึ้นกับระบบการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมยังคงมีประสิทธิภาพหรือไม่สำหรับวันนี้ ผู้สอนควรมีคุณลักษณะอย่างไรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ แล้วทำไมสิ่งที่เรารู้ ในโรงเรียนไม่ได้มีประโยชน์สำหรับชีวิตจริง ทำไมเป็นเรื่องยากที่จะหางานแม้จะจบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย (Zhang, 2015) ดังนั้นโรงเรียนที่ดีควรอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยจัดประสบการณ์เรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาความสามารถผู้เรียนให้มีวิธีการ ใช้ความรู้และทักษะ โดยคิดอย่างลึกซึ้งในความรู้สู่สถานการณ์ใหม่ (Panich, 2013) การวิเคราะห์ข้อมูล การทำความเข้าใจความคิดใหม่ ๆ การสื่อสาร ทำงานร่วมกัน แก้ปัญหา และการตัดสินใจ เน้นความสำคัญ ของการผสมผสานข้อมูลและเทคโนโลยีเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้เรียนเชื่อมต่อกับโลกมากกว่าความรู้ในชั้นเรียน (Silva, 2008)

การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เกี่ยวข้องกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตการสอบถาม การตรวจผลงาน หรือการสอบ (Berry, 2008) เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนลักษณะของผู้เรียนเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ตลอดจนการพิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้เพื่อการให้ระดับเกรด การเลื่อนชั้น หรือการจัดแผนการเรียนรู้ต่อไป และยังนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร และมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดการศึกษาหรือผู้ใช้ความรู้ความสามารถของผู้เรียน (Li and Chen, 2016; Chaiso, 2017)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิด และหลักการของการประเมินเพื่อการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาการประเมินเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อศึกษาเทคนิคการประเมินเพื่อการเรียนรู้ที่ใช้ปฏิบัติในชั้นเรียน

แนวคิด และหลักการประเมินเพื่อการเรียนรู้

การประเมินการเรียนรู้ (Learning assessment) เป็นกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อผู้สอนใช้พัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหลักสูตร การประเมินสามารถดำเนินการได้จากการให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด เพื่อให้ผู้สอนรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติของผู้เรียน และนำมาตีความหมายแล้วทำการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถที่ผู้เรียนที่แสดงออกมาทั้งในส่วนของ การปรับปรุง การเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างเรียน (Formative assessment) และการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Summative assessment) เพื่อให้ระดับผลการเรียนเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นอกจากนี้ Stufflebeam and Shinkfield (2007) แสดงความเห็นของการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุปรวม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุปรวม
(Stufflebeam and Shinkfield, 2007)

Descriptors	การประเมินความก้าวหน้า (Formative assessment)	การประเมินผลสรุปรวม (Summative assessment)
วัตถุประสงค์การประเมิน	เข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ	ตรวจสอบการบรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน รายบุคคล
จุดเน้น	กระบวนการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
วิธีการประเมิน	การทดสอบ การปฏิบัติงาน การประเมินคุณลักษณะ-สมรรถนะ ที่พึงประสงค์	การทดสอบ การปฏิบัติงาน การประเมินคุณลักษณะ-สมรรถนะ ที่พึงประสงค์
สิ่งที่ประเมิน	ตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์มาตรฐาน การเรียนรู้ต่าง ๆ (terms of standards mastered)	ตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์มาตรฐาน การเรียนรู้ต่าง ๆ (terms of standards mastered)
ระยะเวลาการประเมิน	ตลอดระยะของการเรียนการสอน	ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน
บทบาทของผู้ประเมิน	Prospective-proactive	Retrospective-retroactive

กระบวนการทัศน์ใหม่ในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นควรให้ความสำคัญที่เท่ากันระหว่างการประเมินความก้าวหน้า (Formative assessment) และการประเมินผลสรุปรวม (Summative assessment) ด้วยการประเมินผลสรุปรวม มีความสำคัญต่อการตัดสินผลการเรียนรู้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ในขณะที่การประเมินความก้าวหน้าเป็นเครื่องมือสำคัญช่วยสนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์รายวิชา

การประเมินการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้น ในระหว่างที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่สิ้นสุดลงด้วยวัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินผู้เรียนจึงเป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning) ซึ่งกระบวนการประเมินผู้เรียนที่ให้ความหมายที่กว้างขวางนั้น ไม่ใช่เพียงประเมินผู้เรียนว่ามีผลการเรียนรู้ในระดับใด เรียนรู้ไปตามหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างไร แต่การประเมินเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้สอนและผู้เรียนแต่ละคน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันซึ่งได้มาร่วมกันแบ่งปันมุมมองของการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มี การวางแผนและการคิดอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้สารสนเทศจากผู้เรียนอย่างสมบูรณ์เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ เข้าใจถึงสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะและความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนใน การเรียนรู้ ตลอดจนการมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ และเจตคติต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ

กระบวนการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องเป็นส่วนหนึ่งที่กลมกลืนและ เป็นไปอย่างตามธรรมชาติของกระบวนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

กระบวนการประเมินเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องทำหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนจะใช้ทุกช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระหว่างดำเนินการไปพร้อมกับกิจกรรมการประเมินด้วย เทคนิควิธีต่าง ๆ ในการประเมิน (การสังเกตการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน การพูดคุย การตรวจ การปฏิบัติงานและอื่น ๆ) ที่จะทำให้ผู้สอนได้เห็นภาพที่สมบูรณ์ว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างไร ผู้สอนจะวิเคราะห์และตีความหมายจากพฤติกรรมการเรียนรู้และผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนเพื่อให้ได้สารสนเทศต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เกิดขึ้น ในระหว่างการจัดการเรียนรู้และสารสนเทศเหล่านั้นช่วยให้ผู้สอนนำมาใช้เพื่อกำกับติดตามและปรับปรุงการสอนของตน เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) กับผู้เรียนโดยบทบาทของผู้เรียนจะเป็นผู้ให้สารสนเทศต่าง ๆ ในการเรียนรู้ของตนเองอย่างเปิดเผย ผู้เรียนจะไม่มียุติโทษเพียงแต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เท่านั้นแต่ยังมีส่วนในการสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มต่อผู้สอนและต่อชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังใช้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินเพื่อกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองและนำมาพิจารณาเพื่อการตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองโดยแสดงออกจากคุณภาพของงานที่ผู้เรียนได้แสดงออก Chaiso (2017) กล่าวว่า การประเมินในลักษณะนี้นิยามว่า “กิจกรรมที่ดำเนินการด้วยการวางแผน ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และนำมาใช้โดยผู้สอนและผู้เรียนโดยดำเนินการรวบรวมสารสนเทศในการเรียนรู้ต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยเฉพาะในระหว่างเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์ และตีความหมายสารสนเทศที่ได้รับเพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร และทำการตัดสินใจสำหรับผู้สอนในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ของตนเอง ในขณะที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ว่าจะปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองอย่างไรให้ดีขึ้น”

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

จุดเริ่มต้นจากความพยายามทำให้เกิดความมั่นใจว่าการประเมินนั้นมีความยุติธรรมสำหรับผู้เรียน การทดสอบ (Examination) ที่ใช้เป็นวิธีการหลักในการตรวจสอบผู้เรียนสามารถบ่งชี้คุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เพียงใด เพราะกระบวนการสอบนั้นอาจเกิดข้อผิดพลาด เช่น การตรวจ หรือ การให้คะแนน เป็นต้น การทดสอบยังสะท้อนเพียงแต่ความสามารถด้านสติปัญญา (Cognitive skills) ของผู้เรียนได้โดยให้ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในช่วงแคบ ๆ เพื่อให้ผลการประเมินมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนนั้นต้องทำการประเมินทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนประกอบการประเมินผู้เรียน

แนวคิดและหลักการสำคัญของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวคิดและหลักการสำคัญของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

หลักการ	แนวคิด
การกำหนดสิ่งที่ต้องการจะวัดให้มีความชัดเจน	การนิยามสิ่งที่วัดให้สามารถสังเกตได้เรียกว่าการนิยามเชิงปฏิบัติการ และการกำหนดดัชนีชี้วัด เนื่องจากสิ่งที่วัดเป็นคุณลักษณะที่มีองค์ประกอบ ซับซ้อนจึงต้องกำหนดเป็นตัวบ่งชี้แทนสิ่งที่วัด
เครื่องมือที่ใช้ในการวัด	ความเหมาะสมของสิ่งที่วัดกับผู้ถูกวัด การตรวจให้คะแนนมีเกณฑ์เครื่องมือหลากหลาย เช่น แบบสอบ การทำงาน การทำแบบฝึกหัด การทำงานเดี่ยว งานกลุ่ม การสอบข้อเขียน การปฏิบัติ การสัมภาษณ์ และการสังเกตของครู การวัดต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอและวัดพฤติกรรมที่สำคัญ ๆ
การประเมินผลการศึกษาเน้นการประเมินการปฏิบัติ	การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถและทักษะ ตลอดจนลักษณะนิสัย การเรียนรู้ การทำงานของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบผู้เรียนควรได้รับการปรับปรุงหรือสนับสนุน ผู้เรียนอย่างไร การประเมินแสดงออกด้วยวาจา ท่าทาง การสาธิต การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติและอื่น ๆ ที่สามารถสังเกตเพื่อตรวจสอบข้อเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายของการเรียนรู้ของหลักสูตร
การประเมินเน้นการประเมินตามสภาพจริง	ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในงานที่มีคุณค่าและมีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียนรู้ มีลักษณะเหมือนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการนำไปใช้ในชีวิตจริง การรวบรวมข้อมูลด้วยการให้งานปฏิบัติและตรวจสอบด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ การบันทึก การให้งานเพื่อที่จะได้แก้ปัญหาและการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สำคัญให้ค้นหาความสนใจความต้องการของตนเอง และวางแผนการสืบค้นข้อมูล เพื่อตอบคำถามที่ตัวเองสงสัย กระบวนการประเมินการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องเกิดขึ้นในระหว่างที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีการชี้แจงถึงความคาดหวังและเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นแนวทางที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น
การประเมินต้องให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา	การประเมินที่ดีต้องช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนสอดคล้องกับความสามารถ และพื้นฐานของผู้เรียนที่แตกต่างกันก่อให้เกิดทัศนคติของผู้เรียนที่ดีต่อตัวผู้เรียน ต่อผู้สอน ต่อโรงเรียน และสังคมช่วยเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้สอน โดยการเป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการเรียนรู้และกลายเป็นผู้ประเมินตนเองได้
การประเมินเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีจริยธรรม	การประเมินนำมาใช้ตัดสินใจ ต้องมีการดำเนินการอย่างมีระบบและขั้นตอนสามารถตรวจสอบได้ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมิน เกณฑ์ เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ การวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูล การรายงานผลการประเมิน ผู้สอนที่ทำหน้าที่ประเมินผู้เรียน จึงควรมีสมรรถภาพและจริยธรรมในการประเมิน เช่น มีทักษะในการเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับการตัดสินใจต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผู้เรียนมีทักษะในการพัฒนาวิธีการประเมิน ที่เหมาะสม มีการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อนำมาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มีทักษะในการบริหารการให้คะแนน การตีความหมายผลการสอบทั้งจากวิธีการประเมินด้วยเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นเองและวิธีการประเมินด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เนื่องมาจากวัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อให้ได้สารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดจึงต้องดำเนินการทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และ สิ้นสุดและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งนี้แต่ละระยะของการประเมินจะทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่มที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนด้วยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป นอกจากนี้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ยังสะท้อนถึงภาพของคุณภาพการจัดหลักสูตรหรือคุณภาพของการจัดการศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องด้วยกันหลายฝ่าย ทั้งผู้รับผิดชอบหลักสูตร สถาบันการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต ได้ใช้ผลการประเมินนี้ (Lambert and Lines, 2000; Stobart and Gipps, 1997; cited in Berry, 2008; Kanjanawasee, 2013; Chaiso, 2017)

รูปแบบของการประเมินการเรียนรู้

การประเมิน (Assessment) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเข้าไว้ด้วยกัน มโนทัศน์ที่สำคัญของการประเมิน ก็คือการเน้นที่การบรรยายถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน การบ่งชี้ว่าผู้เรียนพัฒนาหรือก้าวหน้าในการเรียนรู้อย่างไร การวินิจฉัยข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ทิศทางหรือแนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้กับผู้สอนและผู้เรียนในขั้นตอนต่อไปของการเรียนรู้

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning : AfL) เป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ต่าง ๆ ตามสภาพจริงเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนในด้านการเรียนเพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to Do) การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) เพื่อให้เข้าใจกระบวนการและการแสวงหาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในแง่มุมต่างๆ อย่างรอบด้าน ระบุและวินิจฉัยปัญหา ให้ข้อติชมที่มีคุณภาพและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับกระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as learning : AaL) เป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตน สามารถกำกับวินิจฉัย ประเมิน และปรับปรุงการเรียนรู้ของตน การให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้และฝึกให้ผู้เรียนคิดทบทวนเกี่ยวกับการเรียนรู้และกลยุทธ์ในการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of learning : AoL) เป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อตัดสินคุณค่าในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งแสดงถึงมาตรฐานทางวิชาการในเชิงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารสนเทศดังกล่าวนำไปใช้ในการกำหนดระดับคะแนนให้ผู้เรียน รวมทั้งใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน การประเมินการเรียนรู้หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามองค์ 4 ทางการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา ทดถศึกษา และพลศึกษา เป็นสำคัญ

ลักษณะของรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปลักษณะของรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ (Chaiso, 2017)

หลักการ/ ลักษณะ	การประเมินผลของการเรียนรู้ (Assessment of Learning : AoL)	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning : AfL)	การประเมินขณะการเรียนรู้ (Assessment as Learning : AaL)
ลักษณะทั่วไป	รวบรวมหลักฐานหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงนำไปสู่การตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตรและมาตรฐานที่กำหนดไว้	รวบรวมสารสนเทศระหว่างจัดการเรียนรู้เพื่อทำการตัดสินใจถึงแนวทางการปฏิบัติที่ต้องการช่วยให้เกิดการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน	ผู้เรียนได้รวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนแล้วสะท้อนการเรียนรู้ทำการวางแผนปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้น
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	เครื่องมือเป็นทางการ เช่น แบบสอบถามมาตรฐาน และแบบสอบ	เครื่องมือเป็นทางการและไม่เป็นทางการ	วิธีการประเมินเป็นแบบไม่เป็นทางการ เช่น การให้เพื่อนประเมินหรือประเมินตนเอง
	สารสนเทศมาจากการแหล่งข้อมูลเพียงแหล่งเดียวไม่สามารถให้ภาพที่ครอบคลุมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตรงกับความรู้ความสามารถและพฤติกรรมของผู้เรียนได้ทั้งหมด	สารสนเทศมาจากการรวมข้อมูลแสดงถึง การเรียนรู้ของผู้เรียนในลักษณะต่างๆ การออกแบบงานผู้เรียนปฏิบัติให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแม่นยำ	สารสนเทศตรงกับลักษณะของผู้เรียน หากดำเนินการด้วยวิธีการประเมินที่ดี แต่ลักษณะการประเมินมีลักษณะเป็นอัตนัยขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ประเมินจึงมีความเชื่อถือได้ต่ำ
เกณฑ์	เทียบกับผู้เรียนคนอื่น มาตรฐานหรือระดับผลการเรียนรู้	มาตรฐานหรือระดับผลการเรียนรู้ภายนอก	เป้าหมายการเรียนรู้หรือพัฒนาการรายบุคคล และมาตรฐานภายนอก
หน้าที่ของการประเมิน	วัดผลการเรียนรู้ ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้กับมาตรฐานที่กำหนดไว้	ทำความเข้าใจการเรียนรู้ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนในระหว่างจัดการเรียนรู้	ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงมาตรฐานที่ผู้เรียนคาดหวังในการเรียนรู้ของตนเอง
	ทำการตัดสินใจเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	ทำการตัดสินใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศที่รวบรวมมาอย่างต่อเนื่อง	พัฒนาความสามารถของผู้เรียน ติดตามปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินตนเองและการแก้ไขให้ถูกต้องด้วยตนเอง
	สามารถให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์เพื่อการวางแผนระยะยาวในการจัดหลักสูตร	ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงการเรียนรู้ของตนให้ดีขึ้นโดยผ่านกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ	ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาแผนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง
จุดเน้นของการประเมิน	เพื่อให้ผู้เรียนนำมโนทัศน์ที่สำคัญความรู้ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ในหลักสูตรไปใช้ เช่น การสอบหลังจบหน่วยการเรียนรู้	เน้นความก้าวหน้าและความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น การสอบย่อยเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนในการเรียนรู้ของผู้เรียน	เน้นการสะท้อนการคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเองและยุทธวิธีที่ให้ผู้เรียนนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนรู้ของเขา เช่น การสะท้อนความคิดในสิ่งที่เขาต้องการที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) และการประเมินขณะการเรียนรู้ (AaL) จึงควรนำมาใช้โดยตรงกับการประเมินในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามการประเมินผลของการเรียนรู้ (AoL) ก็สามารถนำมาสู่การพัฒนาได้ ถ้าสารสนเทศที่สรุปนั้นเป็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นำมาใช้ในการพิจารณาถึงผลของการจัดหลักสูตรเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนจัดการเรียนรู้ต่อไป ถ้าการประเมินทั้ง 3 แนวทางนำมาใช้อย่างเหมาะสมก็จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เช่นกัน การประเมินจึงสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะนำการประเมินมาใช้ประโยชน์อย่างไร เพื่อที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้สอนควรบูรณาการการประเมินไปสู่การวางแผนจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป มิใช่การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้และรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น

ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการประเมินเพื่อการเรียนรู้

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั้นสำคัญยิ่งคือ (1) ความคล่องแคล่วและความสามารถในการปรับตัว (Agility and Adaptability) สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ยากและค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่ยากได้ สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง สื่อสาร แสดงบทบาทได้หลากหลาย เข้าใจผู้อื่น (2) การคิดริเริ่ม และ ความเป็นนักประกอบการ (Initiative and Entrepreneurialism) เป็นการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนรวม ทั้งความสามารถในการแก้ปัญหา และการปฏิบัติงานต่าง ๆ (3) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้านการพูดและการเขียน (Effective Oral and Written Communication) ลักษณะของการประเมินความสามารถในการรายงานปากเปล่าและการเขียนรายงาน การประเมิน การแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ปัญหา เขียนโต้ตอบเมื่อได้รับข้อเสนอแนะ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ และ (4) การเข้าถึงสารสนเทศ และการวิเคราะห์สารสนเทศ (Accessing and Analyzing Information)

การเรียนรู้และทักษะนวัตกรรมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความซับซ้อนกว่าโลกศตวรรษที่ 20 ซึ่งผู้เรียนต้องมีทักษะการอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) เหล่านี้เพื่อช่วยเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สามารถ (1) ความคิดสร้างสรรค์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อการทำงาน (2) วิธีการระดมความคิดแล้วสร้างความคิดใหม่ ๆ และสร้างสรรค์นวัตกรรม (3) วิธีการสื่อสารความคิดสร้างสรรค์ (4) เกิดความคิดที่จะให้คนอื่น ๆ ยอมรับและเรียนรู้จากความล้มเหลว (5) วิธีการคิดแบบอุปนัยและแบบนิรนัย (6) วิธีการวิเคราะห์และแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ (7) ทำความเข้าใจในหลักฐาน ข้อโต้แย้งและผู้พิพากษาที่ดีต้องแสดงหลักฐานและข้อโต้แย้ง และ (8) ทำงานร่วมกันกับผู้อื่นที่หลากหลาย ทำเป็นทีม มีภาวะผู้นำ (Wagner, 2008)

การประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills) จึงมีจุดเน้น คือ (1) สร้างความสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ (2) เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน (3) ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ (4) สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ การวัดผลที่มีคุณภาพสูงควรประกอบด้วยเกณฑ์คุณภาพที่เฉพาะเจาะจง การประเมินทุกชนิดต้องเป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งได้แก่การมีจุดมุ่งหมายของการประเมิน จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ชัดเจนและเหมาะสม มีวิธีการประเมินเหมาะสม มีส่วนตัวอย่างการปฏิบัติได้ดี และการประเมินต้องแม่นยำปลอดจากความลำเอียงและอคติเป็นซึ่งเป็นหลักของการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Office of the Basic Education Commission, 2015)

แนวคิดของการประเมินในชั้นเรียน (Classroom Assessment)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Assessment) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ ตีความ บันทึกข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นับตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด นำผลที่ได้มาตีค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดในตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ข้อมูลที่ได้นี้นำไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แก่ผู้เรียน การตัดสินผลการเรียนรู้รวบยอดในเรื่อง หรือหน่วยการเรียนรู้หรือในรายวิชา และการวางแผน ออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู Chaiso (2017) กล่าวถึง การประเมินในชั้นเรียน ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญในการมองหาคูณค่าของการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำลังดำเนินอยู่ ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่กระทำเพิ่มขึ้นเมื่อจบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่านั้น จุดมุ่งหมายของการประเมินในชั้นเรียน คือ การทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนและการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น การประเมินในชั้นเรียนจึงต้องการ (1) วัดผลลัพธ์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (measures of results), (2) ประเมินกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำไปสู่ผลลัพธ์ (evaluation of the processes that lead to the results), และ (3) เน้นการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (a commitment to promote change for the better) การประเมินในชั้นเรียนที่มีลักษณะสำคัญที่ออกแบบมาเพื่อช่วยครูได้ค้นคว้าว่าอะไรคือ สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียนและผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างไร ณัฐ สิทธิกร (Sistikorn, 2018) กล่าวเสนอแนะผลการวิจัยว่าการใช้รูปแบบการคิดของผู้เรียนในชั้นเรียน เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืนของผู้เรียน

เทคนิคการประเมินเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน

การประเมินระหว่างเรียน (Formative assessment) นั้น ผู้สอนสามารถนำเทคนิควิธีมาใช้ เช่น การสังเกต การอภิปราย การสัมภาษณ์ การบันทึกเหตุการณ์ การใช้แบบตรวจสอบรายการ ซึ่งเทคนิควิธีการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้สอนสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยใช้หลักที่ว่าเทคนิควิธีการใดที่จะช่วยทำให้ผู้สอนได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ชัดเจน ก็เป็นเทคนิควิธีการที่ผู้สอนควรเลือกใช้ เพราะจะทำให้ผู้สอน เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เทคนิคประเมินเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญพบว่าถูกนำมาใช้มากกับการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ดังนี้

เทคนิคที่ 1: การใช้ข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (Learning contract) เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในคาบแรกและในช่วงเวลาของการจัดการเรียนรู่ว่าจะเรียนอะไรและจะใช้การประเมินอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนโดยเป็นวิธีการที่ยืดหยุ่นและสามารถมีการต่อรองกันได้ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนโดยยึดเป้าหมายของการเรียนเป็นสำคัญสิ่งที่ควรบันทึกไว้ในข้อตกลง ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเรียนเกณฑ์

การประเมินหนังสือ/ตำราเรียน/เอกสารที่ใช้ในการเรียนรู้ ระยะเวลาและการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร

เทคนิคที่ 2: การสังเกต (Observation) เป็นการประเมินที่ผู้สอนได้บันทึกหรือเขียนบรรยายถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีข้อมูลที่เก็บรวบรวม 2 ประเภท คือ (1) แนวทางเชิงปริมาณ คือ การสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนอย่างเป็นระบบโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่มีการกำหนดประเด็นในการสังเกตพฤติกรรม ในห้องเรียนไว้ล่วงหน้าก่อนการสังเกตพฤติกรรม และ (2) แนวทางเชิงคุณภาพ คือ การสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนที่เน้นการบรรยายเหตุการณ์และบริบททางสังคมในห้องเรียน การสังเกตทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นแนวทางในการประเมินที่มีประสิทธิภาพและผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ได้ วิธีการให้คะแนนมีหลายประเภทที่สัมพันธ์กับกลวิธีการประเมิน ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (checklist) มาตรวัดประมาณค่า (rating scale) การเขียนอนุทิน ซึ่งการใช้กลวิธีเหล่านี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มีความเป็นระบบมากขึ้น

เทคนิคที่ 3: การตั้งคำถาม (Questioning) ใช้โดยทั่วไปในห้องเรียนซึ่งนักทฤษฎีได้แบ่งคำถามออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ คำถามขั้นต้น คือ คำถามที่ครูตั้งขึ้นเพื่อถามความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนผ่านมาแล้ว คำถามขั้นสูง คือ คำถามที่ครูต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อตอบคำถาม ซึ่งในการตอบคำถามนั้นผู้เรียนต้องสามารถสร้างแนวคิดจากข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ ประโยชน์ของการใช้คำถาม ในห้องเรียนโดยครู คือ คำถามจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นในการหาคำตอบทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจในสิ่งที่ครูพูดและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น สำหรับการถามคำถาม ในระดับสูงจะต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและขยายความรู้ความเข้าใจผู้เรียนได้คิดและเรียบเรียงคำตอบของผู้เรียนบางครั้งครูสามารถให้ผู้เรียนมารวมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อนตอบคำถามหรือ ครูช่วยให้แนวทางในลักษณะของการเสริมต่อความรู้ให้กับผู้เรียน

เทคนิคที่ 4: การประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน (Self and Peer Assessment) เป็นการประเมินที่สามารถนำไปใช้ร่วมกับการประเมินโดยผู้สอน ผู้เรียนจะเป็นผู้สะท้อนว่าตนเองได้ะไรจากการเรียน มีสิ่งใดที่ควรพัฒนาต่อไป ทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองและพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจและประเมินงานของตนเองและเพื่อนรวมไปถึงการได้รู้จุดเด่น จุดด้อยในการทำงาน และนำจุดด้อยของตนเองมาพัฒนาในการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) ยอมรับที่จะพัฒนาตน

เทคนิคที่ 5: การบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal) ผู้เรียนนำความรู้ความคิดที่ได้จากการทำใบงานแบบฝึกหัด มาเขียนสะท้อนคิดแบบไม่มีโครงสร้างและเป็นการเขียนสะท้อนคิดจากการเรียนรู้ของแต่ละคน ทำให้ผู้สอนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนซึ่งมีวิธีการเขียนหลายรูปแบบเช่น การจดบันทึก คือ ผู้เรียนบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน การเขียนบันทึกประจำวัน คือ ผู้เรียนเขียนบันทึกความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนในห้องเรียน และการเขียนสะท้อนคิด คือ ผู้เรียนเขียนแสดงความรู้ที่ได้จากการบันทึกการเรียนรู้ว่า เรียนรู้อะไร เรียนรู้อย่างไร และเรียนรู้ที่จะนำไปใช้อย่างไร ซึ่งประโยชน์ของวิธีการใช้การบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal) คือผู้เรียนสามารถติดตามพัฒนาการของตนเองทำให้แนวคิดของผู้เรียน มีความชัดเจนมากขึ้นและสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับองค์ความรู้ใหม่ ผู้สอนคอยช่วยเหลือผู้เรียนเกี่ยวกับการเขียนบันทึกประสบการณ์ที่มีประโยชน์ต่อการเรียน การวิเคราะห์การเรียนรู้จากการตั้งคำถาม ของตนเองและการหาคำตอบจากคำถามเหล่านั้น

เทคนิคที่ 6: การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการให้ผลการประเมินกลับไปหาผู้เรียนหรือผู้ถูกประเมินเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาตนเอง การให้ผลการประเมินย้อนกลับสู่ผู้เรียนก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาหรืออาจเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเช่นกัน ผู้ประเมินควรต้องศึกษารูปแบบ การให้ผลการประเมินย้อนกลับสู่ผู้เรียนเพื่อประสิทธิภาพของการพัฒนา

การจำแนกการให้ข้อมูลย้อนกลับมี 3 รูปแบบ (1) การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยสร้างแรงจูงใจ (Motivational feedback) เป็นการสร้างแรงจูงใจเชิงบวก เช่น การให้คำชม การให้รางวัล การให้เกรตที่ดี การให้คำแนะนำเชิงบวก (2) การให้ผลการประเมิน (Evaluative feedback) โดยการให้เกรต หรือคะแนน ในการทำงานที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้การทำงานของตนเองในปัจจุบันเพื่อการปรับปรุง (3) การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นข้อเรียนรู้ (Learning feedback) ซึ่งรูปแบบนี้ผู้เรียนจะรู้วิธีการปรับปรุงการเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมาย โดยครูให้คำแนะนำ วิธีการให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงงานให้ดีขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนโดยผ่านการคิดและการตัดสินใจในคำแนะนำเหล่านั้น

หลักในการเลือกใช้เทคนิคการประเมิน Herman, Aschbacher and Winters (1992 cited in Berry, 2008) ได้กล่าวถึงแนวทางการเลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสม ดังนี้ (1) เทคนิคนั้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ทั้งนี้เพราะความสอดคล้องดังกล่าวจะนำมาซึ่งผลการประเมินที่ชัดเจน (2) เทคนิคการประเมินต้องแสดงถึงเนื้อหาและทักษะที่ผู้สอนคาดหวังให้เกิดกับผู้เรียน (3) เทคนิคในการประเมินจะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้สามารถแสดงสมรรถภาพและความก้าวหน้าของผู้เรียนออกมา เพื่อผลการประเมินนั้นจะสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน (4) เทคนิคในการประเมินต้องสามารถใช้ได้จริงและสัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน (5) เทคนิคในการประเมินควรจะสนับสนุนแนวทางการบูรณาการระหว่างวิชา และ (6) เทคนิคในการประเมินต้องมีโครงสร้างที่แสดงถึงการวัดจุดประสงค์ของการเรียนรู้

การเลือกใช้เทคนิคการประเมินเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งที่ผู้สอนเข้าใจในเทคนิคต่าง ๆ เพื่อการนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพให้ผลของการประเมินการเรียนรู้ที่ชัดเจน เกิดการยอมรับนำไปพัฒนาต่อทั้งผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปปรับการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาเพื่อการต่อยอดต่อไป

สรุป

แนวการประเมิน (Assessment approaches) สำคัญ คือ (1) การประเมินผลของการเรียนรู้ (Assessment of Learning : AoL) เป็นกระบวนการประเมินที่นำผลมาใช้เพื่อการตัดสินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative assessment) ของผู้เรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลง (2) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning : AfL) และ (3) การประเมินขณะการเรียนรู้ (Assessment as Learning : AaL) เป็นกระบวนการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ที่ยังไม่สิ้นสุดลง (Formative assessment) ทั้งก่อน และระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินดังกล่าวจะให้สารสนเทศ ที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรม การให้ความร่วมมือการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ การสื่อสาร รู้เท่าทันสื่อ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการปฏิบัติตนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การประเมิน

เพื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ คือ การสร้างข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (Learning Contract) การตั้งคำถาม (Questioning) การสังเกต (Observation) การบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal) การประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน (Self and Peer Assessment) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) สารสนเทศที่ได้จากเทคนิคเหล่านี้ผู้สอนจะให้ผล แก่ผู้เรียน และการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนที่จะช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น การประเมินเพื่อการเรียนรู้นำมาใช้เพื่อประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน ในชั้นเรียนให้การเรียนรู้ถูกพัฒนาขึ้น มีจุดเน้นที่เป็นการประเมินเพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุง (Formative) กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ครูควรศึกษาและฝึกฝนใช้เทคนิคการประเมินเพื่อการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตรงตามสมรรถนะของผู้เรียนอย่างแท้จริงเกิดความน่าเชื่อถือของผลการประเมินผู้เรียน ซึ่งผลการประเมินนี้ใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน อีกทั้งช่วยในการบริหารจัดการห้องเรียนให้เหมาะสมส่งเสริมการเรียนรู้เป็นสำคัญ

2. ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำผลประเมินการเรียนรู้ของตนเองมาปรับปรุงเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้ความสามารถของผู้เรียนและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาตนเอง อีกทั้งให้ผู้เรียนมีกำลังใจที่ดีในการฝึกฝนตนเพื่อความสำเร็จในการเรียนรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Berry, R. (2008). *Assessment for learning*. Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Chaiso, P. (2017). *Evaluation of learners' learning: an important process for the teaching profession*. Bangkok: Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University. (Copied documents) (in Thai)
- Kanjanawasee, S. (2013). *Classical test theory*. 7th edition. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Lambert, D. and Lines, D. (2000). *Understanding Assessment: Purposes, Perceptions, Practice*. London: RoutledgeFalmer.
- Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. [Online]. Retrieved May 11, 2014, from: http://www.psc.ac.th/docs/laws/education_core2551.pdf. (in Thai)
- Li, Y. and Chen, C. (2016). Peer- and self-assessment: A Case Study to Improve the Students' Learning Ability. *Journal of Language Teaching and Research*. 7(4), 780-787.

- Office of the Basic Education Commission. (2011). *Guideline for measuring and evaluating learning outcomes to the basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. 3rd edition. Bangkok : The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Limited. (in Thai)
- _____. (2015). *Guidelines for organizing 21st century learning Skill That focuses on professional competencies*. [Online]. Retrieved November 29, 2015, from:
<http://www.secondary11.go.th/2016/en/download/files/guidance10.pdf> (in Thai)
- Panich, V. (2013). *How learning has occurred*. Bangkok: Printing Mass Products. (in Thai)
- Silva, E. (2008). *Measuring skills for the 21st century. Education Sector*. [Online]. Retrieved December 5, 2016, from: <http://elenamsilva.com/wp-content/uploads/2013/05/MeasuringSkills.pdf>
- Sistikorn, S (2018). A construction of a mathematical thinking styles inventory and a study of the relationships among the mathematical thinking styles, gender, levels of mathematics achievement and type of school. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 18(2), 18-26. (in Thai)
- Stobart, G. and Gipps, C. (1997). *Assessment: A Teachers' Guide to the Issues*. London: Hodder and Stoughton.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J. (2007). *Evaluation Theory, Models, and Applications*. City, U.S.A.: Jossey-Bass.
- Wagner, T. (2008). *The Global Achievement Gap*. [Online]. Retrieved April 21, 2020, from:
<https://slideplayer.com/slide/6648735/>
- Zhang, H. (2015). *21st Century Skills*. [Online]. Retrieved September 9, 2016, from:
<https://onlineacademiccommunity.uvic.ca/learningdesign/wpcontent/uploads/sites/1178/2015/06/Alan-Ebook.pdf>

คำแนะนำในการเตรียมและการส่งต้นฉบับ

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการ วารสารศรีปทุมปริทัศน์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มีความยินดีที่จะรับบทความจากทุกท่าน เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร เพื่อความสะดวกในการพิจารณา จึงขอแนะแนวทางการเตรียมต้นฉบับและส่งต้นฉบับ ดังนี้

ประเภทของบทความ

- บทความวิจัย (Research Article)** หมายถึง งานเขียนที่นำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
- บทความวิชาการ (Academic Article)** หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่หรือแนวคิดใหม่ กล่าวถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ มีการใช้แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ประกอบการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัย และให้ข้อเสนอแนะ
- บทความปริทัศน์ (Review Article)** หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป
- บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)** หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพ ของหนังสือ บทความ หรือผลงานสิ่งประดิษฐ์ โดยใช้หลักวิชาและดุลพินิจที่เหมาะสม

องค์ประกอบของบทความ

1. บทความวิจัย (Research Article)

บทความวิจัย ประกอบด้วยชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ โดยมีข้อมูลเรียงตามลำดับ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมล ของผู้เขียนสำหรับติดต่อ ในส่วนบทคัดย่อต้องระบุถึงแบบแผนของการวิจัย วัตถุประสงค์ ประชากรและตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ความยาวไม่เกิน 250 คำ ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ ในส่วนเนื้อหาของบทความ ให้เริ่มต้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

2. บทความวิชาการ (Academic Article)

บทความวิชาการ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้นิพนธ์ สำหรับติดต่อกันในส่วนบทคัดย่อ ต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ สำคัญ สรุป และข้อเสนอแนะ โดยเนื้อหาในบทคัดย่อความยาวไม่เกิน 250 คำ ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ ในส่วนเนื้อหาของบทความ ให้เริ่มต้นจากบทนำ ที่แสดงเหตุผลหรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ ในส่วนของเนื้อหาสาระ จะเป็นการอธิบายหรือวิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจเอกสารหรืองานวิจัยเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่างๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยผู้เขียนสามารถแสดงทัศนะทางวิชาการของตนเองไว้อย่างชัดเจนด้วย ส่วนสุดท้ายจะเป็นส่วนสรุปและข้อเสนอแนะ มีการเขียนเอกสารอ้างอิงที่ครบถ้วนสมบูรณ์

3. บทความปริทัศน์ (Review Article)

บทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้เขียน สำหรับติดต่อกัน บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่น่าสนใจ ในส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น และต้องมีบทสรุปเรื่องที่เสนอพร้อมข้อเสนอแนะจากผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวสำหรับผู้ให้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไปผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่น่าสนใจอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด ข้อมูลที่น่าสนใจจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่านในสาขาอื่นสามารถเข้าใจได้

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้เขียน สำหรับติดต่อกัน ชื่อเรื่องของบทวิจารณ์หนังสือควรเรียกชื่อความสนใจของผู้อ่านและสื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อด้วยการให้ประเด็น ขวนคิด ขวนสงสัย เป็นต้น ในส่วนบทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับหนังสือที่จะวิจารณ์ ในส่วนเนื้อหา เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียด ในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุป เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบ ประเด็นสำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่านบทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของหนังสือที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อหนังสือเรื่องนั้นได้

การเตรียมต้นฉบับ

1. ขนาดของบทความ: ควรจัดพิมพ์บทความด้วย Microsoft Word บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 26 บรรทัด ต่อ 1 หน้า แบบแนวตั้ง (Portrait) รูปแบบตัวอักษร (Font) ให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร (Font size) เท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นจนจบบทความที่ด้านบนขวาของกระดาษ (ยกเว้น หน้าแรก) ความยาวของบทความไม่ควรเกิน 15 หน้า สำหรับการตั้งค่าหน้ากระดาษ (Page setup) และส่วนระยะ ขอบ (Margins) กำหนดดังนี้

ด้านบน (Top)	2.54 ซม.	ด้านล่าง (Bottom)	2.54 ซม.
ด้านซ้าย (Left)	2.54 ซม.	ด้านขวา (Right)	2.54 ซม.
หัวกระดาษ (Header)	1.25 ซม.	ท้ายกระดาษ (Footer)	1.25 ซม.

2. ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน และสังกัด (Title, Author's name, Author's affiliation): ชื่อเรื่องภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษจัดกึ่งกลาง ให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนา ส่วนชื่อ-นามสกุลผู้เขียน และสังกัด ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ชื่อผู้เขียนให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของ ตัวอักษร 16 ตัวหนา และไม่ต้องระบุค่านำหน้าชื่อ เช่น นาย นาง นางสาว ดร. ผศ. รศ. ศ. เป็นต้น ส่วนสังกัดให้ใช้ ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวหนา ให้ระบุสาขาวิชา ภาควิชา คณะ สถาบัน หรือหน่วยงาน ที่สังกัด พร้อมอีเมลในการติดต่อ ทั้งนี้ กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุด้วยว่าใคร คือ ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

3. บทคัดย่อ (Abstract): หัวข้อบทคัดย่อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนา และขีดซ้าย ส่วนเนื้อความในบทคัดย่อและคำสำคัญให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา หากเป็นบทความภาษาไทยให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นบทความ ภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ (หรืออาจมีบทคัดย่อภาษาไทยด้วยหรือไม่ก็ได้) ทั้งนี้ บทคัดย่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมกันไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ A4 ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ มีความยาวประมาณ 250 คำ จะต้องพิมพ์คำสำคัญในบทคัดย่อภาษาไทย และพิมพ์ Keywords ในบทคัดย่อภาษาอังกฤษของบทความ เรื่องนั้นด้วย จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4. เนื้อหา (Content): หัวข้อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนาและขีดซ้าย ส่วนเนื้อความในแต่ละหัวข้อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา

5. รูปภาพและตารางประกอบ: ควรมีภาพที่ชัดเจน ถ้าเป็นรูปถ่ายควรมีภาพถ่ายจริงแนบมาด้วย หากเป็น ภาพที่คัดลอกมาจากแหล่งอื่นควรเขียนแหล่งอ้างอิงนั้นด้วยตามหลักวิชาการ กรณีรูปภาพให้ใช้คำว่า “ภาพที่” กรณี ตารางให้ใช้คำว่า “ตารางที่”

6. เอกสารอ้างอิง (References): การเขียนอ้างอิงให้ใช้ระบบ APA โดยมีเงื่อนไขดังนี้

6.1 เอกสารที่นำมาอ้างอิงต้องมีไม่เกิน 20 รายการ และไม่ควรมีอายุเกิน 10 ปี ยกเว้นแนวคิดหรือทฤษฎี ที่เกิดมาก่อน 10 ปีและในปัจจุบันยังมิได้นำมาใช้ อนุโลมให้นำมาใช้อ้างอิงได้

6.2 ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และเรียงตามลำดับตัวอักษร

6.3 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบนามปี [นามสกุล, ปี หรือ นามสกุล (ปี)] และอ้างอิงโดยใช้นามสกุลภาษาอังกฤษเท่านั้น เช่น Yurarach (2017) หรือ (Yurarach, 2017) เป็นต้น ทั้งนี้ หากมีผู้เขียน 2 คน ให้ใส่นามสกุลทั้งสองคน เช่น Yurarach & Yoothanom (2017) หรือ (Yurarach & Yoothanom, 2017) หากมีผู้แต่งมากกว่า 2 คน ให้ใส่นามสกุลของผู้แต่งคนแรก และตามด้วย “et al.” เช่น Yurarach et al. (2017) หรือ (Yurarach et al., 2017) เป็นต้น

6.4 เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด โดยมีแนวทางดังนี้

(1) ต้องแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยยังคงเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเดิมไว้ด้วย เขียนจัดเรียงคู่กัน โดยให้เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อนและตามด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเติมคำว่า “(in Thai)” ต่อท้ายเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลจากภาษาไทย

(2) การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิง กรณีเอกสารอ้างอิงที่แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษให้เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาอังกฤษ และรายการเอกสารอ้างอิงทุกรายการ หากมีผู้เขียนไม่เกิน 6 คน ให้ใส่ชื่อให้ครบทุกคน แต่หากมีมากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อทั้ง 6 คน หลังจากคนที่ 6 ให้ตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al.”

ตัวอย่างการแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ (เมือง): สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

Chantavanich, S. (2014). *Qualitative Research Methods*. 22nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

สุภางค์ จันทวานิช. (2557). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่างที่ 2 วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Siriprakob, P. (2010). Autonomous Public Organization and Its Autonomy: A Preliminary Finding.

Sripatum Review of Humanities and Social Sciences, 10(2), 63-77. (in Thai)

ปกรณ ศรีประกอบ. (2553). องค์การมหาชนกับความเป็นอิสระ: ข้อค้นพบเบื้องต้น. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(2), 63-77.

ตัวอย่างที่ 3 เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก: URL.

Wikipedia free encyclopedia. (2018). *Globalization* [Online]. Retrieved May 23, 2018, from: <http://th.wikipedia.org/wiki/Globalization>. (in Thai)
วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). *โลกาภิวัตน์* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2561, จาก: <http://th.wikipedia.org/wiki/Globalization>.

ตัวอย่างที่ 4 รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ (ชื่อเอกสาร), วัน เดือน ปี สถานที่จัด, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Sorntanong, M. (2018). Guidelines for Tourism Management by Identity and Community in the Cultural Tourism of Elephant's Village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya Province. *The Proceedings of the 13th National and International Sripatum University Conference (SPUCON2018)*, 20 December 2018 at Sripatum University (Bangkhen Campus), 2112-2122. (in Thai)
มานะศิลป์ ศรีทองค์. (2561). “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 13 ประจำปี 2561, วันที่ 20 ธันวาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2112-2122.

ตัวอย่างที่ 5 วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์, ชื่อมหาวิทยาลัย.

Boonlom, P. (2017). *A Survey of the Attitudes of Local Residents toward Phase 1 of the Proposed Special Economic Zone Development Plan for Klong Yai District, Trat Province*. Independent Study of the Degree of Master of Public Administration Program in Local Government. Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)
ปกรณ บัญล้อม. (2560). *การขานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด*. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

7. บทความทุกเรื่องที่จะส่งให้กองบรรณาธิการพิจารณา ต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเผยแพร่ของวารสารอื่นๆ

8. การส่งต้นฉบับบทความ (Submission)

8.1 ส่งต้นฉบับบทความ (Manuscript) ที่จัดเตรียมตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับและตามรูปแบบการอ้างอิงที่วารสารกำหนด (นามสกุล .docx และ .pdf) และส่งผ่านระบบ ThaiJo โดยให้ผู้เขียนเข้าไปลงทะเบียนและทำตามขั้นตอนของระบบ โดยสามารถเข้าไปดำเนินการได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/spurhs>

8.2 กรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการ **ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าดำเนินการใด ๆ** แต่กรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเบื้องต้นแล้วเห็นว่า ควรส่งผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewers) จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของบทความ **ผู้เขียนจะต้องจ่ายค่าดำเนินการ (Operation fee) ในอัตรา 4,000 บาท ต่อ 1 บทความ** โดยใช้วิธีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารและส่งสลิปเงินโอนมาที่กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผ่านช่องทางอีเมล research@spu.ac.th หรือทางไปรษณีย์

(1) ชื่อบัญชีธนาคาร

ธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยศรีปทุม

ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม ประเภทบัญชี ออมทรัพย์

เลขที่บัญชี 006-8-07686-8

(2) กองบรรณาธิการ วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่อยู่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

เลขที่ 2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2579-1111 ต่อ 1331, 1252, 1155 โทรสาร ต่อ 2187

นโยบายและเงื่อนไขในการพิจารณาบทความ (Editorial Policy)

1. บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นผลงานที่อยู่ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งตามวัตถุประสงค์ของวารสาร ได้แก่ (1) บริหารธุรกิจ (2) ศิลปศาสตร์ (3) นิเทศศาสตร์ (4) นิติศาสตร์ (5) รัฐศาสตร์ และ (6) ศึกษาศาสตร์

2. บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่วารสารใดมาก่อนและต้องไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

3. บทความที่ส่งมาจะได้รับการประเมินคุณภาพเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการก่อน โดยจะพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยการพิจารณาแยกเป็น 2 กรณี คือ

3.1 ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการ บรรณาธิการจะแจ้งปฏิเสธการรับตีพิมพ์บทความ (Reject) พร้อมเหตุผล ข้อเสนอแนะ หรือข้อสังเกตสั้น ๆ ให้ผู้ส่งบทความได้รับทราบ **ทั้งนี้ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าดำเนินการใด ๆ**

3.2 ในกรณีที่บทความผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการ **ผู้เขียนจะต้องจ่ายค่าดำเนินการ (Operation fee) ในอัตรา 4,000 บาท ต่อ 1 บทความ** และบรรณาธิการจะส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

(Peer reviewers) ในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนลงตีพิมพ์ โดยผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมินบทความ (Double-blind peer review) ทั้งนี้ การจ่ายเงินค่าดำเนินการ ให้จ่ายผ่านระบบการโอนเข้าบัญชีธนาคารเท่านั้น

4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณากลับกรองบทความเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะพิจารณาว่าบทความนั้น ๆ ควรได้ลงตีพิมพ์ (Accept) หรือควรส่งคืนให้ผู้เขียนแก้ไขเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง (Major/Minor Revision) หรือควรแจ้งปฏิเสธการลงตีพิมพ์ (Reject)

5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร **และไม่คิดเงิน** ไม่ว่าในกรณีใด ๆ

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณานำลงวารสารศรีปทุมปริทัศน์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ตำแหน่ง.....

สังกัด.....

ขอส่ง () บทความวิจัย

() บทความวิชาการ

() บทความหนังสือ

() บทความปริทัศน์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

Keyword (ภาษาอังกฤษ)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย.....

ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

โทรศัพท์มือถือ..... โทรสาร..... E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

() เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

() เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์

ลงนาม

(.....)

NATIONAL AND
INTERNATIONAL
SRIPATUM
UNIVERSITY
CONFERENCE
2020

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

SRIPATUM REVIEW OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563

บทความวิจัย

- 07 Strengthening District Health System Competency Management to Supply Needs of Youth Females, Teen Moms, and Families
: Phitsanu Aphisamacharayothin
- 20 การพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มรองเท้าไทย จังหวัดนนทบุรี ด้วยเทคนิคการกระจายน้ำหนักเชิงคุณภาพ
: ราชนิ โพธิ์ประเสริฐ, กัทธพล วรประชา
- 34 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน ตามคำนิยามหลักของคนไทย 12 ประการ
: อัจฉรา ประเสริฐสิน, สมพร วันประกอบ, ชวณใจ ฤทธิคำพร
- 49 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการเดินทางทางอากาศของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
: วสวัตต์ สุติณณามณี
- 62 คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อการส่งออก
: สุพจน์ มีสยามาศ, ศักดิ์ระเกียรติ วรวัฒน์-ปริญญะ
- 78 โครงการบ้านเช่าสืบสานชาติพันธุ์ : การสร้างพื้นที่ตัวตนใหม่ข้ามถิ่น กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
: เดโช แบนน้ำแก้ว
- 92 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่อนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่
: จำนัยร บุนนาค, ปิยะกร หวังมหาพร
- 105 Reciprocal Teaching Method for Enhancing Thai EFL Learners' Reading Comprehension Ability
: Wimonphon Rawengwan, Rattana Yawiloeng
- 124 การเข้าถึงนโยบายและมาตรการรัฐบาลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย
: วชิร คุณทวีกิจ, ณัฐวุฒิ คูวัฒนเกียรติ
- 137 นโยบาย การบริหารจัดการ และการใช้สื่อในการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ในบริบทประเทศไทย 4.0
: จิตตินันท์ ตังประเสริฐ, พัทธพงศ์ศักดิ์ ทิศาภักย์
- 153 รูปแบบการจัดสวัสดิการการผ่านศึกษาขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
: ธนิศา ทองมา, ไชยา ยิ้มวิไล

บทความวิชาการ

- 165 บทเรียนสู่ด้านต้นทุน และการต่อยอดการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านนาต้นจั่นในจังหวัดสุโขทัย
: พิมพ์วิไล รัตนรุ่งสัจ, กลุ่มกรีน เอนเนอร์จี (LFC 10)
- 180 Economic Benefits and Consequences of Tourism in Developing Countries: A Case of Thailand
: Thanaporn Kariyapol, Rohit Agarwal
- 193 เทคนิคการประเมินการเรียนรู้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
: อุไร ชีรัมย์, พรทิพย์ ไชยใส, พิกุล เอกวรางกูร, ทรงชัย อักษรคิด

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/spurhs>

ISSN 1513-7287

9 771513 728705

NATIONAL AND
INTERNATIONAL
SRIPATUM
UNIVERSITY
CONFERENCE
2020